

**T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**DİCLE NEHRİ
AKIŞ KARAKTERİSTİKLERİNİN TAYİN EDİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sadık ALASHAN

Anabilim Dalı: İnşaat Mühendisliği

Programı: Hidrolik

Tez Danışmanı: Prof. Ahmet TUNA

ARALIK 2010

**T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**DİCLE NEHRİ
AKIŞ KARAKTERİSTİKLERİNİN TAYİN EDİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sadık ALASHAN

07215101

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 13 Aralık 2010
Tezin Savunulduğu Tarih: 03 Ocak 2011**

Tez Danışmanı: Prof. Ahmet TUNA(F.Ü.)

Diğer Jüri Üyeleri: Prof. Ayhan ÜNLÜ(F.Ü.)

Doç. Dr. Ahmet BAYLAR(F.Ü.)

ARALIK 2010

ÖNSÖZ

Tez çalışmam ve yüksek lisans öğrenimim süresince yardımlarını benden esirgemeyen hocam sayın Prof. Ahmet TUNA' ya teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca tez çalışmalarımda Demo versiyonunu kullandığım Easyfit ve Minitab İstatistik Yazılım Programlarının oluşturulmasında emeği geçen tüm çalışanlara ve sabırlarından dolayı aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖZET.....	X
SUMMARY.....	XI
TABLOLAR LİSTESİ.....	XII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
EKLER LİSTESİ.....	XVII
SEMBOLLER LİSTESİ.....	XVIII
1 GİRİŞ.....	1
2. İSTATİSTİK VE HİDROLOJİDEKİ UYGULAMALARI.....	3
2.1. Olasılık Dağılımın Parametreleri.....	3
2.1.1. Dağılımın Merkezini Belirten Parametreler.....	3
2.1.2. Dağılımın Yayılımını İfade Eden Denklemler	4
2.1.3. Dağılımın Çarpıklığını İfade Eden Parametreler.....	4
2.1.4. Dağılımın Sivrilğini İfade Eden Denklemler.....	4
2.2. Olasılık Dağılım Fonksiyonları.....	5
2.2.1 Binom Dağılımı.....	5
2.2.2 Poisson Dağılımı.....	5
2.2.3 Normal Dağılım.....	5
2.2.4. Lognormal Dağılım.....	6
2.2.5. Pearson Tip III Dağılımı.....	6
2.2.6. Log-Pearson Tip III(Gamma) Dağılımı.....	7
2.2.7. Gumbel Dağılımı.....	7
2.2.8. Beta Dağılımı.....	8

2.2.9.	Burr Dağılımı.....	9
2.2.10.	Ki-kare Dağılımı.....	10
2.2.11.	Log-Logistic Dağılımı.....	10
2.2.12.	Genelleştirilmiş Ekstrem Değer Dağılımı.....	11
2.2.13.	Weibull Dağılımı.....	12
2.2.14.	Student's t Dağılımı.....	12
2.2.15.	Gamma Dağılımı.....	13
2.2.16.	Cauchy Dağılımı.....	14
2.2.17.	Dagum Dağılımı.....	14
2.2.18.	Pearson Tip-5 Dağılımı.....	15
2.2.19.	Frechet Dağılımı.....	16
2.2.20.	Fatigue Life Dağılımı.....	17
2.2.21.	Erlang Dağılımı.....	17
2.2.22.	Johnson SB Dağılımı.....	18
2.2.23.	Pert Dağılımı.....	19
2.2.24.	Rayleigh Dağılımı.....	19
2.2.25.	Triangular Dağılımı.....	20
2.2.26.	Pareto Dağılımı.....	21
2.3.	Korelasyon Ve Regresyon.....	21
2.3.1.	İki Akarsu Arasındaki Korelasyon ve Regresyon Analizi.....	22
2.4.	Olasılık Dağılım Uygunluk Testleri.....	23
2.4.1	Parametrik Yöntemler.....	23
2.4.1.1.	t-Testi.....	23
2.4.1.2.	F Testi.....	25
2.4.2	Parametrik Olmayan Yöntemler.....	26
2.4.2.1	Ki-Kare Testi.....	26

2.4.2.2.	Kolmogorov-Smirnov Testi.....	27
3.	ÇALIŞMA HAVZASI VE VERİLER.....	29
3.1.	Havzanın Coğrafyası.....	29
3.2.	Yer Şekilleri.....	29
3.2.1.	Dağlar	29
3.2.2.	Akarsular	29
3.2.3.	Ovalar	30
3.2.4.	Genel Jeoloji.....	30
3.3.	İklim ve Su Kaynakları	30
3.3.1.	İklim	30
3.3.1.1.	Meteoroloji İstasyonları.....	30
3.3.1.2.	Yağışlar	31
3.3.1.3.	Sıcaklık	31
3.3.2.	Su Kaynakları	32
3.3.2.1.	Yerüstü Suları	32
3.3.2.1.1.	Yukarı Dicle Projesi Su Kaynakları	32
3.3.2.1.2.	Bismil-Lice Projesi Su Kaynakları.....	33
3.3.2.1.3.	Seyhan Projesi Su Kaynakları.....	33
3.3.2.1.4.	Batman Projesi Su Kaynakları	33
3.3.2.1.5.	Savur Projesi Su Kaynakları	34
3.3.2.1.6.	Garzan Projesi Su Kaynakları.....	34
3.3.2.1.7.	Botan Projesi Su Kaynakları	34
3.3.2.1.8.	Kızılsu Projesi Su Kaynakları.....	35
3.3.2.1.10.	Zap Projesi Su Kaynakları	35
3.3.2.1.11.	Dicle Nehri Anakol Projesi Su Kaynaklar.....	35
4.	DİCLE NEHİR HAVZASI TAŞKIN HİDROLOJİSİ.....	36

4.1.	Botan Çayı(Uluçay) Taşkın Hidrolojisi.....	36
4.1.1.	Taşkın Yinelenme Hidrografları.....	37
4.1.1.1.	Gözlenmiş Akımlardan Taşkın Yinelenme Değerlerinin Hesabı.....	37
4.1.1.1.1.	Noktasal Taşkın Frekans Analizi	37
4.1.1.1.2.	Bölgesel Taşkın Frekans Analizi.....	48
4.1.1.2.	Sentetik Yöntemlerle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri.....	51
4.1.1.2.1.	Birim Hidrograf Analizi.....	51
4.1.1.2.2.	Yağış Analizi.....	54
4.1.1.2.3.	Baz Akım.....	54
4.1.1.2.4.	Synder Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri	69
4.1.2.	Olası En Büyük Taşkın Hesapları.....	69
4.1.2.1.	Olası En Büyük Yağış.....	74
4.1.2.2.	Olası En Büyük Yağmur Hidrografı.....	74
4.1.2.3.	Kar Akımı	74
4.1.2.4.	Olası En Büyük Taşkın Hidrografı	75
4.2.	Dicle Nehri Taşkınları.....	77
4.2.1.	Taşkın Yinelenme Hidrografları.....	78
4.2.1.1.	Gözlenmiş Akımlardan Taşkın Yinelenme Değerlerinin Hesabı... ..	78
4.2.1.1.1.	Noktasal Taşkın Frekans Analizi.....	78
4.2.1.1.2.	Bölgesel Taşkın Frekans Analizi.....	79
4.2.1.2.	Sentetik Yöntemlerle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri	83
4.2.1.2.1.	Birim Hidrograf Analizi	83
4.2.1.2.2.	Yağış Analizi.....	84
4.2.1.2.3.	Baz Akım	104
4.2.1.2.4.	DSİ Sentetik Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri.....	109

4.2.1.2.5.	Mockus Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri	109
4.2.1.2.6.	Synder Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri.....	110
4.2.1.3.	Olası En Büyük Yağmur Hidrografı.....	111
4.2.1.4.	Kar Akımı	125
4.2.1.5	Olası En Büyük Taşkın Hidrografı	130
4.2.1.6.	Dicle Nehri Taşkınları	137
4.3.	Cizre İstasyonu İle Dicle-Botan Kavuşumu (Ara Havza-3) Taşkınları.....	144
4.3.1.	Taşkın Yinelenme Hidrografları.....	144
4.3.1.1.	Gözlenmiş Akımlardan Taşkın Yinelenme Değerlerinin Hesabı.....	144
4.3.1.1.1.	Noktasal Taşkın Frekans Analizi.....	144
4.3.1.1.2.	Bölgesel Taşkın Frekans Analizi.....	145
4.3.1.2.	Sentetik Yöntemlerle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri.....	145
4.3.1.2.1.	Birim Hidrograf Analizi.....	145
4.3.1.2.2	Yağış Analizi.....	146
4.3.1.2.3	Baz Akım.....	146
4.3.1.2.4.	Synder Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri	149
4.3.2.	Olası En Büyük Taşkın Hesapları.....	149
4.3.2.1.	Olası En Büyük Yağış.....	149
4.3.2.2.	Olası En Büyük Yağmur Hidrografı.....	154
4.3.2.3.	Olası En Büyük Taşkın Hesapları.....	154
4.4.	Dicle Nehri Çıkış (Cizre) Taşkınları	154
4.5.	Dicle Nehir Havzası Taşkın Analizi Üzerine Tartışma.....	159

5.	DİCLE HAVZASI AKIŞ KARAKTERİSTİKLERİNİN TAYİN EDİLMESİ.....	160
5.1.	Çalışma Havzası.....	161
5.2.	Veriler.....	162
5.3	Korelasyon Analizi.....	167
5.3.1.	Yıllık Ortalama Akım Değerlerinin Korelasyon Analizi.....	167
5.3.2.	Yıllık Maksimum Akım Değerlerinin Korelasyon Analizi.....	168
5.4.	İstasyonların İstatistiksel Özellikleri.....	169
5.4.1.	Yıllık Ortalama Akım Değerlerine Göre.....	169
5.4.2.	Yıllık Maksimum Akım Değerlerine Göre.....	171
5.5.	Yıllık Ortalama Akım Verimi-Drenaj Alanı Arasındaki İlişki.....	172
5.5.1.	Yıllık Ortalama Akım Değerlerine Göre.....	172
5.5.2.	Yıllık Maksimum Akım Değerlerine Göre.....	173
5.6.	Çarpıklık Katsayısı ve Değişkenlik Katsayısı Arasındaki İlişki.....	175
5.7.	Uygun Olasılık Dağılımlarının Bulunması.....	176
6.	SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	182
	KAYNAKLAR.....	184
	ÖZGEÇMİŞ.....	

ÖZET

Bu çalışmada, Dicle Havzasında işletmeye alınmış meteoroloji istasyonları, kar gözlem istasyonları ve akım gözlem istasyonlarından elde edilen hidrolojik veriler istatistik bilimi ışığında incelenmiştir. Bu çalışmadaki veriler havzadaki Devlet Su İşleri ile Elektrik İşleri Etüt İdaresine ait akım gözlem istasyonlarından ve meteoroloji istasyonlarından alınmıştır. Elde edilen veriler Kolmogrov-Smirnow ve Ki-kare uygunluk testlerine tabi tutularak uygun dağılım fonksiyonları elde edilmiştir. Sentetik yöntemlerden DSİ Sentetik, Moscus ve Synder yöntemleri ile gözlenmiş akım değerlerinden noktasal ve bölgesel analiz yöntemleri kullanılarak Dicle Havzasının olası en büyük taşkın debisi elde edilmiştir. Elde edilen bu değer gözlenmiş maksimum değerle kıyaslanmıştır. Ayrıca havzada benzer özellik gösteren istasyonlar gruplandırılarak havza doğu ve batı olmak üzere iki alt bölgeye ayrılmıştır. Bu iki alt havzadaki uzun yıllar akım gözlem değerine sahip istasyonlarından elde edilen maksimum ve ortalama akım değerleri incelenerek havzanın akım verimi-drenaj alanı, taşkın verimi-drenaj alanı ve çarpıklık katsayısı ile değişkenlik katsayısı arasındaki denklem elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dicle Havzası, İstatistik, Taşkın, Akım Verimi

SUMMARY

This study covers the research about hydrological datas by considering the statistics; taken from meteorological stations, snow observation stations and flow observation stations running in Dicle Basin. These datas were taken from the meteorological stations and flow observation stations of General Directorate of State Hydraulic Works and Electrical Power Resources Survey And Development Administration located in basin. Appropriate distribution functions were obtained after Kolmogorov-Smirnow and Ki-kare compliance tests made by these datas. Maximum flood discharge of Dicle Basin was obtained by using point and regional analysis methods and synthetic methods, namely DSİ Sentetik, Mocus and Synder. Obtained result was compared with the observed maximum flood discharge. Furthermore, basin was seperated into two sub-regions namely west and east by grouping the stations according to similarity of stations. The equation showing the correlation between flow efficiency- drainage area, flood efficiency- drainage area and cofficient of skewness- coefficient of variation was obtained after examination of maximum and average flow datas taken from stations located in these sub-basins.

Key Words: Dicle Basin, Statistical, Flood, Flow Efficiency

TABLÖLAR LİSTESİ

		<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1	Akım Gözlem İstasyonları Karakteristikleri.....	39
Tablo 4.2	Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri.....	40
Tablo 4.3	AGİ Noktasal Taşkın Yinelenme Değerleri.....	47
Tablo 4.4	AGİ Boyutsuz Taşkın Yinelenme Değerleri.....	48
Tablo 4.5	Taşkın Hesap Sonuçları.....	52
Tablo 4.6	Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları...	55
Tablo 4.7	Botan Çayı(Uluçay) Havzası 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları	65
Tablo 4.8	(2604+2626+2633) Botan Çayı-Billoris AGİ Baz Akımı.....	67
Tablo 4.9	Botan Çayı(Uluçay) Havzası Yinelenmeli Taşkın Hidrograf Koordinatları.....	70
Tablo 4.10	Botan Çayı Kar Erime Hesabı.....	76
Tablo 4.11	AGİ Noktasal Taşkın Yineleme Değerleri.....	79
Tablo 4.12	AGİ Boyutsuz Taşkın Yineleme Değerleri.....	80
Tablo 4.13	Taşkın Hesabı Yapılan Kesitlerin Fiziksel Özellikleri ve Birim Hidrograf Karakteristikleri.....	99
Tablo 4.14	Göksu Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları.....	100
Tablo 4.15	Devegeçidi Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları.....	101
Tablo 4.16	Kralkızı Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları.....	101
Tablo 4.17	Ara Havza-1 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları.....	102
Tablo 4.18	Batman Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları.....	102
Tablo 4.19	Barajlar ile Botan-Dicle Kavuşumu 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları.....	103

Tablo 4.20	2619 Göksu Çayı - Çınarköprü AGİ Baz Akımı.....	104
Tablo 4.21	2605 Dicle Nehri-Diyarbakır AGİ Baz Akımı.....	105
Tablo 4.22	2617 Dicle Nehri-Çayönü Köprüsü AGİ Baz Akımı.....	106
Tablo 4.23	2612 Batman Çayı-Malabadi Köprüsü AGİ Baz Akımı.....	107
Tablo 4.24	2606 Dicle Nehri-Cizre AGİ Baz Akımı.....	108
Tablo 4.25	Göksu Barajı Yinelenmeli Taşkın Koordinatları.....	112
Tablo 4.26	Devegeçidi Barajı Yinelenmeli Taşkın Koordinatları.....	114
Tablo 4.27	Kralkızı Barajı Yinelenmeli Taşkın Koordinatları.....	116
Tablo 4.28	Ara Havza-1 Havzası Yinelenmeli Taşkın Koordinatları.....	118
Tablo 4.29	Batman Barajı Yinelenmeli Taşkın Koordinatları.....	120
Tablo 4.30	Ara Havza-2 Havzası Yinelenmeli Taşkın Koordinatları.....	122
Tablo 4.31	Kralkızı Barajı Kar Erime Hesabı.....	127
Tablo 4.32	Ara Havza-1 Kar Erime Hesabı.....	128
Tablo 4.33	Ara Havza-2 Kar Erime Hesabı.....	129
Tablo 4.34	Barajlar ile Dicle-Botan Çayı Kavuşumu Arasındaki Gecikme Süreleri.....	138
Tablo 4.35	Dicle Nehri(Kavuşum) Yinelenmeli ve OEBT Taşkın Hidrograf Koordinatları.....	140
Tablo 4.36	Botan-Dicle Kavuşumu ile Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Ara Havzası 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları.....	148
Tablo 4.37	Ara Havza-3 Havzası Yinelenmeli Taşkın Koordinatları.....	150
Tablo 4.38	Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Havzası Yinelenmeli ve OEBT Taşkın Koordinatları	152
Tablo 5.1.	Dicle Havzasında Ölçüm Yapılan İstasyonların Fiziksel Özellikleri.....	164
Tablo 5.2.	Dicle Havzasındaki İstasyonların Yıllık Ortalama Debileri(m^3/s).....	165

Tablo 5.3.	Dicle Havzası Yıllık Ortalama Akım Değerlerinin Regresyonu.....	168
Tablo 5.4.	Dicle Havzası Yıllık Maksimum Akım Değerlerinin Regresyonu.....	170
Tablo 5.5.	Dicle Havzasındaki AGİ'lerin İstatistiksel ve Hidrolojik Özellikleri.....	170
Tablo 5.6.	Dicle Havzasındaki AGİ'lerin İstatistiksel ve Hidrolojik Özellikleri..	171
Tablo 5.7.	Doğu ve Batı Dicle Havzası Drenaj Alanı ve Ortalama Akım Verimi.....	172
Tablo 5.8.	Doğu ve Batı Dicle Havzası Drenaj Alanı ve Maksimum Akım Verimi.	174
Tablo 5.9.	Eşit Olasılıklı ve Eşit Aralıklı Ki-kare GOF Testi Sonuçları.....	177
Tablo 5.10.	Eşit Olasılıklı Ki-kare Testi.....	178
Tablo 5.11.	Eşit Aralıklı Ki-kare Testi.....	178
Tablo 5.12.	İstasyonlara Göre Kolmogorov-Smirnov Test Sonuçları.....	179
Tablo 5.13.	Kolmogorov-Smirnov Testi.....	179
Tablo 5.14.	Dicle Havzasındaki Eksik Yıllık Ortalama Debilerinin Korelasyonu(m^3/s).....	180
Tablo 6.1.	2605 nolu İstasyon İçin Çeşitli Geri Dönüş Periyotları ve Uygun Olasılık Dağılımlarının Karşılaştırılması.....	182

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 4.1 Dicle Nehri Hidrometeoroloji Bulduru Haritası.....	38
Şekil 4.2 Botan Çayı A-Q25 Zarfı.....	49
Şekil 4.3 Botan Çayı A-Q50 Zarfı.....	49
Şekil 4.4 Botan Çayı A-Q100 Zarfı.....	50
Şekil 4.5 Botan Çayı A-Q200 Zarfı.....	50
Şekil 4.6 Botan Çayı A-Q500 Zarfı.....	51
Şekil 4.7 Botan Çayı(Uluçay) Havzası Birim Hidrografı.....	53
Şekil 4.8 Siirt Düzeltilmiş Plüviyograf Eğrisi.....	66
Şekil 4.9 Botan Çayı(Uluçay) Havzası Yinelenebilir Taşkın Hidrografı.....	72
Şekil 4.10 Botan Çayı(Uluçay) Havzası Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	73
Şekil 4.11 Dicle Nehri A-Q25 Zarfı.....	81
Şekil 4.12 Dicle Nehri A-Q50 Zarfı.....	81
Şekil 4.13 Dicle Nehri A-Q100 Zarfı.....	82
Şekil 4.14 Dicle Nehri A-Q200 Zarfı.....	82
Şekil 4.15 Dicle Nehri A-Q500 Zarfı.....	83
Şekil 4.16 Göksu Barajı Birim Hidrografı(BH2)	93
Şekil 4.17 Devegeçidi Barajı Birim Hidrografı(BH2)	94
Şekil 4.18 Kralkızı Barajı Birim Hidrografı(BH2)	95
Şekil 4.19 Ara Havza-1 Birim Hidrografı(BH2)	96
Şekil 4.20 Batman Barajı Birim Hidrografı(BH2)	97
Şekil 4.21 Ara Havza-2 Birim Hidrografı(BH2)	98
Şekil 4.22 Diyarbakır Düzeltilmiş Plüviyograf Eğrisi.....	100

Şekil 4.23	Göksu Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	113
Şekil 4.24	Devegeçidi Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	115
Şekil 4.25	Kralkızı Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	117
Şekil 4.26	Ara Havza-1 Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	119
Şekil 4.27	Batman Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	121
Şekil 4.28	Ara Havza-2 Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	124
Şekil 4.29	Göksu Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	131
Şekil 4.30	Devegeçidi Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	132
Şekil 4.31	Kralkızı Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	133
Şekil 4.32	Ara Havza-1 Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	134
Şekil 4.33	Batman Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	135
Şekil 4.34	Ara Havza-2 Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	136
Şekil 4.35	Dicle Nehri-Botan Çayı Kavuşum Yinelenmeli Taşkın Hidrografları...	142
Şekil 4.36	Dicle Nehri-Botan Çayı Kavuşum Olası En Büyük Taşkın Hidrografları	143
Şekil 4.37	Ara Havza-3 Birim Hidrografı(BH2)	147
Şekil 4.38	Ara Havza-3 Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	151
Şekil 4.39	Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Yinelenmeli Taşkın Hidrografları.....	156
Şekil 4.40	Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Olası En Büyük Taşkın Hidrografı.....	157
Şekil 5.1	Dicle Nehri Havzası(Proje Alanı)	163
Şekil 5.2.	Ortalama Akım Verimi – Drenaj Alanı İlişkisi.....	173
Şekil 5.3.	Maksimum Akım Verimi – Drenaj Alanı İlişkisi.....	174
Şekil 5.4.	Çarpıklık-Değişim Katsayısı Arasındaki İlişkisi(Yıllık Ortalama Akım Değerlerine Göre).....	175
Şekil 5.5.	Çarpıklık-Değişim Katsayısı Arasındaki İlişkisi(Yıllık Maksimum Akım Değerlerine Göre).....	176
Şekil 6.1.	2605 nolu İstasyonun Debi-Zaman Grafiği.....	183

EKLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Ek-4.1 Ilısu Barajı ve HES Thiessen Poligonu Haritası.....	158

SEMBOLLER LİSTESİ

A	:Bir akarsuyun yağışları topladığı havzanın alanı(km ²)
Q	: Birim zamandan geçen su miktarı(debi)(m ³ /s)
DMİ	:Devlet Meteoroloji İstasyonu
UDF	:Uygun Dağılım Fonksiyonu
OEBY	:Olası En Büyük Yağış
PLV	: Plüviyograf oranları
L	:En uzun akarsu kol boyu (m)
L_c	:Yağış alanı ağırlık merkezinin, en uzun akarsu kolu üzerindeki iz düşümü ile proje kesiti arasındaki mesafe (m)
T_{PR}	:Hidrografların pike erişme süresi (sa)
Q_{PR}	:Birim hidrograf pik değeri(m ³ /s)
ADK	:Alan dağılım katsayıları
MF	:Maksimize faktörü
T_c	:Gecikme süresi (yatağın harmonik eğiminden hesaplanan) (sa)
CN	:Yağış akış eğri numarası
r	:Regresyon katsayısı
N	:Gözlenen yıl sayısı
S	:Standart sapma
μ	:Ortalama değer
C_v	:Değişkenlik katsayısı
C_s	:Çarpıklık katsayısı
k	:Kurtosis katsayısı
Γ	:Gamma Fonksiyonu
Iz	:Beta Fonksiyonu
α	:Şekil Parametresi
β	:Ölçek Parametresi
γ	:Konum Parametresi
ν	:Serbestlik Derecesi
f(x)	:Olasılık yoğunluk fonksiyonu
F(x)	:Toplam dağılım fonksiyonu
Q_o	:Ortalama yıllık akım debisi(m ³ /s)

q_o	:Yıllık ortalama akım verimi(lt/s/m ²)
Q_p	:Maksimum yıllık akım debisi(m ³ /s)
q_p	:Yıllık maksimum akım verimi(lt/s/m ²)
T_c	:Gecikme Süresi(sa)
N	:Normal Dağılım
LN	: Log-Normal Dağılım
LN3	:Log-Normal Tip3 Dağılımı
P3	: Pearson Tip3 Dağılımı
LP3	: Log-Pearson Tip3 Dağılımı Normal Dağılım
G	:Gumbel Dağılımı

1. GİRİŞ

1980'li yılların ikinci yarısından itibaren yerkürede bir küresel ısınma sorunu ortaya çıkmıştır. Küresel ısınmanın sonuçlarından biri olarak bazı yörelerde çölleşme, kuraklık gibi problemler ortaya çıkarmıştır, ayrıca hidrolojik rejimdeki dengenin bozulması taşkınların artmasına ve birçok can ve mal kaybına neden olmuştur. Ayrıca çok büyük maliyetlerle yapılan Barajlar, Göletler ve Hidroelektrik tesisleri gibi yapıların dizaynında çok büyük geri dönüş aralıkları pratikte kullanılır. Bu bağlamda; tez çalışmasının 3. bölümünde Dicle nehri ve kolları için olası en büyük taşkın durumu ve 25, 50, 100, 200 ve 500 yıllık geri dönüş aralıkları için taşkın debileri araştırıldı. Çeşitli yinelenmeli taşkın debilerinin yinelenme hidrografları tablolar ve grafiklerle bu çalışmada gösterilmiştir.

Türkiye’de hızlı nüfus artışına bağlı olarak içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarının artması, kentleşmenin ve sanayileşmenin bir sonucu olarak sanayi suyu ve elektrik enerjisi ihtiyacının artması, çevresel etkilerden dolayı suyun kalitesinin bozulması v.b. nedenlerden dolayı içilebilir ve kullanılabilir su potansiyeli düşmektedir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen su ihtiyacının karşılanması, ancak sahip olduğumuz su kaynaklarımızın potansiyelinin ne olduğunu bilmemizle ve bu kaynakları en etkili şekilde kullanmamızla mümkün olabilir. Bu nedenle bu tez çalışmasında Dicle havzası için mevcut su potansiyelleri ve havzaya ait akım gözlem istasyonlarındaki yıllık maksimum akımlar incelenmiştir. Bölüm 4’te havzadaki uzun yıllar akım gözlemlerine sahip olan istasyonlardaki yıllık ortalama akımlar ve yıllık maksimum akımlar istatistik özellikleri açısından incelenmiş, uygun olasılık dağılımları ve GOF testlerine göre uygunlukları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar tablolar ve grafiklerle gösterilmiştir.

Dicle nehri havzası taşkın analizinde, havza 3 adet alt havzaya bölünmüştür. Öncelikle her bir alt havza için taşkın yinelenme debileri ve olası en büyük taşkın debileri bulunmuştur. Daha sonra taşkın debileri alt havzaların gecikme süreleri de göz önüne alınarak süperpoze edilmesiyle Dicle nehri havzası için taşkın yinelenme debileri ve olası en büyük taşkın debileri elde edilmiştir.

Dicle nehri ve yan kollarının taşkın analizinde, gözlenmiş akımlardan Noktasal ve Bölgesel Taşkın Analizi ve sentetik yöntemlerden DSİ Sentetik, Mockus ve Snyder Birim Hidrograf yöntemleri kullanılmıştır.

Dicle havzasının akım karakteristiklerinin tayin edilmesinde, havzadaki uzun yıllar akım gözlemlerine sahip olan istasyonlar belirlenmiştir. Bu istasyonların eksik akımları lineer korelasyon yöntemiyle tamamlanmıştır. Ayrıca bu istasyonların yıllık ortalama akımları için GOF testlerinden Kolmogorov-Smirnov ve Ki-kare testlerinin olasılık dağılımı uygunluk sınamasına göre GUM, NOR, LN, LP3, P3 ve LN3 olasılık dağılımlarından hangisinin havzaya uygun dağılım olduğuna karar verilmiştir.

2. İSTATİSTİK VE HİDROLOJİDEKİ UYGULAMALARI

Hidrolojik olaylar çok sayıda etkene bağlı oldukları için bunların hepsini birden göz önüne almak mümkün olmaz, bu nedenle hidrolojik olaylarda ki değişkenler arasında kesinlikle belirlenebilen deterministik bağıntılar çoğu zaman elde edilemez. Rastgele bir karakter taşıyan olayların incelenmesi ancak olasılık teorisi ve istatistik metotların kullanılmasıyla olabilir. Hidrolojide olayların incelenmesinde deterministik yaklaşımla probabilistik yaklaşımın bir arada kullanılması gerekir(Bayazıt, 1981).

2.1. Olasılık Dağılımın Parametreleri

Bir rastgele değişkenin olasılık dağılım fonksiyonu bu değişkenin davranışı ile ilgili tüm bilgileri kapsar. Tüm bilgilerin elde edilememesi veya gerekli olmaması durumunda dağılım fonksiyonunun başlıca özelliklerini bir veya birkaç büyüklükle belirlemek istediğimiz zaman dağılım parametrelerini kullanırız. Bu parametreler dağılımın şu özelliklerden birini ifade eder; (Bayazıt, 1981)

- 1- Merkezsel değeri
- 2- Merkezsel değer çevresindeki yayılmayı
- 3- Olasılık yoğunluk fonksiyonun çarpıklığını
- 4- Olasılık yoğunluk fonksiyonunu düz veya sivri oluşunu

2.1.1. Dağılımın Merkezini Belirten Parametreler

Rasgele değişkenin dağılımının merkezini göstermek için en çok kullanılan parametre $x_0=0$ noktasındaki 1. mertebeden momenttir.

$$\mu_x = E_x = \int_{-\infty}^{+\infty} x.p(x).dx \quad (2.1)$$

Bu büyüklüğe aritmetik ortalama denir. μ_x in eldeki örnekten tahmini şöyle yapılır.

$$m_x = \bar{x} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i \quad (2.2)$$

2.1.2. Dağılımın Yayılımını İfade Eden Denklemler

Rasgele değişkenin dağılımının merkez çevresindeki yayılımını ifade etmek için en çok kullanılan parametre 2. mertebede merkezselsel moment olup varyans adını alır.

$$Var_x = D_x = E(x - E_x)^2 = \int_{-\infty}^{+\infty} (x - E_x)^2 \cdot p(x) dx \quad (2.3)$$

Varyansın eldeki örnekten tahmini şöyle yapılır.

$$Var_x = \frac{1}{N} \cdot \sum_{i=1}^N (\bar{x} - x_i)^2 = \frac{1}{N} \cdot \sum_{i=1}^N x_i^2 - \bar{x}^2 \quad (2.4)$$

Varyansın boyutu X^2 boyutu gibidir. Boyutu rastgele değişkenle aynı olan bir büyüklük elde etmek için varyansın karekökü alınır ve bu büyüklüğe standart sapma adı verilir (Bayazıt, 1981).

$$\sigma_x = \sqrt{Var_x} \quad (2.5)$$

2.1.3. Dağılımın Çarpıklığını İfade Eden Parametreler

Bir rasgele değişkenin olasılık dağılımının merkez etrafında simetrik olması halinde tek sayılı merkezselsel momentler sıfır olur. Bundan dolayı 3. mertebeden merkezselsel moment çarpıklığın iyi bir ölçüsüdür. Çarpıklık katsayısı bu momente bağlı olarak aşağıdaki gibi tanımlanır. Boyutsuz bir parametredir.

$$C_s = \frac{\mu_3}{\sigma^3} \quad (2.6)$$

Hidrolojide karşılaşılan rasgele değişkenlerin dağılımları genellikle çarpık olduğu için çarpıklık katsayısı önemli bir parametredir (Bayazıt, 1981).

2.1.4. Dağılımın Sivrilğini İfade Eden Denklemler

Olasılık yoğunluk fonksiyonunun tepesinin düz veya sivri oluşunu belirlemek için 4. mertebeden moment kullanılır ve kurtosis katsayısı şöyle tanımlanır (Bayazıt, 1981).

$$k = \frac{\mu_4}{\sigma^4} \quad (2.7)$$

2.2. Olasılık Dağılım Fonksiyonları

Hidrolojide başlıca kullanılan olasılık dağılım fonksiyonları aşağıda yazılmıştır. Bunlardan Binom, Poisson ve geometrik dağılım kesikli rasgele değişkenlerle ilgili olup, diğerleri sürekli değişkenler içindir.

2.2.1. Binom Dağılımı

Hidrolojide bir rastgele değişken için olmak veya olmamak gibi iki olay söz konusu ise Binom dağılımı kullanılır. Bu olayların olasılıkları p ve $q=1-p$ olsun. n elemanlı bir örnekte olasılığı p olan olayın x defa görülmesi olasılığı Binom dağılımına göre;

$$P(x) = \binom{n}{x} p^x q^{n-x} \quad (2.8)$$

bu ifade de

$$\binom{n}{x} = \frac{n!}{x!(n-x)!}$$

2.2.2 Poisson Dağılımı

Rasgele değişken için Binom dağılımında olduğu gibi iki olay vardır. Ancak bunlardan birisinin olasılığı çok küçük ($p \rightarrow 0$) olsun. Buna karşılık n deneme sayısı da çok büyük ($n \rightarrow \infty$) olsun. np çarpımının da sonlu olduğu kabul edilsin ($np = \lambda$). Bu durumda n deneme olasılığı p olan olayın x defa görülmesi olasılığı Poisson dağılımında;

$$P(x) = \frac{\lambda^x e^{-\lambda}}{x!} \quad (2.9)$$

2.2.3 Normal Dağılım

Normal dağılım yada Gauss dağılımı olarak bilinen dağılımın olasılık yoğunluk fonksiyonu;

$$P(x) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \exp\left[-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma^2}\right] \quad (2.10)$$

olarak ifade edilir. Kısaca $N(\mu, \sigma)$ şeklinde ifade edilen bu dağılımın iki parametresi vardır. μ rasgele değişkenin ortalaması, σ standart sapmasıdır. Normal dağılım simetrik olup çarpıklık katsayısı $C_s=0$, kurtosisi $k=3$ dür.

2.2.4. Lognormal Dağılım

Rastgele değişkene;

$$y = \ln x$$

şeklinde logaritmik bir dönüşüm uygulandığında dönüştürülmüş Y değişkeninin dağılımı normal ise X değişkeninin dağılımı lognormaldir (Bayazit, 1981).

$X > 0$ için

$$P(x) = \frac{1}{\sigma_y \sqrt{2\pi}} \exp \left[-\frac{(\ln x - \mu_y)^2}{2\sigma_y^2} \right] \cdot \frac{1}{x} \quad \text{olur.} \quad (2.11)$$

2.2.5. Pearson Tip III Dağılımı

Bu dağılım asimetrik olup taşkın analizinde kullanılır. Parametreleri aşağıdaki gibi elde edilir.

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i \quad (2.12)$$

$$C_v = \frac{1}{\bar{x}} \left[\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n-1} \right]^{\frac{1}{2}} \quad (2.13)$$

$$C_s = \frac{n}{(n-1)(n-2)\bar{x}^3} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^3 \quad (2.14)$$

$$x = \bar{x} + K.S \quad (2.15)$$

Burada K frekans faktörüdür. Burada her iki taraf $\bar{x}$ ile bölünürse

$$\frac{x}{\bar{x}} = 1 + K \cdot \frac{S}{\bar{x}} \Rightarrow 1 + K.C_v \quad \text{şeklinde ifade edilir (Tuna, 2001).} \quad (2.16)$$

2.2.6. Log-Pearson Tip III(Gamma) Dağılımı

Gerekli parametreleri; logaritmik ortalama değer, logaritmik standart sapma ve logaritmik çarpıklık katsayısıdır.

Logaritmik Ortalama;

$$\log \bar{Q} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^n \log Q_i \quad (2.17)$$

Logaritmik Standart Sapma;

$$S_{\log Q} = \left[\frac{\sum_{i=1}^n (\log Q_i - \log \bar{Q})^2}{N - 1} \right]^{\frac{1}{2}} \quad (2.18)$$

Logaritmik Çarpıklık Katsayısı;

$$g_{\log Q} = \frac{N}{(N - 1)(N - 2)(S_{\log Q})^3} \sum_{i=1}^n (\log Q_i - \log \bar{Q})^3 \quad (2.19)$$

Herhangi bir T tekerrür aralığına karşı gelen taşkın debisi;

$$\text{Log} Q_T = \log \bar{Q} + K.S_{\log Q} \text{ olarak elde edilir (Tuna, 2001).} \quad (2.20)$$

2.2.7. Gumbel Dağılımı

Gumbel dağılımının analitik ifadesi

$$F(x) = 1 - \frac{1}{T} \text{ olmak üzere} \quad (2.21)$$

$$F(x) = \exp(-\exp(-y)) = e^{-e^{-y}} \quad (2.22)$$

$$y = \alpha(x - \beta)$$

şeklindedir. Burada α ve β parametre olup, η ortalama değer ve σ standart sapma ile ilişkileri;

$$\alpha = \frac{1,28}{\sigma}; \quad (2.23)$$

$$\beta = \eta - 0,45\sigma \text{ şeklindedir.} \quad (2.24)$$

Bir taşkın değerin aşılma ihtimali P ile gösterilirse;

$$\frac{1}{T} = P = 1 - \exp(-\exp(-y)) \text{ olur.}$$

Her iki tarafın iki defa logaritması alınırsa

$$y = \ln[\ln(1 - P)] \text{ olur.}$$

$$P = \frac{1}{T} \text{ olduğundan}$$

$$x = \beta - \frac{1}{\alpha} \ln \left[\ln \left(\frac{T}{T-1} \right) \right] \text{ olur (Tuna, 2001).}$$

2.2.8. Beta Dağılımı

Parametreleri:

α_1 = şekil parametresi $\alpha_1 > 0$

α_2 = şekil parametresi $\alpha_2 > 0$

a,b sınır parametresi $a < b$ için

Sınır Aralığı

$a \leq x \leq b$ sınır aralığında

Beta fonksiyonu

$$B(\alpha_1, \alpha_2) = \int_0^1 t^{\alpha_1-1} (1-t)^{\alpha_2-1} dt \text{ olmak üzere} \quad (2.25)$$

Olasılık yoğunluk fonksiyonu;

$$f(x) = \frac{1}{B(\alpha_1, \alpha_2)} \frac{(x-a)^{\alpha_1-1} (b-x)^{\alpha_2-1}}{(b-a)^{\alpha_1+\alpha_2-1}} \quad (2.26)$$

Beta Fonksiyonu

$$I_x(\alpha_1, \alpha_2) = \frac{B_x(\alpha_1, \alpha_2)}{B(\alpha_1, \alpha_2)} \quad (2.27)$$

$$z = \left(\frac{x-a}{b-a} \right) \text{ olmak üzere} \quad (2.28)$$

$$\text{Toplam dağılım fonksiyonu } F(x) = I_z(\alpha_1, \alpha_2) \quad (2.29)$$

2.2.9. Burr Dağılımı

Parametreleri:

k şekil parametresi	$k>0$;
α şekil parametresi	$\alpha>0$
β ölçek parametresi	$\beta>0$
γ konum parametresi	$\gamma\equiv 0$ (Üç Parametrelili Burr Dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

Üç Parametrelili Burr Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha k \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha-1}}{\beta \left(1 + \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{k+1}} \quad (2.30)$$

$$F(x) = 1 - \left(1 + \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{-k} \quad (2.31)$$

Dört Parametrelili Burr Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha k \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha-1}}{\beta \left(1 + \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{k+1}} \quad (2.32)$$

$$F(x) = 1 - \left(1 + \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{-k} \quad (2.33)$$

2.2.10. Ki-kare Dağılımı

Parametreleri:

ν serbestlik derecesi

γ konum parametresi $\gamma=0$ (Tek Parametrelili Ki-kare Dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

Tek Parametrelili Ki-Kare Dağılımı

$$f(x) = \frac{x^{\nu/2-1} \exp(-x/2)}{2^{\nu/2} \Gamma(\nu/2)} \quad (2.34)$$

$$F(x) = \frac{\Gamma_{x/2}(\nu/2)}{\Gamma(\nu/2)} \quad (2.35)$$

İki Parametrelili Ki-Kare Dağılımı

$$f(x) = \frac{(x-\gamma)^{\nu/2-1} \exp(-(x-\gamma)/2)}{2^{\nu/2} \Gamma(\nu/2)} \quad (2.36)$$

$$F(x) = \frac{\Gamma_{(x-\gamma)/2}(\nu/2)}{\Gamma(\nu/2)} \quad (2.37)$$

2.2.11. Log-Logistic Dağılımı

Parametreleri:

α şekil parametresi $\alpha > 0$

β ölçek parametresi $\beta > 0$

γ konum parametresi ($\gamma=0$ iki parametrelili Log-Logistic dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

İki Parametrelili Log-Logistic Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha}{\beta} \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha-1} \left(1 + \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{-2} \quad (2.38)$$

$$F(x) = \left(1 + \left(\frac{\beta}{x} \right)^{\alpha} \right)^{-1} \quad (2.39)$$

Üç Parametrelili Log-Logistic Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha}{\beta} \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha-1} \left(1 + \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{-2} \quad (2.40)$$

$$F(x) = \left(1 + \left(\frac{\beta}{x-\gamma} \right)^{\alpha} \right)^{-1} \quad (2.41)$$

2.2.12. Genelleştirilmiş Ekstrem Değer Dağılımı

Parametreleri:

k şekil parametresi

σ standart sapma $\sigma > 0$

μ ortalama değer

Sınır Aralığı

$$1 + k \frac{(x-\mu)}{\sigma} > 0 \quad k \neq 0 \text{ için}$$

$$-\infty < x < +\infty \quad k=0 \text{ için}$$

$$z \equiv \frac{x-\mu}{\sigma} \text{ olmak üzere}$$

Olasılık yoğunluk fonksiyonu;

$$k \neq 0 \text{ için} \quad f(x) = \frac{1}{\sigma} \exp(-(1+kz)^{-1/k}) (1+kz)^{-1-1/k} \quad (2.42)$$

$$k=0 \text{ için} \quad f(x) = \frac{1}{\sigma} \exp(-z - \exp(-z)) \quad (2.43)$$

Toplam yoğunluk fonksiyonu;

$$k \neq 0 \text{ için } F(x) = \exp(-(1 + kz)^{-1/k}) \quad (2.44)$$

$$k=0 \text{ için } F(x) = \exp(-\exp(-z)) \quad (2.45)$$

2.2.13. Weibull Dağılımı

Parametreleri:

α şekil parametresi $\alpha > 0$

β ölçek parametresi $\beta > 0$

γ konum parametresi ($\gamma=0$ iki parametrelili Weibull dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

İki Parametrelili Weibull Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha}{\beta} \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha-1} \exp \left(- \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha} \right) \quad (2.46)$$

$$F(x) = 1 - \exp \left(- \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha} \right) \quad (2.47)$$

Üç Parametrelili Weibull Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha}{\beta} \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha-1} \exp \left(- \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha} \right) \quad (2.48)$$

$$F(x) = 1 - \exp \left(- \left(\frac{x-\gamma}{\beta} \right)^{\alpha} \right) \quad (2.49)$$

2.2.14. Student's t Dağılımı

Parametreleri:

ν serbestlik derecesi

Sınır Aralığı

$-\infty \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

$$z \equiv \frac{x^2}{\nu + x^2} \quad (2.50)$$

Γ Gamma Fonksiyonu ve I_z Beta Fonksiyonu olmak üzere

$$f(x) = \frac{1}{\sqrt{\pi\nu}} \frac{\Gamma((\nu+1)/2)}{\Gamma(\nu/2)} \left(\frac{\nu}{\nu + x^2} \right)^{\frac{\nu+1}{2}} \quad (2.51)$$

$$X < 0 \text{ için} \quad F(x) = \frac{1}{2} - \frac{1}{2} I_z \left(\frac{1}{2}, \frac{\nu}{2} \right) \quad (2.52)$$

$$X \geq 0 \text{ için} \quad F(x) = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} I_z \left(\frac{1}{2}, \frac{\nu}{2} \right) \quad (2.53)$$

2.2.15. Gamma Dağılımı

Parametreleri:

α şekil parametresi $\alpha > 0$

β ölçek parametresi $\beta > 0$

γ konum parametresi ($\gamma=0$ iki parametrelili Gamma dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

İki Parametrelili Gamma Dağılımı

$$f(x) = \frac{x^{\alpha-1}}{\beta^\alpha \Gamma(\alpha)} \exp(-x/\beta) \quad (2.54)$$

$$F(x) = \frac{\Gamma_{x/\beta}(\alpha)}{\Gamma(\alpha)} \quad (2.55)$$

Üç Parametrelili Gamma Dağılımı

$$f(x) = \frac{(x-\gamma)^{\alpha-1}}{\beta^\alpha \Gamma(\alpha)} \exp(-(x-\gamma)/\beta) \quad (2.56)$$

$$F(x) = \frac{\Gamma_{(x-\gamma)/\beta}(\alpha)}{\Gamma(\alpha)} \quad (2.57)$$

2.2.16. Cauchy Dağılımı

Parametreleri:

σ standart sapma $\sigma > 0$

μ ortalama değeri

Sınır Aralığı

$-\infty < x < +\infty$

$$f(x) = \left(\pi \sigma \left(1 + \left(\frac{x - \mu}{\sigma} \right)^2 \right) \right)^{-1} \quad (2.58)$$

$$F(x) = \frac{1}{\pi} \arctan \left(\frac{x - \mu}{\sigma} \right) + 0,5 \quad (2.59)$$

2.2.17. Dagum Dağılımı

Parametreleri:

α ve k şekil parametresi $\alpha, k > 0$

β ölçek parametresi $\beta > 0$

γ konum parametresi ($\gamma \neq 0$ üç parametrelili Dagum dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

Üç Parametrelî Dagum Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha k \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha k - 1}}{\beta \left(1 + \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{k+1}} \quad (2.60)$$

$$F(x) = \left(1 + \left(\frac{x}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{-k} \quad (2.61)$$

Dört Parametrelî Dagum Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha k \left(\frac{x - \gamma}{\beta} \right)^{\alpha k - 1}}{\beta \left(1 + \left(\frac{x - \gamma}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{k+1}} \quad (2.62)$$

$$F(x) = \left(1 + \left(\frac{x - \gamma}{\beta} \right)^{\alpha} \right)^{-k} \quad (2.63)$$

2.2.18. Pearson Tip-5 Dağılımı

Parametreleri:

α şekil parametresi	$\alpha > 0$
β ölçek parametresi	$\beta > 0$
γ konum parametresi	($\gamma = 0$ iki parametrelî Pearson Tip-5 dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

İki Parametrelî Pearson Tip-5 Dağılımı

$$f(x) = \frac{\exp(-\beta / x)}{\beta \Gamma(\alpha) (x / \beta)^{\alpha+1}} \quad (2.64)$$

$$F(x) = 1 - \frac{\Gamma_{\beta/x}(\alpha)}{\Gamma(\alpha)} \quad (2.65)$$

Üç Parametrelili Pearson Tip-5 Dağılımı

$$f(x) = \frac{\exp(-\beta/(x-\gamma))}{\beta\Gamma(\alpha)((x-\gamma)/\beta)^{\alpha+1}} \quad (2.66)$$

$$F(x) = 1 - \frac{\Gamma_{\beta/(x-\gamma)}(\alpha)}{\Gamma(\alpha)} \quad (2.67)$$

2.2.19. Frechet Dağılımı

Parametreleri:

α şekil parametresi $\alpha > 0$

β ölçek parametresi $\beta > 0$

γ konum parametresi ($\gamma=0$ iki parametrelili Frechet dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

İki Parametrelili Frechet Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha}{\beta} \left(\frac{\beta}{x}\right)^{\alpha+1} \exp\left(-\left(\frac{\beta}{x}\right)^{\alpha}\right) \quad (2.68)$$

$$F(x) = \exp\left(-\left(\frac{\beta}{x}\right)^{\alpha}\right) \quad (2.69)$$

Üç Parametrelili Frechet Dağılımı

$$f(x) = \frac{\alpha}{\beta} \left(\frac{\beta}{x-\gamma}\right)^{\alpha+1} \exp\left(-\left(\frac{\beta}{x-\gamma}\right)^{\alpha}\right) \quad (2.70)$$

$$F(x) = \exp\left(-\left(\frac{\beta}{x-\gamma}\right)^{\alpha}\right) \quad (2.71)$$

2.2.20. Fatigue Life Dağılımı

Parametreleri:

α şekil parametresi	$\alpha > 0$
β ölçek parametresi	$\beta > 0$
γ konum parametresi	($\gamma \equiv 0$ iki parametrelili Fatigue Life dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma < x < +\infty$ sınır aralığında

İki Parametrelili Fatigue Life Dağılımı

$$f(x) = \frac{\sqrt{x/\beta} + \sqrt{\beta/x}}{2\alpha x} \phi \left(\frac{1}{\alpha} \left(\sqrt{\frac{x}{\beta}} - \sqrt{\frac{\beta}{x}} \right) \right) \quad (2.72)$$

$$F(x) = \phi \left(\frac{1}{\alpha} \left(\sqrt{\frac{x}{\beta}} - \sqrt{\frac{\beta}{x}} \right) \right) \quad (2.73)$$

Üç Parametrelili Fatigue Life Dağılımı

$$f(x) = \frac{\sqrt{(x-\gamma)/\beta} + \sqrt{\beta/(x-\gamma)}}{2\alpha(x-\gamma)} \phi \left(\frac{1}{\alpha} \left(\sqrt{\frac{(x-\gamma)}{\beta}} - \sqrt{\frac{\beta}{(x-\gamma)}} \right) \right) \quad (2.74)$$

$$F(x) = \phi \left(\frac{1}{\alpha} \left(\sqrt{\frac{x-\gamma}{\beta}} - \sqrt{\frac{\beta}{x-\gamma}} \right) \right) \quad (2.75)$$

2.2.21. Erlang Dağılımı

Parametreleri:

m şekil parametresi (pozitif tamsayı)	
β ölçek parametresi	$\beta > 0$
γ konum parametresi	($\gamma \equiv 0$ iki parametrelili Erlang dağılımında)

Sınır Aralığı

$\gamma < x < +\infty$ sınır aralığında

İki Parametrelili Erlang Dağılımı

$$f(x) = \frac{x^{m-1}}{\beta^m \Gamma(m)} \exp(-x/\beta) \quad (2.76)$$

$$F(x) = \frac{\Gamma_{x/\beta}(m)}{\Gamma(m)} \quad (2.77)$$

Üç Parametrelili Erlang Dağılımı

$$f(x) = \frac{(x-\gamma)^{m-1}}{\beta^m \Gamma(m)} \exp(-(x-\gamma)/\beta) \quad (2.78)$$

$$F(x) = \frac{\Gamma_{(x-\gamma)/\beta}(m)}{\Gamma(m)} \quad (2.79)$$

2.2.22. Johnson SB Dağılımı

Parametreleri:

γ ve δ şekil parametresi $(\delta > 0)$

λ ölçek parametresi $(\lambda > 0)$

ξ konum parametresi

Sınır Aralığı

$\xi \leq x \leq \xi + \lambda$ sınır aralığında

$$z \equiv \frac{x - \xi}{\lambda} \text{ ve}$$

$$\text{Laplace İntegrali} \quad \Phi(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_0^x e^{-t^2/2} dt \text{ olmak üzere} \quad (2.80)$$

$$f(x) = \frac{\delta}{\lambda \sqrt{2\pi z(1-z)}} \exp\left(-\frac{1}{2}\left(\gamma + \delta \ln\left(\frac{z}{1-z}\right)\right)^2\right) \quad (2.81)$$

$$F(x) = \phi\left(\gamma + \delta \ln\left(\frac{z}{1-z}\right)\right) \quad (2.82)$$

2.2.23. Pert Dağılımı

Parametreleri:

m biçim parametresi $(a \leq m \leq b)$

a,b sınır parametreleri $(a < b)$

Sınır Aralığı

$a \leq x \leq b$ sınır aralığında

Tanım

Pert dağılımı parametrelerle özelleştirilmiş Beta Fonksiyonun özel bir durumudur.

$$\alpha_1 = \frac{4m + b - 5a}{b - a}$$

$$\alpha_2 = \frac{5b - a - 4m}{b - a}$$

$z \equiv \frac{x-a}{b-a}$, B Beta Fonksiyonu ve I_z Beta Fonksiyonu olmak üzere

$$f(x) = \frac{1}{B(\alpha_1, \alpha_2)} \frac{(x-a)^{\alpha_1-1} (b-x)^{\alpha_2-1}}{(b-a)^{\alpha_1+\alpha_2-1}} \quad (2.83)$$

$$F(x) = I_z(\alpha_1, \alpha_2) \quad (2.84)$$

2.2.24. Rayleigh Dağılımı

Parametreleri:

σ ölçek parametresi $\sigma > 0$

γ konum parametresi

Sınır Aralığı

$\gamma \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

Tek Parametrelili Rayleigh Dağılımı

$$f(x) = \frac{x}{\sigma^2} \exp\left(-\frac{1}{2}\left(\frac{x}{\sigma}\right)^2\right) \quad (2.85)$$

$$F(x) = 1 - \exp\left(-\frac{1}{2}\left(\frac{x}{\sigma}\right)^2\right) \quad (2.86)$$

İki Parametrelili Rayleigh Dağılımı

$$f(x) = \frac{x-\gamma}{\sigma^2} \exp\left(-\frac{1}{2}\left(\frac{x-\gamma}{\sigma}\right)^2\right) \quad (2.87)$$

$$F(x) = 1 - \exp\left(-\frac{1}{2}\left(\frac{x-\gamma}{\sigma}\right)^2\right) \quad (2.88)$$

2.2.25. Triangular Dağılımı

Parametreleri:

m biçim parametresi $(a \leq m \leq b)$

a,b sınır parametreleri $(a < b)$

Sınır Aralığı

$a \leq x \leq b$ sınır aralığında

Olasılık yoğunluk fonksiyonu

$$a \leq x \leq m \text{ için} \quad f(x) = \frac{2(x-a)}{(m-a)(b-a)} \quad (2.89)$$

$$m \leq x \leq b \text{ için} \quad f(x) = \frac{2(b-x)}{(b-m)(b-a)} \quad (2.90)$$

Toplam yoğunluk fonksiyonu

$$a \leq x \leq m \text{ için} \quad F(x) = \frac{(x-a)^2}{(m-a)(b-a)} \quad (2.91)$$

$$m \leq x \leq b \text{ için} \quad F(x) = 1 - \frac{(b-x)^2}{(b-m)(b-a)} \quad (2.92)$$

2.2.26. Pareto Dağılımı

Parametreleri:

α ölçek parametresi $\alpha > 0$

β konum parametresi $\beta > 0$

Sınır Aralığı

$\beta \leq x \leq +\infty$ sınır aralığında

$$f(x) = \frac{\alpha \beta^\alpha}{x^{\alpha+1}} \quad (2.93)$$

$$F(x) = 1 - (\beta / x)^\alpha \quad (2.94)$$

2.3. Korelasyon Ve Regresyon

X ve Y gibi iki rasgele değişkenin aynı gözlem sırasında aldıkları değerler arasında bir ilişki varsa bu iki değişken arasında bir korelasyon bağıntısı vardır. Değişkenler rasgele karakterde olduklarına göre aralarındaki bağıntı deterministik bir bağıntı değildir. Yani X (bağımsız) değişkeninin aldığı değer bilindiğinde Y (bağımlı) değişkeninin alacağı değer kesin olarak belirlenemez; göz önüne alınmayan diğer etkenlerin etkisiyle Y çok farklı değerler alabilir.

Bir havzaya düşen yağışla çıkan akış arasındaki bağıntı, birbirine yakın iki akarsuda aynı andaki yağışların bağıntısı buna örnek olarak gösterilebilir. Bu bağıntıların bilinmesi halinde bir değişkenin alacağı değeri diğerinin bilinen değerine bağlı olarak tahmin etmek mümkün olur.

Gözlem kayıtlarının eksik yada kısa süreli olması durumunda, kısa süreli istasyonun mevcut gözlem kayıtlarını civardaki uzun süreli istasyon kayıtları ile ilişkilendirilerek uzatmakta, en eski istatistiksel araçlardan biri olan regresyon ve korelasyon analizi kullanılmaktadır (Yevjevich, 1964; Yevjevich, 1972; Benzedden 1978).

İki rasgele değişken arasında bir korelasyon bağıntısı bulunduğunda bu bağıntıyı ifade eden matematik denkleminde regresyon denklemi denir

Regresyon analizi şu safhalarda yapılır:

1- Korelasyon bağıntısının tipinin seçilmesi: Bunun için rastgele değişken arasındaki bağıntının lineer olarak mı yoksa nonlinear olarak mı kabul edileceğine karar verilir.

2.Korelasyon bağıntısının derecesini ölçen parametrelerin hesabı: Rastgele değişkenler arasındaki ilişkinin tam bağımsızlık hali ile fonksiyonel bağımsızlık hali arasındaki yerini belirlemeye yarayan parametrelerin değerleri hesaplanır. Değişkenli lineer korelasyonda bu amaçla korelasyon katsayısı kullanılır.

3.Bu parametrelerin hesaplanan değerlerinin anlamlı olup olmadığının araştırılması: Korelasyon katsayısının hesaplanan değerinin değişkenler arasında anlamlı bir bağımlılık ifade edip etmediğine karar verilir.

4.Regresyon denkleminin parametrelerinin hesabı: Değişkenler arasında anlamlı bir bağımlılık bulunduğuna karar verildiği takdirde, regresyon denklem parametrelerinin değerleri hesaplanarak denklem tam olarak belirlenir(Bayazıt,1981).

2.3.1. İki Akarsu Arasındaki Korelasyon ve Regresyon Analizi

x ve y gibi iki değişken arasında bir bağıntı bulunuyorsa $y=a+bx$ eşitliğinden faydalanılır ve iki değişken arasındaki bağımlılık miktarı korelasyon katsayısı ile belirlenir.

$$\rho = \frac{S_x}{S_y} * b \quad (2.95)$$

$\rho = 1'e$ yaklaşırsa kuvvetli bağımlılık

$\rho = 0'a$ yaklaşırsa zayıf bağımlılık vardır.

S_x ve S_y , x ve y değişkenlerinin standart sapmalarıdır.

$$a = Y_{ort} - b * X_{ort} \quad (2.96)$$

$$b = \frac{\sum_{i=1}^n X_i \cdot Y_i - \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_i \sum_{i=1}^n Y_i}{\sum_{i=1}^n X_i^2 - \frac{1}{n} \left(\sum_{i=1}^n X_i \right)^2} \quad (2.97)$$

ifadeleri ile tayin edilir. X_{ort} ve Y_{ort} ortalama değerlerdir.

$Y=a+bX$ denklemi ile iki değişkenin ölçölmesi ile Y 'nin buna karşı alacağı değerler tahmin edilir. Dolayısıyla a ve b geğmiş gözlemlerden elde edilerek bilinmeyen değerler tahmin edilir(Tuna, 2001).

2.4. Olasılık Dağılım Uygunluk Testleri

2.4.1 Parametrik Yöntemler

Bir dizinin kendi içinde tek türden olabilmesi için o dizinin herhangi bir alt dizisinin istenilen parametresinin, $\bar{O}F$ 'nin aynı türden parametresinden önemli bir farkının olmaması gereklidir. Bunun için akla gelen ilk yöntem, bir serinin tüm elemanlarından hesap edilen parametrenin o serinin istenilen her hangi uzunluktaki en az üç veya daha fazla alt serisinden elde edilen parametre değerleri arasındaki farkın önemli olmamasıdır (şen, 2002).

2.4.1.1. t Testi

Değişik iki $\bar{O}F$ 'nin aynı toplumdan gelip gelmediğinin sınanmasında temel istatistik parametreler göz önünde tutulur. Örneğin, iki örnek fonksiyonu aritmetik ortalamalar bakımından aynı topluluktan gelip gelmediğinin sınanması için t-dağılımı kullanılır. Bu dağılımın teorik çıkarımının bilinmesi pratik çalışmalarda gereksizdir. Normal bağlı olan bir rasgele toplumdan n tane verisi değişik örnek fonksiyonları çekilebilir. Bu örnek fonksiyonlarının aritmetik ortalamaları hesap edilirse birçok aritmetik ortalama ortaya çıkar ve bunlar birbirinden farklıdır. Bunların sıklık diyagramları küçük $\bar{O}F$ uzunlukları için t-dağılımına veri sayısının çok büyük olması durumunda ise normal dağılıma yaklaşır.

Bağlı hata sınaması hiç istatistik bilmeyenler veya veri sayısının az olması durumlarında ilk kaba hesaplamalar için uygundur. Ancak elde yeterli sayıda (30

civarında) bulunması halinde istatistik teoriler sonucunda geliştirilmiş sınamalar kullanılır. Bunlar arasında $\overline{X}_1$ ve $\overline{X}_2$ ile gösterilen ve sırası ile n_1 ve n_2 veri sayılı iki örnek fonksiyonun aritmetik ortalamalarının birbirinden anlamlı olarak farklı olup olmadıklarını anlamaya yarayan t-sınaması önemlidir. Student t-sınaması diye de bilinen t'nin dağılım fonksiyonu değişik serbestlik dereceleri için verilmiştir.

İki farklı ÖF'nun aritmetik ortalamalarının aynı bir normal dağılımdan geldiklerinin sınanması için t-dağılımı kullanılır. Bu sınama, göz önünde tutulan iki ÖF'nun standart sapmalarının birbirine eşit olup olmamasına göre iki ayrı durum için yapılır.

1. Sabit standart sapmalı ÖF durumu: ÖF'lerin standart sapmalarının aynı olduğu durumda sınamalar sadece aritmetik ortalama için yapılır. İki ÖF aritmetik değeri arasındaki fark $\overline{X}_1 - \overline{X}_2$ bunların arasındaki farklılığı temsil etmek için yeterli değildir. Çünkü her biri içinde değişimleri gösteren standart sapmalarda vardır. Boyutsuz bir sınama büyüklüğü elde etmek için bu farkların sabit standart sapma halinde iki ÖF'nun ağırlıklı standart sapmasına bölünmesi ile t denilen bir sınama değeri elde edilir.

$$t = \frac{|\overline{X}_1 - \overline{X}_2|}{S \sqrt{\left(\frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2} \right)}} \quad (2.98)$$

ve buradan varyansı ifade eden S^2 parametresi de bilinenler cinsinden

$$S^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 1} \quad (2.99)$$

ifadesi ile hesap edilir. Serbestlik derecesi olarak tanımlanan

$$\nu = n_1 + n_2 - 2 \quad (2.100)$$

ve %5 veya %10 gibi anlam seviyesi ile standart t-dağılım çizelgesine gidilerek bu değerlere karşılık gelen t_{sn} bulunur. Böylece $t \leq t_{sn}$ olmasında iki aritmetik ortalamasının istatistik anlamında birbirine eşit kabul edilebileceklerinden tektürlüğe karar verilir.

2. Farklı standar sapma ve farklı veri sayılı ÖF'ler durumu: Bu durumda t sınama değerinin bulunması için

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n} + \frac{S_2^2}{m}}} \quad (2.101)$$

sınama büyüklüğü kullanılır. Bunun serbestlik derecesi

$$\left(\frac{S_1^2}{n} + \frac{S_2^2}{m} \right) / \left[\frac{(S_1^2 / n)^2}{n-1} + \frac{(S_2^2 / m)^2}{m-1} \right] \text{ değeri ile verilir.} \quad (2.102)$$

Sınanacak ÖF'lerin durumları tesbit edildikten sonra hesaplanan t değerleri serbestlik derecesi ve anlam seviyesine göre alınan t_{sn} değeri ile kıyaslanarak sınama yapılır. Burada esas sınama ÖF'lerin aynı toplumdan geldiği varsayımdır. Eğer $t < t_{sn}$ ise esas varsayım kabul edilir(Şen, 2002).

2.4.1.2. F Testi

Varyansların parametre olarak göz önünde tutulması durumunda ise t sınaması yerine F-sınaması kullanılır. Verilen iki varyans (S_1^2 ve S_2^2) değerinin birbirinden farklı olup olmadıklarının sınanması için önce Fisher oranı (F-oranı) denilen sınama büyüklüğü

$$F = \frac{S_1^2}{S_2^2} \quad (2.103)$$

şeklinde tanımlanır. Bu oran daima 1'den büyük olacak şekilde (S_1^2 ve S_2^2) hesaplanır. Teorik olarak F değeri Fisher dağılımına uyar. F dağılımının aşağıdaki özellikleri mevcuttur.

1. F oranının tanımına göre bölen ve bölünenin serbestlik derecelerine belli değişik F dağılımları vardır.
2. F oranı pozitif olan iki sayının bölümü ile elde edildiğinden en küçük değeri 1'e eşittir.
3. Pay ve paydanın serbestlik derecelerinin artması ile F dağılımı daha simetrik bir hal alır.
4. Oldukça büyük n_2 değerleri için F-dağılımının aritmetik ortalaması 1'e yaklaşır ve tam olarak da $(n_2-1)/(n_2-3)$ 'e eşittir.

Bu dağılım için, her iki ÖF'nun veri sayılarına bağlı iki serbestlik dereceleri için gerekli çizelgelere gidilerek F değerleri okunur. Burada n_1 ve n_2 serbestlik dereceleri için $\alpha=0.05$ seviyesinde sınır F_{sn} değerleri verilmiştir. Bu serbestlik dereceleri $n_1 = n_1-1$ ve $n_2=n_2-1$ 'dir. İşte bu iki serbestlik derecesi ve kabul edilen bir anlam seviyesi ile çizelgeden F_{sn} değeri okunur. Bulunan F sınama değeri F_{sn} 'den küçük ise iki varyans istatistik olarak

birbirine eşit sayılacağından ÖF'nun varyans parametresi bakımından homojen olduğu anlaşılır(Şen, 2002).

2.4.2 Parametrik Olmayan Yöntemler

F ve t sınamaları dağılımlarının normal(Gaussian) dağılımdan örneklediği kabul edilmiştir. Verilerin sıklık diyagramının normale yakın olması ve sayısının fazla olması halinde bu sına yöntemleri kullanılabilir. Dönüşümlerle normal hale getirilemeyen durumlarda ise bunların kullanılması uygun olmaz çünkü temel varsayıma aykırıdır. Bazen hidro-meteoroloji değişkenleri normal olmazlar ve sayılarının artırılması da mümkün değildir. Bunlar arasında aşırı yani uç(ekstrem) değerler (taşkın,sel,fırtına,tayfun vb.) gelir.

Bu durumlarda verileri dönüşümlerle normalleştireceğim diye hiç uğraşmadan doğrudan parametrik olmayan yöntemlerin uygulanmasına geçilmelidir. Parametrik olmayan yöntemler ise verilerin sıklık diyagramlarına dayanmaz, ancak onların izafi olarak verilen bazı özelliklerine bağlıdır. Bunlardan en yaygın olarak kullanılan verilerin dizi içindeki mertebelerinin belirlenmesine dayanır. Genel olarak parametrik olmayan yöntemler parametrik olanlardan daha az sağlam temellere otururlar ancak ilk yaklaşımlar için tercih edilirler. Bu tür yöntemler hidro-meteoroloji ÖF'lerin incelenmesinde yaygın olarak kullanılırlar.

Teorik dağılım fonksiyonu kabulleri ile doğrudan veri değerlerine bağlı olmayan sınamalara parametrik olmayan yaklaşımlar adı verilir. (Şen, 2002)

2.4.2.1 Ki-Kare Testi

Normal dağılımın özelliklerini göz önünde tutarak istatistik sınamalarda faydalı olan ki-kare dağılımını bilmek faydalıdır. Eğer normal dağılım olan bir toplumdan n tane değişken seçilir ve daha sonra bu normal dağılımın aritmetik ortalama ve standart sapması ile standartlaştırılır ve bunların her birinin kareleri alındıktan sonra toplanırsa

$$X^2 = \sum_{i=1}^n \left(\frac{X_i - \bar{X}}{S} \right)^2 \quad (2.104)$$

büyüklüğü elde edilir. Bu bir örnek istatistiği teşkil ettiği için örnekten örneğe değişiklik gösterir. Mümkün olan bütün örneklerin (ki sonsuz tanedir, pratikte çok sayıda 1000 tane alınırsa) bağıl sıklık diyagramı ki-kare dağılımına uyar. Bu dağılım tanım nedeni ile asla

eksi değerler alamaz, büyük değerleri çok büyük olabilir ve bunun sonucunda da eğri sağa çarpık bir durum gösterir.

Bu dağılım örnek uzunluğu n 'ye bağlı olan serbestlik derecesine sahiptir. ($\nu = n$) Bu dağılımın en önemli kullanım yeri örnekten elde edilen bağlı sıklık diyagramının ona uygun olduğu sanılan bir teorik bağlı sıklık fonksiyonuna uyum sağlayıp, sağlamadığının sınanmasıdır. Bunu yapabilmek için sınanmanın iyiliği(goodness-of-test) adı altında bir sınama kullanılır. Bunun için, örneğin, n verinin teşkil ettiği ÖF'nun ortalaması μ ve standart sapması S olan bir normal dağılımdan geldiği temel varsayımı yapılır. Karşıt varsayım ise ÖF'nun böyle bir dağılımdan gelmediğidir. Sorun temel varsayımın önce geçerli olduğu kabul edilerek bunun doğruluğunun sınanmasıdır. Bunun için bir sınama büyüklüğünün tanımlanması gereklidir. Önce standart normal dağılımın altındaki alan eşit aralıklı m sayıda alt aralıklara bölünür. Göz önünde tutulan örnekteki verilerin rasgele olarak i -inci alt aralığının içine düşmesinin yüzdesi(ihtimali) bu alt aralık üstündeki eğri altındaki alana eşittir. Bu ihtimallerin bilinmesi ile o aralığa, n veriden kaç tanesinin düşeceğini hesaplamak mümkündür. Alt aralığa düşme yüzdesi y_i ise n veriden bu alt aralığa düşen veri sayısı ny_i olarak hesaplanır. İşte böyle bir sınama istatistik büyüklüğü

$$X^2 = \sum_{i=1}^m \left(\frac{n_i - y_i n}{y_i n} \right)^2 \quad (2.105)$$

denklemleri ile sağlanır. Burada n_i i -inci alt aralığa düşen ve ÖF'dan bulunan bağlı sıklıktır(Şen, 2002).

2.4.2.2. Kolmogorov-Smirnov Testi

Parametrik olmayan yöntemler arasında çok faydalı olanlardan birisi de bu sınamasıdır. Birçok kullanım alanları arasında ki-kare sınamasına bir karşıt seğenek olarak sıklık diyagramlarının teorik dağılım fonksiyonlarından hangisine uygun olduğunu bulmaya yarar. Ki-kare sınaması da alt gruplar halinde veri sayısını kullanması bakımından parametrik olmayan bir yöntemdir. Kolmogorov-Smirnov (K-S) sınaması buna göre bazı üstünlükler sağlar. Bunlar arasında en önemlisi küçük ÖF($n < 30$) halinde, verilerin alt aralıklara kümelenmesi gerekmez. Bu sınama yöntemi veri sayısının küçük olması durumunda da kullanılır.

Gözlenen verilerin eklenik frekans dağılımının teorik bir dağılıma uygunluğunun kontrolünde kullanılan Kolmogorov-Smirnov testinde kullanılan istatistik

$$\Delta = \max_i |F(x_i) - F^*(x_i)| \quad \text{olarak elde edilir.} \quad (2.106)$$

Burada $F^*(x_i)$ gözlenen düzenlenmiş örnekten $F^*(x_i)=i/N$ formülüyle hesaplanan eklenik frekans dağılımı ordinatlarıdır. $F(x_i)$ ise seçilen eklenik dağılım fonksiyonunun aynı x_i 'lere karşı gelen ordinatlarıdır. Buna göre Δ istatistiği gözlenen ve teorik eklenik dağılımların arasındaki farkların en büyüğüdür. Δ istatistiğinin dağılımı rasgele değişkenin dağılımından bağımsız olup sadece örnekteki N eleman sayısına bağlıdır. N 'nin çeşitli değerleri için aşılma olasılığı α olan Δ_α değerleri tabloda verilmiştir. Buna göre hesaplanan Δ istatistiği tablodan okunacak Δ_α değerinden küçükse dağılımın uygunluğu α anlamlılık düzeyinde kabul edilir, aksi takdirde reddedilir(Şen, 2002).

3. ÇALIŞMA HAVZASI VE VERİLER

3.1. Havzanın Coğrafyası

Dicle Havzası Türkiye'nin güney doğusunda $36^{\circ}45'-38^{\circ}42'$ enlem ve $10^{\circ}36'-15^{\circ}45'$ boylam daireleri arasındadır. Havza numarası 26'dır. Doğuda İran Devlet sınırı, Kuzeyde Fırat ve Van kapalı havzası, Batıda Fırat Havzası, Güneyde Suriye-Irak Devlet sınırı ile çevrilmiştir. Mestan ve Murtazan dağlarından başlayan Dicle nehri çeşitli kollar alarak Cizre civarında Türkiye sınırlarını terk eder.

3.2. Yer Şekilleri

Dicle havzasında kuzeyden güneye inildikçe vadiler yayılarak ovaları meydana getirirler.

3.2.1. Dağlar

Dicle havzasında mevcut dağların en önemlileri Sason Dağları, Karacadağ 1919 m, Raman Dağı 1228 m, Garzan Dağı 1055 m, Mirismail Dağı 2600 m, Supuluz Dağı 2260 m, Berhiv Dağı 2593 m, Körtük Dağı 2330 m, Kanibirim Dağı 2585 m, Mirömer Dağı 2700 m, Cillo Dağları 4188 m, Altındağ silsilesi 3250 m'dir.

3.2.2. Akarsular

Havzanın en önemli akarsuyu Dicle nehridir. Kuzeyde Murtazan Dağı ve Mestan dağlarını drene eden Kehkik ve Azizyan deresi ile başlayan Dibni suyu, Murat boyunca uzanan yüksek sıra dağların güney eteklerini drene eden Halikan deresi, Fatrakum deresini alır. Amini mevkiinden itibaren Diyarbakır'a kadar dik ve derin bir vadiden akar, Halvıran civarında Furtakşo Deresini alır. Sağ sahilde Göksu, Şeyhan ve Savur çaylarını alır. Sol sahilde Ambar çayı, Kuru çay, Salat çayı, Batman çayı, Garzan çayı, Botan çayı, Kızılsu ve Nerduş deresini alır. Cizreden itibaren Türkiye sınırlarını terk eder.

3.2.3. Ovalar

Dicle havzasında ovalar genellikle akarsu kenarlarında yer alır. Havza alanında önemli ovalar; Diyarbakır Dicle sağ sahil ovaları 250.000 ha, Diyarbakır Dicle sol sahil ovaları 200.000 ha, Batman sağ ve sol sahil ovaları 70.000 ha, Garzan ovaları 60.000 ha, Cizre ovası 50.000 ha, Silopi ovası 30.000 ha'dır.

3.2.4 Genel Jeoloji

Dicle havzası dahilinde, Meseozik, Neozoik ve Kuaterner devirlerine ait formasyonlara rastlanmaktadır. Havza dahilinde ayrıca yaşı belli olmayan formasyonlar mevcuttur.

3.3. İklim Ve Su Kaynakları

3.3.1. İklim

Dicle havzası genellikle az dağlık olmakla beraber kuzeydeki yüksek dağlar havza iklimi üzerinde ayrı bir tesir yaparlar. Kış mevsiminde buralarda etkili olan yüksek basınç sahası, havzada kış aylarının soğuk, yaz aylarının kuzeyden gelen hava kitlesinin güneye inmesine mani olduğundan, sıcak geçmesine sebep olur.

Bir yandan güneydeki çöl ikliminin tesiri altında bulunması, bir taraftan kuzeydeki yüksek dağların tesiri hava kitlesinin havzaya girmesine mani olması sebebiyle yaz ayları çok sıcaktır.

Senelik yağış ortalaması ovalarda 450-700 mm, dağlık arazilerde 800-1500 mm, sıcaklık ortalaması 16°-18° C'dir.

3.3.1.1. Meteoroloji İstasyonları

Dicle havzasında 30 tane meteoroloji istasyonu mevcuttur. Bu istasyonlardan 25 tanesi DMİ tarafından, 5 tanesi ise DSİ tarafından işletilmektedir. Dicle havzasında 1760 km² ye bir meteoroloji istasyonu düşmektedir.

3.3.1.2. Yağışlar

Dicle Havzası'nı yağış bakımından incelediğimiz zaman depresyonik yağışların oldukça bol su bıraktığını, bunun yanında özellikle havzanın doğu ve kuzey kısımlarında orografik yağışların da kaydedildiğini görmekteyiz. Ayrıca yaz aylarında, özellikle ilkbahar yağışlı geçtiği takdirde konvektif yağışlara da sık sık rastlanır.

Havzada orografik yağışların meydana gelmesine sebep kuzey ve batı kısımlarda mevcut olan dağlardır. Bu dağlara çarpan ve yükselmeye başlayan hava kitleleri soğuyarak kısa zamanda doyma noktasına varmakta ve bol yağış getirmektedir.

Diğer taraftan kış mevsiminin de zaman zaman Arabistan da teşekkül eden yüksek basınç sahasının tesiriyle de Akdeniz üzerinden güney ve güney batı menşeli ve rutubetli hava kitleleri bu havzaya etki ederek yağışlara sebep olmaktadır.

Bölgeye düşen ortalama yağışın %44 ü kışın, %38 i İlkbahar %3 ü yaz ve %15 i sonbahar mevsiminde düşmektedir.

Havzada Bitlis ve Hakkari illerini içine alan Sason ve Arnos dağlarının batıya bakan kısımları havzaya giren depresyonlara açık bulunduğundan bol yağış alır. Senelik ortalamanın en düşük olduğu yer Diyarbakır civarı (470 mm), en yüksek olduğu yer Kulp ve Sason civarıdır.(1200mm)

3.3.1.3. Sıcaklık

Havzada kuzeyden güneye doğru inildikçe sıcaklığın yükselmekte olduğunu ve güneyde bulunan çölün bu havza iklimine tesir ettiğini görmekteyiz.

Güneydoğu Anadolu da yılın en sıcak ayı Temmuz, en soğuk ayı ise Ocaktır. Havzada mevcut meteoroloji istasyonlarının hiç birinde aylık normal sıcaklık ortalaması sıfırın altına düşmemektedir.

Havzada meteoroloji istasyonlarının vermiş oldukları en yüksek sıcaklık 46.2 derecedir ve Diyarbakır da Temmuz ayında tespit edilmiştir. Bu değer Türkiye'de mevcut meteoroloji istasyonlarında tespit edilmiş en yüksek değerdir. Havzanın en düşük sıcaklığı yine Diyarbakır da -24.2 derece olarak tespit edilmiştir.

Günlük en yüksek sıcaklık farkı 19.4 C ile 32.0 C arasında değişir. Bu miktar Mayıs ile Ekim aylarında vuku bulur.

Havzada donlu günlerin sayısı 30.5-71.1 gün arasında değişmektedir. En fazla donlu gün sayısı Diyarbakır'da tespit edilmiştir(71.1 gün).

3.3.2. Su Kaynakları

Havzanın su kaynaklarını yerüstü ve yeraltı suları oluşturur. Bu çalışmada yalnızca yerüstü suları incelenecektir.

3.3.2.1. Yerüstü Suları

Etüd sahasının yerüstü suyu Dicle nehri ve onun kollarıdır. Dicle nehri ve kolları üzerinde su potansiyelini tespit etmek gayesiyile 35 adet DSİ ve 17 adet EİEİ tarafından işletilen açık rasat istasyonu mevcuttur. Devlet Su İşlerinin 2009 yılı takdim raporunda su potansiyeli olarak Dicle nehri yıllık akışı $16240 \cdot 10^6 \text{ m}^3$, Hezil çayı yıllık akışı $3345 \cdot 10^6 \text{ m}^3$ ve Zap suyu yıllık akışı $2461 \cdot 10^6 \text{ m}^3$ olarak belirtilmiştir. Bunun neticesinde Dicle havzası toplam yıllık akışı $22046 \cdot 10^6 \text{ m}^3$ olarak bulunur.

Dicle nehrinin en önemli kollarının su potansiyelleri aşağıda incelenmiştir.

3.3.2.1.1. Yukarı Dicle Projesi Su Kaynakları

Proje sahasının belli başlı suları Dicle nehri, Maden suyu, Dibni suyu, Göksu çayı ile Furtakşe deresidir.

Maden çayı üzerinde DSİ tarafından eski Ergani-Dicle yolu köprüsünde tesis edilen eşel Sansa'dan 1962 yılında yeni yol köprüsüne taşınmıştır. Buradaki rasatlara göre ortalama akım $31.99 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir.

Dibni suyu üzerinde, Dipni köprüsü akım rasat istasyonunda 1960 yılından itibaren rasatlar yapılmaktadır. Buna göre ortalama akım $38.00 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir.

Göksu çayı üzerinde, Çınar köprüsü akım rasat istasyonunda DSİ tarafından 1960 yılından itibaren rasatlar yapılmaktadır. Bu rasatlara göre ortalama akım $2.87 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir.

Furtaksa deresi üzerinde 1959 yılından beri DSİ tarafından akım rasatları yapılmaktadır. Drenaj alanı 1607 km^2 'dir. Bu istasyonda yapılan rasatlara göre rasat süresince ortalama akım $9.44 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir.

3.3.2.1.2. Bismil-Lice Projesi Su Kaynakları

Proje sahasında 4 ana su kaynağı mevcuttur. Bunlar Ambarçay, Kuruçay, Pamukçay ve Salat çayıdır.

Ambarçay üzerinde DSİ nin köprübaşı köprüsü akım rasat istasyonu 1960 senesinden itibaren işletilmektedir. Drenaj alanı 973 km²'dir. Rasat süresince ortalama akım 8,79 m³/s'dir. Akarsu düzgün bir rejime sahip değildir. Yaz aylarında minimuma inmekte olup yağışlı mevsimlerde yükselmektedir.

Kuruçay üzerinde DSİ tarafından işletilmekte olan Yasince akım rasat istasyonu 1962'de işletmeye açılmıştır. Fakat kullanılabilir rasatlar 1965 senesinde mevcuttur. Buna göre ortalama akım 1.16 m³/s'dir. Akarsu düzgün bir rejime sahip değildir.

Pamukçay üzerinde drenaj alanı 485 km² olan DSİ'nin Çavuşlu akım rasat istasyonu 1962 yılında kurulmuştur. Ancak kullanılabilir rasatlar 1965 senesinde mevcuttur. 1965 senesinden itibaren yapılan rasatlara göre ortalama akım 2,87 m³/s'dir. Pamukçay da Bismil-Lice projesindeki diğer akarsular gibi düzensizdir.

Salat çayı üzerinde Salat akım rasat istasyonu mevcuttur. Drenaj alanı 1060 km² olan istasyonun kullanılabilir rasatları 1964-1965 senelerindedir. Buna göre 1964-1965 senelerinde ortalama akım 3.41 m³/s'dir. Rejimi düzensizdir.

3.3.2.1.3. Seyhan Projesi Su Kaynakları

Seyhan projesinde su kaynakları Dicle nehri ve Seyhan Çayıdır. Seyhan çayı üzerinde Kuşî akım rasat istasyonu Ekim 1960'da DSİ tarafından kurulmuştur. Kullanılabilir rasatlar 1963 senesinden başlamaktadır. 1963 senesinden itibaren yapılan rasatlara göre ortalama akım 0.92 m³/s'dir. Seyhan çayından teknik ve ekonomik olarak faydalanmak mümkün olmamıştır.

3.3.2.1.4. Batman Projesi Su Kaynakları

Batman projesinin en önemli su kaynakları Batman çayıdır. Batman çayı üzerinde Ma1abadi ve Sinan mevkiinde EİEİ tarafından akım rasat istasyonları mevcuttur. Bunlardan Sinan istasyonu 1946 senesinden beri faaliyette bulunmaktadır. Bu istasyonda

ortalama akım 120.162 m³/s'dir. Malabadi istasyonunda yapılan rasatlarda ise ortalama akım 110.782 m³/s'dir.

3.3.2.1.5. Savur Projesi Su Kaynakları

Proje sahasının su kaynağı Savur çayıdır. Drenaj alanı 576.4 km² olan istasyonda yapılan ölçümlere göre ortalama akım 2.85 m³/s'dir.

3.3.2.1.6. Garzan Projesi Su Kaynakları

Proje sahasının su kaynağı Garzan çayıdır. Garzan çayı EİEİ'nin Beşiri istasyonunda 1945 yılından beri rasatlar yapılmaktadır. Buna göre ortalama akım 59.059 m³/s'dir.

3.3.2.1.7. Botan Projesi Su Kaynakları

Proje sahasının su kaynakları Botan çayı ve kollarıdır. Botan çayı üzerinde 7975,1 km² drenaj alanı olan EİEİ'nin Billoris akım rasat istasyonunda 1945 senesinden beri rasatlar yapılmaktadır. Buna göre ortalama akım 131.153 m³/s'dir.

Botan çayının bir kolu olan Bitlis çayı üzerinde drenaj alanı 640.4 km² olan EİEİ'nin Baykan akım rasat istasyonu mevcuttur. 1954 senesinden beri yapılan rasatlara göre ortalama akım 20.325 m³/s'dir.

Botan çayının Çatak suyu kolu üzerinde Çatak rasat istasyonu EİEİ tarafından 1954 yılından beri işletilmektedir. Ortalama akım 24.260 m³/sn'dir. Ayrıca Çatak suyunun bir kolu olan Sortkin deresi üzerinde EİEİ tarafından Çatak akım rasat istasyonu 1963 senesinden beri işletilmektedir. Buna göre süresinde ortalama akım 4.872 m³/s'dir.

Botan çayının bir kolu olan Mükus deresi üzerinde 505,6 km² drenaj alanı olan Beğendik akım rasat istasyonu EİEİ tarafından işletilmektedir. İstasyon 1964 senesinden itibaren çalışmaya başlamıştır. Rasat süresinde ortalama akım 16.521 m³/s'dir.

Ayrıca Bitlis çayı üzerinde 1965 su yılından itibaren faaliyette bulunan 346.4 km² drenaj alanlı EİEİ'nin Karınca akım rasat istasyonu mevcuttur. Bu istasyonda ortalama akım 8.894 m³/s'dir.

3.3.2.1.8. Kızılsu Projesi Su Kaynakları

Proje sahasının su kaynağı Kızılsu deresidir. Kızılsu deresi üzerinde 650 km² drenaj alanı olan DSI'nin Kasrik akım rasat istasyonu mevcuttur. Buna göre ortalama akım 8.52 m³/s'dir.

3.3.2.1.9. Mardin-Silopi Projesi Su Kaynakları

Mardin-Silopi projesinin başlıca suları; Habur, Hezil ve Nerduş'tur. Habur çayı Türkiye içinde doğar. Irak içinde seyrettikten sonra tekrar Türkiye-Irak sınırına gelir. Bu noktada yağış alanı 4000 km²'dir.

Hezil suyu üzerinde DSI tarafından 1961'de Zorova akım rasat istasyonu kurulmuştur. Drenaj alanı 2200 km² olan bu istasyonda yapılan rasatlara göre 42.88 m³/s ortalama akım mevcuttur.

Nerduş çayı üzerinde DSI'nin Sahköyü rasat istasyonu mevcuttur. 355 km² drenaj alanı olan bu istasyonda yapılan rasatlara göre 4.84 m³/s ortalama akım mevcuttur.

3.3.2.1.10. Zap Projesi Su Kaynakları

Proje sahasının su kaynakları Zap suyu ve kollarıdır. Zap suyu üzerinde 6771.9 km² drenaj alanı olan EİEİ'nin Narlı akım rasat istasyonunda 1979 senesinden beri rasatlar yapılmaktadır. Buna göre ortalama akım 107.224 m³/s'dir.

Zap suyunun bir kolu olan Nehil çayı üzerinde drenaj alanı 116,20 km² olan DSI'nin Konaklı Köprüsü mevkiinde 26-43 akım rasat istasyonu mevcuttur. Yapılan rasatlara göre ortalama akım 13.68 m³/s'dir.

3.3.2.1.11. Dicle Nehri Anakol Projesi Su Kaynakları

Dicle Anakol projesinin su kaynağı Dicle nehridir. Dicle nehri üzerinde 34493.1 km² drenaj alanı olan Rezuk mevkiinde EİEİ tarafından 1955 yılından beri akım rasatları yapılmaktadır. Yapılan rasatlara göre ortalama akım 412.874 m³/s'dir.

4. DİCLE NEHİR HAVZASI TAŞKIN HİDROLOJİSİ

Dicle havzasının ana kolları, Dicle nehri, Botan çayı, Hezil çayı ve Zap suyudur. Dicle nehrinin 2606 nolu Cizre akım rasat istasyonunda yağış alanı 38270 km²'dir. 2606 Cizre istasyonunun yağış alanı Doğu ve Güneydoğu Anadolu coğrafi bölgelerinde kalmaktadır. Her iki bölgede de karasal iklim hüküm sürmesine rağmen, oldukça büyük bir bölgenin sularını toplayan Dicle nehri, ana kaynaklarını Doğu Anadolu dağlarından ve dipten sızma yoluyla Elazığ yakınlarındaki Hazar (Gölcük) gölünden almaktadır. Dicle nehri ve Botan çayı Çaltepe yerleşiminde birleşerek güneye doğru akışını sürdürürken 2606 Cizre istasyonundan sonra Türkiye sınırını terk eder.

Dicle nehrinin taşkınları iklim özellikleri dikkate alınarak 3 alt havzaya bölünerek hesaplanmıştır. Alt havzalar aşağıda tanımlanmıştır.

1. **Alt havza:** Botan çayı yağış alanını kapsamaktadır.
2. **Alt havza:** Dicle nehri diye adlandırılmıştır. Alt havza Cizre istasyonunun membasında işletmeye açılmış olan Kralkızı, Dicle, Devegeçidi, Göksu ve Batman barajları ile Botan çayının Dicle nehrine kavuştuğu noktaya kadar olan bölgeyi kapsamaktadır.
3. **Alt havza:** Botan çayı ile Dicle nehrinin birleştiği nokta ve 2606 Cizre istasyonu arasında kalan ara havzayı kapsamaktadır.

Alt havzaların taşkınları hesaplanmış, Dicle nehri (2. Alt havza) ile Botan çayı (1. Alt havza) taşkınları gecikme süreleri dikkate alınarak 3. Alt havza taşkınları ile süperpoze edilmiş ve 2606 Cizre istasyonunun taşkınları hesaplanmıştır.

4.1. Botan Çayı(Uluçay) Taşkın Hidrolojisi

Bu bölümde; Botan Çayı(Uluçay) ile Dicle nehri kavuşum noktasındaki taşkın yinelenme pikleri, taşkın yinelenme hidroğrafları ve olası en büyük taşkın hidrografi hesaplanmıştır.

Botan çayı yağış alanında iklim özelliklerinden dolayı, kış ve ilkbahar aylarında düşen yağışların akışa geçme oranları diğer mevsimlere göre daha yüksektir. Havzada mevsim boyu biriken kar, ilkbahar yağışları ile birlikte erir ve akışa geçer. Akım gözlem istasyonlarında ölçülmüş pik debi tarihleri, en büyük taşkınların Nisan ve Mayıs aylarında

oluştüğünü göstermektedir. Bu durum, taşkınlarla kar erimesinin de etkili olduğu anlamına gelmektedir. Taşkınlar yalnız yağmurdan oluştuğu gibi özellikle Nisan ve Mayıs aylarında yağmur ve kar erime akışı birleşiminden de oluşmaktadır. Botan çayı (Uluçay) havzasının olası en büyük taşkını hesaplanırken, yağmur hidrografı, kar erime akımı ve baz akımı hesaba katılmıştır. Şekil 4.1 'de proje alanı ve Botan çayı yağış alanı gösterilmiştir.

4.1.1. Taşkın Yinelenme Hidrorafları

Botan çayı yağış alanının taşkın yinelenmeleri, gözlenmiş akımlardan Noktasal ve Bölgesel Taşkın Frekans analizi yöntemleri ile sentetik yöntemlerden Snyder Birim Hidrograf yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Taşkın yinelenmelerinin hidrorafları çizilmiştir.

4.1.1.1. Gözlenmiş Akımlardan Taşkın Yinelenme Değerlerinin Hesabı

Botan çayı yağış alanındaki akım gözlem istasyonlarının (AGİ) yerleri Şekil 4.1 'de özellikleri ve gözlem süreleri Tablo 4.1 'de verilmiştir. AGİ'lerde gözlenen yılda anlık en büyük debilerinden Botan Çayı yağış alanının taşkın yinelenme hesapları noktasal ve bölgesel taşkın frekans analizi yöntemleri ile yapılmıştır.

4.1.1.1.1. Noktasal Taşkın Frekans Analizi

Şekil 4.1 'de, gösterilen AGİ'lerin yılda anlık maksimum debileri Tablo 4.2'de verilmiştir. Tablo 4.2'de yer alan akım gözlem istasyonlarından Botan çayı ve yan kolları üzerinde işletilenlerin yılda anlık en büyük debilerinin noktasal frekans analizi yapılmış ve akım gözlem istasyonları için hesaplanan noktasal taşkın yinelenme değerleri ve uygun dağılım fonksiyonları Tablo 4.3'de verilmiştir.

2604,2626 ve 2633 AGİ'ler ile 2609,2631 ve 26-33 AGİ'ler birbirine çok yakın yerlerde işletildiğinden yağış alanları arasındaki fark çok küçüktür. İstasyonların gözlemi birbirinin devamı kabul edilmiştir.

Botan çayı yağış alanının noktasal taşkın yinelenme değerleri, aynı akarsu üzerinde 1946-2006 yılları arasında işletilen 2604+2626+2633 Botan çayı-Billoris AGİ'nin noktasal taşkın yinelenme değerlerinden üstel alan oranı (0,667) ile taşınarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.1 Akım Gözlem İstasyonları Karakteristikleri

İstasyon No	A(km ²)	Koı(m)
2602	4988,4	518
2603	2450,4	545
2604	8747,3	465
2605	5655,2	570
2606	38280,7	370
2609	2339,5	1625
2610	640,4	910
2611	34493,1	427
2612	4105,2	597
2615	505,6	1250
2616	346,4	1145
2617	1186,0	695
2618	976,0	595
2619	667,8	657
2624	1169,6	530
2626	8761,2	457
2631	2455,0	1482
2632	1503,6	689
2633	8747,3	465
2634	1407,7	630
26-03	973,0	615
26-04	631,0	631
26-24	1359,3	620
26-33	2376,5	1488

Tablo 4.2 Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	BATMAN ÇAYI	GARZAN ÇAYI	BOTAN ÇAYI	DİCLE NEHRİ	DİCLE NEHRİ	ÇATAK SUYU
İstasyon	SİNAN	BEŞİRİ	BİLLORİS	DİYARBAKIR	CİZRE	TULİRAN-ÇATAK
No	2602	2603	2604,2626,2633	2605	2606,26-67	2609,2631,26-33
Alan	4988 km2	2450 km2	5655 km2	5655 km2	38280 km2	2339 km2
Kot	518 m	545 m	465 m	570 m	370 m	1625 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1946	1421,00	376,00	609,00	776,00	2362,17	93,33
1947	946,00	304,00	258,00	728,00	2013,47	54,75
1948	1536,00	673,00	914,00	1072,00	3800,54	126,85
1949	1327,00	383,00	578,00	382,00	2396,07	89,92
1950	1603,00	448,00	1034,00	840,00	2710,86	140,04
1951	840,00	379,00	232,00	560,00	2376,70	51,90
1952	1857,00	448,00	1020,00	2156,00	2710,86	138,50
1953	1241,00	793,00	510,00	2066,73	4381,70	82,45
1954	1278,00	520,00	896,00	1313,52	3059,56	124,87
1955	1010,00	306,00	609,00	599,00	2023,16	93,33
1956	1080,00	448,00	802,00	1054,00	2424,00	114,54
1957	2063,00	721,00	609,00	1770,00	6300,00	93,33
1958	1137,00	298,00	914,00	1014,00	2340,00	126,85
1959	516,00	315,00	744,00	464,00	2080,00	108,17
1960	940,00	281,00	978,00	761,00	2262,00	133,88
1961	304,00	281,00	708,00	463,00	1250,00	100,00
1962	1180,00	312,00	422,00	1055,00	3014,00	52,00
1963	2806,00	1210,00	1777,00	1963,00	7910,00	150,00
1964	2806,00	581,00	834,00	1533,00	4350,00	101,00
1965	1476,00	455,00	1280,00	786,00	2630,00	80,00
1966	2750,00	892,00	1189,00	2640,00	8820,00	103,00
1967	1315,95	443,00	1750,00	1470,00	4516,00	170,00
1968	1752,30	640,00	1425,00	1940,00	4866,00	206,00
1969	1683,64	609,00	1853,00	1976,00	6450,00	325,00
1970	1495,36	524,00	480,00	941,00	2250,00	107,00
1971	983,70	293,00	476,00	1217,00	3450,00	104,00
1972	2108,92	801,00	1581,00	1084,00	5260,00	200,15
1973	846,37	231,00	626,00	326,00	963,00	95,20
1974	1931,72	721,00	585,00	3248,00	5772,00	90,69
1975	1639,34	589,00	506,00	675,00	2571,00	82,01
1976	2044,68	772,00	1172,00	1966,00	6355,00	135,00
1977	1267,22	421,00	517,00	1156,00	2740,00	87,00
1978	1696,93	615,00	531,00	1847,00	426,00	84,00
1979	1417,84	489,00	489,00	1018,00	1870,00	91,00
1980	1763,38	645,00	927,00	930,00	4162,00	175,00
1981	1420,05	490,00	866,00	2633,00	3591,00	121,57
1982	1413,41	487,00	1509,00	1536,00	3672,00	192,24
1983	1258,36	417,00	1230,00	405,00	2000,00	161,58
1984	1583,96	564,00	655,00	1248,00	3180,00	98,38
1985	2235,17	858,00	1190,00	538,00	4271,00	157,18
1986	1174,19	379,00	574,00	645,00	1700,00	89,48
1987	2292,76	884,00	1224,00	1311,00	4445,00	160,92
1988	3127,82	1261,00	1950,00	2864,00	7820,00	192,00
1989	638,16	137,00	453,00	288,00	1023,00	88,00

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.2 Devamı Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	BATMAN ÇAYI	GARZAN ÇAYI	BOTAN ÇAYI	DİCLE NEHRİ	DİCLE NEHRİ	ÇATAK SUYU
İstasyon	SİNAN	BEŞİRİ	BİLLORİS	DİYARBAKIR	CİZRE	TULİRAN-ÇATAK
No	2602	2603	2604,2626,2633	2605	2606,26-67	2609,2631,26-33
Alan	4988 km ²	2450 km ²	5655 km ²	5655 km ²	38280 km ²	2339 km ²
Kot	518 m	545 m	465 m	570 m	370 m	1625 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1990	2594,00	1020,00	351,00	2888,00	5079,00	88,00
1991	1942,79	726,00	930,00	1194,00	4044,00	99,00
1992	2538,63	995,00	1576,00	511,00	3367,00	126,00
1993	2560,78	1005,00	1830,00	1073,00	4237,00	382,00
1994	1597,25	570,00	1237,00	720,00	3301,71	246,00
1995	2469,96	964,00	1423,00	634,00	5209,85	178,00
1996	1495,36	524,00	846,00	798,00	3078,93	110,00
1997	1499,79	526,00	1272,00	702,00	3088,62	171,00
1998	1978,23	742,00	955,00	1926,02	4134,71	130,00
1999	1911,78	712,00	1095,00	1843,25	3989,42	74,40
2000	817,57	218,00	707,00	480,31	1596,97	94,50
2001	1473,21	514,00	547,00	1296,97	2650,00	65,40
2002	1725,72	628,00	1191,00	1611,50	2299,00	162,00
2003	1608,31	574,99	1328,00	1465,25	3027,00	279,00
2004	1942,79	726,00	2159,00	1881,88	4486,00	246,00
2005	1243,34	410,22	896,00	1010,65	1435,00	116,00
2006	1385,48	474,39	744,00	1187,69	2055,00	110,00

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.2 Devamı Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	BİTLİS ÇAYI	DİCLE NEHRİ	BATMAN ÇAYI	MÜKÜS ÇAYI	BİTLİS ÇAYI	DİCLE NEHRİ
İstasyon	BAYKAN	REZUK	MALABADI	BEĞENDİK	KARINCA	ÇAYÖNÜ
No	2610	2611	2612	2615	2616	2617
Alan	640 km2	34493 km2	4105 km2	505 km2	346 km2	1186 km2
Kot	910 m	427 m	597 m	1250 m	1145 m	695 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1946	171,44	2046,32	1131,93	40,58	54,58	377,50
1947	129,71	1472,20	1071,32	9,42	33,50	358,13
1948	207,70	4414,60	1184,61	67,66	72,90	496,97
1949	167,76	2102,14	1126,58	37,83	52,72	218,49
1950	221,97	2620,45	1205,33	78,32	80,10	403,33
1951	126,62	2070,25	1066,83	7,11	31,94	290,33
1952	220,30	2620,45	1202,91	77,08	79,26	934,47
1953	159,67	5371,48	1114,84	31,79	48,64	898,44
1954	205,56	3194,58	1181,50	66,07	71,81	594,45
1955	112,00	2154,00	1131,93	40,58	54,58	306,07
1956	126,00	2245,00	1165,26	57,72	66,17	489,70
1957	347,00	5040,00	1131,93	40,58	54,58	778,68
1958	123,00	1763,00	1184,61	67,66	72,90	473,56
1959	103,00	1455,00	1155,25	52,57	62,69	251,58
1960	132,00	1752,00	1195,66	73,35	76,74	371,45
1961	96,00	972,00	497,00	49,37	60,53	251,18
1962	110,00	2263,00	1039,00	23,98	43,35	490,11
1963	275,00	8696,64	1333,64	144,29	124,72	856,58
1964	216,00	1879,00	1170,79	60,56	68,09	683,03
1965	223,00	2000,00	645,00	64,40	65,20	381,54
1966	296,00	7900,00	1766,00	69,40	102,00	1129,81
1967	144,00	3888,00	1156,00	105,00	102,00	657,60
1968	331,00	3987,00	2300,00	117,00	103,00	847,29
1969	295,00	3904,27	1729,00	170,00	160,00	861,82
1970	143,00	3226,48	912,00	40,50	54,90	444,10
1971	115,00	1384,48	897,00	33,70	46,59	555,49
1972	393,00	4973,00	2411,00	183,00	112,95	429,00
1973	93,00	867,00	463,00	42,09	55,60	132,00
1974	206,00	5380,00	1461,00	38,45	53,14	1294,00
1975	153,00	1599,00	1482,00	31,44	48,40	521,00
1976	416,00	5204,03	1482,00	90,57	88,39	640,00
1977	220,00	2405,15	959,00	32,41	49,06	455,00
1978	217,00	3952,11	1611,00	33,66	49,90	742,00
1979	172,00	2947,39	2660,00	29,93	47,37	486,00
1980	303,00	4191,33	1841,00	68,82	73,68	627,00
1981	351,00	2955,36	1629,00	63,40	70,01	1935,00
1982	337,00	2931,44	1236,00	120,49	108,63	1259,00
1983	90,80	2373,26	707,00	95,72	91,87	167,00
1984	281,00	3545,44	1975,00	44,67	57,34	411,00
1985	274,00	5889,79	784,00	92,17	89,47	265,00
1986	167,00	2070,25	1088,00	37,48	52,48	300,00
1987	338,00	6097,12	1904,00	95,19	91,51	392,00
1988	449,00	9103,31	2125,00	159,65	135,11	1147,00
1989	101,00	140,54	419,00	26,73	45,21	244,00

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.2 Devamı Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	BİTLİS ÇAYI	DİCLE NEHRİ	BATMAN ÇAYI	MÜKUS ÇAYI	BİTLİS ÇAYI	DİCLE NEHRİ
İstasyon	BAYKAN	REZUK	MALABADI	BEĞENDİK	KARINCA	ÇAYÖNÜ
No	2610	2611	2612	2615	2616	2617
Alan	640 km2	34493 km2	4105 km2	505 km2	346 km2	1186 km2
Kot	910 m	427 m	597 m	1250 m	1145 m	695 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1990	174,00	7181,58	1508,00	17,68	39,09	702,00
1991	188,00	4837,22	1151,00	69,08	73,86	525,00
1992	307,00	6982,23	936,00	126,44	112,65	231,00
1993	242,00	7061,97	1114,00	149,00	127,90	604,00
1994	142,00	3593,28	448,00	96,34	92,29	314,00
1995	249,00	6735,04	1110,00	112,86	103,46	210,00
1996	235,00	3226,48	764,00	61,63	68,81	366,00
1997	201,00	3242,42	889,00	99,45	94,39	285,00
1998	288,00	4964,81	1343,00	71,30	75,36	841,65
1999	198,00	4725,59	1015,00	83,74	83,76	808,25
2000	80,90	786,43	455,00	49,28	60,47	258,16
2001	227,00	3146,74	1525,00	35,08	50,86	587,77
2002	214,00	4055,77	792,00	92,26	89,53	714,71
2003	180,00	3633,11	511,00	104,42	97,76	655,69
2004	395,00	4837,23	604,00	178,21	147,66	823,84
2005	161,00	2319,21	533,00	66,07	71,81	472,21
2006	163,00	2830,91	1097,00	52,57	62,69	543,66

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.2 Devamı Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	AMBAR ÇAYI	GÖKSU ÇAYI	KEZER ÇAYI	HEZİL ÇAYI	BOTAN ÇAYI	ZAP SUYU
İstasyon	KÖPRÜBAŞI	ÇINARKÖPRÜ	PINARCA	GİRİKHAN	BİLLORİS	NARLI
No	2618, 26-03	2619, 26-04	2624	2625	2626	2627
Alan	976 km2	668 km2	1169,6 km2	1127 km2	8761 km2	6772 km2
Kot	595 m	657 m	530 m	780	457 m	775 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1946			177,03			
1947			107,22			
1948			237,69			
1949			170,86			
1950			261,56			
1951			102,04			
1952			258,78			
1953			157,34			
1954			234,11			
1955			177,03			
1956			215,42			
1957			177,03			
1958			237,69			
1959			203,88			
1960	59,00		250,42			
1961	29,00	12,50	196,72			
1962	115,00	62,00	139,84			
1963	105,00		409,35			
1964	180,00	15,00	221,78			
1965	77,00	46,00	310,49			
1966	245,00	40,00	292,39			
1967	85,00	42,00	403,98			
1968	120,00	60,00	339,33			
1969	179,00	43,00	424,46			
1970	104,00	3,59	151,37			
1971	90,30	13,40	150,58			
1972	332,00	22,90	243,00	189,00	1581,00	
1973	10,50	4,39	45,70	82,00	626,00	
1974	299,00	28,00	104,00	257,00	585,00	
1975	343,00	75,00	193,00	292,00	506,00	
1976	744,00	79,80	334,00	380,00	1172,00	
1977	281,00	21,90	137,00	128,00	517,00	
1978	368,00	69,40	163,00	221,00	531,00	
1979	178,00	62,60	202,00	89,70	489,00	455,00
1980	173,00	23,50	158,00	163,00	927,00	540,00
1981	213,00	57,70	202,00	149,00	866,00	454,00
1982	114,00	102,00	357,00	240,00	1509,00	614,00
1983	76,00	23,50	109,00	190,00	1230,00	708,00
1984	80,60	3,23	304,00	140,00	655,00	457,00
1985	54,00	9,65	458,00	292,00	1190,00	516,00
1986	105,00	33,00	129,00	129,00	574,00	417,00
1987	444,00	50,80	590,00	214,00	1224,00	746,00
1988	273,00		430,00	392,00	1950,00	817,00
1989	42,00		125,00	95,00	453,00	375,00

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.2 Devamı Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	AMBAR ÇAYI	GÖKSU ÇAYI	KEZER ÇAYI	HEZİL ÇAYI	BOTAN ÇAYI	ZAP SUYU
İstasyon	KÖPRÜBAŞI	ÇINARKÖPRÜ	PINARCA	GİRİKHAN	BİLLORİS	NARLI
No	2618, 26-03	2619, 26-04	2624	2625	2626	2627
Alan	976 km ²	668 km ²	1169,6 km ²	1127 km ²	8761 km ²	6772 km ²
Kot	595 m	657 m	530 m	780	457 m	775 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1990	727,00		210,00		351,00	
1991	523,00		285,00		930,00	
1992	196,00		445,00		1576,00	
1993	196,00		293,00		1830,00	
1994	370,00		385,00		1237,00	
1995	140,00		300,00		1423,00	
1996	199,00		215,00		846,00	
1997	162,00		235,00			
1998	253,00		320,00			
1999			332,00			
2000			64,10	80,60		
2001			179,00			
2002			251,00			
2003			238,00			
2004			579,00			
2005			294,00			
2006			142,00			

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.2 Devamı Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	ZAP SUYU	ÇATAK SUYU	BERKİLİN ÇAYI	GARZAN ÇAYI	ZAP SUYU	ZAP SUYU
İstasyon No	TEKNİSYENLER	TÜLİRAN	ÇAYÜSTÜ	KOZLUK	ÜZÜMCÜ	MUSAHAN
Alan	4161 km2	2455 km2	1503,6 km2	1359,3 km2	5270 km2	2504 km2
Kot	1425 m	1482 m	689 m	630 m	1072 m	1725 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1946			429,87			
1947			380,82			
1948			732,38			
1949			27,20			
1950			495,28			
1951			209,12			
1952			1840,23			
1953			1749,00			
1954			979,22			
1955			248,98			
1956			713,99			
1957			1445,74			
1958			673,11			
1959			111,01			
1960			414,54			
1961			109,99			
1962			715,01			
1963			1642,99			
1964			1203,53			
1965			440,09			
1966			2334,88			
1967			1139,14			
1968			1619,48			
1969			1656,27			103,00
1970			598,50			103,00
1971			880,57		231,00	47,40
1972			744,65	180,00	928,00	194,00
1973			-30,03	180,00	234,00	69,00
1974			2956,26	130,00	160,00	37,80
1975			326,65	180,00	129,00	31,50
1976			1646,05	180,00	745,00	69,00
1977			818,23	180,00	223,00	46,70
1978			1524,43	180,00	264,00	42,70
1979			677,20	515,00	235,00	47,50
1980			587,26	180,00	333,00	72,40
1981			2327,73	190,00	217,00	37,70
1982			1206,59	240,00	249,00	56,50
1983			50,71	200,00	321,00	107,00
1984			912,26	200,00	337,00	84,30
1985			186,64	300,00	253,00	79,30
1986	117,00		295,99		174,00	41,20
1987	317,00		976,64		365,00	73,60
1988	438,00	192,00	2563,81		511,00	98,50
1989	103,00	88,00	198,00		151,00	38,20

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.2 Devamı Akım Gözlem İstasyonlarının Yılda Anlık Maksimum Akım Değerleri

Akarsu	ZAP SUYU	ÇATAK SUYU	BERKİLİN ÇAYI	GARZAN ÇAYI	ZAP SUYU	ZAP SUYU
İstasyon No	TEKNİSYENLER	TÜLİRAN	ÇAYÜSTÜ	KOZLUK	ÜZÜMCÜ	MUSAHAN
Alan	4161 km ²	2455 km ²	1503,6 km ²	1359,3 km ²	5270 km ²	2504 km ²
Kot	1425 m	1482 m	689 m	630 m	1072 m	1725 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1990		88,00	2728,00			38,20
1991	301,00	99,30	743,00			38,20
1992	506,00	126,00	163,00			38,20
1993	468,00	382,00	407,00		543,00	129,00
1994	502,00	246,00	404,00			
1995	278,00	178,00	390,00		362,00	
1996	237,00	110,00	345,00		231,00	
1997	427,00	171,00	355,00		458,00	
1998	147,00	130,00	1605,20		245,00	
1999	175,00	74,40	1520,61		221,00	
2000	122,00	94,50	127,67	199,00	204,00	47,70
2001			962,30	466,00		
2002			1283,75	476,00		
2003			1134,29	420,00		
2004			1560,08	1428,00		
2005			669,68	502,00		
2006			850,62	296,00		

Not: Koyu rakamlarla yazılan değerler korelasyon metoduyla bulunmuştur.

Tablo 4.3 AGİ Noktasal Taşkın Yinelenme Değerleri

İSTASYON KARAKTERİSTİKLERİ		UDF	NOKTASAL TAŞKIN YİNELENME DEĞERLERİ				
İSTASYON NO	A(km ²)		Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
2604+2626+2633	8747,30	LP3	1937,08	2187,25	2429,30	2666,23	2926,27
2609+2631+26-33	2339,50	LP3	312,90	377,86	450,96	533,29	630,66
2610	640,40	P3	401,80	440,52	476,82	511,24	545,66
2615	505,60	G	266,93	310,74	354,22	397,55	454,71
2616	346,40	G	218,16	249,17	279,94	310,60	351,06
2624	1169,90	LN3	519,40	579,94	638,83	694,88	767,96

Botan çayı (Uluçay) yağış alanının noktasal taşkın frekans analizi yöntemi ile hesaplanan noktasal taşkın yinelenme pikleri,

Q₂₅=2311,16 m³/s, Q₅₀=2610,13 m³/s, Q₁₀₀=2898,98 m³/s, Q₂₀₀=3181,72 m³/s, Q₅₀₀=3492,04 m³/s olarak hesaplanmış ve Tablo 4.4'de gösterilmiştir.

4.1.1.1.2. Bölgesel Taşkın Frekans Analizi

Tablo 4.3'de verilen AGİ'lerin noktasal taşkın yinelenme pikleri, Q_{25} yinelenme piklerine bölünerek, boyutsuz taşkın yinelenme değerleri hesaplanmıştır. Boyutsuz taşkın yinelenme değerlerinin ortalaması alınmış ve proje alanı için geçerli olan ortalama boyutsuz taşkın yinelenme değerleri bulunmuştur ve Tablo 4.4'de gösterilmiştir.

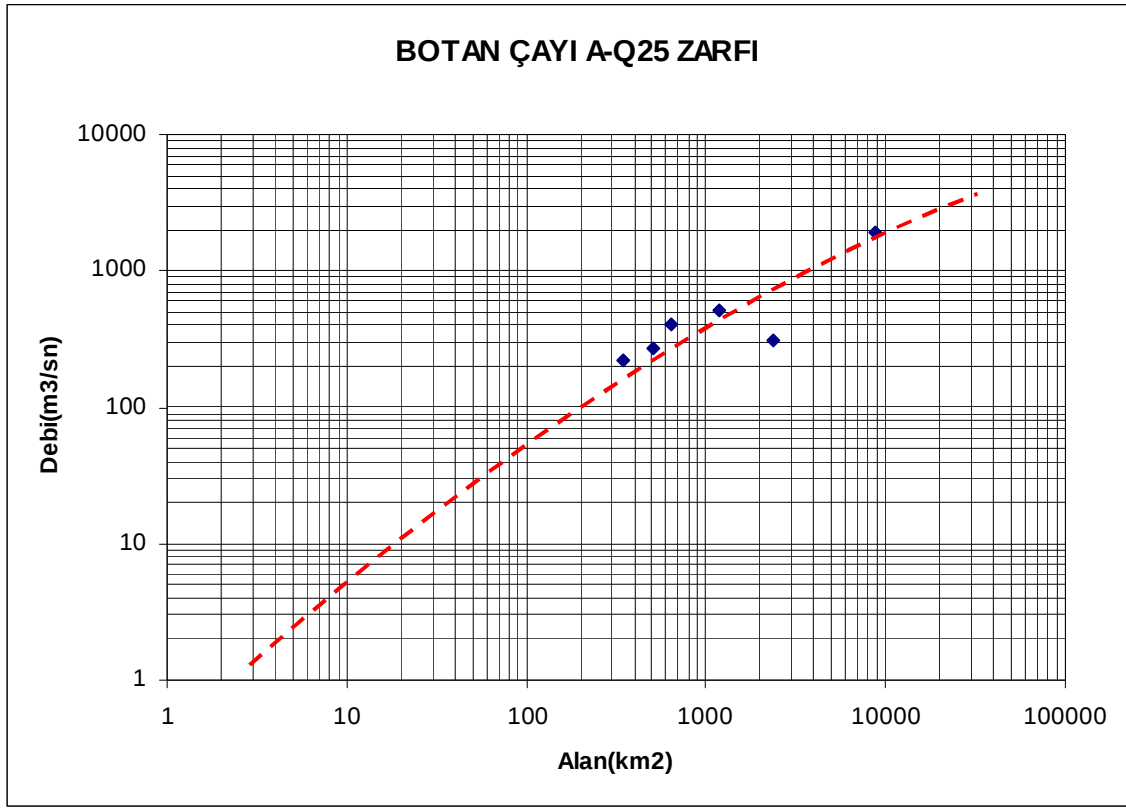
AGİ'lerin yağış alanlarına karşı Q_{25} değerleri logaritmik kağıda noktalanarak, havzaya ait ($A - Q_{25}$; $A - Q_{50}$; $A - Q_{100}$; $A - Q_{200}$ ve $A - Q_{500}$) zarf eğrileri çizilmiştir. Çizile zarf eğrileri Şekil 4.2'den Şekil 4.6'ya kadar gösterilmiştir.

Çizilen zarf eğrilerinden, Botan çayı (Uluçay) yağış alanına karşı Q_{25} yinelenme değeri $2570,4 \text{ m}^3/\text{s}$ okunmuştur. Q_{25} değeri, ortalama boyutsuz taşkın yinelenme değerleri ile çarpılarak, Botan çayı (Uluçay) yağış alanının bölgesel taşkın yinelenme pikleri hesaplanmıştır. Bölgesel taşkın frekans analizi yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme değerleri;

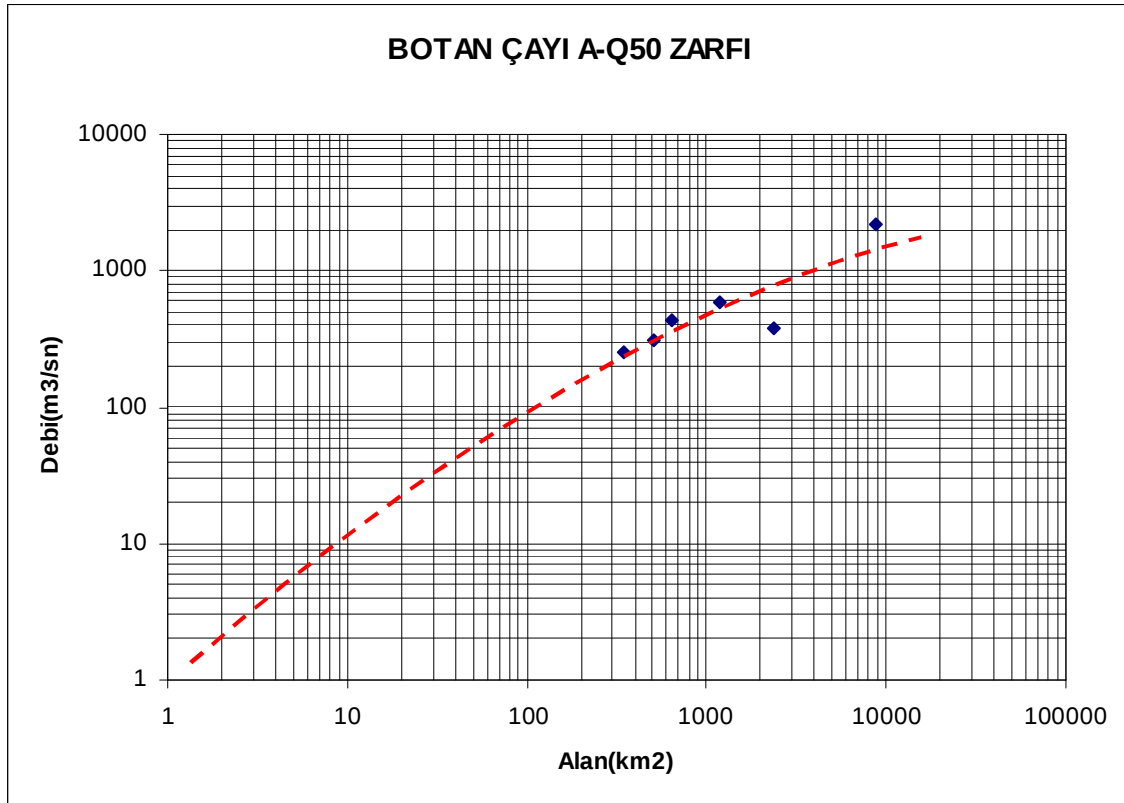
$Q_{25}=2393,32 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{50}=2734,74 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{100}=3080,27 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{200}=3432,04 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{500}=3859,40 \text{ m}^3/\text{s}$ olarak hesaplanmış ve Tablo 4.5'de gösterilmiştir

Tablo 4.4 AGİ Boyutsuz Taşkın Yinelenme Değerleri

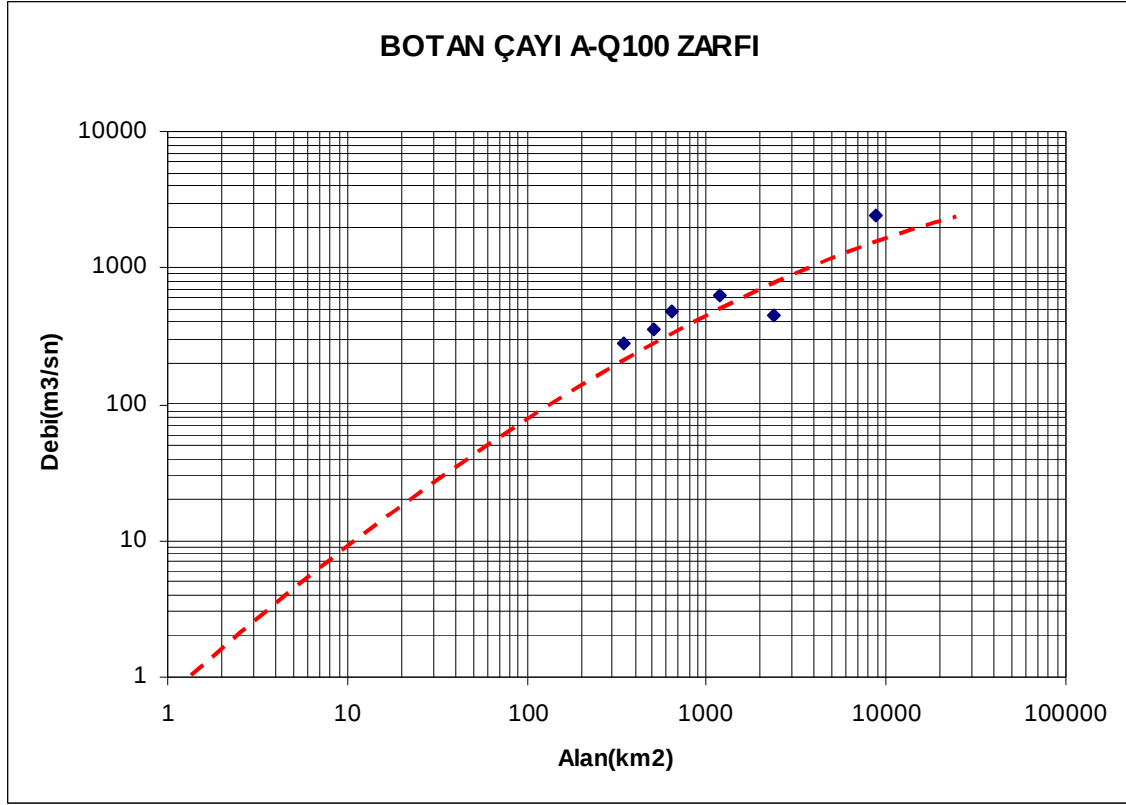
İSTASYON KARAKTERİSTİKLERİ		UDF	BOYUTSUZ TAŞKIN YİNELENME(YIL)				
İSTASYON NO	A(km ²)		25	50	100	200	500
2604+2626+2633	8747,30	LP3	1,00	1,13	1,25	1,38	1,51
2609+2631+26-33	2339,50	LP3	1,00	1,21	1,44	1,70	2,02
2610	640,40	P3	1,00	1,10	1,19	1,27	1,36
2615	505,60	G	1,00	1,16	1,33	1,49	1,70
2616	346,40	G	1,00	1,14	1,28	1,42	1,61
2624	1169,90	LN3	1,00	1,12	1,23	1,34	1,48
BOYUTSUZ TAŞKIN YİNELENME(YIL)			1,00	1,14	1,29	1,43	1,61

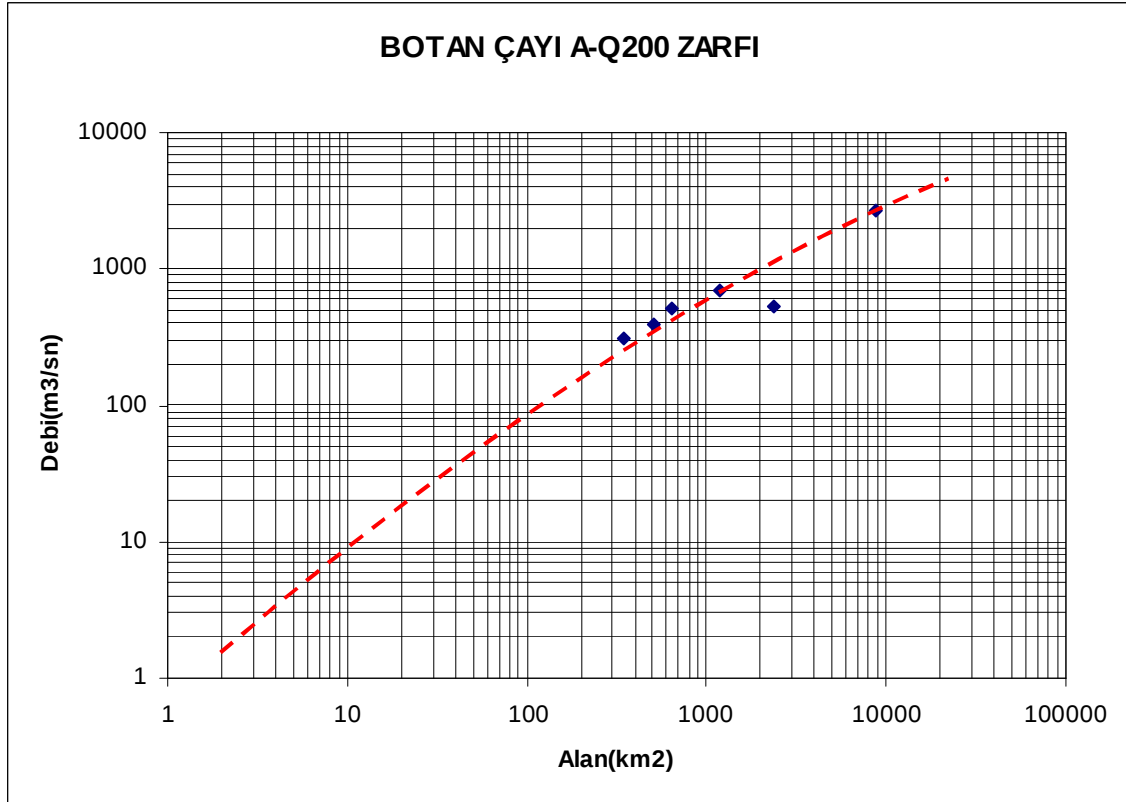
Şekil 4.2 Botan Çayı A-Q₂₅ Zarfı

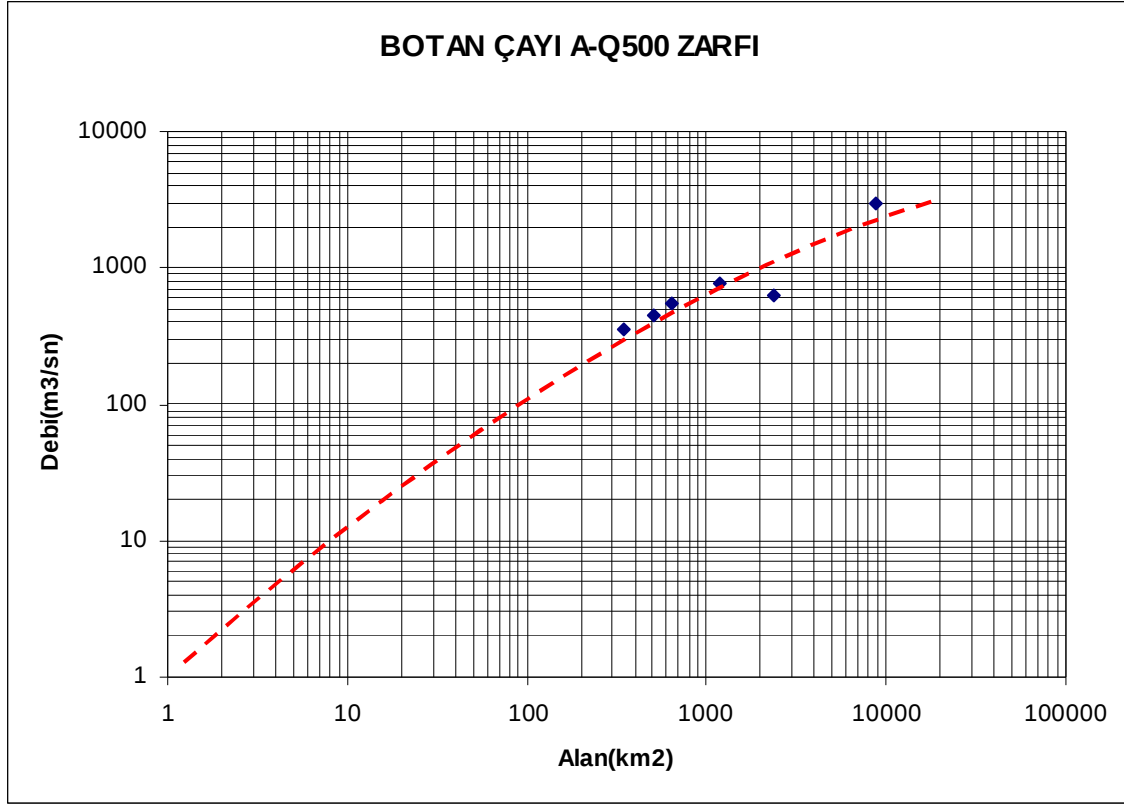
Şekil 4.3 Botan Çayı A-Q₅₀ Zarfı

Şekil 4.4 Botan Çayı A-Q₁₀₀ Zarfı

Şekil 4.5 Botan Çayı A-Q₂₀₀ Zarfı

Şekil 4.6 Botan Çayı A-Q₅₀₀ Zarfı

4.1.1.2. Sentetik Yöntemlerle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Botan çayı (Uluçay) yağış alanının büyüklüğü göz önüne alınarak taşkın yinelenme hesapları sentetik yöntemlerden Snyder Birim Hidrograf yöntemi ile yapılmıştır.

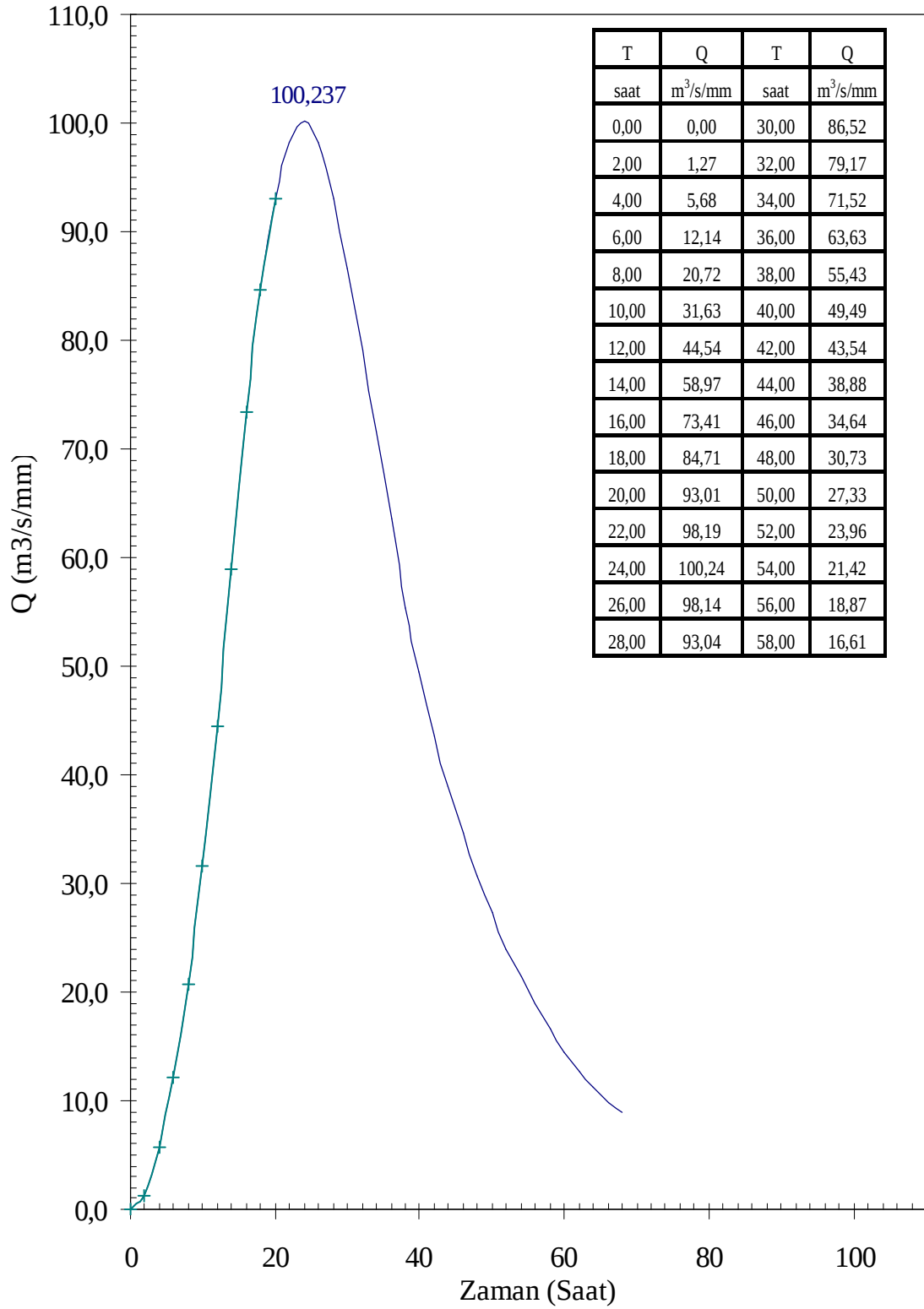
4.1.1.2.1. Birim Hidrograf Analizi

Botan çayı (Uluçay) yağış alanı $A = 11388,4 \text{ km}^2$, en uzun akarsu kol boyu $L = 254,8 \text{ km}$, yağış alanı ağırlık merkezinin, en uzun akarsu kolu üzerindeki iz düşümü ile proje kesiti arasındaki mesafe $L_c = 105,33 \text{ km}$ olarak 1/250 000 ölçekli haritalardan ölçülmüştür. C_t ve C_p katsayıları, $C_t=1,35$, $C_p=0,69$ olarak Elektrik İşleri Etüt İdaresi tarafından hazırlanan "Dicle Nehri Cizre ve Ilisu Barajları Mühendislik Hidrolojisi Raporu"ndan alınmıştır. 2 saatlik birim hidrografın pike erişme süresi $T_{PR}=23,60 \text{ sa}$, $Q_{PR}=100,24 \text{ m}^3/\text{s/mm}$ 'dir. Şekil 4.7'de Botan çayı (Uluçay) yağış alanı birim hidrografı verilmiştir.

Tablo 4.5 Taşkın Hesap Sonuçları

BARAJ ADI	YÖNTEM	YİNELENME				
		25	50	100	200	500
GÖKSU BARAJI 672 km2	BÖLGESEL	BÖLGESEL YÖNTEM UYGUN SONUÇ VERMİYOR				
	NOKTASAL-2619	103,30	120,35	137,28	154,15	176,40
	MOCKUS	246,26	279,15	309,82	338,88	374,69
	DSİ*	245,86	278,89	309,70	338,63	374,23
DEVEGEÇİDİ BARAJI 1578 km2	BÖLGESEL	988,55	1108,58	1269,59	1437,10	1642,50
	NOKTASAL	AYNI KOL ÜZERİNDE AĞI MEVCUT DEĞİL				
	SYNDER*	602,47	738,47	883,92	1040,24	1233,87
KRALKIZI BARAJI 1300 km2	BÖLGESEL	855,07	958,89	1098,15	1243,05	1420,71
	NOKTASAL-2617*	1246,19	1509,67	1797,38	2110,79	2478,84
	SYNDER	986,51	1146,00	1315,87	1491,67	1728,52
DİCLE- KARALKIZI ARA HAVZA 1916 km2	BÖLGESEL	1127,20	1264,06	1447,65	1638,65	1872,86
	NOKTASAL-2605	1413,50	1700,06	2006,80	2337,89	2723,60
	SYNDER*	1426,95	1673,98	1925,70	2187,29	2501,23
BATMAN BARAJI 4105 km2	BÖLGESEL	1914,26	2146,68	2458,45	2782,83	3180,58
	NOKTASAL-2612*	2529,57	2881,08	3229,99	3577,63	4036,27
	SYNDER	2379,14	2648,58	2913,93	3180,33	3485,88
BARAJLAR- DİCLE BOTAN KAVUŞUMU 13,533 km2	BÖLGESEL	BÖLGESEL YÖNTEM UYGUN SONUÇ VERMİYOR				
	NOKTASAL-2611	3003,09	3587,46	4221,33	4908,42	5707,36
	NOKTASAL-2606	3376,95	3729,93	4063,04	4380,01	4780,01
	SYNDER*	3417,76	3985,31	4597,36	5254,48	6060,68
BOTAN ÇAYI 11388 km2	BÖLGESEL	2393,32	2734,74	3080,27	3432,04	3859,40
	NOKTASAL-2626	2311,60	2610,13	2898,98	3181,72	3492,04
	SYNDER*	2375,55	2694,01	3029,03	3378,73	3843,53
CİZRE AĞI- DİCLE BOTAN KAVUŞUMU 4315 km2	BÖLGESEL	BÖLGESEL YÖNTEM UYGUN SONUÇ VERMİYOR				
	NOKTASAL	1570,10	1734,22	1889,10	2036,47	2222,45
	SYNDER*	1020,71	1230,92	1446,83	1667,60	1966,08
DİCLE ÇIKIŞ	SÜPERPOZE	5889,76	6741,53	7649,56	8621,66	9849,83
	NOKTASAL-2606*	6841,37	7556,46	8231,32	8873,47	9683,82

Not: Yanında * işareti olan yöntemler uygun sonuç vermektedir.

Şekil 4.7 Botan Çayı(Uluçay) Havzası Birim Hidrografı

4.1.1.2.2. Yağış Analizi

Botan çayı (Uluçay) yağış alanı ve komşu havzalarındaki yağış gözlem istasyonları Şekil 4.1'de gösterilmiştir. Proje yağış alanı ve civarında Bitlis, Tatvan, Reşadiye, Başkale, Bahçesaray, Beytülşebap, Çatak, Gevaş, Gürpınar, Hakkari, Hizan, Pervari, Şırnak, Erüh, Siirt, Sason ve Dargeçit istasyonları işletilmektedir. Havzanın Thiessen poligonları çizilerek meteoroloji gözlem istasyonlarının Botan çayı (Uluçay) yağış alanını temsil oranları hesaplanmıştır. Tablo 4.6'de meteoroloji istasyonlarının 24 saat süreli en büyük yağışları verilmiştir. 24 saat süreli maksimum yağış değerlerinin noktasal yağış yinelenme değerleri hesaplanmıştır ve uygun dağılım fonksiyonları ile noktasal yağış yinelenme değerleri Tablo 4.7'de gösterilmiştir.

Yağış alanının kritik yağış süresi "Taşkın Hidrolojisi Hüseyin Özdemir" DSİ yayınında verilen bilgilere göre 8, 12 ve 18 saat geçişinde yer almaktadır. Botan çayı (Uluçay) yağış alanının kritik yağış süresi 12 saat olarak tespit edilmiştir. 12 saat süreli yağışlar, Thiessen poligon oranları, alan dağılım katsayıları, plüviyograf oranları ve maksimize faktörü (MF=1, 13) ile çarpılarak hesaplanmış ve 24 saatlik havza yağışı ile birlikte Tablo 4.7'de gösterilmiştir.

Plüviyograf oranları, Siirt meteoroloji gözlem istasyonunun standart zamanlarda gözlenen maksimum yağışlarından hesaplanmıştır. Şekil 4.8'de Siirt'in düzeltilmiş plüviyograf oranları verilmiştir.

4.1.1.2.3. Baz Akım

Botan çayının (Uluçay) baz akımı 2604+2626+2633 AGI baz akımından alan oranı ile taşıma yapılarak hesaplanmıştır. Akım gözlem istasyonları birbirine çok yakın yerlerde işletildiğinden yağış alanları arasındaki fark çok küçüktür. İstasyonların gözlemleri birbirinin devamı kabul edilmiştir. (2604+2626+2633) Botan çayı - Billoris akım gözlem istasyonu baz akımı ve Botan çayı (Uluçay) havzasının baz akımı Tablo 4.8'de verilmiştir.

Havzanın taşkın yinelenmeleri baz akımı 939,37 m³/s ve olası en büyük taşkın için baz akımı 1143,88 m³/s'dir.

Tablo 4.6 Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	BAHÇESARA Y	BAŞKAL E	BATMA N	BEYTÜŞEBA P	BİNGÖ L	BİTLİ S	ÇATA K	CİZR E
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	1750 m	2400 m	540 m	1650 m	1177 m	1573 m	1625 m	400 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1929						61,20		
1930						56,80		
1931						96,20		
1932						94,60		
1933						60,40		
1934								
1935								
1936								
1937								
1938								50,00
1939						87,50		80,50
1940						62,50		70,00
1941						49,40		58,20
1942						67,20		36,70
1943					50,20			25,60
1944					47,30			45,40
1945					45,40	19,60		49,80
1946					45,20	8,90		65,00
1947					53,70	42,00		36,00
1948					26,20	85,00		52,00
1949					32,60	48,00		49,00
1950					39,30	44,00	42,10	53,00
1951				45,50	28,20	53,00	39,70	36,00
1952				61,20		32,80	38,50	43,00
1953				59,20	92,30	80,00	55,80	43,00
1954		53,70		71,40	37,40	80,00	63,50	45,00
1955		66,90		72,30	50,00	44,70	52,20	88,70
1956		48,70		48,40		85,70	32,40	49,40
1957		159,60		58,50	40,30	75,30	42,80	39,80
1958		48,30		53,30		88,50	41,80	34,20
1959		91,70	44,60	51,40		53,30	44,60	37,00
1960		32,70	25,20	53,40	72,20	33,30	39,50	59,10
1961		32,30		64,80	70,50	83,40	71,90	78,00
1962		134,70	47,80	50,80	41,10	43,30	65,70	57,50
1963		44,00	57,10	63,20	97,20	55,50	46,70	75,00
1964		24,20	25,50	74,60	48,70	36,00	31,20	41,20
1965		32,30	25,50	66,80	67,20	56,50	39,60	76,50
1966		38,40	31,90	63,60	68,70	78,80	70,90	77,70
1967		57,70	49,40	57,20	69,70	75,90	44,50	83,20
1968		39,40	59,30	72,00	79,90	67,50	54,60	68,50
1969		43,80	28,60	57,40	45,20	76,90	34,20	67,10
1970		15,10	29,10	82,60	38,20	65,80	29,80	95,50

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	BAHÇESARA Y	BAŞKAL E	BATMA N	BEYTÜŞEBA P	BİNGÖ L	BİTLİ S	ÇATA K	CİZR E
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	1750 m	2400 m	540 m	1650 m	1177 m	1573 m	1625 m	400 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1971	60,50	31,80	17,70	57,30	47,50	87,00	47,80	56,80
1972	51,30	34,80	50,00	67,80	33,70	55,40	55,30	54,00
1973	21,50	26,40	19,80	58,70	37,70	35,10	29,30	39,10
1974	25,80	25,60	23,50	53,20	77,40	41,80	28,70	44,70
1975		27,30	47,50	57,80	64,60	66,20	45,30	68,40
1976	9,80	12,90	39,50	54,50	103,80	73,30	46,70	31,10
1977	25,00	41,10	27,10	62,40	55,00	91,30	66,70	49,10
1978	90,40	36,60	36,30	95,20	63,10	70,00	43,40	47,40
1979	78,20	19,90	37,10	68,50	48,70	52,80	49,20	41,90
1980	43,50	37,90	21,90	73,00	73,70	46,40	56,30	55,50
1981	85,40	38,70	33,10	70,20	51,00	57,50	82,90	58,10
1982	42,30	21,30	24,30		63,50	64,50	45,90	83,20
1983	47,50	28,40	45,50		47,40	63,40	46,90	43,90
1984	46,80	34,70	20,40		50,40	57,00	19,10	37,90
1985	34,40	25,20	59,80		46,60	66,20	36,30	48,40
1986	75,60	22,20	18,90		40,60	57,70	34,90	38,80
1987	64,70	58,90	30,10		69,50	73,80	62,90	62,90
1988	73,60	32,20	52,60		42,40	59,50	45,20	59,80
1989	41,10	36,40	40,10		48,90	81,40	27,30	31,20
1990	70,70	42,90	38,90		72,90	64,90	44,20	50,90
1991		30,50	42,00	85,00	61,10	81,30	73,60	123,50
1992		41,60	21,50	136,00	54,50	122,20	46,80	79,40
1993		44,60	63,40		49,50	85,10	72,30	63,00
1994		43,50	49,40		53,60	67,30		72,70
1995		41,70	29,20		68,80	65,70		50,10
1996		49,30	39,70		37,00	40,60		45,10
1997		28,90	29,80		49,70	59,90		41,50
1998		29,60	22,40		76,80	58,40		29,60
1999		43,30	69,20		42,10	42,70		41,90
2000		29,70	31,00		45,10	55,30		63,00
2001		44,60	35,60		62,00	58,30		40,80
2002		29,80	21,00		58,60	51,30		66,10
2003		50,10			67,60	108,90		38,80
2004		41,40			70,10	79,80		47,50
2005		20,10	39,80		54,20	55,90		67,40
2006		32,90	57,00		55,70	63,50		45,90
2007		21,50	27,00		55,20	56,80		51,00

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	ÇERMİK	DARGEÇİT	DERİK	DİCLE	DİYARBAKIR	ERUH	ELAZIĞ	ERGANI
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	700 m	850 m	780 m	800 m	677 m	1125 m	990 m	1000 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1929					29,00		49,90	
1930					25,10		33,00	
1931					45,00		36,00	
1932					40,00		11,00	
1933					28,70		27,50	
1934					30,60		28,50	
1935					38,70		34,90	
1936					43,50		47,90	
1937					56,20		80,40	
1938					35,20		25,50	
1939					24,40		34,30	
1940					29,00		22,20	
1941					32,10		32,30	
1942					49,70		28,60	
1943					36,40		26,70	
1944					65,80		38,10	
1945					22,70		34,30	
1946					36,70		32,70	
1947					22,80		32,20	
1948					36,50		25,10	
1949					31,40		22,30	
1950					38,60		46,20	
1951					28,20		26,70	
1952					33,60		14,50	
1953					48,10		37,30	
1954					43,70		18,10	
1955					50,20		20,80	
1956				50,30	30,90		17,20	
1957	57,80			56,70	34,60	39,80	50,10	
1958	43,50			44,00	27,80	80,10	20,40	
1959	32,30			72,00	33,30	65,30	58,20	51,80
1960	38,30			86,10	45,30	57,00	48,30	
1961				67,80	40,10	85,50	37,20	80,90
1962	48,40			45,30	29,30	81,50	21,80	55,40
1963	64,20		72,60	62,40	54,60	81,30	42,80	70,30
1964	69,40		28,50	38,30	32,70	46,90	35,00	51,00
1965	64,40	27,00	79,60	56,40	37,80	67,80	32,20	63,60
1966	45,40	33,80	62,40	58,00	41,30	80,70	23,90	59,60
1967	61,20	120,50	61,80	61,00	57,60	69,30	41,90	56,10

1968	51,50	65,80	67,50	65,30	36,20	47,90	34,20	46,80
1969	65,20	58,10	51,30	48,00	28,90	49,80	20,60	40,10
1970	37,20	36,70	32,20	39,60	20,00	38,50	33,10	37,10

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	ÇERMİK	DARGEÇİT	DERİK	DİCLE	DİYARBAKIR	ERUH	ELAZIĞ	ERGANI
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	700 m	850 m	780 m	800 m	677 m	1125 m	990 m	1000 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1971	116,10	40,30	34,20	77,30	37,50	60,90	32,80	88,50
1972	47,20	46,30	53,90	37,00	42,00	80,00	24,70	50,50
1973	43,60	23,20	23,40	33,00	24,00	46,50	15,90	47,50
1974	65,20	50,10	64,70	84,30	40,70	33,50	25,50	63,00
1975	63,10	60,80	55,10		52,50	44,50	26,90	64,80
1976	93,60	45,10	118,20		71,60	46,00	40,30	75,90
1977	56,30	50,30	52,10	39,80	32,70	37,00	27,40	46,30
1978	63,20	40,20	57,40	54,60	39,90	44,80	30,00	48,80
1979	85,20	53,10	51,30	65,00	36,80	20,30	38,50	71,40
1980	63,50	47,60	51,40	80,00	46,60	54,20	32,00	43,40
1981	54,00	51,40	40,70	51,00	32,60	37,50	22,10	34,60
1982	66,40	87,40	63,90	67,90	38,40	37,80	18,20	83,00
1983	36,80	27,60	36,40	39,00	29,40	44,40	25,10	38,80
1984	74,40	42,70	39,80	68,40	27,30	41,50	22,80	58,80
1985	61,00	79,60	83,20	53,80	48,60		20,00	38,20
1986	57,20	30,20	35,90	49,60	45,20	45,50	38,20	54,10
1987	76,20	61,30	59,40	95,70	37,50	39,50	29,70	106,10
1988	59,30	53,80	85,90	56,10	63,20	65,20	46,10	46,50
1989	58,60	46,10	49,20	45,20	27,70		18,00	43,30
1990	93,30	72,20	41,00	110,30	48,50		21,70	100,60
1991	46,80	69,30	54,50	49,70	39,80	56,60	29,70	70,50
1992	70,20	77,20	79,80	43,20	19,20	41,20	30,30	55,60
1993	46,80		54,00	36,20	43,40	78,20	35,70	32,00
1994	39,30		42,60	50,00	35,10		17,60	37,30
1995	43,70				39,00		61,60	44,20
1996	58,90				52,20		34,80	49,00
1997	60,50				43,20		33,50	54,20
1998	46,30				26,60		28,00	46,80
1999	62,30				34,20		20,10	54,80
2000	44,50				48,00		32,00	43,10
2001	60,60				55,10		33,50	54,20
2002	65,80				33,50		20,90	53,10
2003	41,60				27,60		27,20	43,40
2004	61,80				44,10		48,00	86,30
2005	39,50				28,50		33,10	46,00
2006	51,60				44,00		39,80	44,90
2007	48,40				31,40		27,70	76,30

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	GEVAŞ	GÜRPINAR	HAKKARİ	HANİ	HIZAN	İDİL	KARACADAĞ	MADEN
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	1694 m	1743 m	1728 m	850 m	1530 m	800 m	1040 m	1100 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1929								
1930								
1931								
1932								
1933								
1934								
1935								
1936								
1937								
1938								
1939								
1940								
1941								
1942								
1943								
1944								
1945								
1946								
1947								
1948								
1949								
1950								
1951			36,00					
1952			45,00					
1953			45,00	120,00				63,10
1954	95,00		60,00					
1955	40,20		42,00					
1956	50,00		31,40					68,40
1957	25,00		62,50					66,60
1958	46,20	24,00	24,50		50,30			108,30
1959	45,00	50,00	42,00		39,00			67,80
1960		26,00	57,30		47,80			114,90
1961		50,00	78,20		56,50			87,40
1962		30,00	40,00	95,00	50,00	56,00		121,30
1963		28,70	79,60	130,00	65,00	75,00		86,20
1964		25,10	38,70	55,50	50,00	42,00		
1965	37,00	21,20	52,90	106,00	60,00	47,10		
1966	65,70	45,00	43,40		45,30	50,20		67,80
1967	38,90	27,00	59,00	65,40	52,00	77,40		76,40

1968	52,60	19,50	76,70	85,40	55,00	120,10		68,60
1969	78,90	37,00	43,70	39,60	55,00	49,00	30,10	48,70
1970	34,60	16,10	35,20	51,50		45,20	20,00	

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	GEVAŞ	GÜRPINAR	HAKKARİ	HANİ	HİZAN	İDİL	KARACADAĞ	MADEN
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	1694 m	1743 m	1728 m	850 m	1530 m	800 m	1040 m	1100 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1971	34,60	26,70	42,80	62,40	55,80	80,30	18,70	77,50
1972	43,60	31,20	55,90	39,50	44,50	59,80	25,00	57,50
1973	44,30	16,70	39,90	41,20	49,40	39,00	13,40	47,30
1974	34,30	28,70	43,60	47,60	35,30	47,30	36,00	58,90
1975	39,40	15,10	39,50	83,60	52,40	67,60	26,70	56,20
1976	46,70	15,20	44,60	92,00	53,50	73,30	43,30	61,30
1977	44,30	27,80		65,50	42,00	59,30	36,30	81,70
1978	48,40	18,30	40,70	56,50	70,00	70,10	25,70	65,00
1979	38,10	19,70	48,50	97,30	51,40	44,40	35,00	66,30
1980	28,40	25,80	57,00	98,20	41,40	58,40		112,50
1981	46,60	25,80	50,10	67,00	54,50	79,00	25,50	59,50
1982	45,40	24,80	48,50	83,50	54,00	100,40	51,10	48,70
1983	33,60	22,30	43,10	68,80	52,40	31,50	44,00	40,00
1984	25,30	24,30	67,80	63,60	56,00	68,10	38,00	62,80
1985	24,00	20,40	44,70	66,30	43,80	54,50	75,20	47,40
1986	28,00	13,60	43,90	65,30	41,00	40,40	31,30	59,50
1987	38,10	25,30	56,10	69,10	52,40	53,70		71,80
1988	36,80		46,20	50,10	39,00	71,10		56,10
1989	39,50		36,50	90,70	58,50	32,40	56,20	69,00
1990	56,90		43,50	149,00	45,00	56,80	59,80	64,00
1991	45,50	24,80	47,80	72,00	57,60	82,20	32,30	52,00
1992	68,80	41,80	77,60	81,00	66,20	77,10	43,40	51,20
1993	42,20	30,40	59,90	56,10	52,00		32,40	46,40
1994	61,90	29,20	54,20	70,50	50,60			38,00
1995	32,00		58,20	54,10				57,30
1996	53,40		40,90					74,90
1997	27,70		47,30					52,90
1998	24,40	15,20	26,10	70,50				51,70
1999	42,50	21,00	61,20	59,10				49,30
2000	24,10	16,00	58,80	46,10				50,1
2001	30,00	20,70	56,30					60,5
2002	35,50	27,30	67,20					60,60
2003	44,50	21,00	49,80					59,30
2004	41,20	30,00	44,70					58,40
2005	41,10	18,70	39,40					36,70
2006	30,80	28,00	45,40					
2007	44,90		34,20					

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	MARDİN	MİDYAT	MUŞ	MUTKİ	REŞADİYE	PERVARI	SASON	SAVUR
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	1050 m	950 m	1320 m	1620 m	1850 m	1380 m	1000 m	925 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1929								
1930								
1931								
1932								
1933								
1934								
1935			67,20					
1936			58,80					
1937			45,70					
1938			63,30					
1939	38,00		45,70					
1940	38,80		97,70					
1941	45,80		73,40					
1942	69,20		52,10					
1943	28,60		33,80					
1944	63,70		45,30					
1945	50,10		40,70					
1946	41,70		70,00					
1947	83,50		43,50					
1948	80,50							
1949	69,00							
1950	44,60		72,30					
1951	70,80		61,70					
1952	80,40		72,20					
1953	40,40	60,30	52,70					
1954	71,90	70,20	62,70			27,80	57,30	
1955	79,00		59,10			36,50	79,20	
1956	59,00		44,10			35,50	97,60	
1957	82,50		50,30	80,30		31,40	87,90	43,90
1958	35,40		41,30	83,90			88,60	36,20
1959	40,60	47,30	91,30	53,20		43,30		41,50
1960	41,40		39,80	48,60		28,40		40,70
1961	66,60		53,30	88,60		38,20		28,20
1962	38,10	35,70	63,30	63,20		35,90		33,20
1963	67,00	46,20		64,70		37,20		50,10
1964	46,70	40,20	30,90	59,40		45,00		
1965	40,00	27,60	62,30	94,30	41,30	51,00	103,50	33,20
1966	90,60	34,50	44,20	73,70	46,90	41,60	88,10	39,40
1967	113,20	56,30	61,60	93,20	36,30	39,80	86,70	31,20

1968	61,40	45,50	39,40	82,40	46,90	42,60	80,90	46,30
1969	54,10	48,50	38,60	73,40	38,50	34,20	54,00	44,30
1970	38,20	20,50	29,40	46,30	22,90	43,60	63,70	24,00

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	MARDİN	MİDYAT	MUŞ	MUTKİ	REŞADİYE	PERVARI	SASON	SAVUR
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	1050 m	950 m	1320 m	1620 m	1850 m	1380 m	1000 m	925 m
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb
1971	54,00	43,20	71,00	98,40		37,20	74,40	24,40
1972	53,10	50,60	38,30	67,20		48,50	47,50	39,00
1973	36,80	26,20	29,70	46,20	26,40	26,70	48,30	15,50
1974	57,80		33,20	51,90	27,80	27,40	65,90	25,00
1975	65,60		41,80	48,60	27,80	27,00	75,80	60,00
1976	66,70		73,90	64,70	34,60	29,30	190,90	41,20
1977	41,60	29,00	48,30	75,30	46,70	32,60	74,50	48,00
1978	94,00	85,30	47,20	64,30	44,80	32,40	81,50	38,50
1979	83,00	37,00	35,40	58,90	29,70	25,00	74,60	42,60
1980	40,20	37,50	50,40	45,70	36,20	26,40	59,10	48,00
1981	54,40	25,00	70,00	65,90	38,60		65,70	25,50
1982	145,90	49,00	35,90			36,40	82,10	30,00
1983	46,50	22,00	43,00		28,50	33,60	87,30	45,00
1984	33,20	37,20	27,00		53,60	29,80	88,50	40,30
1985	73,70	63,40	37,60		22,40	31,70	73,90	50,30
1986	46,60	32,00	29,90		26,60	30,20	81,40	29,00
1987	77,90	36,40	45,80		47,50	51,60	92,50	33,00
1988	112,20	24,60	41,90		34,30	41,80	80,00	70,00
1989	45,40	22,00	44,20		21,30	26,60	97,90	36,70
1990	28,80	39,40	40,50		39,60			40,00
1991	41,90	38,00	52,80		47,00	30,80		41,70
1992	42,70	51,20	53,90		36,70	20,80	40,90	34,80
1993	57,00	67,30	77,80		56,70		30,80	
1994	56,40	51,20	54,00		48,60		31,40	
1995	52,20		51,90		59,80		35,40	
1996	42,00		43,20					
1997	65,70		36,00					
1998	30,90		53,20					
1999	59,10		38,30					
2000	75,70		41,00				73,00	
2001	37,20		46,20				75,60	
2002	31,10		38,00				84,80	
2003	43,90		52,70				99,80	
2004	72,40		85,60				96,60	
2005	47,20		43,90				76,00	
2006	61,30		53,90				69,40	
2007	34,00		34,20				68,60	

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	SİİRT	SİLVAN	ŞIRNAK	TATVAN				
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	896 m	850 m	1381 m	1665 m				
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb				
1929	49,20							
1930	25,40							
1931	66,70							
1932	45,10							
1933	39,20							
1934	56,80							
1935	52,30							
1936	118,00							
1937	38,50							
1938	51,50							
1939	47,40							
1940	27,00							
1941	30,60							
1942	38,00							
1943	25,80							
1944	61,90							
1945	30,80							
1946								
1947	44,40							
1948	43,30							
1949	43,20							
1950	65,90							
1951	69,10							
1952	44,20	50,50						
1953	42,50	53,10						
1954	42,00	41,60	33,90					
1955	71,80	57,00	55,20					
1956	50,50	52,60	46,30					
1957	40,60	39,60	38,20					
1958	36,50	58,40	36,20	52,30				
1959	53,40	43,80	31,70	36,20				
1960	41,40		50,20	37,10				
1961	42,50	42,20	68,30	48,10				
1962	48,20	40,30	95,60	34,10				
1963	49,90	64,40	65,60					
1964	34,80		56,50					
1965	25,80		56,70	10,00				
1966	52,60	45,80	61,30					
1967	38,30		45,80					

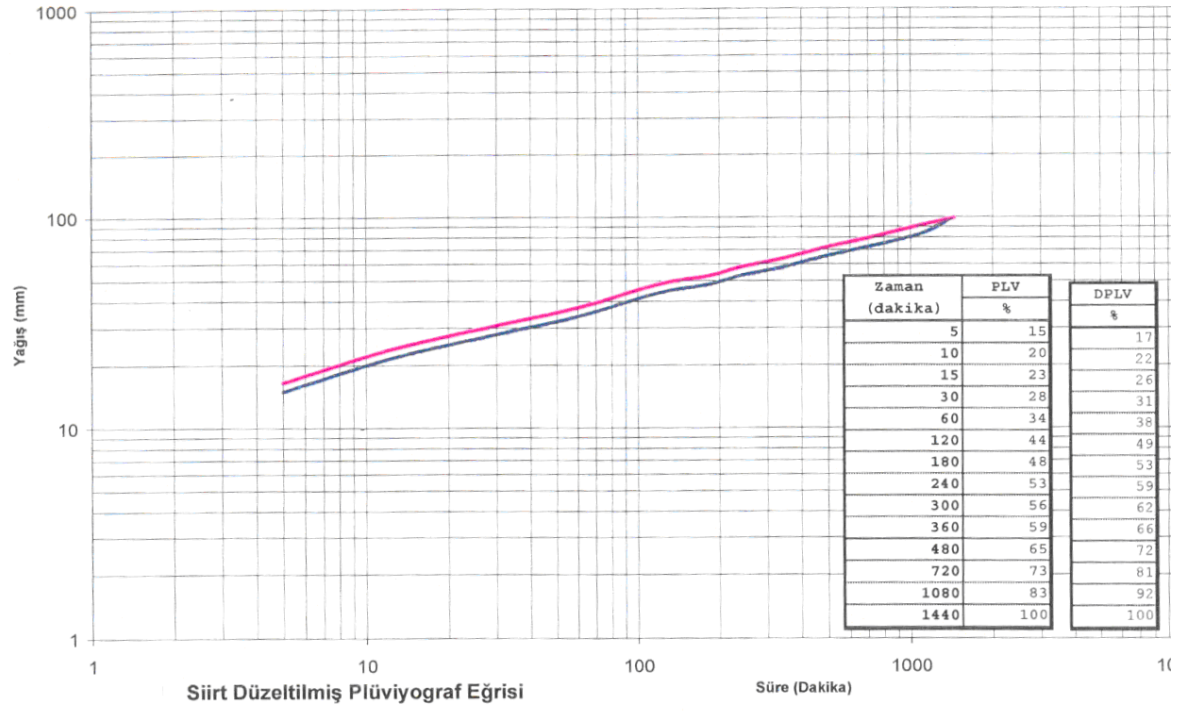
1968	65,70		48,10	56,20				
1969	63,00		39,30	56,70				
1970	32,30		34,60					

Tablo 4.6 Devamı Meteoroloji Gözlem İstasyonlarının 24 Saatlik Maksimum Yağışları(mm)

Akarsu	SİİRT	SİLVAN	ŞIRNAK	TATVAN				
İstasyon	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ	DMİ
Kot	896 m	850 m	1381 m	1665 m				
Yıl	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb	Y. Eb				
1971	49,90		49,30					
1972	35,50		41,60	45,20				
1973	24,80		31,20	25,50				
1974	29,20	81,60	16,40	30,80				
1975	41,10	54,60	32,50	49,80				
1976	55,90	58,20	41,00	57,40				
1977	30,20	42,40	23,80	47,00				
1978	50,10	39,20	27,50	51,40				
1979	37,70	62,40	40,00	52,60				
1980	27,90	31,30	31,20	37,20				
1981	38,30	44,60	28,50	39,40				
1982	46,60	66,90	19,50	34,00				
1983	41,20	48,30	35,40	42,00				
1984	37,90	45,90	41,10	33,90				
1985	71,40	48,00		25,90				
1986	25,10	42,20		28,80				
1987	44,10	60,30		54,50				
1988	57,40	42,90		48,60				
1989	65,60	52,60		43,50				
1990	41,30	48,00		54,80				
1991	53,20	33,50		74,00				
1992	43,00	38,10		72,20				
1993	68,10		32,30	76,00				
1994	57,10		52,70	48,00				
1995	33,40			64,40				
1996	51,20			50,00				
1997	54,60			39,20				
1998	43,30			32,20				
1999	57,80			35,10				
2000	33,00		39,50	23,40				
2001	39,20		49,50	41,40				
2002	37,30		53,10	39,00				
2003	57,40		57,20	54,50				
2004	47,40		58,50	68,00				
2005	40,20		50,20	43,40				
2006	51,90		57,10	47,80				
2007	36,00		30,80	45,60				

Tablo 4.7 Botan Çayı(Uluçay) Havzası 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THIESSEN ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
BİTLİS	0,077	72	LN3	98,83	105,31	111,23	116,70	123,77	63,80	19,90	5,80	179,22
TATVAN	0,016	44	LP3	67,62	70,05	71,86	73,21	74,58	45,70	14,70	8,60	172,12
REŞADİYE	0,030	28	G	63,82	70,60	77,33	84,04	92,88	39,10	11,90	9,60	153,34
GEVAŞ	0,027	49	LN3	71,49	79,98	88,67	97,56	109,67	42,30	13,00	9,10	160,60
GÜRPINAR	0,045	43	LP3	43,42	48,20	52,99	57,79	64,22	25,90	8,80	12,10	132,38
BAŞKALE	0,019	54	LP3	89,99	110,69	134,81	162,94	196,93	39,70	20,60	9,50	235,40
HAKKARİ	0,027	56	G	77,21	84,65	92,04	99,40	109,11	49,60	12,70	8,00	151,20
BEYTÜŞŞEBAP	0,052	33	LP3	101,17	114,68	129,62	146,29	165,11	65,80	12,90	5,60	138,04
ÇATAK	0,162	44	G	80,38	89,11	97,77	106,39	117,78	48,00	14,90	8,20	170,18
PERVARI	0,111	36	G	52,80	57,33	62,22	66,90	73,07	35,60	8,10	10,20	118,22
ŞIRNAK	0,007	41	P3	74,23	81,43	88,32	94,98	101,64	44,00	14,20	7,30	147,66
ERUH	0,068	34	G	95,03	105,80	116,49	127,14	141,20	55,30	19,10	7,20	192,82
SİİRT	0,163	79	LN2	75,54	82,93	90,20	97,39	106,82	46,10	13,00	7,00	137,10
SASON	0,012	42	N	121,67	129,48	136,52	142,93	150,68	75,80	20,80	4,20	163,16
HİZAN	0,104	36	N	64,80	67,14	69,25	71,18	73,50	52,40	8,10	7,60	113,96
BAHÇESARAY	0,079	19	LP3	94,91	100,31	104,41	107,56	110,81	53,50	27,90	7,30	257,17
DARGEÇİT	0,001	28	LN3	96,54	107,99	119,43	130,89	146,14	53,40	20,10	6,00	174,00
HAVZA YAĞIŞI	1,000			77,52	84,68	91,80	98,89	107,90	OEY			158,66
KYS	MF	PLV	ADK	YİNELENME(YIL)					OEY			
				25	50	100	200	500				
12	1,13	0,81	0,87	61,73	67,43	73,10	78,75	85,92	126,35			
18	1,13	0,92	0,89	71,72	78,35	84,93	91,50	99,84	146,80			
24	1,13	1,00	0,91	79,71	87,07	94,39	101,69	110,96	163,16			

Şekil 4.8 Siirt Düzeltilmiş Plüviyograf Eğrisi

Tablo 4.8 (2604+2626+2633) Botan Çayı-Billoris AGİ Baz Akımı (m3/sn)

YIL/AY	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	ORTALAMA
1946	276	449	300	342
1947	199	208	129	179
1948	282	509	337	376
1949	261	485	290	345
1950	339	651	214	401
1951	137	154	68	120
1952	787	430	170	462
1953	332	402	164	299
1954	372	584	359	438
1955	194	262	130	195
1956	364	408	315	362
1957	239	406	308	318
1958	314	356	224	298
1959	362	319	183	288
1960	320	439	149	303
1961	224	332	167	241
1962	206	264	180	217
1963	666	760	603	676
1964	359	506	295	387
1965	304	431	271	335
1966	392	430	250	357
1967	390	855	364	536
1968	640	649	367	552
1969	679	872	446	666
1970	331	253	126	237
1971				
1972	505	601	421	509
1973	249	409	221	293
1974	256	332	153	247
1975	294	293	164	250
1976	503	658	421	527
1977	327	370	191	296
1978	347	441	278	355
1979	361	386	238	328
1980	519	503	221	414
1981	327	455	277	353
1982	510	669	278	486
1983	260	444	176	293
1984	281	333	252	289
1985	563	487	231	427
1986	253	264	191	236
1987	524	702	369	532
1988	733	880	555	723
1989	229	188	87	168
1990	375	424	256	352
1991	285	257	115	219
1992	446	591	420	486
1993	555	832	471	619
1994	518	479	229	409
1995	585	508	312	468
1996	397	390	189	325
1997	434	508	298	413
1998	444	386	183	338
1999	292	226	110	209

Tablo 4.8 Devamı (2604+2626+2633) Botan Çayı-Billoris AGİ Baz Akımı (m3/sn)

YIL/AY	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	ORTALAMA
2000	295	302	119	239
2001	199	220	108	176
2002	452	526	315	431
2003	734	615	289	546
2004	300	397	246	314
2005	391	351	177	306
2006	420	419	156	332
ORTALAMA	386	454	252	364

AGİ Baz Akımı	722,67 m3/s
AGİ Baz Akımı(OET)	880,00 m3/s
Botan Çayı(Uluçay) Havzası Yinelenmeler Baz Akımı	939,37 m3/s
Botan Çayı(Uluçay) Havzası Yinelenmeler Baz Akımı (OET)	1143,88 m3/s

4.1.1.2.4. Synder Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Yağış alanının topoğrafik yapısı, bitki örtüsü, arazi kullanımı, toprak cinsi ve eğimi göz önüne alınarak, Botan çayı havzasında yağış-akış eğri numarası CNII = 74 olarak hesaplanmıştır. Akış eğri numarası, noktasal taşkın frekans analizi ile elde edilen yinelenme hidrograflarından baz akım çıkarılarak elde edilen yağmur hidrograflarının incelenmesi ile merteye kontrolü yapılarak doğrulanmıştır.

12 saat süreli yağışlar, yağışın zaman içindeki dağılım eğrisi C Eğrisi kullanılarak, 2 saatlik yağış bloklarına ayrılmıştır. 12 saatlik yağışlardan akış miktarları ve artım akışlar hesaplanmıştır. Botan çayı (Uluçay) havzası için hesaplanan birim hidrograf koordinatları ve artım akışlar yardımıyla sadece yağmurdan oluşan taşkın hidrograflarının koordinatları bulunmuş ve üzerine yinelenmeler için hesaplanan baz akım eklenmiştir.

Botan çayı (Uluçay) havzası için Snyder Birim Hidrograf Yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme pikleri,

$Q_{25}=2375,55 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{50}=2694,01 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{100}=3029,03 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{200}=3378,373 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{500}=3843,53 \text{ m}^3/\text{s}$ olarak hesaplanmış Şekil 4.9'da ve Tablo 4.5'de gösterilmiştir

Botan çayı (Uluçay) havzası için Noktasal Taşkın Frekans Analizi, Bölgesel Taşkın Frekans Analizi ve Snyder Birim Hidrograf yöntemleri ile hesaplanarak, Tablo 4.5'de sonuçları verilen taşkın yinelenme değerleri karşılaştırılmıştır. Havza için hesaplanan 3 farklı yöntemle elde edilen taşkın pik değerlerinin merteye uygun olduğu tespit edilmiştir. Botan çayı (Uluçay) havzasında Snyder Birim Hidrograf yöntemiyle hesaplanan taşkın yinelenme hidrografının koordinatları Tablo 4.9'da, taşkın yinelenme hidrografları Şekil 4.9'da gösterilmiştir.

4.1.2. Olası En Büyük Taşkın Hesapları

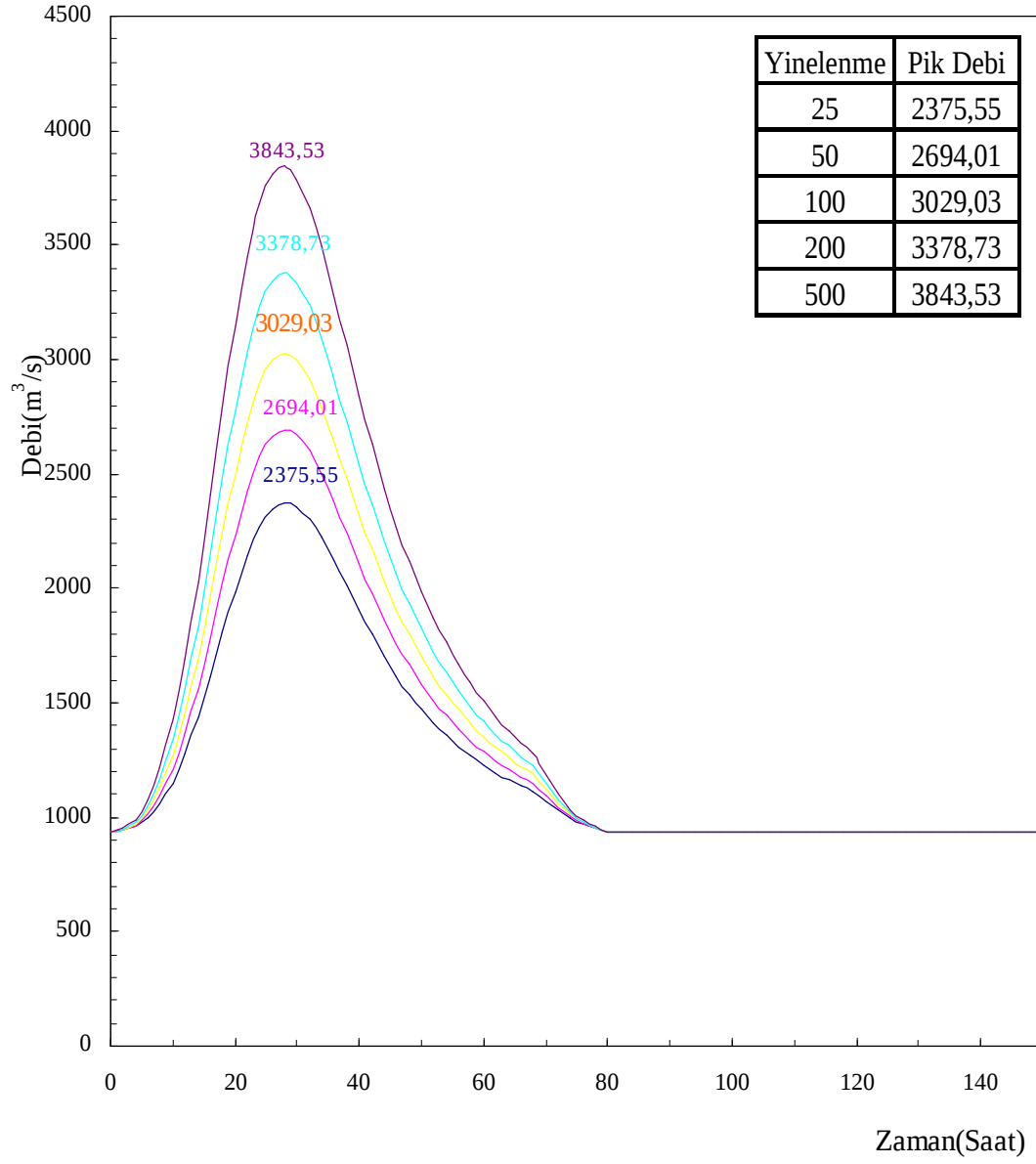
Botan çayı (Uluçay) havzası olası en büyük taşkını, olası en büyük yağışın oluşturduğu yağmur hidrografı üzerine baz akım ve kar erime akımı ilave edilerek bulunmuştur. Olası en büyük taşkın grafiği Şekil 4.10'da gösterilmiştir.

Tablo 4.9 Botan Çayı(Uluçay) Havzası Yinelenmeli Taşkın Hidrograf Koordinatları(m3/s)

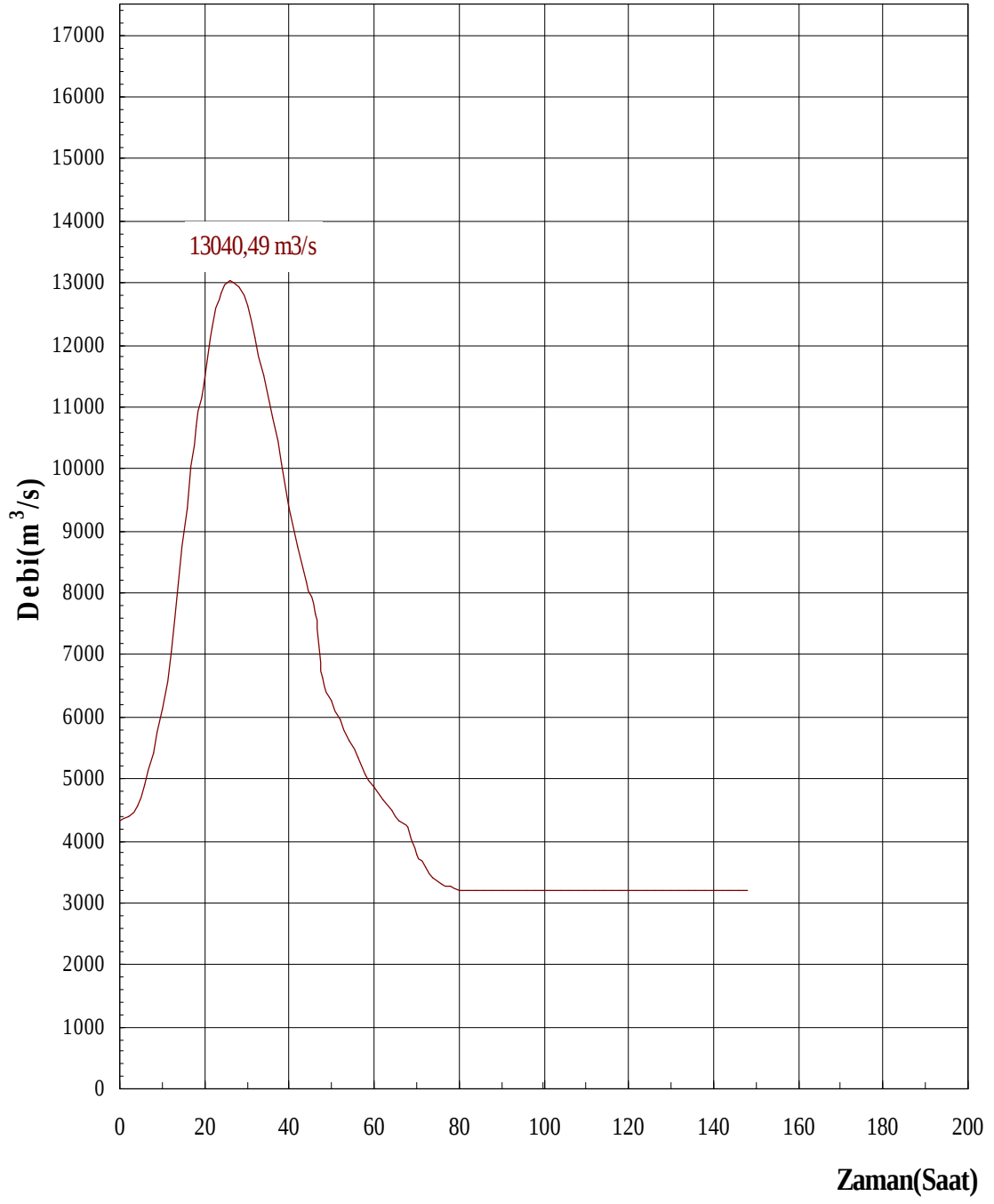
T(saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
2,0	942,32	943,58	944,98	946,53	948,68
4,0	958,29	964,87	972,16	980,09	991,05
6,0	994,85	1011,99	1030,74	1050,94	1078,60
8,0	1057,78	1091,68	1128,45	1167,82	1221,40
10,0	1150,98	1208,59	1270,72	1336,93	1426,67
12,0	1276,69	1365,17	1460,19	1561,09	1697,43
14,0	1434,17	1560,24	1695,18	1838,07	2030,64
16,0	1615,83	1784,00	1963,47	2153,06	2407,96
18,0	1806,17	2016,32	2239,88	2475,43	2791,34
20,0	1987,96	2236,46	2500,08	2777,18	3147,98
22,0	2145,91	2426,29	2723,01	3034,28	3450,00
24,0	2269,01	2572,86	2893,75	3229,78	3677,83
26,0	2347,22	2663,89	2997,64	3346,55	3810,99
28,0	2375,55	2694,01	3029,03	3378,73	3843,53
30,0	2358,73	2669,73	2996,42	3337,00	3789,13
32,0	2304,94	2601,29	2912,23	3236,04	3665,49
34,0	2224,07	2500,77	2790,81	3092,62	3492,58
36,0	2124,55	2378,20	2643,86	2920,11	3285,95
38,0	2013,84	2242,33	2481,43	2729,89	3058,68
40,0	1903,04	2107,52	2321,46	2543,74	2837,84
42,0	1796,91	1978,54	2168,52	2365,87	2626,94
44,0	1700,06	1861,25	2029,89	2205,07	2436,85
46,0	1613,57	1756,57	1906,19	2061,64	2267,32
48,0	1537,01	1663,84	1796,55	1934,43	2116,86
50,0	1470,63	1583,40	1701,38	1823,96	1986,15
52,0	1410,43	1510,29	1614,75	1723,27	1866,82
54,0	1357,46	1446,13	1538,89	1635,26	1762,77
56,0	1309,87	1388,41	1470,56	1555,91	1668,81
58,0	1267,14	1336,58	1409,21	1484,65	1584,45
60,0	1228,58	1289,76	1353,73	1420,17	1508,04
62,0	1193,48	1247,16	1303,28	1361,55	1438,60
64,0	1162,90	1210,18	1259,61	1310,96	1378,86
66,0	1135,77	1177,34	1220,82	1265,96	1325,67
68,0	1112,57	1149,33	1187,79	1227,74	1280,60
70,0	1071,96	1096,73	1122,08	1147,90	1181,40
72,0	1029,17	1045,09	1061,30	1077,76	1099,03
74,0	992,97	1002,16	1011,50	1020,96	1033,16
76,0	967,30	972,02	976,80	981,64	987,87
78,0	951,22	953,23	955,26	957,32	959,97
80,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
82,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
84,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
86,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
88,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
90,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
92,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
94,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
96,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
98,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
100,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
102,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
104,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00

Tablo 4.9 Devamı Botan Çayı(Uluçay) Havzası Yinelenmeli Taşkın Hidrograf Koordinatları(m3/s)

T(saat)	Q₂₅	Q₅₀	Q₁₀₀	Q₂₀₀	Q₅₀₀
106,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
108,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
110,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
112,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
114,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
116,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
118,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
120,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
122,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
124,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
126,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
128,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
130,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
132,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
134,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
136,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
138,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
140,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00
142,0	939,00	939,00	939,00	939,00	939,00

Şekil 4.9 Botan Çayı(Uluçay) Havzası Yinelenmeli Taşkın Hidrografı

Şekil 4.10 Botan Çayı(Uluçay) Havzası Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

4.1.2.1. Olası En Büyük Yağış

Tablo 4.6'da verilen meteoroloji gözlem istasyonlarının yıllık en büyük yağış dizilerinin standart sapmaları ve ortalamaları hesaplanmıştır. DSİ Genel Müdürlüğü Hidroloji Şube Müdürlüğü'nün hazırladığı $X_D - K_M$ zarflarından, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu zarfı kullanılarak MGI'lerin ait olduğu iklim bölgesine göre K_M değerleri okunmuştur.

Meteoroloji istasyonlarının olası en büyük yağış değerleri, Hersfield Yöntemi kullanılarak $OEY = X_D + K_M * S_D$ bağıntısıyla hesaplanmıştır. Botan çayı (Uluçay) havzası yağış alanını temsil eden meteoroloji istasyonlarının olası en büyük yağışları Tablo 4.6'da gösterilmiştir.

Botan çayı (Uluçay) havzası 12 saat süreli olası en büyük yağışı, meteoroloji gözlem istasyonlarının olası en büyük yağış değerleri, Thiessen poligon oranları, düzeltilmiş plüviyograf oranları, alan dağılım katsayısı ve maksimize faktörü (MF) ile çarpılarak hesaplanmıştır. Tablo 4.7'de verilen Botan çayı (Uluçay) havzası 24 saat süreli olası en büyük yağışı 163,1 mm olarak hesaplanmıştır.

4.1.2.2. Olası En Büyük Yağmur Hidrografı

Botan çayı (Uluçay) havzası olası en büyük yağmur hidrografı hesaplanırken, yağış akış eğri numarası $CNII=CNIII=74$ olarak alınmıştır.

Botan çayı (Uluçay) havzasının Snyder yöntemi ile hesaplanan birim hidrograf koordinat değerleri ile artım akışlar çarpılmış ve 2'şer saat ötelenerek süperpoze edilmiş ve olası en büyük yağmur hidrografı hesaplanmıştır. Botan çayı (Uluçay) havzasının olası en büyük yağmur hidrografının pik debisi $5,518 \text{ m}^3/\text{s}$ 'dir.

4.1.2.3. Kar Akımı

Botan çayı(Uluçay) havzası olası en büyük kar erime akış hidrografı derece-gün yöntemi ile hesaplanmıştır. Botan çayı (Uluçay) havzası için olası en büyük kar erime oranı, karla kaplı alan, kar sınır kotu, etkin kar erime periyodu ve karla kaplı alanın ortalama kotu "Dicle Nehri Cizre ve Ilısu Barajları Mühendislik Hidrolojisi Raporu"ndan,

Kar Sınır kotu	:1750 m
Karla kaplı alan	:8000 km ²
Karla kaplı alanın ortalama kotu	:2100 m
Etkin kar erime periyodu	:Nisan-Mayıs
Olası en büyük kar erime oranı	:0.202 cm/ ^o C-gün

Olası en büyük kar erime hidrografını oluşturacak 1750 m üzerindeki kar örtüsü Nisan ayı sonu Mayıs ayı başında havzada kalabilir. Botan çayı (Uluçay) havzasını temsil edecek uzun süreli sıcaklık gözlemi bulunan Siirt meteoroloji gözlem istasyonunun 1975-2006 periyodunda 20 Nisan - 9 Mayıs tarihleri arasındaki 20 günlük sıcaklıklarından 1,2, ... ve 10 günlük en büyük sıcaklıklar bulunmuş ve bu sıcaklıklar Siirt meteoroloji gözlem istasyonunun olası en büyük sıcaklıkları olarak alınmıştır. Sıcaklık farkları alınarak günlük ortalama sıcaklıklar elde edilmiştir. Bu sıcaklıklar sıcaklık dizayn paternine göre sıralanmıştır. Siirt meteoroloji gözlem istasyonunun dizayn paternine göre sıralanmış günlük ortalama sıcaklık değerleri 0,7 °C/100 m sıcaklık düşme oranı ile kar örtü alanının 2100 m hesaplanan ortalama kotuna taşınmıştır. Bu şekilde elde edilen ortalama kot sıcaklıkları 0,202 cm/^oC-gün olası en büyük erime oranı ve 8000 km²'lik kar örtü alanı ile çarpılarak Tablo 4.10'daki günlük kar erime debileri elde edilmiştir. Bu debilerin hidrografı Şekil 4.4'de gösterilmiştir. Olası en büyük kar erime hidrografının pik debisi 3191,8 m³/s'dir.

4.1.2.4. Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

Botan çayı (Uluçay) havzası olası en büyük taşkın hidrografı, olası en büyük yağmur hidrografı, olası en büyük kar erime hidrografı ve Tablo 4.9'da gösterilen olası en büyük taşkın hidrografı için hesaplanan baz akımın süperpozesinden elde edilmiştir.

Botan çayı (Uluçay) havzası olası en büyük taşkın hidrografı ve hidrograf koordinatları Şekil 4.10'da gösterilmiştir. Olası en büyük taşkın hidrografının pik debisi 13040,49 m³/s'dir.

Tablo 4.10 Botan Çayı Kar Erime Hesabı

GÜNLER	SICAKLIK	GÜN. SIC.	PATERN	HAVZA KOTUNA TAŞIMA	KAR AKIMI (cm)	KAR AKIMI (hm3)	KAR AKIMI (m3/s)
1	25,5	25,5	19,5	11,07	2,24	178,81	2069,56
2	49,6	24,1	20,8	12,37	2,50	199,82	2312,71
3	72,8	23,2	23,2	14,77	2,98	238,60	2761,60
4	96,8	24,0	24,1	15,67	3,16	253,15	2929,94
5	117,4	20,6	25,5	17,07	3,45	275,77	3191,79
6	136,8	19,4	24,0	15,57	3,14	251,53	2911,23
7	155,9	19,1	22,0	13,57	2,74	219,21	2537,16
8	177,9	22,0	20,6	12,17	2,46	196,59	2275,31
9	197,5	19,6	19,4	10,97	2,21	177,19	2050,86
10	218,3	20,8	19,1	10,67	2,15	172,35	1994,75

İstasyon Kotu	:895 m
Ağırlıklı Ortalama Havza Kotu	:2100 m
Havza Alanı	:8000 km ²
Maksimum Kar Erime Alanı	:0,202 cm/°C-gün
Sıcaklık Taşıma Oranı	:0,7

4.2. Dicle Nehri Taşkınları

Dicle nehri kavuşum noktasına kadar 430-1000 m kotları arasında yer alan ova ve geniş düzlüklerle 1000 m üzerindeki engebeli ve dağlık alanlardan oluşur. Yağış alanında iklim özelliklerinden dolayı, kış ve ilkbahar aylarında düşen yağışların akışa geçme oranları diğer mevsimlere göre daha yüksektir. Havzada mevsim boyu biriken kar, ilkbahar yağışları ile birlikte erir ve akışa geçer. Akım gözlem istasyonlarında ölçülmüş pik debi tarihleri, gözlenen en büyük taşkınların Şubat-Nisan aylarında oluştuğunu göstermektedir. Dicle kolu ile Botan kolunun yağış alanlarının topoğrafik özellikleri farklı olduğu gibi yağış ve sıcaklık rejimleri de farklıdır. Dicle kolunun 1500 m kotu üzerindeki yağış alanı 4314 km²'dir. Botan kolu yağış alanında 1500 m kot üzerinde bu alanın iki misli alan bulunmaktadır. Bu özelliklere göre Dicle kolu yağış alanında kar erimesi Botan kolundakinden daha erken ve hızlı olmaktadır. Dicle kolunda kar erimesinin taşkınlarda Botan kolunda olduğu kadar etkili olmadığı anlamına gelmektedir. Taşkınlar yalnız yağmurdan oluştuğu gibi özellikle Şubat-Mart aylarında yağmur ve kar erime akışı birleşiminden de oluşmaktadır. Dicle nehri havzasının olası en büyük taşkını hesaplanırken, yağmur hidrografi, kar erime akımı ve baz akım dikkate alınmıştır. Şekil 4.1 'de proje alanı ve Dicle nehri yağış alanı gösterilmiştir.

Bu bölümde; 2. Alt Havza yani Dicle nehrinin Botan çayına (Uluçay) kavuştuğu noktaya kadar olan bölümünün taşkın yinelenme pikleri, taşkın yinelenme hidrografları, hacimleri ve olası en büyük taşkın hidrografi ve hacmi işletmedeki depolama tesisleri göz önüne alınarak hesaplanmıştır.

Dicle nehri ve yan kolları üzerinde işletmeye açılmış olan 5 adet barajın tamamı bu bölümde yer almaktadır. İşletmede olan Devegeçidi, Göksu, Kralkızı, Dicle ve Batman barajları Dicle nehri akışlarını etkilemekte ve havzanın 9571 km²'lik bölümü bu barajlarla kontrol edilmektedir.

Botan çayı kavuşumuna kadar Dicle nehri havzası, işletmede olan 5 baraj yerine göre;

- Göksu barajı
- Devegeçidi barajı
- Kralkızı barajı
- Dicle- Kralkızı barajları ara havzası

- Batman barajı
- Yukarı havza taşkınları ile Dicle nehri Botan çayının kavuşum noktası

arasındaki ara havza olmak üzere 6 parçaya bölünerek taşkın hesapları yapılmıştır.

Dicle nehri havzası proje taşkınları, Ara Havza-2'nin proje taşkınları ile yukarı havzada yer alan barajların dolusavak taşkın çıkış debileri süperpoze edilerek hesaplanmıştır. Süperpoze işleminde taşkınların gecikme süreleri dikkate alınmıştır.

4.2.1. Taşkın Yinelenme Hidrorafları

Barajların ve Ara Havza-2'nin taşkın yinelenmeleri, gözlenmiş akımlardan Noktasal ve Bölgesel Taşkın Frekans analizi yöntemleri ile sentetik yöntemlerden yağış alanı büyüklüğüne uygun yöntem seçilerek Snyder Birim Hidrograf veya DSİ Sentetik Birim Hidrograf ile Moscus yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Taşkın yinelenmelerinin hidrorafları çizilmiştir.

4.2.1.1. Gözlenmiş Akımlardan Taşkın Yinelenme Değerlerinin Hesabı

Dicle nehri yağış alanındaki akım gözlem istasyonlarının (AGİ) yerleri Şekil 4.1'de, özellikleri ve gözlem süreleri Tablo 4.1 'de verilmiştir. AGİ'lerde gözlenen yılda anlık en büyük debilerinden Dicle nehri yağış alanının taşkın yinelenme hesapları noktasal ve bölgesel taşkın frekans analizi yöntemleri ile yapılmıştır.

4.2.1.1.1. Noktasal Taşkın Frekans Analizi

Şekil 4.1 'de, gösterilen AGİ'lerin yılda anlık maksimum debileri Tablo 4.2'de verilmiştir. Tablo 4.2'de yer alan akım gözlem istasyonlarından Dicle nehri ve yan kolları üzerinde işletilenlerin yılda anlık en büyük debilerinin noktasal frekans analizi yapılmış ve akım gözlem istasyonları için hesaplanan noktasal taşkın yinelenme değerleri ve uygun dağılım fonksiyonları Tablo 4.11'de verilmiştir.

2618 ve 26-03 AGİ'ler ile 2619 ve 26-04 AGİ'ler birbirine çok yakın yerlerde işletildiğinden yağış alanları arasındaki fark çok küçüktür. İstasyonların gözlemi birbirinin devamı kabul edilmiştir.

Tablo 4.11 AGİ Noktasal Taşkın Yineleme Değerleri

İSTASYON KARAKTERİSTİKLERİ		UDF	NOKTASAL TAŞKIN YİNELENME DEĞERLERİ				
İSTASYON NO	A(km2)		Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
2602	4988,40	LN2	2879,48	3307,62	3747,40	4199,25	4817,65
2603	2450,40	G	1141,60	1291,84	1440,98	1589,58	1785,62
2605	5655,20	LP3	2918,91	3510,66	4144,09	4827,80	5624,30
2606	38280,70	LN3	6777,70	7486,13	8154,71	8790,88	9593,69
2611	34493,10	LP3	7656,52	5621,02	6714,81	7901,25	9187,32
2612	4105,20	G	2529,57	2881,08	3229,99	3577,63	4036,27
2617	1186,00	LP3	1246,19	1509,67	1797,38	2110,79	2478,84
2618+26-03	976,00	LP3	565,46	658,67	746,21	828,63	920,17
2619+26-04	667,80	G	103,30	120,35	137,28	154,15	176,40
2632	1503,00	LN3	728,63	817,34	904,59	990,80	1103,98
2634+26-24	1407,70	LP3	575,13	696,99	836,41	996,04	1186,14

Barajların ve Ara Havza-2'nin yağış alanının noktasal taşkın yinelenme değerleri, aynı akarsu üzerinde işletilen AGİ'lerin noktasal taşkın yinelenme değerlerinden üstel alan oranı (0,667) ile taşınarak hesaplanmıştır. Barajlar ve Ara Havza-2'nin noktasal taşkın frekans analizi yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme pikleri Tablo 4.11'de gösterilmiştir.

4.2.1.1.2. Bölgesel Taşkın Frekans Analizi

Tablo 4.11'de verilen AGİ'lerin noktasal taşkın yinelenme pikleri, Q₂₅ yinelenme piklerine bölünerek, boyutsuz taşkın yinelenme değerleri hesaplanmıştır. Boyutsuz taşkın yinelenme değerlerinin ortalaması alınmış ve proje alanı için geçerli olan ortalama boyutsuz taşkın yinelenme değerleri bulunarak Tablo 4.12'de gösterilmiştir.

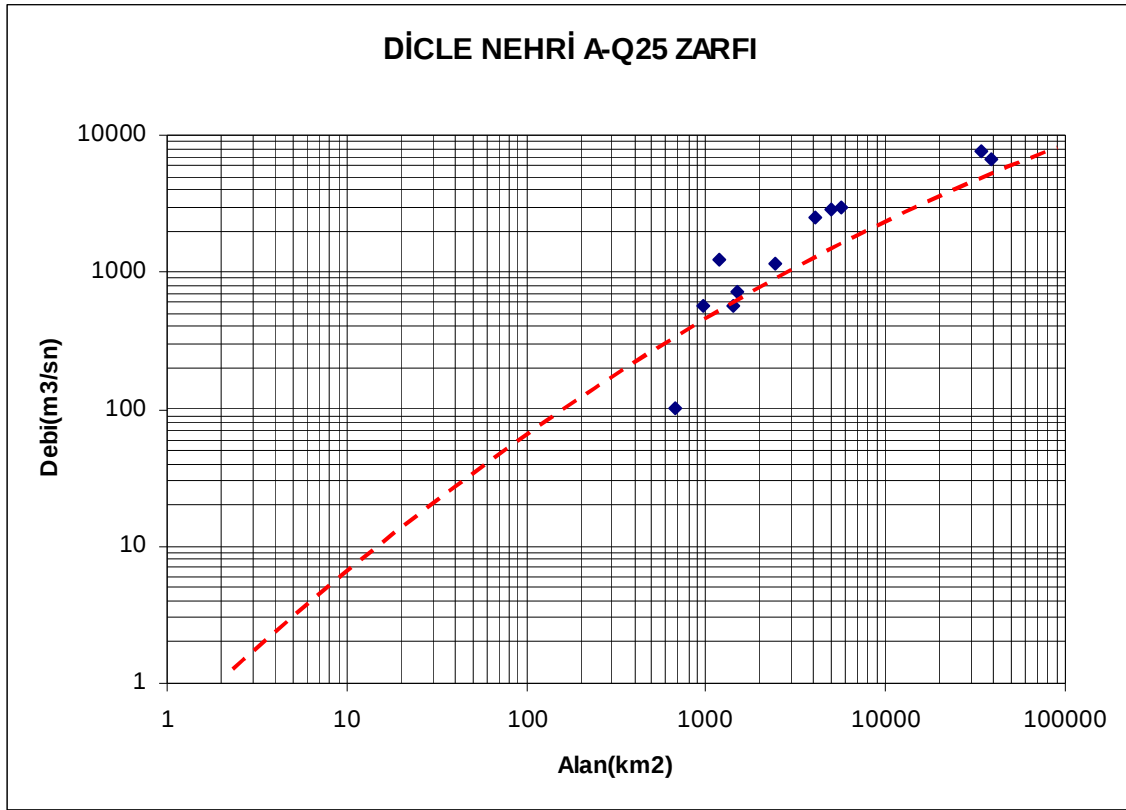
AGİ'lerin yağış alanlarına karşı Q₂₅, Q₅₀, Q₁₀₀, Q₂₀₀ ve Q₅₀₀ değerleri logaritmik kağıda noktalanarak, havzaya ait (A - Q₂₅, A - Q₅₀, A - Q₁₀₀, A - Q₂₀₀ ve A - Q₅₀₀) zarf eğrileri çizilmiştir. Zarf eğrileri Şekil 4.11'den 4.15'e kadar gösterilmiştir.

A - Q₂₅ zarf eğrisinden, barajların ve Ara Havza-2'nin yağış alanına karşılık gelen Q₂₅ yinelenme değeri okunmuştur. Q₂₅ değeri, ortalama boyutsuz taşkın yinelenme

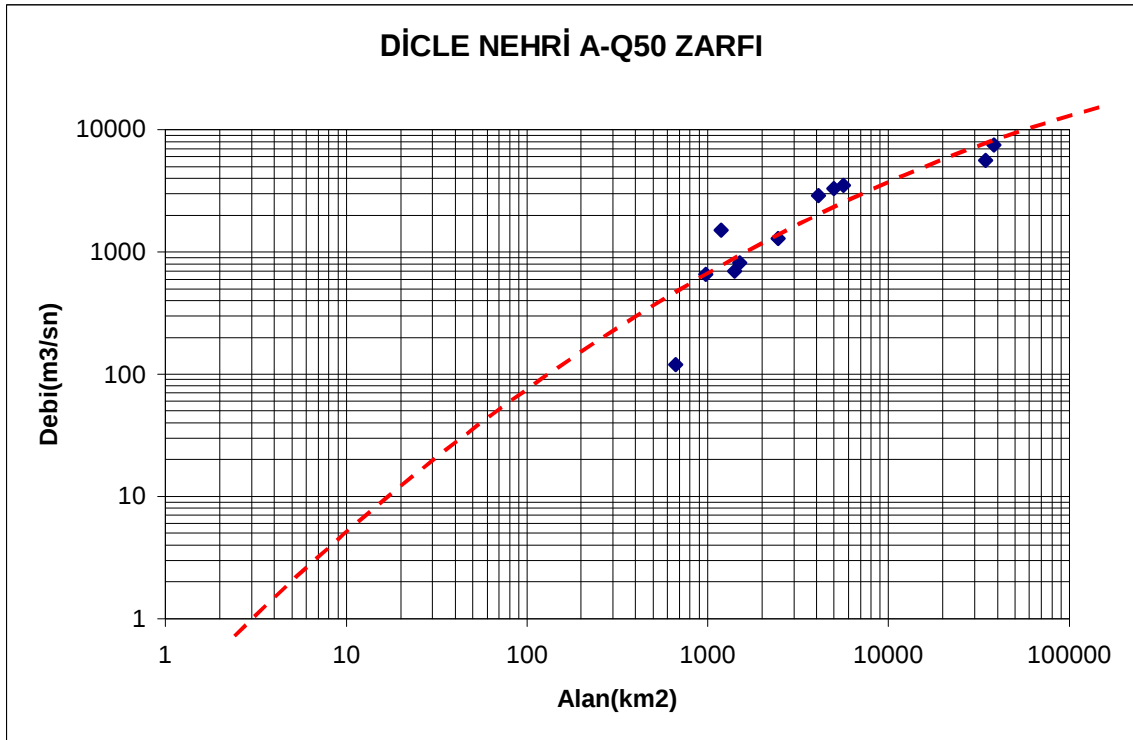
değerleri ile çarpılarak, bölgesel taşkın yinelenme pikleri hesaplanmıştır. Bölgesel taşkın frekans analizi yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme değerleri Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

Tablo 4.12 AGİ Boyutsuz Taşkın Yineleme Değerleri

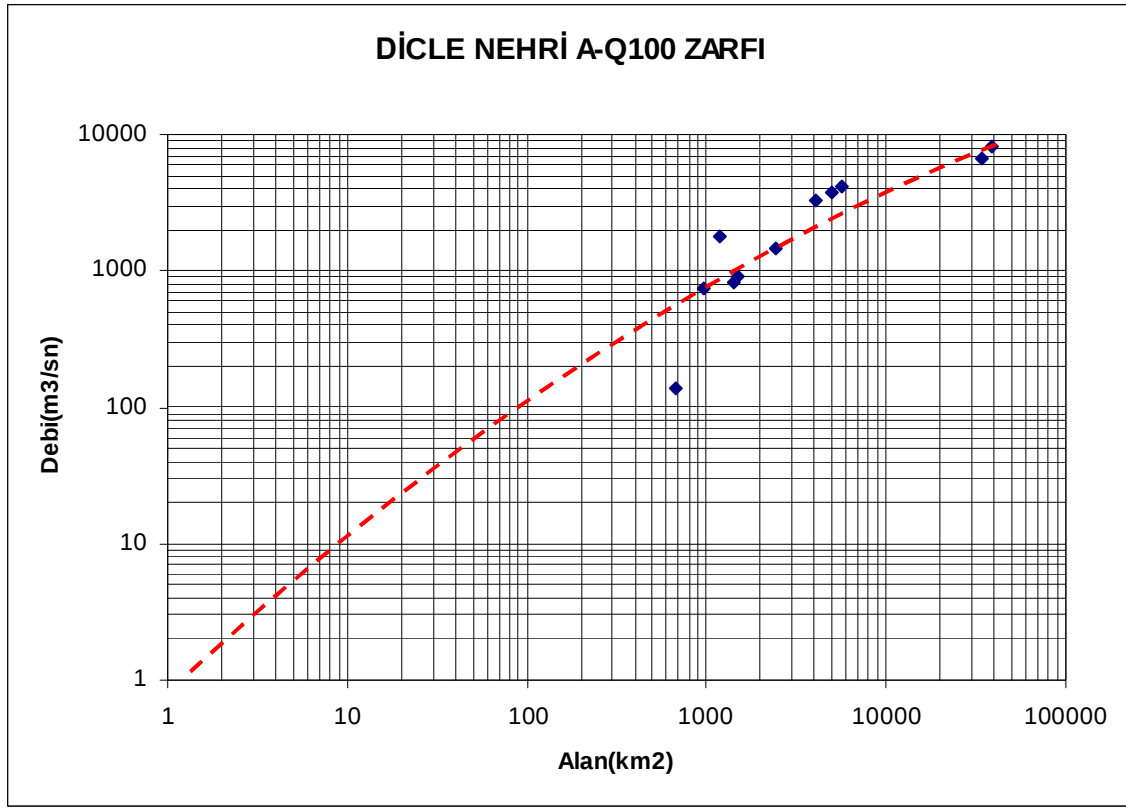
İSTASYON KARAKTERİSTİKLERİ		UDF	BOYUTSUZ TAŞKIN YİNELENME(YIL)				
İSTASYON NO	A(km2)		25	50	100	200	500
2602	4988,40	LN2	1,00	1,15	1,30	1,46	1,67
2603	2450,40	G	1,00	1,13	1,26	1,39	1,56
2605	5655,20	LP3	1,00	1,20	1,42	1,65	1,93
2606	38280,70	LN3	1,00	1,10	1,20	1,30	1,42
2611	34493,10	LP3	1,00	0,73	0,88	1,03	1,20
2612	4105,20	G	1,00	1,14	1,28	1,41	1,60
2617	1186,00	LP3	1,00	1,21	1,44	1,69	1,99
2618+26-03	976,00	LP3	1,00	1,16	1,32	1,47	1,63
2619+26-04	667,80	G	1,00	1,17	1,33	1,49	1,71
2632	1503,00	LN3	1,00	1,12	1,24	1,36	1,52
2634+26-24	1407,70	LP3	1,00	1,21	1,45	1,73	2,06
BOYUTSUZ TAŞKIN YİNELENME(YIL)			1,00	1,12	1,28	1,45	1,66

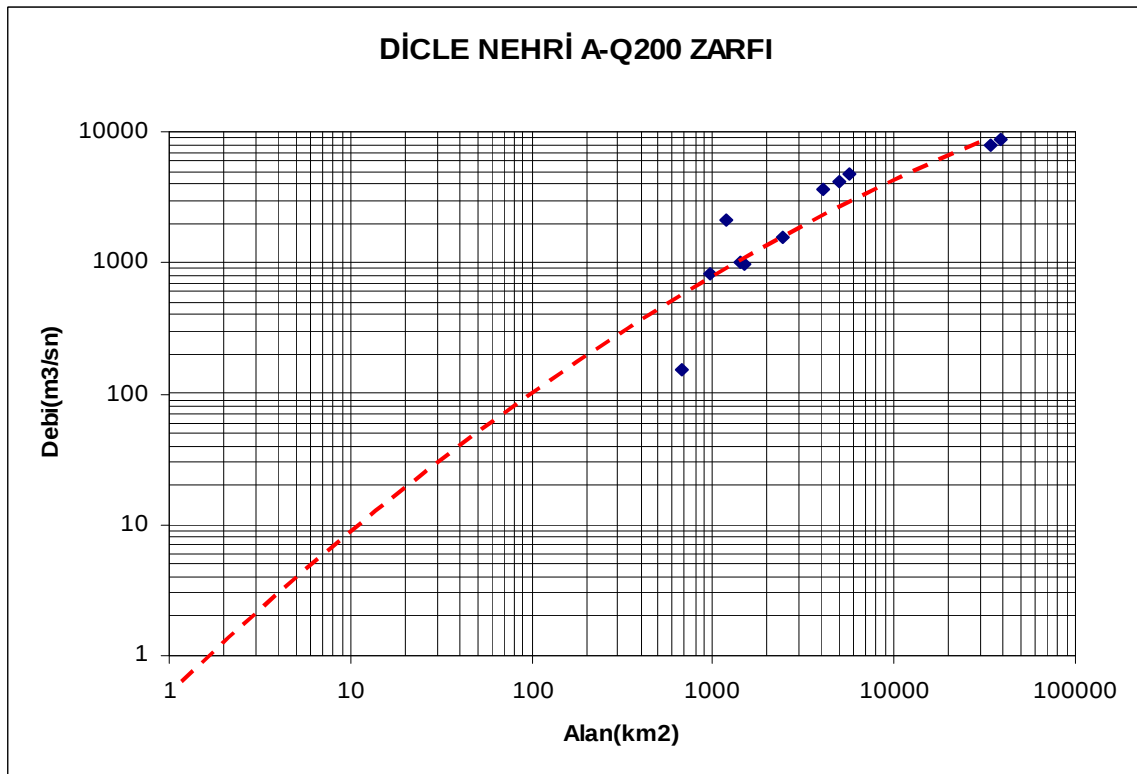
Şekil 4.11 Dicle Nehri A-Q₂₅ Zarfı

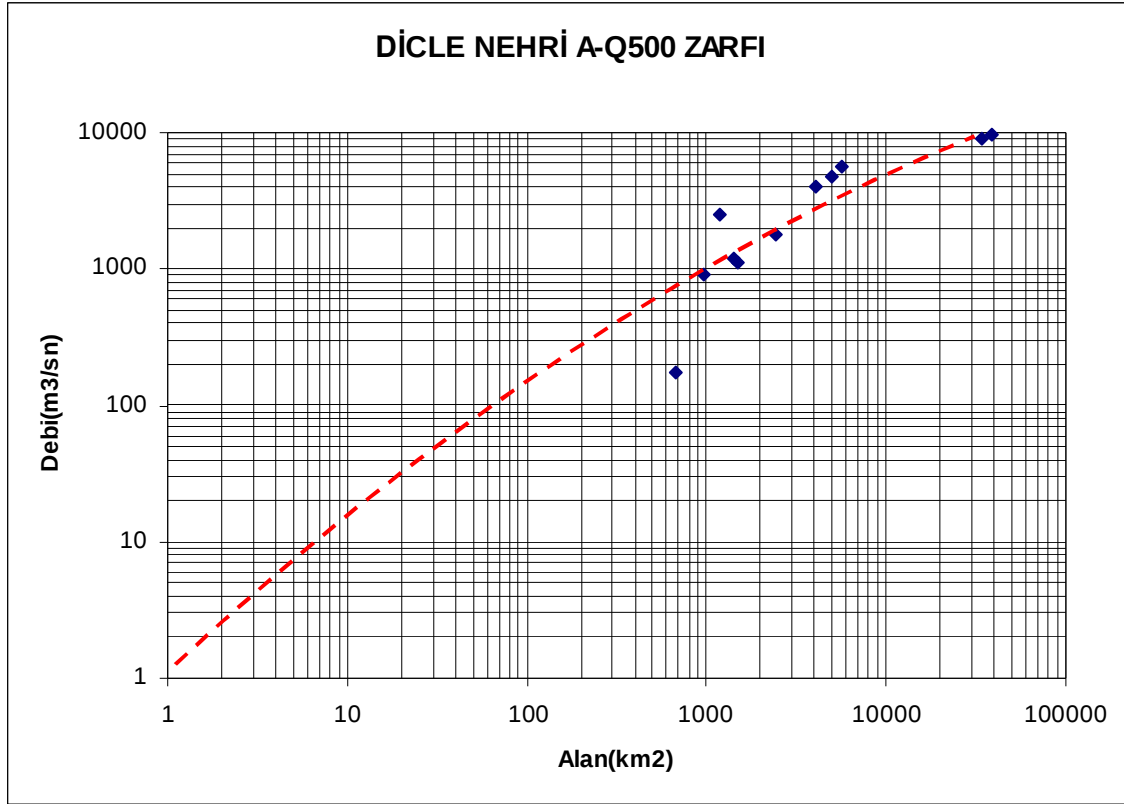
Şekil 4.12 Dicle Nehri A-Q₅₀ Zarfı

Şekil 4.13 Dicle Nehri A-Q₁₀₀ Zarfı

Şekil 4.14 Dicle Nehri A-Q₂₀₀ Zarfı

Şekil 4.15 Dicle Nehri A-Q₅₀₀ Zarfı

4.2.1.2. Sentetik Yöntemlerle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Barajların ve Ara Havza-2'nin yağış alanı büyüklüğü göz önüne alınarak taşkın yinelenme hesapları sentetik yöntemlerden Snyder Birim Hidrograf, DSİ Sentetik Birim Hidrograf ve Mockus yöntemi ile yapılmıştır.

4.2.1.2.1. Birim Hidrograf Analizi

Dicle nehri yağış alanında ki 6 kesitin yağış alanı (A) km², en uzun akarsu kol boyu (L) km, yağış alanı ağırlık merkezinin, en uzun akarsu kolu üzerindeki iz düşümü ile proje kesiti arasındaki mesafe (L_c) km olarak 1/250 000 ölçekli haritalardan ölçülmüştür. C_t ve C_p katsayıları, Elektrik İşleri Etüt İdaresi tarafından hazırlanan "Dicle Nehri Cizre ve Ilısu Barajları Mühendislik Hidrolojisi Raporu"ndan alınmıştır. Hidrografların pike erişme süresi (T_{PR}) sa ile birim hidrograf piki (Q_{PR}) m³/s/mm olarak hesaplanmıştır. Tablo4.13'de

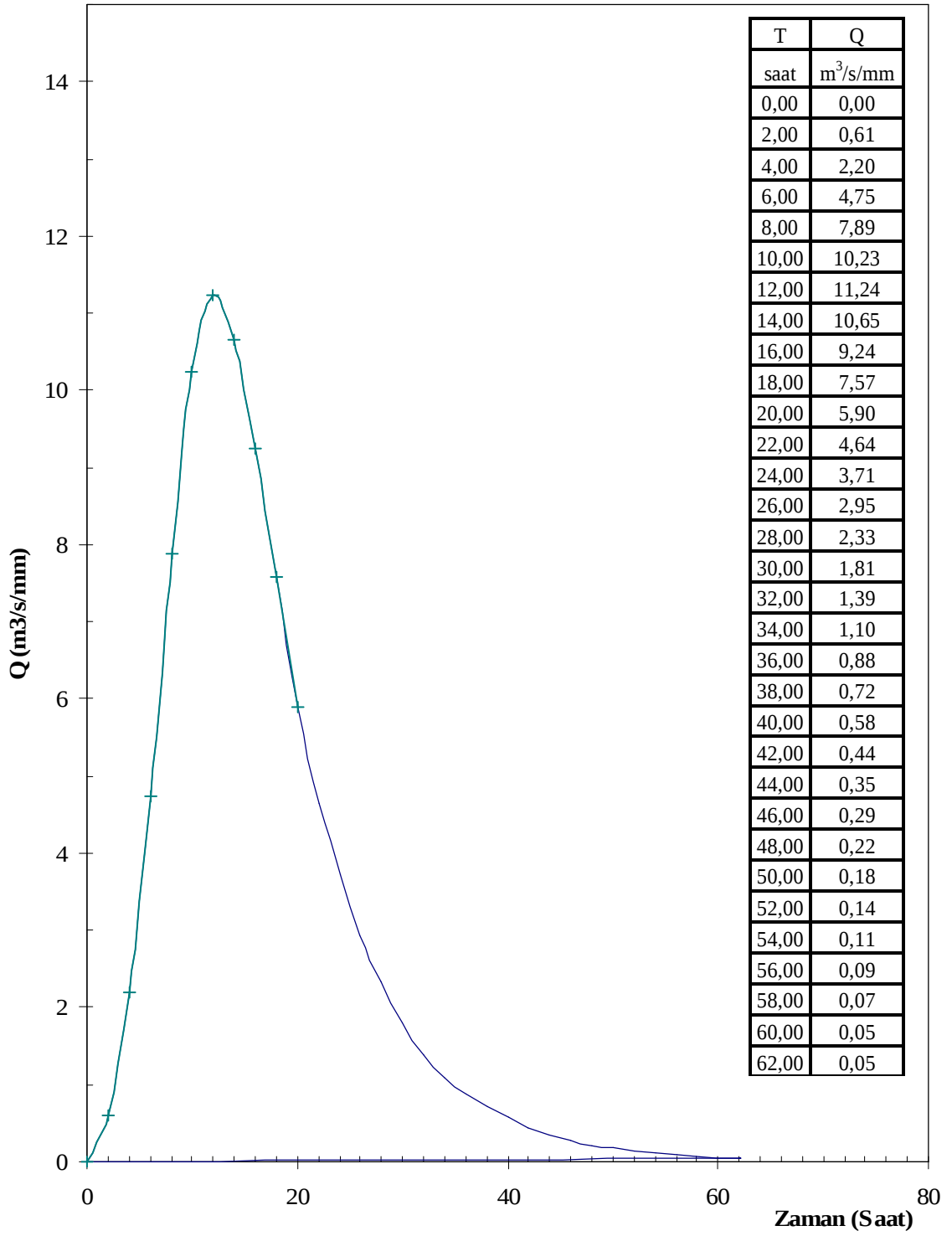
taşkın hesabı yapılan kesitlerin fiziksel özellikleri ve birim hidrografı karakteristikleri verilmiştir. Şekil 4.16'dan Şekil 4.21'e kadar birim hidrograflar ve birim hidrografların koordinatları gösterilmiştir.

4.2.1.2.2. Yağış Analizi

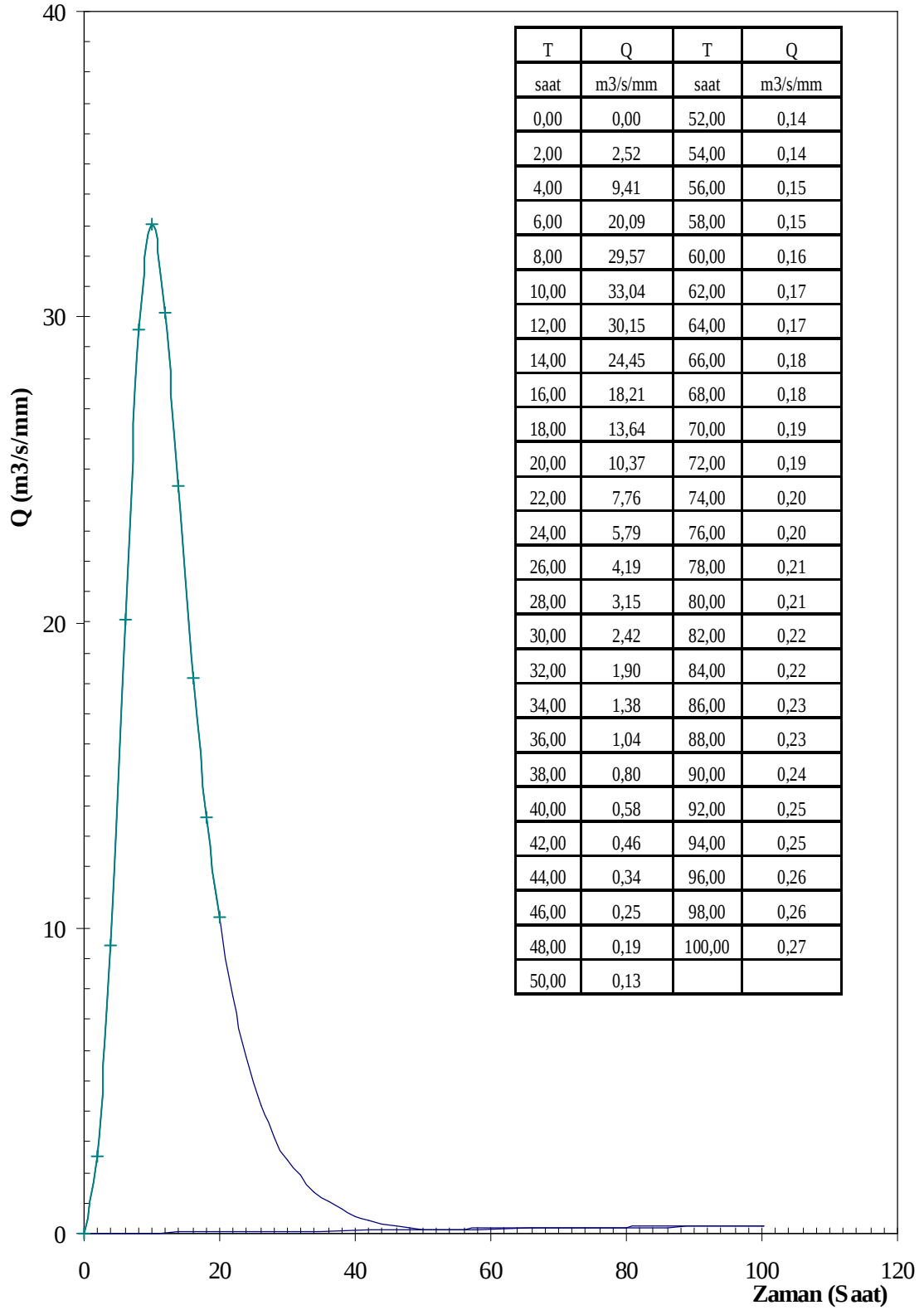
Dicle nehri yağış alanı ve komşu havzalarındaki yağış gözlem istasyonları Şekil 4.1'de gösterilmiştir. Proje yağış alanı ve civarında Bitlis, Eruh, Siirt, Sason, Hani, Dicle, Ergani, Diyarbakır, Karacadağ, Derik Mardin, Savur, Midyat, Batman, Muş, Silvan, Cizre, Bingöl, Çermik, Maden ve Dargeçit meteoroloji istasyonları işletilmektedir. Havzanın Thiessen poligonları çizilerek meteoroloji gözlem istasyonlarının Dicle nehri yağış alanını temsil oranları hesaplanmıştır. Tablo 4.6'da meteoroloji istasyonlarının 24 saat süreli en büyük yağışları verilmiştir. 24 saat süreli maksimum yağış değerlerinin noktasal yağış yinelenme değerleri ve uygun dağılım fonksiyonları hesaplanmıştır.

Yağış alanının kritik yağış süresi "Taşkın Hidrolojisi Hüseyin Özdemir" Dsi yayınında verilen bilgilere göre 8, 12, 18 ve 24 saat geçişinde yer almaktadır. Taşkın hesabı yapılan kesitlerin kritik yağış süresi, 12, 18 ve 24 saat süreli yağışların oluşturduğu taşkın yinelenme debilerinden en büyük taşkın pikini veren yağışın süresi olarak tespit edilmiştir. Tablo 4.13'de taşkın hesabı yapılan kesitlerin kritik yağış süresi gösterilmiştir. Taşkın hesabı yapılan kesitlerin kritik yağış sürelerindeki yağışları, Thiessen poligon oranları, alan dağılım katsayıları, plüviyograf oranları ve maksimize faktörü ($MF=1,13$) ile çarpılarak hesaplanmış ve 24 saatlik havza yağışı ile birlikte Tablo 4.14'den Tablo 4.19'a kadar gösterilmiştir.

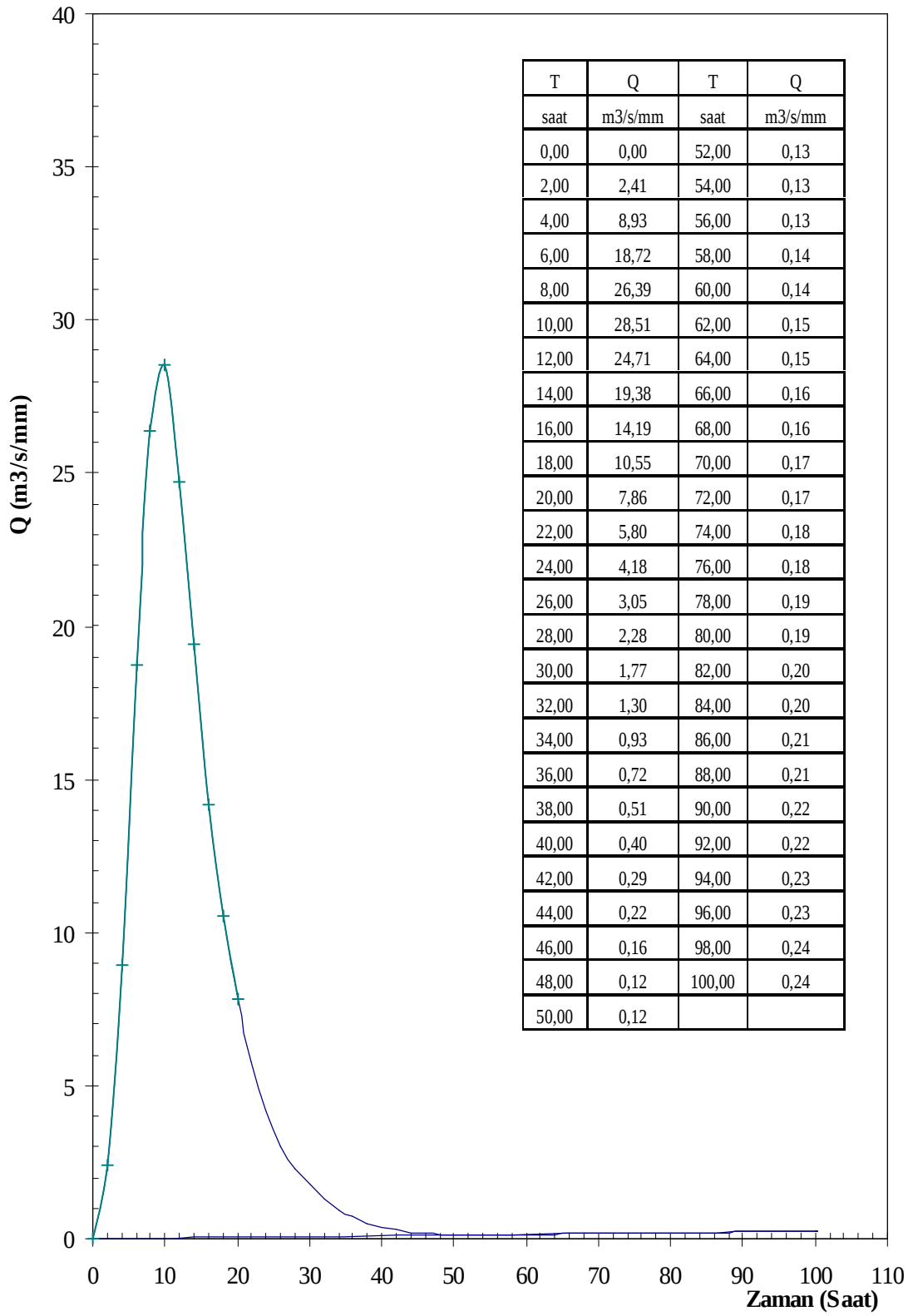
Plüviyograf oranları, Diyarbakır meteoroloji gözlem istasyonunun standart zamanlarda gözlenen maksimum yağışlarından düzeltilerek hesaplanmıştır. Şekil 4.22'de Diyarbakır'ın düzeltilmiş plüviyograf oranları verilmiştir.

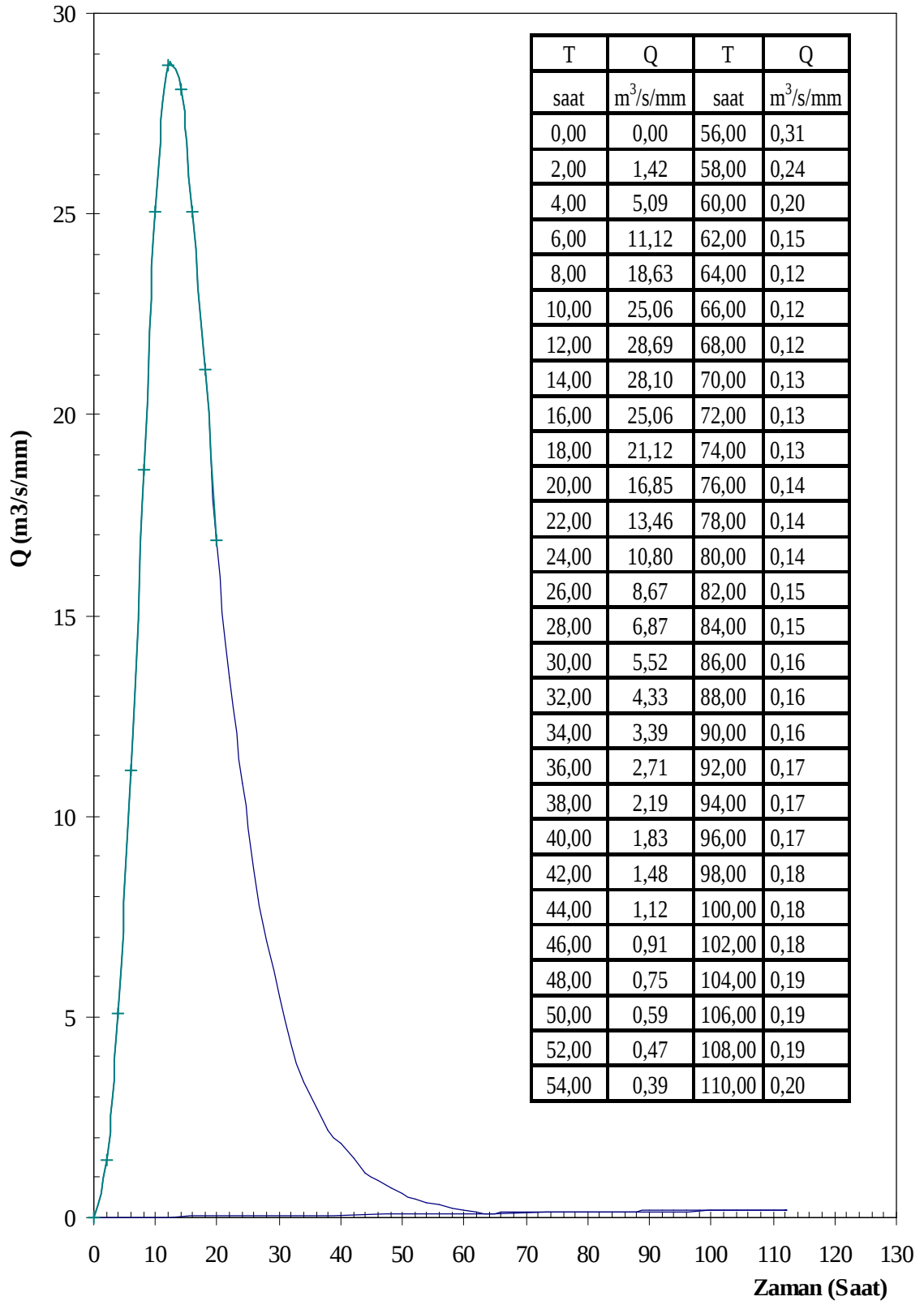
Şekil 4.16 Göksu Barajı Birim Hidrografı(BH2)

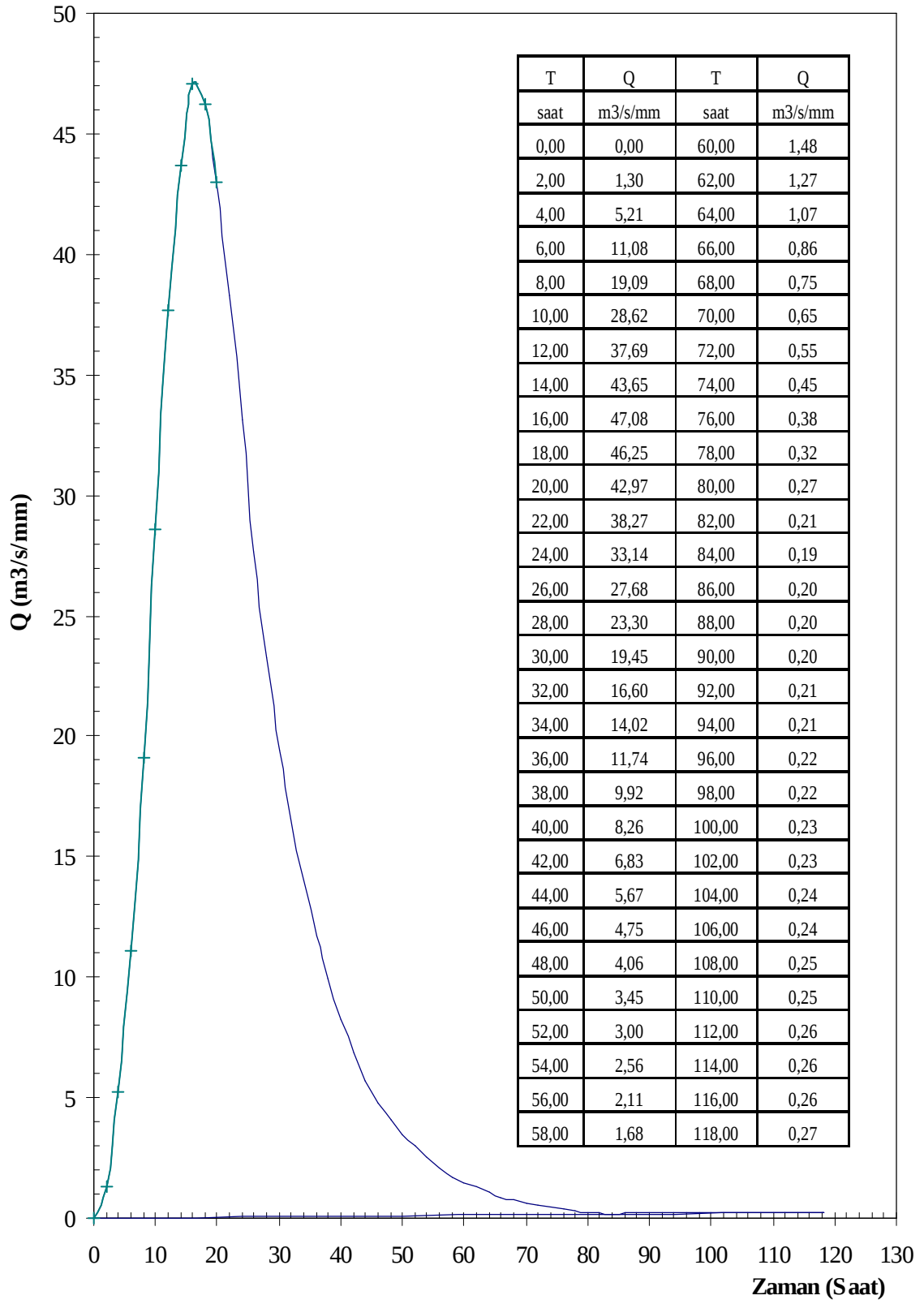
Şekil 4.17 Devegeçidi Barajı Birim Hidrografı(BH2)

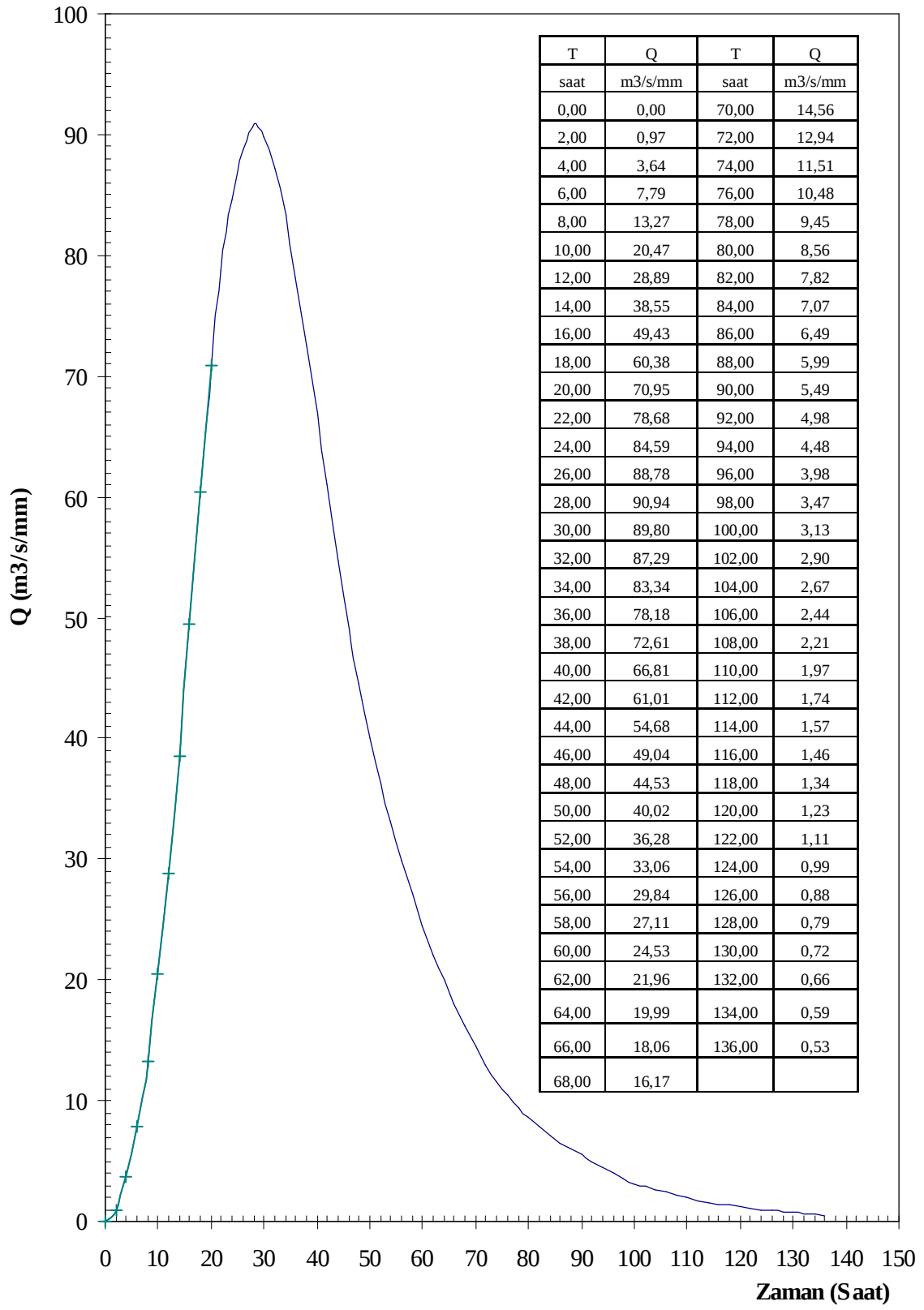
Şekil 4.18 Kralkızı Barajı Birim Hidrografı(BH2)

Şekil 4.19 Ara Havza-1 Birim Hidrografı(BH2)

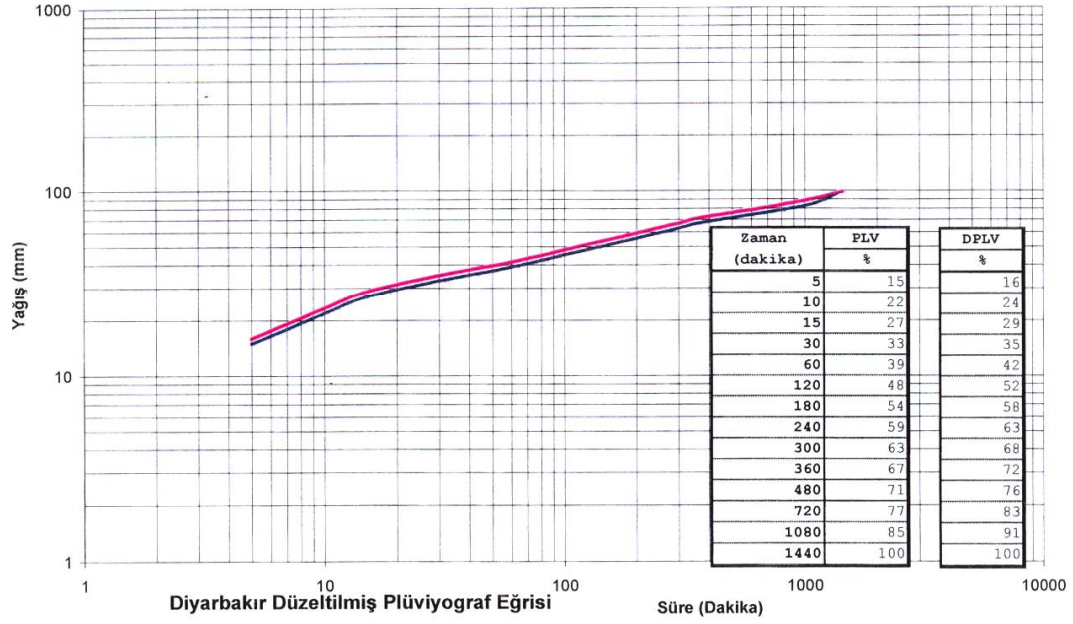
Şekil 4.20 Batman Barajı Birim Hidrografı(BH2)

Şekil 4.21 Ara Havza-2 Birim Hidrografı(BH2)

Tablo 4.13 Taşkın Hesabı Yapılan Kesitlerin Fiziksel Özellikleri ve Birim Hidrograf Karakteristikleri

Fiziksel Özellikler		Tesis Adı					
		Göksu Barajı	Devegeçidi Barajı	Kralkızı Barajı	Ara Havza-1	Batman Barajı	Ara Havza-2
A(km ²)		672	1578	1300	1916	4105	13533,6
L(km)		82,7	73,03	64	100,03	108,35	267,56
Lc(km)		48,25	20,45	20	45,65	53,28	128,2
S		0,00543					
KYS (sa)		24	24	24	24	24	24
Yağışın Zaman İçinde Dağılımı		A	A	B	B	B	A
Eğri No (CNII)		74	77	80	82	80	76
Eğri No (CNIII)		88	89,5	91	92	91	76
Synder Birim Hidrograf Yöntemi	Ct		1,35	1,35	1,35	1,5	1,5
	Cp		0,69	0,69	0,69	0,63	0,63
	Qpr (m ³ /s/mm)		33,04	28,51	28,69	47,08	90,94
	Tpr		9,92	9,47	13,87	16,54	28,23
	Tb		99,29	98,05	110,15	117,48	149,63
	BH	2	2	2	2	2	2
DSİ Sentetik	Tc	14,58					
	Tp	12,12					
	Qp	11,24					
Superpozesiz Mockus	D	7,64					
	Seçilen D	8					
	Tp	12,75					
	Qp	11					

Şekil 4.22 Diyarbakır Düzeltilmiş Plüviyograf Eğrisi

Tablo 4.14 Göksu Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THIESSEN ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
DERİK	0,924	32	N	90	96	101	106	112	55	18,8	5,6	161
MARDİN	0,032	69	P3	104	117	129	142	154	57	20,8	5,4	169
DİYARBAKIR	0,038	79	G	61	67	74	80	88	38	10,7	8,2	126
SAVUR	0,006	35	N	57	60	63	65	69	39	10,7	8,1	125
HAVZA YAĞIŞI	1,000			89	95	101	106	112	OEY			159
KYS	MF	PLV	ADK	YİNELENME(YIL)					OEY			
				25	50	100	200	500				
4	1,13	0,63	0,82	52	56	59	62	66	93			
6	1,13	0,72	0,84	61	65	69	72	76	109			
8	1,13	0,76	0,86	65	70	74	78	83	118			
12	1,13	0,83	0,88	73	78	83	87	92	131			
18	1,13	0,91	0,90	82	88	93	98	104	147			
24	1,13	1,00	0,92	92	98	104	109	116	165			

Tablo 4.15 Devegeçidi Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THİESSEN ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
ÇERMİK	0,102	50	LN2	90	98	105	113	122	58	15,2	5,3	139
KARACADAĞ	0,288	22	LN2	66	75	83	91	103	37	15,0	8,4	163
DİYARBAKIR	0,082	79	G	62	68	74	80	88	39	10,7	8,2	126
ERGANİ	0,523	51	LP3	93	104	116	128	141	57	16,8	6,8	172
DİCLE	0,005	37	G	99	110	121	132	146	58	17,6	6,5	173
HAVZA YAĞIŞI	1			81,9	91,41	101,18	111,25	123,22	OEY			161
KYS	MF	PLV	AD K	YİNELENME(YIL)					OEY			
				25	50	100	200	500	OEY			
6	1,13	0,72	0,83	55	62	68	75	83	109			
8	1,13	0,76	0,85	60	67	74	81	90	118			
12	1,13	0,83	0,87	67	75	83	91	101	131			
24	1,13	0,91	0,89	75	84	93	102	113	147			

Tablo 4.16 Kralkızı Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THİESSEN ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
MADEN	0,571	48	LN3	104	115	126	137	153	65	18,9	5,6	171
DİCLE	0,345	37	G	99	110	121	132	146	58	17,6	6,5	173
ERGANİ	0,084	51	LP3	93	104	116	128	141	57	16,8	6,8	172
HAVZA YAĞIŞI	1			101	112	124	135	150	OEY			172
KYS	MF	PLV	ADK	YİNELENME(YIL)					OEY			
				25	50	100	200	500	OEY			
6	1,13	0,72	0,83	68	76	83	91	101	116			
8	1,13	0,76	0,85	74	82	90	98	109	125			
12	1,13	0,83	0,87	83	92	101	110	122	140			
18	1,13	0,91	0,89	93	103	113	123	137	157			
24	1,13	1,00	0,91	104	116	127	139	154	176			

Tablo 4.17 Ara Havza-1 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THİESSEN ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
HANİ	0,53	39	LP3	126	142	158	175	193	74	24,8	4,5	185
DİCLE	0,421	37	G	99	110	121	132	146	58	17,6	6,5	173
BİNGÖL	0,049	61	G	92	102	111	121	134	56	16,2	7,1	171
HAVZA YAĞIŞI	1,00			113	126	140	154	170	OEY			179
KYS	MF	PLV	ADK	YİNELENME(YIL)					OEY			
				25	50	100	200	500				
6	1,13	0,72	0,83	76	86	95	104	115	121			
8	1,13	0,76	0,85	83	92	102	113	124	131			
12	1,13	0,83	0,87	92	103	114	126	139	146			
18	1,13	0,91	0,89	103	116	128	141	156	164			

Tablo 4.18 Batman Barajı 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THİESSEN ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
BİNGÖL	0,076	61	G	92	102	111	121	134	56	16,2	7,1	171
MUŞ	0,184	70	LP3	83	92	101	110	120	51	15,4	7,7	170
SASON	0,323	42	N	122	129	137	143	151	76	20,8	4,2	163
SİLVAN	0,257	33	P3	71	76	81	86	91	51	11,7	6,3	125
HANİ	0,16	39	LP3	126	142	158	175	193	74	24,8	4,5	185
HAVZA YAĞIŞI	1,00			100	109	117	126	135	OEY			159
KYS	MF	PLV	ADK	YİNELENME(YIL)					OEB Y			
				25	50	100	200	500				
12	1,13	0,79	0,87	78	84	91	98	105	123			
18	1,13	0,89	0,89	89	97	105	112	121	142			
24	1,13	1,00	0,91	103	112	121	129	139	163			

Tablo 4.19 Barajlar ile Botan-Dicle Kavuşumu 24 Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THİESSE N ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
HANİ	0,071	39	LP3	126	142	158	175	193	73,6	24,8	4,5	185,2
DİCLE	0,019	37	G	99	110	121	132	146	58,2	17,6	6,5	172,6
ERGANİ	0,008	51	LP3	93	104	116	128	141	57,4	16,8	6,8	171,6
DİYARBAKIR	0,217	79	G	62	68	74	80	88	38,5	10,7	8,2	126,2
KARACADAĞ	0,027	22	LN2	66	75	83	91	103	36,6	15,0	8,4	162,6
DERİK	0,034	32	N	90	96	101	106	112	55,8	18,8	5,6	161,1
MARDİN	0,022	69	P3	105	117	130	142	154	57,5	20,8	5,4	169,8
SAVUR	0,121	35	N	57	60	63	66	69	39,0	10,7	8,1	125,7
MİDYAT	0,023	33	LN3	73	80	86	93	101	42,6	15,5	7,6	160,4
DARGEÇİT	0,034	28	LN3	97	108	119	131	146	53,4	20,1	6,0	174,0
SİİRT	0,020	79	LN2	76	83	90	97	107	46,1	13,0	7,0	137,1
BATMAN	0,162	46	G	68	76	84	92	103	36,8	14,0	8,5	155,8
SASON	0,084	42	N	122	129	137	143	151	75,8	20,8	4,2	163,2
BİTLİS	0,040	72	LN3	99	105	111	117	124	63,8	19,9	5,8	179,2
MUŞ	0,015	70	LP3	83	92	101	110	120	51,0	15,4	7,7	169,6
SİLVAN	0,103	33	P3	71	76	81	86	91	51,0	11,7	6,3	124,7
HAVZA YAĞIŞI	1,000			79	87	94	101	110	OEY			148
KYS	MF	PLV	AD K	YİNELENME(YIL)					OEB Y			
				25	50	100	200	500				
12	1,13	0,79	0,87	62	67	73	79	85	115			
18	1,13	0,89	0,89	71	78	84	91	99	132			
24	1,13	1,00	0,91	81	89	97	104	113	152			

4.2.1.2.3. Baz Akım

Taşkın hesabı yapılan kesitlerin baz akımı,

- Göksu barajı 2619 Göksu Çayı – Çınarköprü (Tablo 4.20)
- Devegeçidi barajı 2605 Dicle Nehri – Diyarbakır(Tablo 4.21)
- Kralkızı barajı 2617 Dicle Nehri – Çayönü(Tablo 4.22)
- Ara Havza-1 2605 Dicle Nehri – Diyarbakır(Tablo 4.21)
- Batman barajı 2612 Batman Çayı – Malabadi(Tablo 4.23)
- Ara Havza-2 2606 Dicle Nehri-Cizre (Tablo 4.24) AGİ'lerin baz akımından

hesaplanmıştır. Akım gözlem istasyonları taşkın hesabı yapılan kesitte ise AGİ baz akımı taşkın hesabında aynen alınmıştır. Akım gözlem istasyonu taşkın hesabı yapılan kesitte değil ise alan oranı ile taşıma yapılmıştır

Tablo 4.20 2619 Göksu Çayı - Çınarköprü AGİ Baz Akımı (m³/sn)

YIL/AY	ŞUBAT	MART	NİSAN	ORTALAMA
1969	13,45	15,55	11,01	13,34
1970	1,52	1,41	1,04	1,32
1971	0,89	1,18	6,15	2,74
1972	1,46	4,87	4,67	3,67
1973	1,73	1,42	0,96	1,37
1974	2,10	10,00	5,87	5,99
1975	9,85	8,03	3,79	7,22
1976	9,95	10,24	14,64	11,61
1977	2,68	2,47	2,41	2,52
1978	13,35	8,52	3,92	8,60
1979	3,13	3,65	2,61	3,13
1980	6,95	8,52	5,70	7,06
1981	9,16	8,25	6,22	7,88
1982	10,17	3,90	5,64	6,57
1983	6,76	8,26	3,44	6,15
1984	1,03	1,22	1,42	1,22
1985	4,23	1,83	3,71	3,26
1986	7,42	3,56	2,54	4,51
1987	4,17	14,95	5,72	8,28
ORTALAMA	5,79	6,20	4,81	5,60

AGİ Baz Akımı

13,34 m³/s

AGİ Baz Akımı(OET)

15,55 m³/s

Tablo 4.21 2605 Dicle Nehri-Diyarbakır AGİ Baz Akımı (m3/sn)

YIL/AY	ŞUBAT	MART	NİSAN	ORTALAMA
1946	139	288	345	257
1947	170	149	64	128
1948	288	133	286	236
1949	42	113	194	116
1950	92			
1951	55	54	69	59
1952	369	120	58	182
1953				
1954				
1955		120	83	68
1956	172	167	133	157
1957	131	194	60	128
1958	85	174	101	120
1959	31	131	75	79
1960	69	169	168	135
1961	53	65	69	62
1962	202	146	81	143
1963	235	158	266	220
1964	86	353	102	180
1965	114	207	225	182
1966	180	99	140	140
1967	101	342	370	271
1968	194	427	161	261
1969	225	461	255	314
1970	192	143	71	135
1971	65	164	304	178
1972	27	56	92	58
1973	65	53	55	58
1974	53	397	225	225
1975	74	121	151	115
1976	118	219	526	288
1977	103	121	152	125
1978	319	182	126	209
1979	74	78	72	75
1980	130	301	224	218
1981	223	237	131	197
1982	92	126	243	154
1983	45	157	119	107
1984	87	150	97	111
1985	95	135	128	119
1986	115	90	61	89
1987	220	267	217	235
1988	199	322	300	274
1989	22	48	26	32
1990	245	94	83	141
1991	83	191	99	124
1992	74	196	204	158
1993	85	177	232	165
1994	101	98	84	94
1995	157	164	184	168
1996	130	298	234	221
1997	65	88	213	122
ORTALAMA	128	178	162	156

AGİ Baz Akımı	314 m3/s
AGİ Baz Akımı(OET)	526 m3/s
Devegeçidi Barajı Baz Akımı	87 m3/s
Devegeçidi Barajı Baz Akımı(OET)	147 m3/s
Ara Havza-1 Yinelermeler Baz Akımı	106 m3/s
Ara Havza-1 Baz Akımı(OET)	178 m3/s

Tablo 4.22 2617 Dicle Nehri-Çayönü Köprüsü AGİ Baz Akımı (m3/sn)

YIL/AY	ŞUBAT	MART	NİSAN	ORTALAMA
1972	12	21	31	21
1973	27	20	25	24
1974	29	190	88	102
1975	30	49	64	48
1976	33	84	181	99
1977	51	53	56	53
1978	144	75	52	90
1979	31	36	24	30
1980	52	143	101	99
1981	109	95	58	87
1982	33	49	82	55
1983	18	70	58	49
1984	33	61	38	44
1985	42	42	53	46
1986	51	34	24	36
1987	78	81	75	78
1988	76	108	119	101
1989	6	21	8	12
1990	80	35	32	49
1991	32	81	39	51
1992	20	82	69	57
1993	29	62	89	60
1994	35	31	27	31
1995	58	56	60	58
1996	38	107	78	74
1997	21	27	80	43
ORTALAMA	45	66	62	58

AGİ Baz Akımı	102 m3/s
AGİ Baz Akımı(OET)	190 m3/s
Kralkızı Barajı Baz Akımı	112 m3/s
Kralkızı Barajı Baz Akımı(OET)	208 m3/s

Tablo 4.23 2612 Batman Çayı-Malabadi Köprüsü AGİ Baz Akımı (m3/sn)

YIL/AY	MART	NİSAN	MAYIS	ORTALAMA
1961	97	194	151	147
1962	270	276	199	248
1963				
1964				
1965	219	390	285	298
1966	183	339	206	243
1967	292	462	506	420
1968	377	451	369	399
1969	569	517	454	513
1970	215	218	124	186
1971	197	356	193	249
1972	147	415	401	321
1973	106	198	140	148
1974	365	465	189	340
1975	231	349	195	258
1976	221	520	460	400
1977	226	324	253	268
1978	370	404	324	366
1979	190	278	171	213
1980	321	420	227	323
1981	350	290	208	283
1982	200	499	308	336
1983	175	213	206	198
1984	284	281	179	248
1985	228	403	181	271
1986	175	256	165	199
1987	301	512	392	402
1988	361	534	384	426
1989	130	116	29	92
1990	248	362	278	296
1991	429	322	198	316
1992	274	506	408	396
1993	415	577	527	506
1994	153	237	155	182
1995	372	472	525	456
1996	271	423	261	318
1997	230	478	336	348
1998	309	596	321	409
1999	92	352	137	194
2000	196	341	162	233
2001	4	297	140	147
2002	259	388	179	275
2003	319	418	273	337
2004	460	311	267	346
2005	253	179	131	188
2006	170	430	280	293
ORTALAMA	256	372	261	296

AGİ Baz Akımı

513 m3/s

AGİ Baz Akımı(OET)

596 m3/s

Tablo 4.24 2606 Dicle Nehri-Cizre AGİ Baz Akımı (m3/sn)

YIL/AY	MART	NİSAN	MAYIS	ORTALAMA
1969	2693	2470	2382	2515
1970	746	978	482	735
1971	631	1382	767	927
1972	577	1311	2028	1305
1973	460	720	721	634
1974	1206	1385	792	1128
1975	623	1056	878	852
1976	875	2742	1933	1850
1977	819	1145	975	980
1978	1183	1328	1127	1213
1979	674	964	736	791
1980	1360	1920	1146	1475
1981	1251	1129	1005	1128
1982	691	1804	1629	1375
1983	738	899	972	870
1984	813	931	741	828
1985	821	1651	965	1146
1986	629	813	671	704
1987	1299	1909	1706	1638
1988	1861	2806	2042	2236
1989	558	529	328	472
1990	808	1244	978	1010
1991	1235	1081	761	1026
1992	930	1738	1515	1394
1993	995	1895	2502	1797
1994				
1995				
1996				
1997				
1998				
1999				
2000				
2001	481	825	620	642
2002	749	1447	958	1051
2003	1058	1947	1186	1397
2004	1224	833	875	977
2005	950	925	691	855
2006	791	1336	890	1006
ORTALAMA	959	1392	796	1160

AGİ Baz Akımı

2515 m3/s

AGİ Baz Akımı(OET)

2806 m3/s

Ara Havza-3 Yinellemeler Baz Akımı

67 m3/s

Ara Havza-3 Baz Akımı(OET)

74 m3/s

Ara Havza-2 Yinellemeler Baz Akımı

889 m3/s

Ara Havza-2 Baz Akımı(OET)

992 m3/s

4.2.1.2.4. DSİ Sentetik Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Yağış alanı 672 km² olan Göksu barajı taşkın yinelenme hesapları, DSİ Sentetik Birim Hidrograf yöntemiyle hesaplanmıştır.

Göksu barajı yağış alanı topoğrafik yapısı, bitki örtüsü, arazi kullanımı, toprak cinsi ve eğimi göz önüne alınarak, yağış-akış eğri numarası CNII = 74 olarak hesaplanmıştır. Akış eğri numarası, bölgesel taşkın frekans analizi ile elde edilen yinelenme hidrograflarından kontrol edilememiştir. Dicle nehrine sağ sahilden katılan yan kolların rejimi Hazar gölünden beslenen ancak günümüzde gölle bağlantısı kesilen ana kolun rejimi ile farklıdır. Göksu kolu üzerinde baraj yerini temsil edecek uzun süreli yeterli gözlemi bulunan AGI yoktur. 2619 AGI'nin anlık pik debileri de baraj yerini karakterize etmemektedir.

Göksu barajının 2, 4, ...24 saat süreli yağışlarından 100 yıl yinelenmeli taşkın hidrografları hesaplanmış ve Göksu barajı yağış alanı için kritik yağış süresi 24 saat olarak tespit edilmiştir. Kritik yağış süresindeki yağışlar, yağışın zaman içindeki dağılım eğrisi (A Eğrisi) kullanılarak, 2 saatlik yağış bloklarına ayrılmıştır. Kritik yağış süresindeki yağışlardan akış miktarları ve artım akışlar hesaplanmıştır. Göksu barajı için hesaplanan birim hidrograf koordinatları ve artım akışlar yardımıyla sadece yağmurdan oluşan taşkın hidrograflarının koordinatları bulunmuş ve üzerine Tablo 4.20'de verilen baz akım eklenmiştir.

Göksu barajı için DSİ Sentetik Birim Hidrograf Yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme değerleri Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

4.2.1.2.5. Mockus Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Göksu barajı'nın Tablo 4.13'de verilen, Süperpozesiz Mockus Yöntemi için hesaplanan Q_p (m³/s.mm) ve etkili yağış süresi dikkate alınarak yinelenmeli taşkın pik debileri hesaplanmış ve üzerine baz akım eklenmiştir. $K=0.208$ olarak kabul edilmiştir.

Tablo 4.5'de tesislerin Göksu barajı Süperpozesiz Mockus Yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme değerleri gösterilmiştir.

4.2.1.2.6. Synder Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Devegeçidi, Kralkızı, Batman barajları ile Ara Havza-1 ve Ara Havza-2'nin yağış alanları 1000 km²'den büyük olduğu için taşkın yinelenme hesapları Snyder Birim Hidrograf yöntemi ile yapılmıştır.

Yağış alanlarının topoğrafik yapısı, bitki örtüsü, arazi kullanımı, toprak cinsi ve eğimi göz önüne alınarak, taşkın hesabı yapılan kesitler için yağış-akış eğri numarası tespit edilmiştir. Kralkızı, Batman barajları ile Ara Havza-1 ve Ara Havza-2'nin akış eğri numarası, noktasal taşkın frekans analizi ile elde edilen yinelenme hidrograflarından baz akım çıkarılarak elde edilen yağmur hidrograflarının incelenmesi ile mertebe kontrolü yapılarak doğrulanmıştır. Devegeçidi barajı akış eğri numarası, aynı akarsu üzerinde AGİ işletilmediğinden noktasal taşkın frekans analizi ile elde edilen yinelenme hidrograflarından kontrol edilememiştir. Taşkın hesabı yapılan kesitlerde tespit edilen akış eğri numaraları Tablo 4.13 'de verilmiştir.

Taşkın hesabı yapılan kesitlerde kritik yağış süresindeki yağışlar, yağışın zaman içindeki dağılım eğrileri kullanılarak, birim hidrograf süreli yağış bloklarına ayrılmıştır. Dicle Nehri Havzası'nda yağışın zaman içindeki dağılım eğrilerinin her üçü de A, B ve C eğrileri havzanın belirli kısımlarında geçerlidir. Kesitler için kullanılan yağışın zaman içindeki dağılım eğrileri de Tablo 4.13 'de verilmiştir. Yağışlardan akış miktarları ve artım akışlar hesaplanmıştır. Devegeçidi, Kralkızı, Batman barajları ile Ara Havza-1 ve Ara Havza-2 havzası için hesaplanan birim hidrograf koordinatları ve artım akışlar yardımıyla sadece yağmurdan oluşan taşkın hidrograflarının koordinatları bulunmuş ve üzerine yinelenmeler için hesaplanan baz akım eklenmiştir. Baz akım tabloları Tablo 4.20'den Tablo 4.24'e kadar gösterilmiştir.

Taşkın hesabı yapılan kesitler Snyder Birim Hidrograf Yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme pikleri, Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

Taşkın hesabı yapılan kesitler için Noktasal Taşkın Frekans Analizi, Bölgesel Taşkın Frekans Analizi ve Snyder Birim Hidrograf yöntemleri ile hesaplanarak, Tablo 4.5'de sonuçları verilen taşkın yinelenme değerleri karşılaştırılmıştır. Her kesit için uygun bulunan yöntem Tablo 4.5'de işaretlenmiştir. Göksu barajı için DSİ Sentetik yöntemle hesaplanan taşkın yinelenme hidrograflarının, Devegeçidi Barajı ve Ara Havza-2 için Snyder yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme hidrograflarının kullanılması, Kralkızı ve Batman barajları ile Ara Havza-1 için noktasal taşkın frekans analizi yöntemi ile

hesaplanan taşkın yinelenme değerlerinin kullanılması uygun bulunmuştur. Kralkızı ve Batman barajları ile Ara Havza-1 için Snyder Birim Hidrograf yöntemi ile hesaplanan Q_{100} yağmur hidrografı boyutsuzlaştırılmıştır. Boyutsuz hidrograflar yardımıyla noktasal taşkın frekans analizi yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenmelerinin hidrografları çizilmiştir.

Göksu barajı taşkın yinelenme hidrografları	Tablo 4.25 Şekil 4.23,
Devegeçidi barajı taşkın yinelenme hidrografları	Tablo 4.26 Şekil 4.24,
Kralkızı barajı taşkın yinelenme hidrografları	Tablo 4.27 Şekil 4.25,
Ara Havza-1 taşkın yinelenme hidrografları	Tablo 4.28 Şekil 4.26,
Batman barajı taşkın yinelenme hidrografları	Tablo 4.29 Şekil 4.27,
Ara Havza-2 taşkın yinelenme hidrografları	Tablo 4.30 Şekil 4.28'de

verilmiştir.

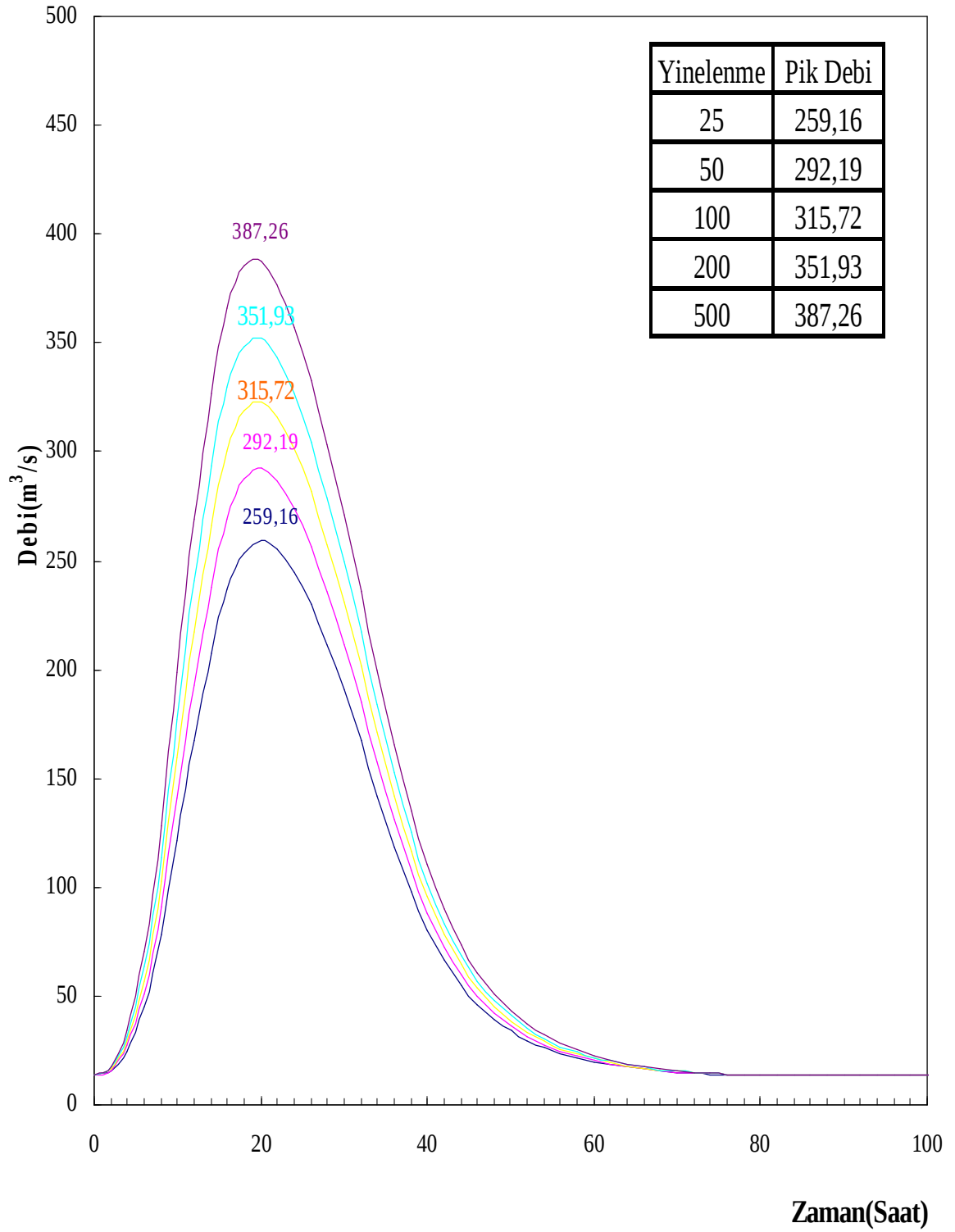
4.2.1.3. Olası En Büyük Yağmur Hidrografı

Dicle nehri havzasında taşkın hesabı yapılan kesitlerde olası en büyük yağmur hidrografı hesaplanırken, tespit edilen yağış akış eğri numarası CN₁₁₁ Tablo 4.13'de gösterilmiştir.

Taşkın hesabı yapılan kesitlerin DSİ Sentetik veya Snyder Birim Hidrograf yöntemi ile hesaplanan birim hidrograf koordinat değerleri ile kritik yağış sürelerinde hesaplanan artım akışlar çarpılmış ve birim hidrograf sürelerinde ötelenerek süperpoze edilmiş ve olası en büyük yağmur hidrografı hesaplanmıştır.

Tablo 4.25 Göksu Barajı Yinelenmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

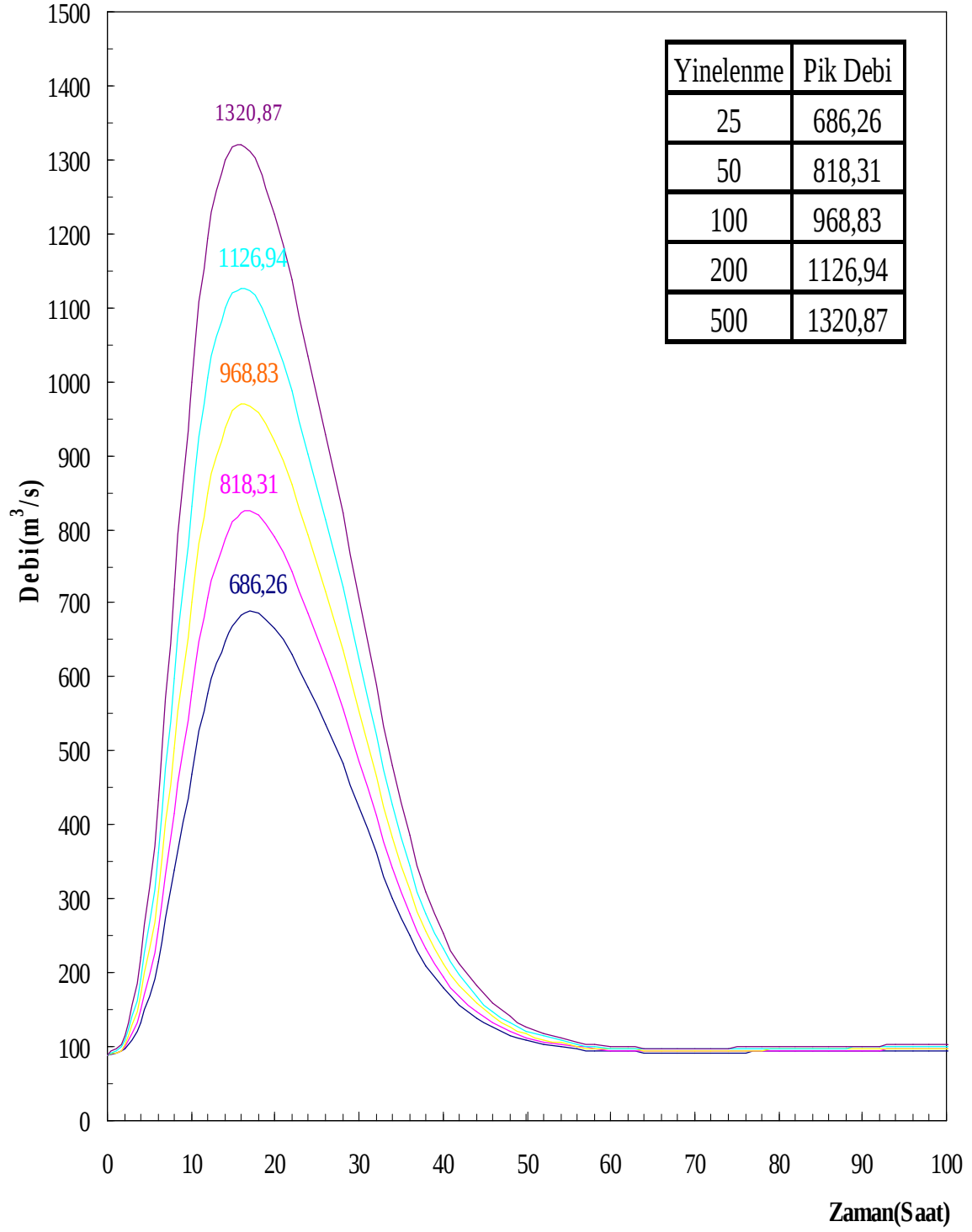
T (Saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	13,30	13,30	13,30	13,30	13,30
2,0	15,52	16,08	16,62	17,15	17,83
4,0	24,54	27,01	29,42	31,76	34,72
6,0	44,71	51,07	57,22	63,16	70,61
8,0	78,31	90,63	102,48	113,87	128,11
10,0	121,73	140,94	159,30	176,88	198,75
12,0	167,42	193,06	217,42	240,63	269,40
14,0	207,25	237,56	266,20	293,38	326,91
16,0	236,42	269,36	300,35	329,63	365,61
18,0	253,61	287,36	318,96	348,72	385,17
20,0	259,16	292,19	323,00	351,93	387,26
22,0	255,21	286,56	315,72	343,03	376,32
24,0	244,88	274,04	301,11	326,41	357,20
26,0	230,11	256,76	281,45	304,51	332,51
28,0	211,77	235,69	257,81	278,44	303,47
30,0	190,59	211,61	231,03	249,12	271,05
32,0	166,87	184,84	201,44	216,88	235,59
34,0	142,32	157,30	171,12	183,98	199,55
36,0	118,77	130,97	142,23	152,70	165,37
38,0	97,95	107,74	116,78	125,18	135,35
40,0	80,49	88,27	95,44	102,12	110,20
42,0	66,26	72,39	78,04	83,29	89,65
44,0	55,11	59,95	64,41	68,56	73,59
46,0	46,43	50,26	53,80	57,10	61,08
48,0	39,50	42,54	45,33	47,93	51,08
50,0	33,99	36,39	38,60	40,65	43,14
52,0	29,65	31,55	33,30	34,92	36,90
54,0	26,24	27,74	29,12	30,41	31,97
56,0	23,58	24,77	25,87	26,90	28,13
58,0	21,49	22,44	23,31	24,13	25,11
60,0	19,79	20,54	21,23	21,88	22,65
62,0	18,43	19,03	19,58	20,09	20,71
64,0	17,23	17,67	18,07	18,44	18,89
66,0	16,24	16,56	16,86	17,13	17,46
68,0	15,49	15,72	15,94	16,14	16,38
70,0	14,91	15,08	15,23	15,38	15,55
72,0	14,45	14,58	14,69	14,79	14,91
74,0	14,11	14,19	14,27	14,34	14,42
76,0	13,84	13,90	13,95	14,00	14,05
78,0	13,65	13,69	13,72	13,75	13,79
80,0	13,53	13,55	13,57	13,59	13,62
82,0	13,42	13,44	13,45	13,46	13,47
84,0	13,36	13,37	13,37	13,38	13,38
86,0	13,30	13,30	13,30	13,30	13,30
88,0	13,30	13,30	13,30	13,30	13,30

Şekil 4.23 Göksu Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrographları

Tablo 4.26 Devegeçidi Barajı Yinelenmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

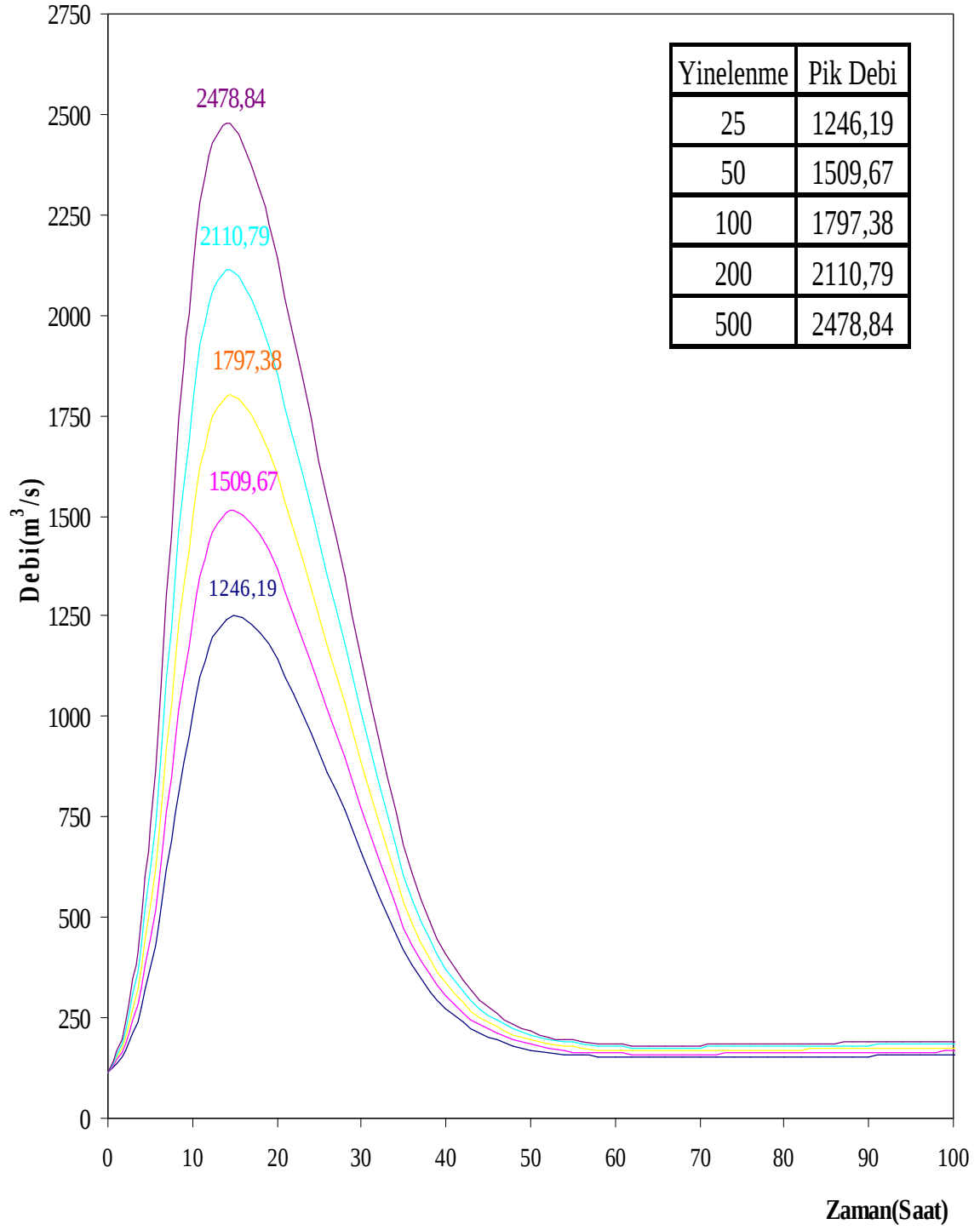
T(Saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	87,00	87,00	87,00	87,00	87,00
2,0	96,23	100,00	104,36	109,30	115,72
4,0	133,80	150,87	170,35	192,24	220,36
6,0	216,41	259,78	308,72	363,25	432,75
8,0	338,44	416,17	502,95	598,77	719,94
10,0	469,96	579,26	699,96	832,03	997,68
12,0	578,26	708,07	849,87	1003,65	1194,95
14,0	649,26	787,82	937,75	1099,04	1298,19
16,0	682,83	820,79	968,83	1126,94	1320,87
18,0	686,26	818,31	959,12	1108,68	1291,22
20,0	667,25	790,27	920,82	1058,94	1226,87
22,0	631,49	743,31	861,53	986,18	1137,26
24,0	586,33	686,17	791,37	902,00	1035,74
26,0	536,30	624,01	716,18	812,85	929,45
28,0	482,41	558,20	637,68	720,89	821,10
30,0	423,32	486,99	553,66	623,39	707,26
32,0	361,04	412,59	466,54	522,93	590,73
34,0	300,93	341,01	382,93	426,73	479,37
36,0	249,42	279,81	311,60	344,81	384,71
38,0	208,78	231,59	255,45	280,37	310,33
40,0	178,44	195,56	213,46	232,16	254,63
42,0	155,78	168,67	182,15	196,23	213,17
44,0	138,59	148,26	158,38	168,95	181,65
46,0	125,70	132,95	140,54	148,47	158,00
48,0	116,00	121,43	127,12	133,06	140,20
50,0	108,90	112,99	117,27	121,75	127,12
52,0	103,65	106,80	110,09	113,53	117,68
54,0	99,87	102,34	104,93	107,65	110,94
56,0	97,10	99,08	101,17	103,38	106,04
58,0	95,20	96,86	98,61	100,47	102,72
60,0	93,94	95,38	96,92	98,54	100,52
62,0	93,10	94,41	95,80	97,29	99,10
64,0	92,63	93,87	95,19	96,59	98,32
66,0	92,36	93,56	94,84	96,21	97,89
68,0	92,26	93,44	94,72	96,08	97,75
70,0	92,27	93,47	94,76	96,14	97,83
72,0	92,37	93,60	94,91	96,32	98,05
74,0	92,54	93,80	95,16	96,61	98,39
76,0	92,71	94,01	95,41	96,90	98,73
78,0	92,88	94,22	95,65	97,19	99,08
80,0	93,05	94,42	95,90	97,48	99,42
82,0	93,21	94,63	96,14	97,77	99,76
84,0	93,38	94,83	96,39	98,05	100,10
86,0	93,55	95,04	96,64	98,34	100,44
88,0	93,72	95,24	96,88	98,63	100,78
90,0	93,89	95,45	97,13	98,92	101,12
92,0	94,05	95,65	97,37	99,21	101,46
94,0	94,22	95,86	97,62	99,50	101,81
96,0	94,39	96,07	97,86	99,79	102,15
98,0	94,56	96,27	98,11	100,08	102,49
100,0	94,73	96,48	98,36	100,36	102,83
102,0	93,90	95,28	96,73	98,25	100,08
104,0	92,72	93,80	94,94	96,12	97,53
106,0	91,79	92,67	93,59	94,55	95,69
108,0	90,99	91,71	92,46	93,24	94,17
110,0	90,19	90,75	91,34	91,95	92,68
112,0	89,46	89,89	90,34	90,81	91,36
114,0	88,84	89,17	89,50	89,84	90,25
116,0	88,35	88,58	88,82	89,07	89,37
118,0	87,99	88,16	88,34	88,52	88,73
120,0	87,62	87,72	87,83	87,95	88,08
122,0	87,31	87,37	87,42	87,48	87,55
124,0	87,00	87,00	87,00	87,00	87,00

Şekil 4.24 Devegeçidi Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

Tablo 4.27 Kralkızı Barajı Yinelenmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

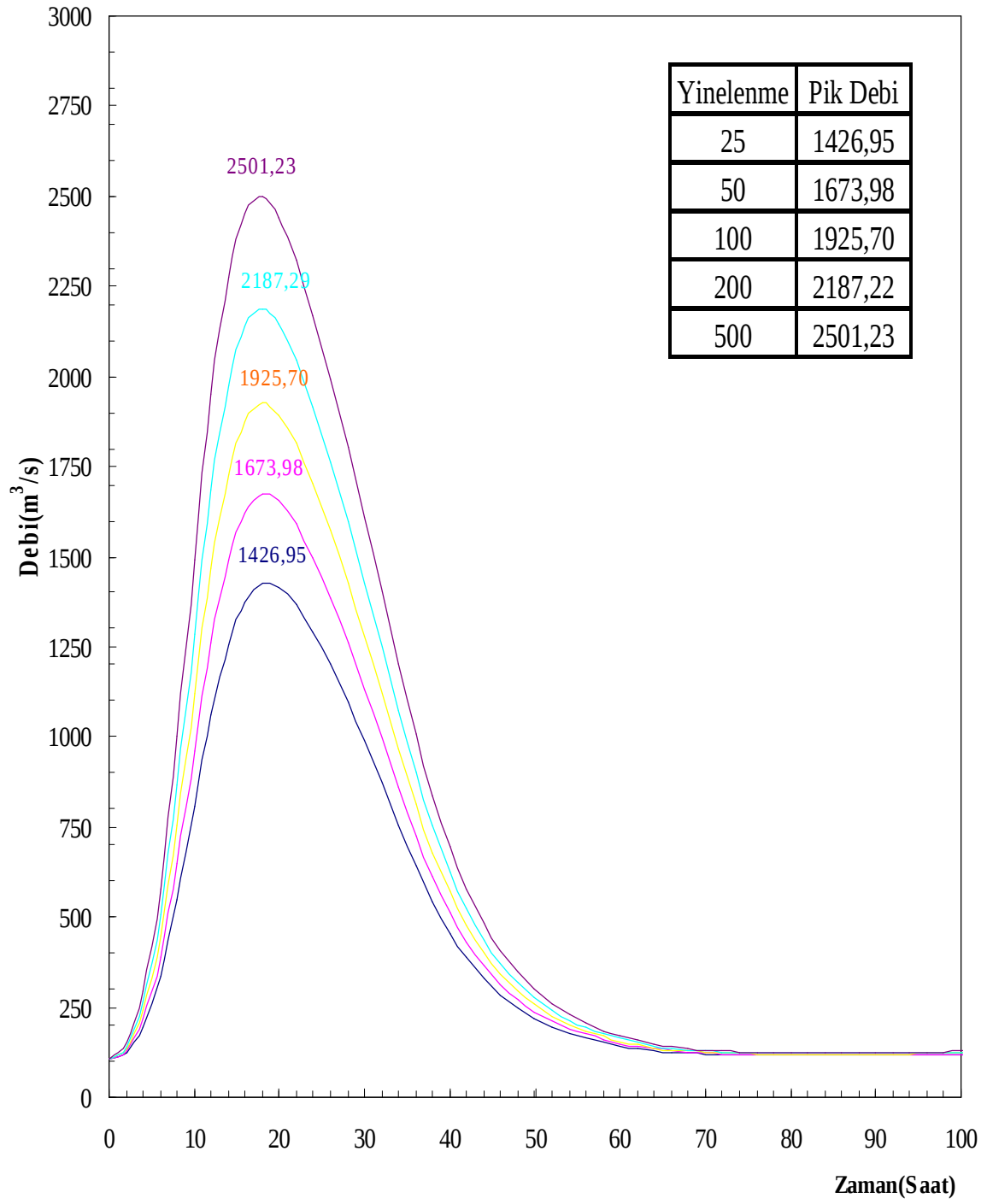
T(Saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	112,00	112,00	112,00	112,00	112,00
2,0	170,81	186,39	202,53	220,09	237,54
4,0	277,00	324,59	376,30	433,66	500,96
6,0	488,06	595,35	712,82	843,22	1000,81
8,0	758,81	936,30	1130,06	1344,37	1603,58
10,0	1007,96	1242,74	1497,57	1778,07	2114,91
12,0	1168,25	1431,46	1715,08	2025,57	2394,30
14,0	1240,88	1509,67	1797,38	2110,79	2478,84
16,0	1246,19	1505,51	1781,41	2080,64	2428,24
18,0	1209,25	1452,32	1709,73	1987,99	2308,37
20,0	1142,18	1364,75	1599,57	1852,76	2142,04
22,0	1054,78	1254,32	1464,17	1689,96	1946,12
24,0	959,05	1135,15	1319,78	1518,06	1741,45
26,0	862,73	1016,50	1177,30	1349,71	1542,66
28,0	765,60	898,01	1036,16	1184,08	1348,58
30,0	662,91	773,79	889,23	1012,73	1149,15
32,0	557,64	646,98	739,75	838,88	947,45
34,0	459,03	528,47	600,36	677,09	760,13
36,0	378,63	432,03	487,11	545,82	608,40
38,0	316,59	357,58	399,64	444,40	491,11
40,0	271,33	303,33	335,96	370,62	405,87
42,0	237,66	262,94	288,52	315,61	342,28
44,0	212,59	232,85	253,18	274,65	294,93
46,0	193,95	210,49	226,92	244,20	259,71
48,0	180,43	194,27	207,87	222,11	234,17
50,0	170,93	182,92	194,59	206,78	216,52
52,0	164,22	174,93	185,26	196,02	204,16
54,0	159,42	169,22	178,60	188,35	195,36
56,0	156,13	165,31	174,05	183,12	189,37
58,0	154,05	162,84	171,18	179,82	185,61
60,0	152,69	161,24	169,32	177,70	183,19
62,0	151,97	160,39	168,36	176,60	181,94
64,0	151,58	159,95	167,85	176,03	181,31
66,0	151,48	159,83	167,73	175,90	181,18
68,0	151,57	159,95	167,88	176,09	181,42
70,0	151,80	160,24	168,23	176,51	181,92
72,0	152,13	160,64	168,71	177,08	182,59
74,0	152,45	161,05	169,20	177,65	183,26
76,0	152,78	161,45	169,68	178,22	183,93
78,0	153,11	161,85	170,16	178,79	184,60
80,0	153,44	162,26	170,65	179,36	185,28
82,0	153,77	162,66	171,13	179,93	185,95
84,0	154,10	163,06	171,61	180,50	186,62
86,0	154,43	163,47	172,10	181,07	187,29
88,0	154,76	163,87	172,58	181,64	187,96
90,0	155,08	164,27	173,06	182,21	188,64
92,0	155,41	164,68	173,55	182,78	189,31
94,0	155,74	165,08	174,03	183,35	189,98
96,0	156,07	165,48	174,51	183,92	190,65
98,0	156,40	165,89	174,99	184,49	191,32
100,0	156,73	166,29	175,48	185,06	192,00
102,0	154,06	162,73	170,91	179,34	184,82
104,0	151,61	159,70	167,27	175,04	179,74
106,0	149,84	157,55	164,71	172,04	176,25
108,0	148,38	155,78	162,62	169,62	173,43
110,0	146,94	154,05	160,59	167,26	170,70
112,0	145,67	152,53	158,81	165,20	168,33
114,0	144,61	151,26	157,32	163,48	166,35
116,0	143,76	150,25	156,14	162,12	164,78
118,0	143,15	149,52	155,29	161,14	163,66
120,0	142,52	148,78	154,42	160,14	162,51
122,0	142,01	148,17	153,71	159,32	161,58
124,0	112,00	112,00	112,00	112,00	112,00

Şekil 4.25 Kralkızı Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

Tablo 4.28 Ara Havza-1 Havzası Yinelenmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

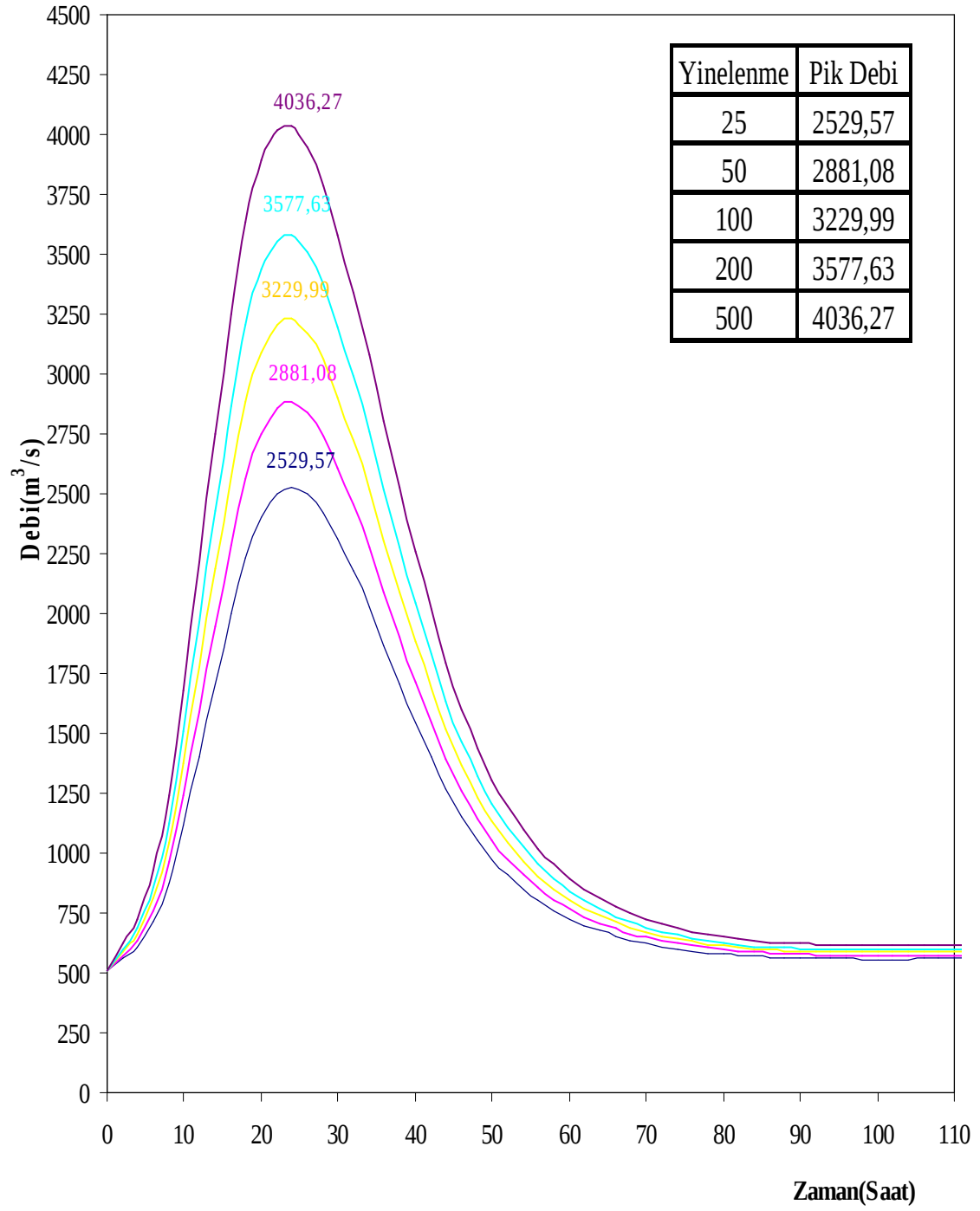
T(Saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	106,00	106,00	106,00	106,00	106,00
2,0	126,46	131,79	137,41	143,43	150,85
4,0	195,46	217,48	240,59	265,21	295,42
6,0	335,14	389,18	445,64	505,56	578,83
8,0	549,71	650,58	755,55	866,56	1001,91
10,0	807,41	960,87	1119,91	1287,53	1491,24
12,0	1061,02	1262,08	1469,56	1687,46	1951,46
14,0	1256,19	1488,42	1726,98	1976,57	2277,93
16,0	1376,07	1622,42	1874,40	2137,10	2453,26
18,0	1426,95	1673,98	1925,70	2187,29	2501,23
20,0	1417,18	1654,20	1894,88	2144,27	2442,78
22,0	1367,18	1588,91	1813,45	2045,61	2322,93
24,0	1292,40	1496,32	1702,38	1915,07	2168,75
26,0	1201,58	1386,39	1572,83	1765,00	1993,92
28,0	1098,52	1263,26	1429,22	1600,07	1803,37
30,0	988,79	1133,51	1279,15	1428,96	1607,09
32,0	872,41	996,77	1121,81	1250,33	1403,04
34,0	754,34	858,77	963,70	1071,49	1199,50
36,0	641,48	727,40	813,69	902,33	1007,57
38,0	540,88	610,56	680,55	752,43	837,78
40,0	456,27	512,48	568,94	626,95	695,83
42,0	386,39	431,43	476,69	523,17	578,38
44,0	329,60	365,46	401,47	438,45	482,36
46,0	284,55	313,20	341,97	371,52	406,60
48,0	249,00	271,98	295,05	318,76	346,92
50,0	220,27	238,62	257,05	275,98	298,46
52,0	197,35	212,01	226,74	241,88	259,85
54,0	179,13	190,89	202,71	214,85	229,28
56,0	164,61	174,03	183,50	193,23	204,78
58,0	153,02	160,58	168,16	175,95	185,20
60,0	143,82	149,89	155,99	162,26	169,70
62,0	136,30	141,16	146,04	151,05	156,99
64,0	130,10	133,95	137,82	141,79	146,50
66,0	125,52	128,68	131,85	135,12	139,00
68,0	122,29	124,97	127,67	130,45	133,76
70,0	119,92	122,25	124,61	127,04	129,94
72,0	118,19	120,28	122,39	124,57	127,18
74,0	117,03	118,96	120,91	122,93	125,35
76,0	116,29	118,12	119,97	121,89	124,19
78,0	115,84	117,61	119,41	121,27	123,50
80,0	115,62	117,37	119,14	120,99	123,20
82,0	115,57	117,32	119,10	120,95	123,16
84,0	115,64	117,41	119,21	121,08	123,32
86,0	115,81	117,61	119,45	121,35	123,64
88,0	116,06	117,91	119,78	121,74	124,08
90,0	116,31	118,20	120,12	122,12	124,52
92,0	116,56	118,49	120,46	122,51	124,96
94,0	116,80	118,78	120,80	122,89	125,41
96,0	117,05	119,08	121,14	123,28	125,85
98,0	117,30	119,37	121,48	123,66	126,29
100,0	117,55	119,66	121,81	124,05	126,73
102,0	117,80	119,96	122,15	124,44	127,18
104,0	118,04	120,25	122,49	124,82	127,62
106,0	118,29	120,54	122,83	125,21	128,06
108,0	118,54	120,83	123,17	125,59	128,50
110,0	118,79	121,13	123,51	125,98	128,94
112,0	119,04	121,42	123,85	126,37	129,39
114,0	116,31	117,96	119,62	121,31	123,31
116,0	114,20	115,46	116,73	118,02	119,55
118,0	112,72	113,74	114,75	115,79	117,01
120,0	111,51	112,34	113,16	114,00	114,99
122,0	110,34	110,99	111,63	112,28	113,05
124,0	109,32	109,81	110,30	110,79	111,38

Şekil 4.26 Ara Havza-1 Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

Tablo 4.29 Batman Barajı Yinelennmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

T(Saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	513,00	513,00	513,00	513,00	513,00
2,0	558,29	574,07	587,99	599,88	621,31
4,0	608,83	636,25	662,21	686,55	724,23
6,0	711,27	760,70	809,19	856,68	924,55
8,0	877,36	961,06	1044,50	1127,74	1242,21
10,0	1112,31	1242,74	1373,63	1505,22	1682,69
12,0	1401,61	1586,98	1773,37	1961,21	2211,95
14,0	1705,39	1944,84	2185,41	2427,77	2749,45
16,0	1995,68	2283,90	2573,01	2863,89	3248,71
18,0	2233,96	2558,06	2882,35	3207,89	3637,77
20,0	2402,73	2748,52	3093,57	3439,09	3894,95
22,0	2499,07	2853,21	3205,65	3557,67	4021,99
24,0	2529,57	2881,08	3229,99	3577,63	4036,27
26,0	2498,35	2837,35	3172,98	3506,55	3946,91
28,0	2421,69	2742,39	3059,21	3373,41	3788,62
30,0	2310,97	2609,19	2903,21	3194,22	3579,27
32,0	2178,35	2452,25	2721,86	2988,25	3341,30
34,0	2028,71	2276,61	2520,22	2760,53	3079,62
36,0	1867,23	2088,09	2304,78	2518,15	2802,17
38,0	1704,80	1899,24	2089,72	2276,94	2526,90
40,0	1546,34	1715,39	1880,70	2042,85	2260,13
42,0	1399,18	1544,89	1687,07	1826,20	2013,49
44,0	1267,01	1391,91	1513,51	1632,18	1792,80
46,0	1152,33	1259,33	1363,22	1464,31	1602,00
48,0	1054,84	1146,74	1235,71	1321,99	1440,38
50,0	973,69	1052,99	1129,53	1203,46	1305,74
52,0	906,32	975,24	1041,52	1105,29	1194,32
54,0	850,18	910,39	968,07	1023,29	1101,18
56,0	802,08	854,75	904,98	952,79	1021,03
58,0	760,52	806,62	850,33	891,66	951,44
60,0	726,43	767,25	805,77	841,94	894,99
62,0	698,10	734,54	768,72	800,59	848,05
64,0	674,19	706,90	737,40	765,61	808,28
66,0	653,71	683,19	710,48	735,50	774,02
68,0	636,83	663,69	688,41	710,86	746,04
70,0	622,91	647,61	670,19	690,53	722,95
72,0	611,06	633,91	654,66	673,18	703,22
74,0	600,81	622,04	641,19	658,12	686,08
76,0	591,99	611,85	629,64	645,22	671,43
78,0	584,61	603,32	619,97	634,42	659,17
80,0	578,38	596,12	611,80	625,29	648,78
82,0	573,15	590,05	604,91	617,57	639,99
84,0	568,78	585,02	599,23	611,24	632,81
86,0	565,45	581,20	594,93	606,47	627,43
88,0	562,94	578,34	591,72	602,93	623,44
90,0	561,14	576,28	589,41	600,38	620,58
92,0	559,78	574,74	587,69	598,48	618,45
94,0	558,83	573,66	586,49	597,16	616,97
96,0	558,22	572,97	585,73	596,33	616,04
98,0	557,90	572,61	585,34	595,90	615,57
100,0	557,75	572,45	585,16	595,71	615,37
102,0	557,74	572,44	585,16	595,72	615,39
104,0	557,84	572,57	585,31	595,90	615,59
106,0	558,06	572,83	585,61	596,23	615,98
108,0	558,32	573,13	585,95	596,61	616,42
110,0	558,57	573,43	586,29	597,00	616,86
112,0	558,83	573,73	586,63	597,39	617,31
114,0	559,08	574,02	586,98	597,77	617,75
116,0	559,34	574,32	587,32	598,16	618,19
118,0	559,60	574,62	587,66	598,54	618,63
120,0	557,14	571,54	583,93	594,13	613,32
122,0	554,87	568,86	580,85	590,65	609,33
124,0	553,21	566,94	578,67	588,20	606,54

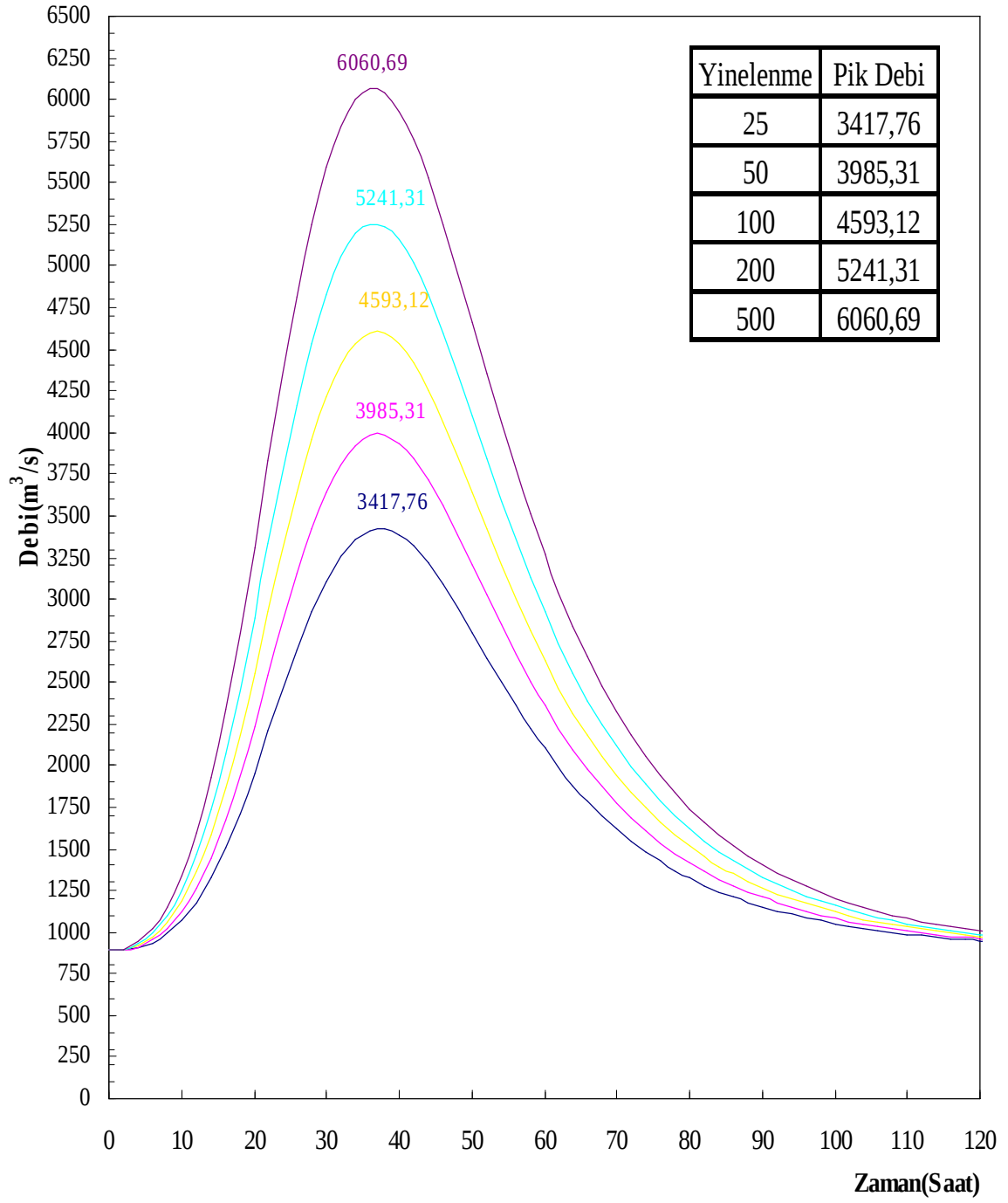
Şekil 4.27 Batman Barajı Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

Tablo 4.30 Ara Havza-2 Havzası Yinelennmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

T(Saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	889,00	889,00	889,00	889,00	889,00
2,0	892,35	893,76	895,41	897,29	899,73
4,0	906,27	912,78	920,23	928,63	939,46
6,0	937,28	953,91	972,75	993,80	1020,71
8,0	989,77	1022,35	1058,95	1099,57	1151,18
10,0	1069,14	1124,80	1186,98	1255,67	1342,58
12,0	1179,44	1265,79	1361,77	1467,36	1600,46
14,0	1323,14	1448,14	1586,50	1738,20	1928,83
16,0	1502,23	1674,12	1863,73	2071,02	2330,87
18,0	1714,17	1939,75	2187,75	2458,15	2796,26
20,0	1952,97	2237,13	2548,60	2887,33	3309,88
22,0	2204,61	2547,35	2921,73	3327,73	3832,88
24,0	2456,21	2855,00	3289,26	3758,96	4341,96
26,0	2698,30	3148,93	3638,26	4166,26	4820,20
28,0	2920,65	3416,71	3953,96	4532,40	5247,33
30,0	3108,42	3639,63	4213,40	4829,72	5589,88
32,0	3253,99	3809,84	4408,77	5050,82	5841,21
34,0	3354,64	3924,54	4537,26	5192,84	5998,48
36,0	3408,70	3982,13	4597,36	5254,48	6060,69
38,0	3417,76	3985,31	4593,12	5241,31	6035,40
40,0	3385,03	3938,41	4530,12	5160,26	5931,27
42,0	3315,85	3848,20	4416,64	5021,27	5760,26
44,0	3213,63	3718,46	4256,76	4828,68	5526,91
46,0	3087,50	3560,88	4065,09	4600,28	5253,08
48,0	2947,63	3388,23	3857,20	4354,67	4961,13
50,0	2799,71	3206,58	3639,36	4098,19	4657,27
52,0	2648,60	3022,06	3419,16	3840,03	4352,69
54,0	2501,34	2842,93	3206,09	3590,92	4059,64
56,0	2359,90	2671,06	3001,80	3352,22	3778,95
58,0	2226,42	2509,18	2809,72	3128,14	3515,89
60,0	2102,72	2359,23	2631,86	2920,70	3272,41
62,0	1987,76	2219,77	2466,32	2727,48	3045,45
64,0	1882,53	2092,38	2315,39	2551,64	2839,30
66,0	1787,11	1976,83	2178,45	2392,03	2652,10
68,0	1700,55	1871,87	2053,90	2246,72	2481,48
70,0	1622,16	1776,84	1941,18	2115,26	2327,17
72,0	1550,41	1689,76	1837,80	1994,57	2185,38
74,0	1484,89	1610,25	1743,38	1884,34	2055,87
76,0	1425,84	1538,78	1658,74	1785,76	1940,35
78,0	1372,55	1474,29	1582,34	1696,76	1836,02
80,0	1324,50	1416,16	1513,52	1616,63	1742,12
82,0	1281,44	1364,13	1452,00	1545,05	1658,34
84,0	1242,86	1317,49	1396,78	1480,78	1583,04
86,0	1208,69	1276,22	1347,99	1424,03	1516,61
88,0	1178,37	1239,62	1304,75	1373,77	1457,83
90,0	1151,37	1207,01	1266,17	1328,89	1405,29
92,0	1127,15	1177,70	1231,46	1288,44	1357,86
94,0	1105,15	1151,02	1199,80	1251,50	1314,48
96,0	1085,06	1126,60	1170,75	1217,53	1274,51
98,0	1066,50	1103,97	1143,78	1185,94	1237,26
100,0	1049,38	1083,19	1119,10	1157,13	1203,41
102,0	1034,16	1064,78	1097,32	1131,78	1173,74
104,0	1020,61	1048,40	1077,94	1109,24	1147,35
106,0	1008,31	1033,53	1060,34	1088,75	1123,35
108,0	997,18	1020,06	1044,37	1070,14	1101,52
110,0	986,98	1007,68	1029,69	1053,00	1081,39
112,0	977,49	996,16	1015,99	1037,00	1062,57
114,0	968,81	985,64	1003,52	1022,45	1045,50
116,0	961,06	976,29	992,46	1009,60	1030,46
118,0	954,21	968,01	982,68	998,22	1017,15
120,0	948,11	960,63	973,95	988,07	1005,26

Tablo 4.30 Dev. Ara Havza-2 Havzası Yinelenmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

122,0	942,71	954,10	966,20	979,03	994,65
124,0	937,80	948,13	959,12	970,75	984,93
126,0	933,20	942,54	952,46	962,97	975,77
128,0	928,94	937,37	946,32	955,80	967,34
130,0	925,09	932,71	940,80	949,38	959,82
132,0	921,63	928,52	935,85	943,61	953,06
134,0	918,51	924,74	931,37	938,38	946,93
136,0	915,69	921,32	927,30	933,64	941,36
138,0	913,10	918,17	923,55	929,25	936,19
140,0	910,64	915,18	919,99	925,08	931,28
142,0	908,40	912,47	916,78	921,35	926,91
144,0	906,53	910,24	914,18	918,36	923,44
146,0	905,05	908,48	912,14	916,02	920,75
148,0	903,88	907,10	910,54	914,20	918,67
150,0	903,00	906,07	909,36	912,85	917,13
152,0	901,02	903,41	905,92	908,54	911,70
154,0	898,67	900,51	902,43	904,43	906,83
156,0	896,84	898,29	899,81	901,39	903,28
158,0	895,32	896,48	897,68	898,92	900,41
160,0	893,90	894,78	895,69	896,64	897,77
162,0	892,69	893,35	894,03	894,73	895,57
164,0	891,72	892,20	892,70	893,22	893,83
166,0	890,99	891,34	891,70	892,07	892,51
168,0	890,46	890,71	890,97	891,24	891,56
170,0	889,91	890,06	890,23	890,39	890,59
172,0	889,46	889,54	889,62	889,70	889,80
174,0	889,00	889,00	889,00	889,00	889,00

Şekil 4.28 Ara Havza-2 Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

4.2.1.4. Kar Akımı

Dicle kolunun 1500 m kotu üzerindeki yağış alanı 4314 km²'dir. Dicle kolu yağış alanında kar erimesi Mart ayında erken ve hızlı olmaktadır. Dicle kolu taşkınlarında kar erimesinin etkisi Botan çayına nazaran daha azdır. Taşkın hesabı yapılan kesitlerde karla kaplı alan, kar sınır kotu, etkin kar erime periyodu ve karla kaplı alanın ortalama kotu "Dicle Nehri Cizre ve Ilısu Barajları Mühendislik Hidrolojisi Raporu", "Dicle Kralkızı Projesi Teknik ve Ekonomik Yapılabilirlik Raporu", Batman barajı planlama raporundan alınmıştır. Kralkızı Barajı, Ara Havza-1 ve Ara Havza-2 kesitlerinde olası en büyük kar erime akış hidrografı derece-gün yöntemi ile hesaplanmıştır.

Göksu ve Devegeçidi barajlarının yağış alanlarında 1500 m üzerinde yükseklik bulunmadığından bu barajların kar erime akımı hesaplanmamıştır.

Batman barajı planlama raporunda kar sınır kotu 1300 m olarak alınmış ve yağmur hidrografına karla kaplı alan oranında 34 mm'lik kar akışı ilave edilmiştir.

"Dicle Kralkızı Projesi Teknik ve Ekonomik Yapılabilirlik Raporu" Kralkızı ve Dicle-Kralkızı barajları ara havzası (Ara Havza-1) hesaplanmıştır. Adı geçen raporda;

Kralkızı barajı için,

Karla kaplı alan	:1001,6 km ²
Karla kaplı alanın ortalama kotu	:1320 m
Etkin kar erime periyodu	:Mart
Sıcaklık taşıma oranı	:0,7 ⁰ C
Olası en büyük kar erime oranı	:0,286 cm/ ⁰ C –gün

Ara Havza-1 için,

Karla kaplı alan	:1256 km ²
Karla kaplı alanın ortalama kotu	:1320 m
Etkin kar erime periyodu	:Mart
Sıcaklık taşıma oranı	:0,7 ⁰ C
Olası en büyük kar erime oranı	:0,286 cm/ ⁰ C –gün

"Dicle Nehri Cizre ve Ilsu Barajları Mühendislik Hidrolojisi Raporu"nda

Dicle nehri için;

Kar sınır kotu	: 1500 m
Etkin kar erime periyodu	: Mart
Olası en büyük kar erime oranı	: 0,586 cm/°C –gün

olarak alınmıştır.

Dicle nehri yağış alanından barajların yağış alanı çıktığı için Ara Havza-2 yağış alanı ölçülmüş 1500 m kotu üzerinde 1009 km² alan bulunmuştur. Karla kaplı alanı ortalama kotu 1810 m olarak hesaplanmıştır.

Olası en büyük kar erime hidrografını oluşturan kar örtüsü mart ayında erimektedir. Dicle nehri yağış alanını temsil edecek uzun süreli sıcaklık gözlemi bulunan Diyarbakır meteoroloji gözlem istasyonunun 1975-2006 periyodunda 12 Mart-31 Mart tarihleri arasındaki 20 günlük sıcaklıklarından 1,2, ... ve 10 günlük en büyük sıcaklıklar bulunmuş ve bu sıcaklıklar Diyarbakır meteoroloji gözlem istasyonunun olası en büyük sıcaklıkları olarak alınmıştır. Sıcaklık farkları alınarak günlük ortalama sıcaklıklar elde edilmiştir. Bu sıcaklıklar sıcaklık dizayn paternine göre sıralanmıştır. Diyarbakır meteoroloji gözlem istasyonunun dizayn paternine göre sıralanmış günlük ortalama sıcaklık değerleri 0,7 °C/100 m sıcaklık düşme oranı ile kar örtü alanının ortalama kotuna taşınmıştır. Bu şekilde elde edilen ortalama kot sıcaklıkları, olası en büyük erime oranı ve karla kaplı alan ile çarpılarak günlük kar erime debileri elde edilmiştir. Bu debilerin hidrografı olası en büyük taşkın hidrograflarında gösterilmiştir.

Kralkızı barajı kar erime akım hesabı	Tablo 4.31
Ara Havza-1 kar erime akım hesabı	Tablo 4.32
Ara Havza-1 kar erime akım hesabı	Tablo 4.33’de

verilmiştir.

Tablo 4.31 Kralkızı Barajı Kar Erime Hesabı

GÜNLER	SICAKLIK	GÜN. SIC.	PATERN	HAVZA KOTUNA TAŞIMA	KAR AKIMI (CM)	KAR AKIMI (HM3)	KAR AKIMI (m3/s)
1	25,5	16,7	13,3	8,79	2,51	25,19	291,50
2	40,9	15,4	14,0	9,49	2,71	27,19	314,71
3	56,4	15,5	14,8	10,29	2,94	29,48	341,23
4	70,8	14,4	15,5	10,99	3,14	31,49	364,44
5	84,1	13,3	16,7	12,19	3,49	34,92	404,22
6	98,1	14,0	15,4	10,89	3,12	31,20	361,12
7	112,9	14,8	14,4	9,89	2,83	28,34	327,97
8	126,4	13,5	13,5	8,99	2,57	25,76	298,13
9	138,0	11,6	11,6	7,09	2,03	20,32	235,13
10	149,4	11,4	11,4	6,89	1,97	19,74	228,50

İstasyon Kotu	:676 m
Ağırlıklı Ortalama Havza Kotu	:1320 m
Havza Alanı	:1001,6 km ²
Maksimum Kar Erime Alanı	:0,286 cm/°C-gün
Sıcaklık Taşıma Oranı	:0,7 °C

Tablo 4.32 Ara Havza-1 Kar Erime Hesabı

GÜNLER	SICAKLIK	GÜN. SIC.	PATERN	HAVZA KOTUNA TAŞIMA	KAR AKIMI (CM)	KAR AKIMI (HM3)	KAR AKIMI (m3/s)
1	25,5	16,7	13,3	8,79	2,51	31,58	365,54
2	40,9	15,4	14,0	9,49	2,71	34,10	394,64
3	56,4	15,5	14,8	10,29	2,94	36,97	427,90
4	70,8	14,4	15,5	10,99	3,14	39,49	457,00
5	84,1	13,3	16,7	12,19	3,49	43,80	506,89
6	98,1	14,0	15,4	10,89	3,12	39,13	452,84
7	112,9	14,8	14,4	9,89	2,83	35,53	411,27
8	126,4	13,5	13,5	8,99	2,57	32,30	373,85
9	138,0	11,6	11,6	7,09	2,03	25,48	294,86
10	149,4	11,4	11,4	6,89	1,97	24,76	286,54

İstasyon Kotu	:676 m
Ağırlıklı Ortalama Havza Kotu	:1320 m
Havza Alanı	:1256 km ²
Maksimum Kar Erime Alanı	:0,286 cm/°C-gün
Sıcaklık Taşıma Oranı	:0,7 °C

Tablo 4.33 Ara Havza-2 Kar Erime Hesabı

GÜNLER	SICAKLIK	GÜN. SIC.	PATERN	HAVZA KOTUNA TAŞIMA	KAR AKIMI (CM)	KAR AKIMI (HM3)	KAR AKIMI (m3/s)
1	25,5	16,7	13,3	5,36	3,14	31,70	366,95
2	40,9	15,4	14,0	6,06	3,55	35,84	414,85
3	56,4	15,5	14,8	6,86	4,02	40,57	469,60
4	70,8	14,4	15,5	7,56	4,43	44,71	517,50
5	84,1	13,3	16,7	8,76	5,13	51,81	599,62
6	98,1	14,0	15,4	7,46	4,37	44,12	510,66
7	112,9	14,8	14,4	6,46	3,79	38,21	442,22
8	126,4	13,5	13,5	5,56	3,26	32,89	380,63
9	138,0	11,6	11,6	3,66	2,15	21,65	250,61
10	149,4	11,4	11,4	3,46	2,03	20,47	236,92

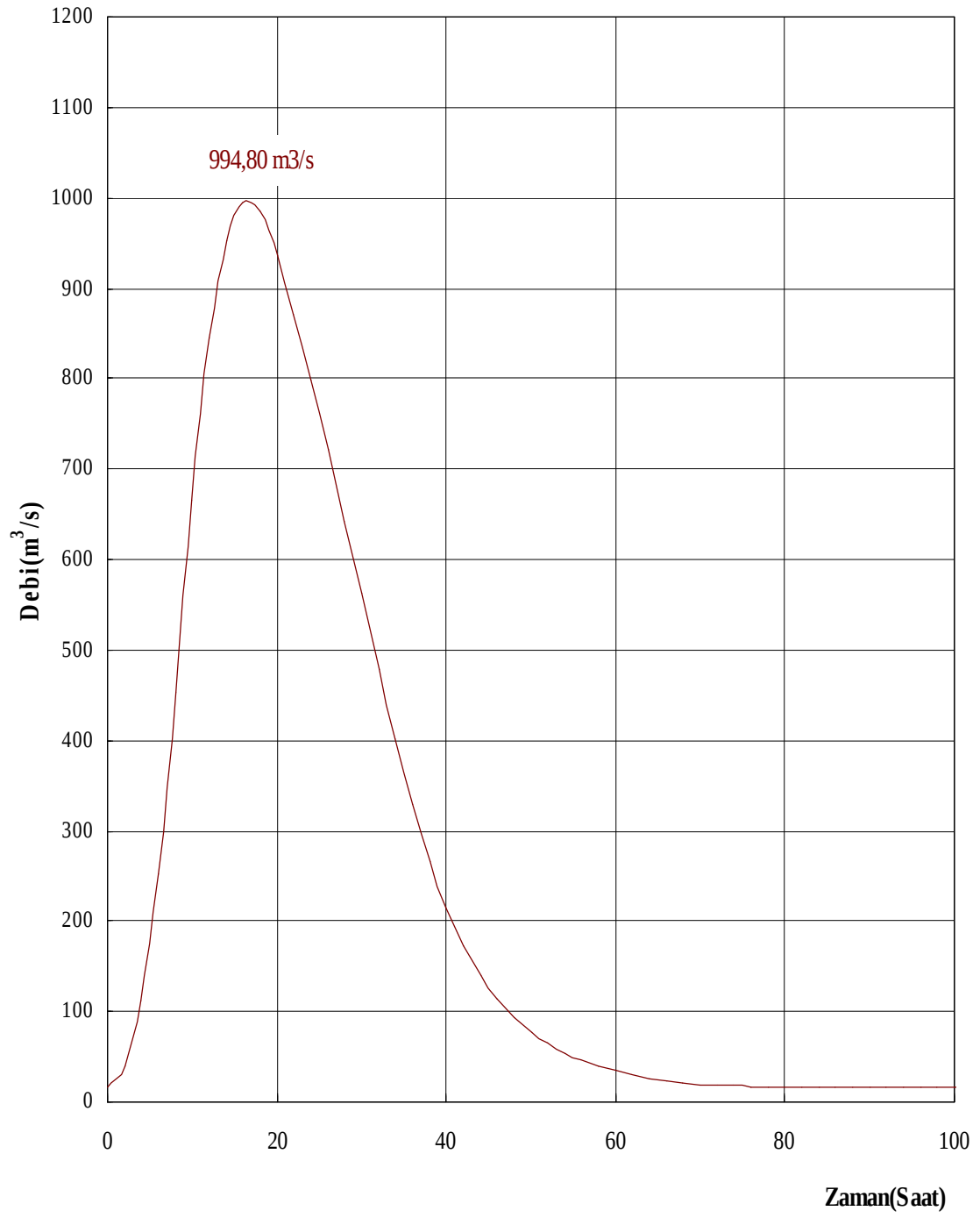
İstasyon Kotu	:676 m
Ağırlıklı Ortalama Havza Kotu	:1810 m
Havza Alanı	:1009 km ²
Maksimum Kar Erime Alanı	:0,586 cm/°C-gün
Sıcaklık Taşıma Oranı	:0,7 °C

4.2.1.5 Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

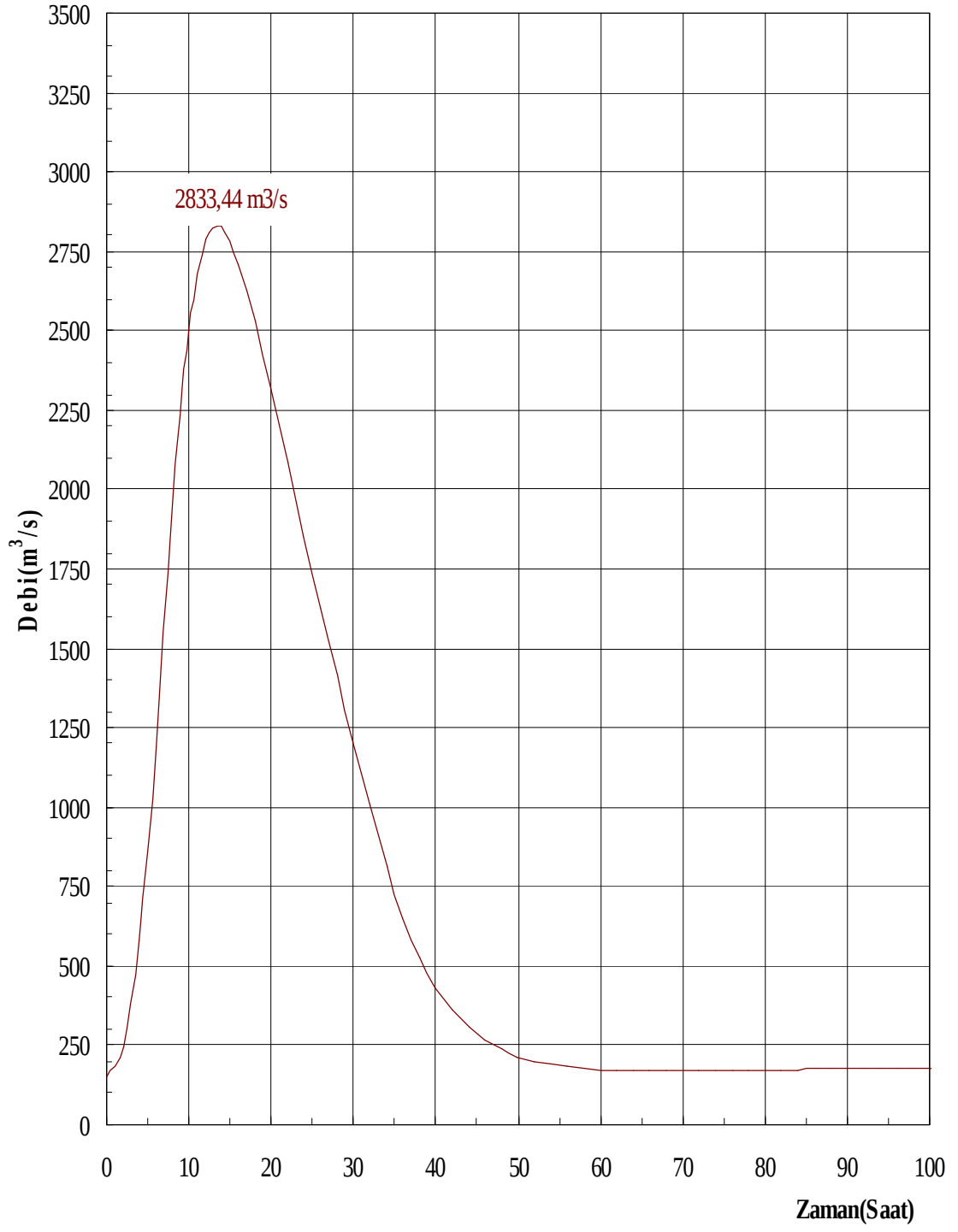
Taşkın hesabı yapılan kesitlerin olası en büyük taşkın hidrografı, olası en büyük yağmur hidrografı, olası en büyük kar erime hidrografı ve olası en büyük taşkın hidrografı için hesaplanan baz akımın süperpozesinden elde edilmiştir.

Göksu barajı olası en büyük taşkın hidrografı	Şekil 4.29
Devegeçidi barajı olası en büyük taşkın hidrografı	Şekil 4.30
Kralkızı barajı olası en büyük taşkın hidrografı	Şekil 4.31
Ara Havza-1 olası en büyük taşkın hidrografı	Şekil 4.32
Batman barajı olası en büyük taşkın hidrografı	Şekil 4.33
Ara Havza-2 olası en büyük taşkın hidrografı	Şekil 4.34’de

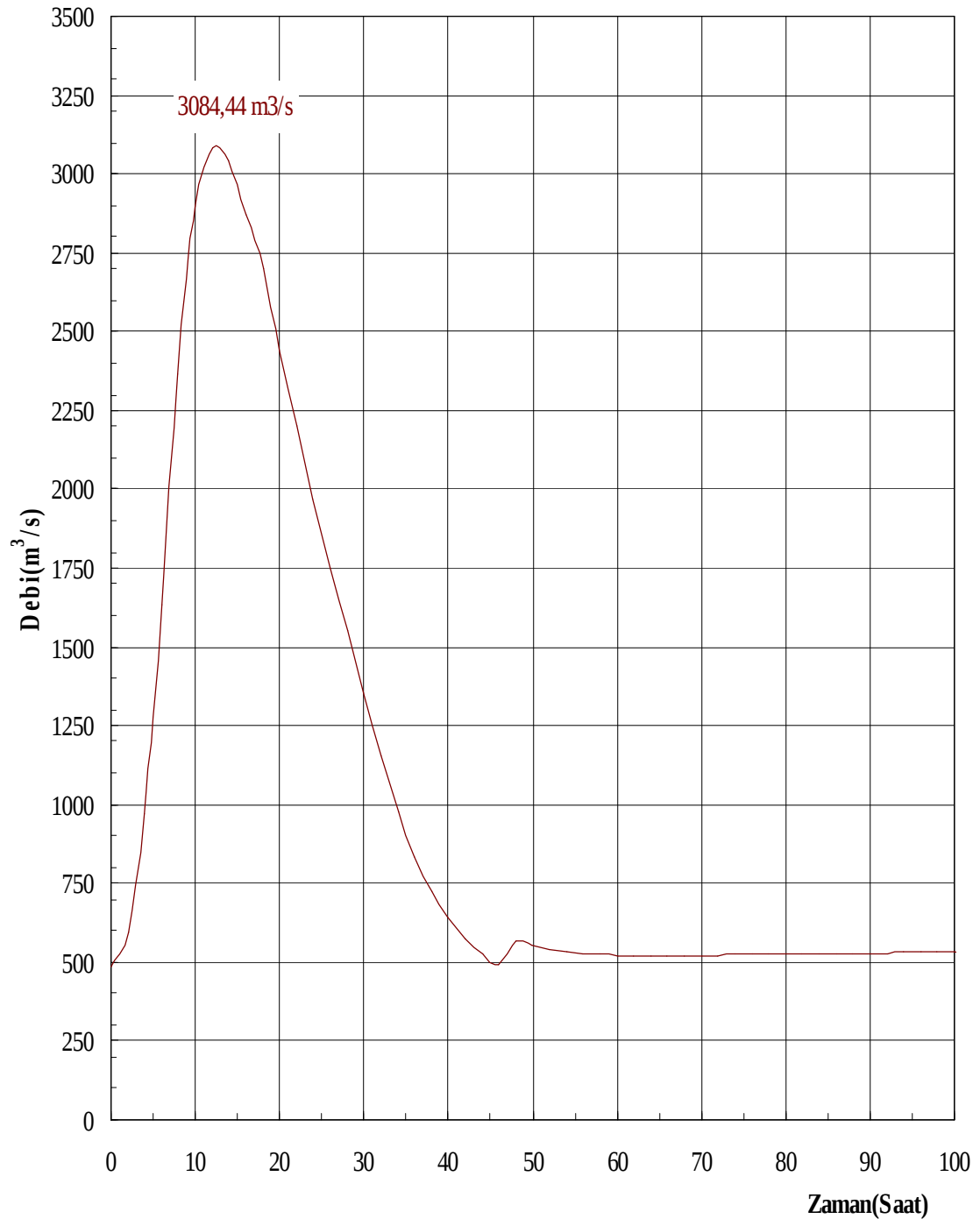
verilmiştir.

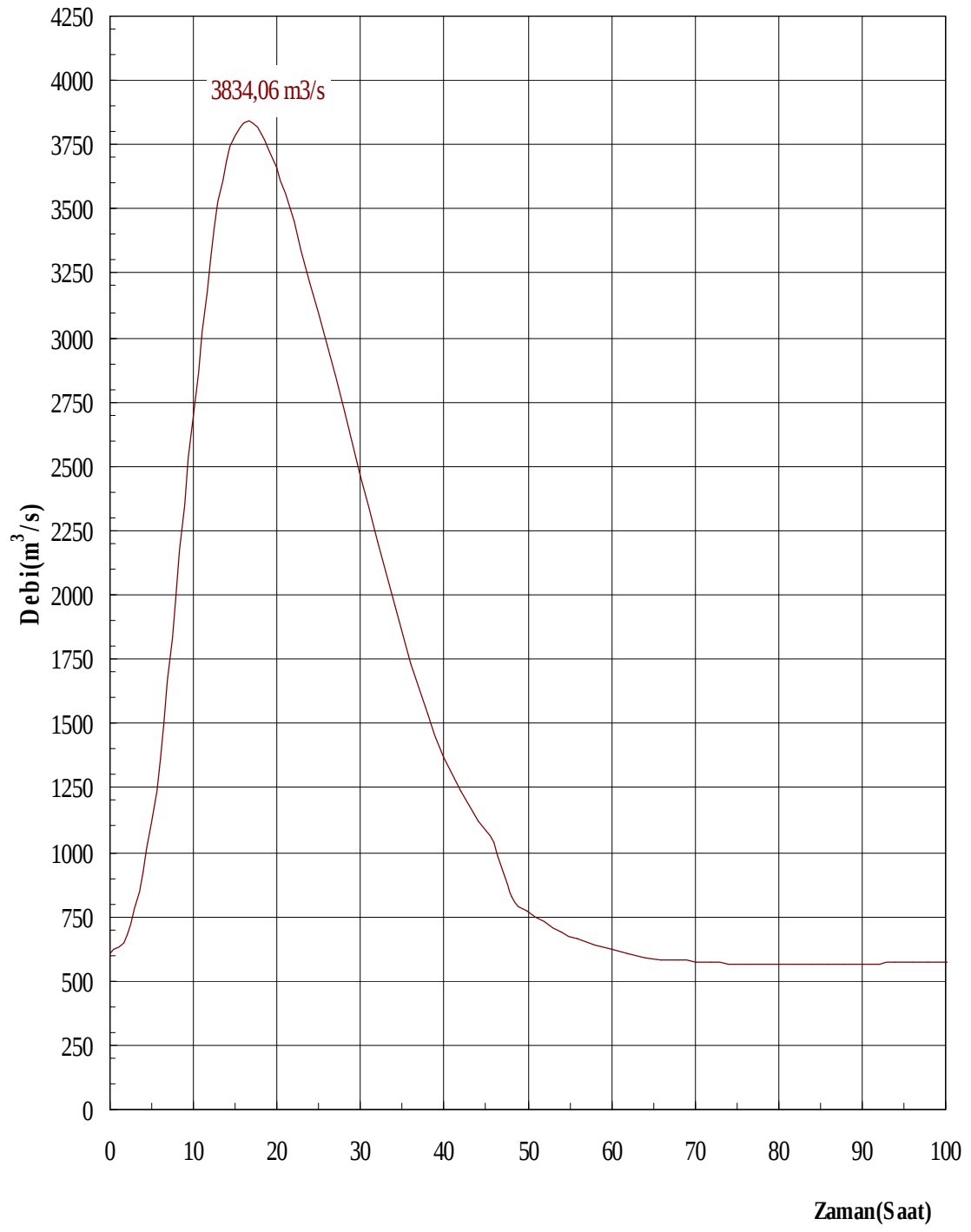
Şekil 4.29 Göksu Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

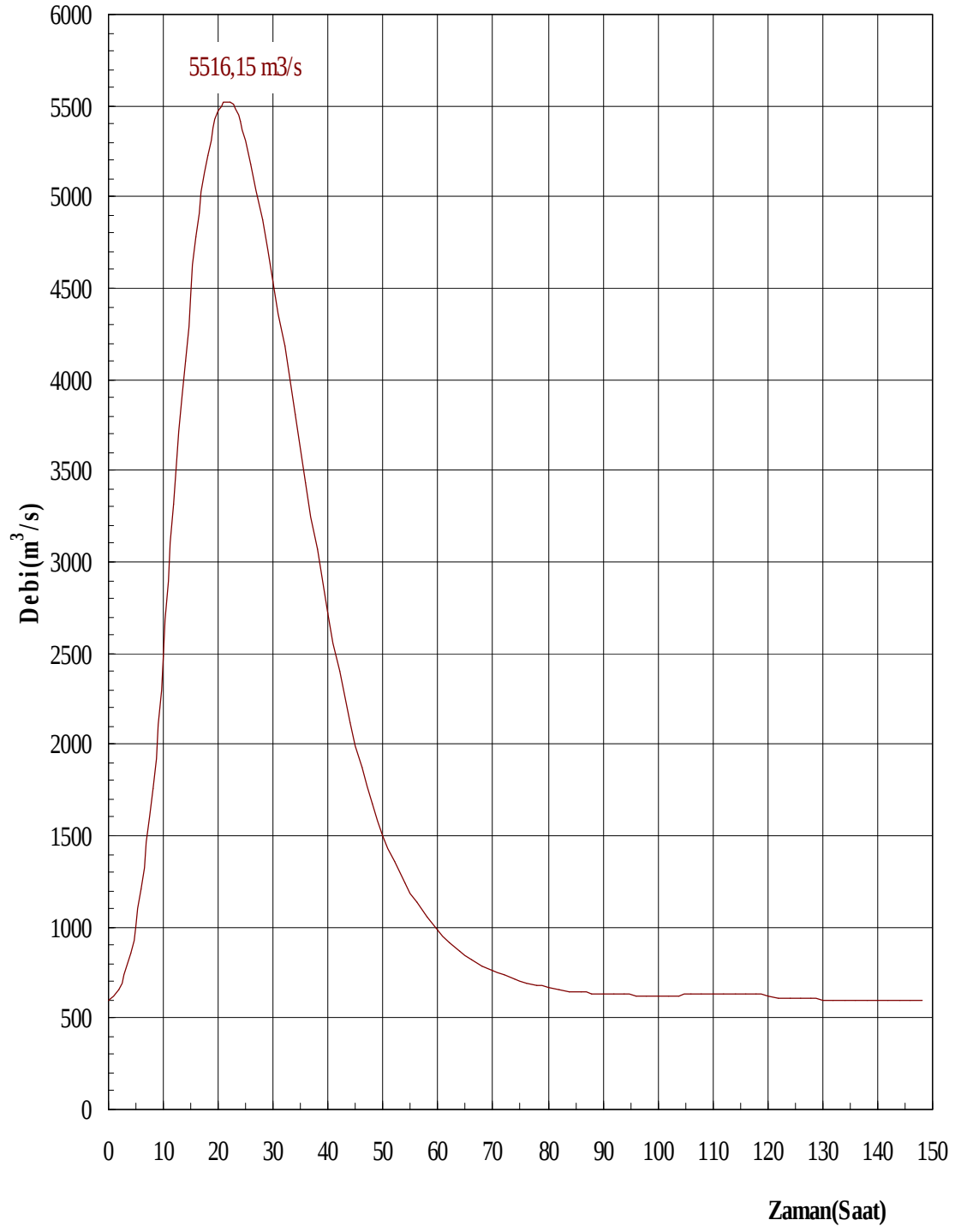
Şekil 4.30 Devegeçidi Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

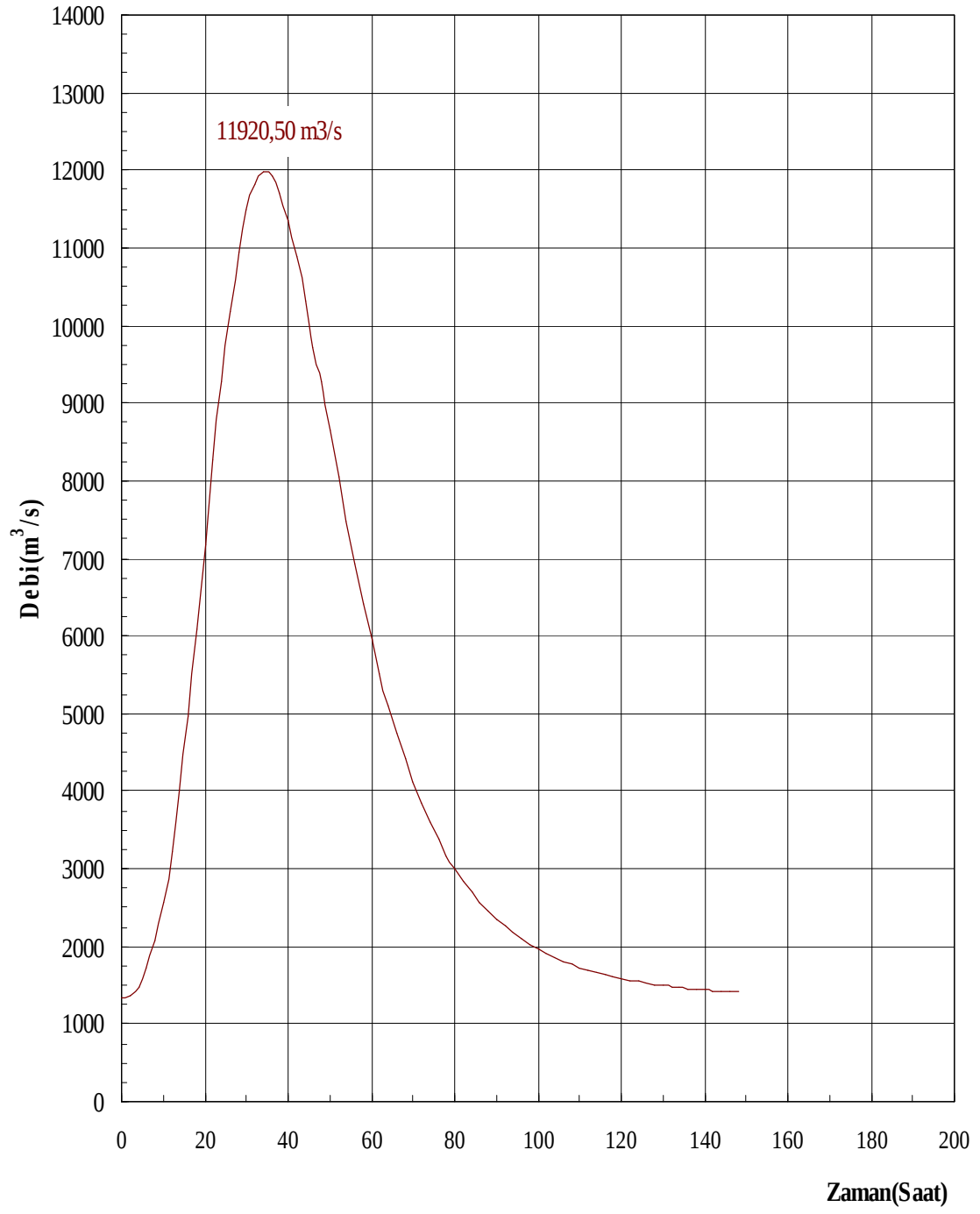
Şekil 4.31 Kralkızı Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

Şekil 4.32 Ara Havza-1 Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

Şekil 4.33 Batman Barajı Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

Şekil 4.34 Ara Havza-2 Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

4.2.1.6. Dicle Nehri Taşkınları

Dicle nehrinin kavuşum noktasındaki proje taşkınları, Ara havza-2'nin proje taşkınları ile yukarı havzada yer alan barajların taşkın yinelenme çıkış akımlarının süperpoze edilmesiyle hesaplanmıştır.

Göksu barajı dolusavak yapısı kapaksız karşıdan alışıdır. Göksu barajı proje taşkınları baraj gölünde ötelenmiş ve taşkın çıkış akımları hesaplanmıştır.

Devegeçidi, Kralkızı, Dicle ve Batman barajları dolusavak yapıları kapaklıdır. Barajların proje taşkınlarının girdiği gibi çıktığı kabul edilerek emniyetli tarafta kalınmıştır. Baraj göllerinde taşkın ötelemesi yapılmamıştır.

Yukarı havzadaki barajların aksları ile Dicle-Botan kavuşumu arasındaki taşkın gecikme süresi yatağın harmonik eğiminden hesaplanan T_c süresi olarak alınmıştır. Tablo 4.34'de T_c (sa) süresi hesabı verilmiştir.

Her barajın proje taşkını T_c süresi kadar geciktirilerek Ara Havza-2 proje taşkınları ile süperpoze edilmiştir. Tablo 4.35 ve Şekil 4.35'de Dicle nehrinin Botan çayı ile kavuşum noktasındaki proje taşkınları gösterilmiştir. Dicle nehri yinelenmeli taşkın hidrograf pik debileri,

$Q_{25}=5591,28 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{50}=6385,71 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{100} = 7212,47 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{200}=8082,91 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{500}=9149,99 \text{ m}^3/\text{s}$ olarak hesaplanmıştır.

Dicle nehrinin kavuşum noktasındaki olası en büyük taşkın hesabı, yukarıda anlatılan yinelenmeli taşkınlar ile aynı yöntemle yapılmıştır. Tablo 4.35'de Dicle nehrinin kavuşum noktasındaki olası en büyük taşkın hesabı gösterilmiştir. Şekil 4.36'da Dicle nehrinin Botan çayına kavuşum noktasındaki olası en büyük taşkın hidrografı ve koordinatları verilmiştir. Olası en büyük taşkın piki $13901 \text{ m}^3/\text{s}$ 'dir.

Tablo 4.34 Barajlar ile Dicle-Botan Çayı Kavuşumu Arasındaki Gecikme Süreleri

Dicle-Kralkızı Barajları Ana Yatak Harmonik Eğimi

L=26,05 km

Sıra No	H(m)	h(m)	l=L/10	(l/h)^.5
0	707	0	2605	-
1	693	14		13,64
2	687	6		20,84
3	682	5		22,83
4	678	4		25,52
5	673	5		22,83
6	667	6		20,84
7	661	6		20,84
8	656	5		22,83
9	648	8		18,05
10	640	8		18,05
Sum(l/(Si)^.5 =				206,24
(s)^.5=10/sum(l/Si)^.5 =				0,048

$$T_c = L^{1,15} / (3100 * H^{0,385}) = 7,65$$

8 saat olarak alınmıştır.

Dicle Barajı-Dicle ve Botan Kavuşumu Ana Yatak Harmonik Eğimi

L=267,56 km

sıra no	H(m)	h(m)	l=L/10	(l/h)^.5
0	640	0	26700	-
1	620	20		36,54
2	580	40		25,84
3	565	15		42,19
4	540	25		32,68
5	525	15		42,19
6	505	20		36,54
7	495	10		51,67
8	480	15		42,19
9	465	15		42,19
10	445	20		36,54
Sum(l/(Si)^.5 =				388,56
(s)^.5=10/sum(l/(Si)^.5 =				0,026

$$T_c = L^{1,15} / (3100 * H^{0,385}) = 73,69$$

74 saat olarak alınmıştır.

Devegeçidi Barajı-Dicle ve Botan Kavuşumu Ana Yatak Harmonik Eğimi

L=267,56 km

sıra no	H(m)	h(m)	l=L/10	(l/h)^.5
0	727	0	26500	-
1	620	107		15,74
2	580	40		25,74
3	565	15		42,03
4	540	25		32,56
5	525	15		42,03
6	505	20		36,40
7	495	10		51,48
8	480	15		42,03
9	465	15		42,03
10	445	20	36,40	
Sum(l/(Si)^.5 =				366,44
(s)^.5=10/sum(l/(Si)^.5 =				0,027

$$T_c = L^{1,15} / (3100 * H^{0,385}) = 63,39$$

64 saat olarak alınmıştır

Tablo 4.34 Devamı

Göksu Barajı-Dicle ve Botan Kavuşumu Ana Yatak Harmonik Eğimi

L=191,84 km

sıra no	H(m)	h(m)	l=L/10	(l/h)^.5
0	657	0	19000	-
1	590	67		16,84
2	530	60		17,80
3	525	5		61,64
4	510	15		35,59
5	500	10		43,59
6	490	10		43,59
7	480	10		43,59
8	470	10		43,59
9	460	10		43,59
10	445	15		35,59
Sum(l/(Si)^.5 =				385,40
(s)^.5=10/sum(l/(Si)^.5 =				0,026

$$T_c = L^{1,15} / (3100 * H^{0,385}) = 48,26$$

48 saat olarak alınmıştır

Batman Barajı-Dicle ve Botan Kavuşumu Ana Yatak Harmonik Eğimi

L=166,03 km

Sıra No	H(m)	h(m)	l=L/10	(l/h)^.5
0	596	0	16500	-
1	575	21		28,03
2	545	30		23,45
3	530	15		33,17
4	500	30		23,45
5	495	5		57,45
6	485	10		40,62
7	480	5		57,45
8	465	15		33,17
9	455	10		40,62
10	445	10		40,62
Sum(l/(Si)^.5 =				378,02
(s)^.5=10/sum(l/(Si)^.5 =				0,026

$$T_c = L^{1,15} / (3100 * H^{0,385}) = 46,76$$

48 saat olarak alınmıştır

Dicle Nehri Çıkış(Cizre)-Dicle ve Botan Kavuşumu Ana Yatak Harmonik Eğimi

L=120 km

Sıra No	H(m)	h(m)	l=L/10	(l/h)^.5
0	445	0	12000	-
1	432	13		30,38
2	417	15		28,28
3	400	17		26,57
4	396	4		54,77
5	392	4		54,77
6	388	4		54,77
7	384	4		54,77
8	380	4		54,77
9	376	4		54,77
10	370	6		44,72
Sum(l/(Si)^.5 =				458,59
(s)^.5=10/sum(l/Si)^.5 =				0,022

$$T_c = L^{1,15} / (3100 * H^{0,385}) = 42,44$$

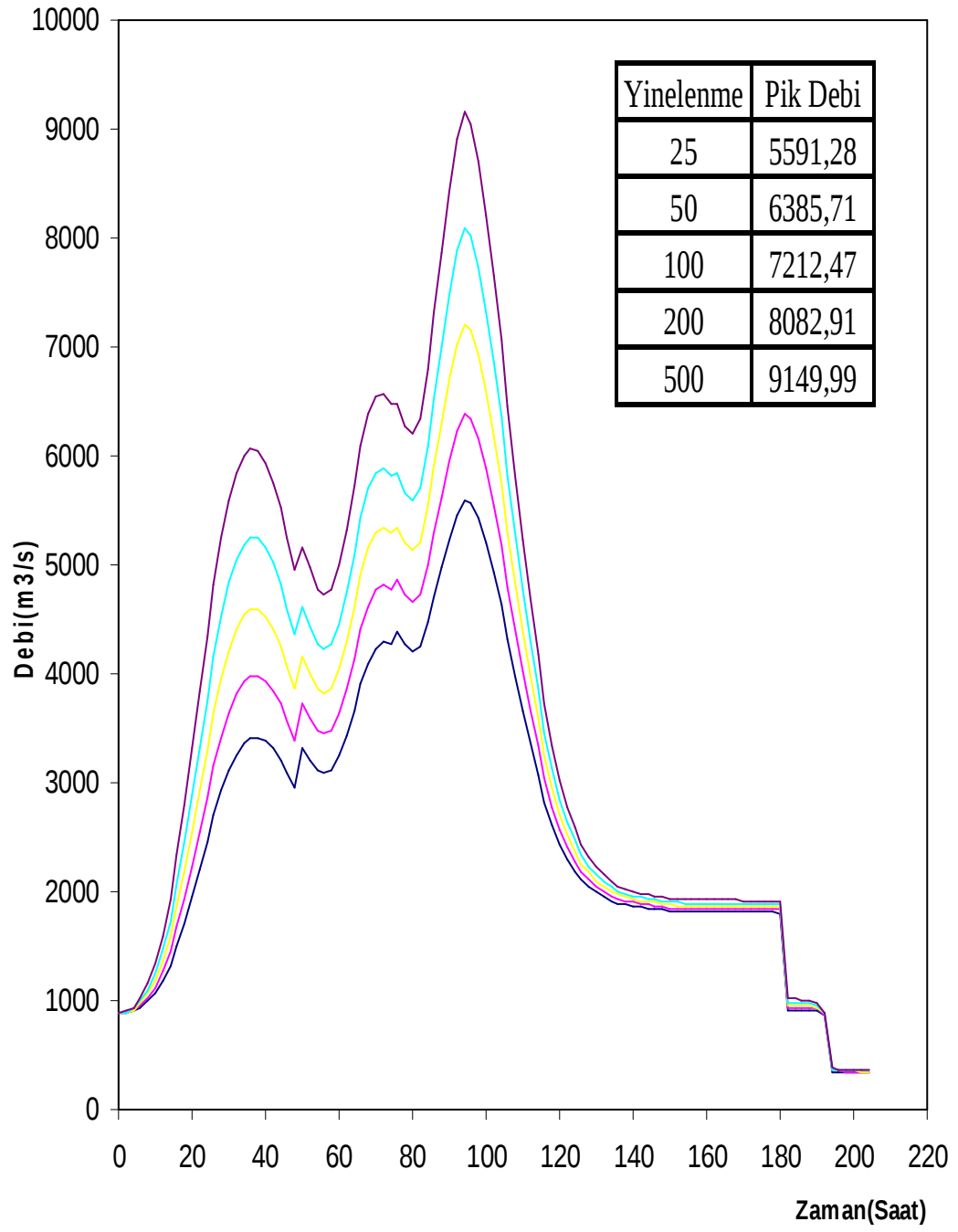
48 saat olarak alınmıştır

Tablo 4.35 Dicle Nehri(Kavuşum) Yinelenmeli ve OEBT Taşkın Hidrograf Koordinatları

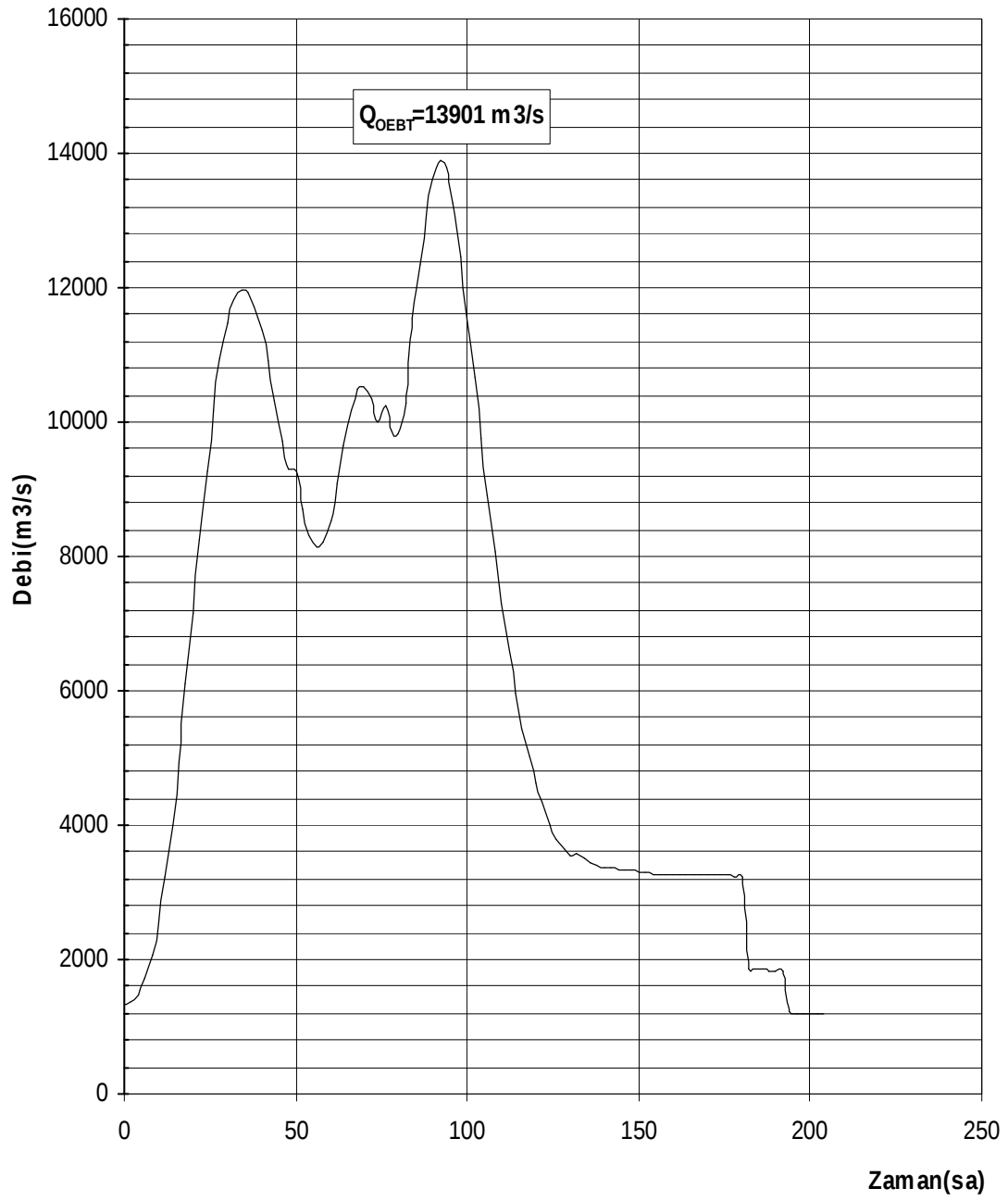
T(saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀	Q _{OEBT}
0,00	889,00	889,00	889,00	889,00	889,00	1328,44
2,00	892,35	893,76	895,41	897,29	899,73	1360,49
4,00	906,27	912,78	920,23	928,63	939,46	1482,61
6,00	937,28	953,91	972,75	993,80	1020,71	1714,55
8,00	989,77	1022,35	1058,95	1099,57	1151,18	2066,19
10,00	1069,14	1124,80	1186,98	1255,67	1342,58	2565,59
12,00	1179,44	1265,79	1361,77	1467,36	1600,46	3211,66
14,00	1323,14	1448,14	1586,50	1738,20	1928,83	4009,99
16,00	1502,23	1674,12	1863,73	2071,02	2330,87	4964,39
18,00	1714,17	1939,75	2187,75	2458,15	2796,26	6098,29
20,00	1952,97	2237,13	2548,60	2887,33	3309,88	7171,30
22,00	2204,61	2547,35	2921,73	3327,73	3832,88	8260,66
24,00	2456,21	2855,00	3289,26	3758,96	4341,96	9272,80
26,00	2698,30	3148,93	3638,26	4166,26	4820,20	10182,58
28,00	2920,65	3416,71	3953,96	4532,40	5247,33	10949,52
30,00	3108,42	3639,63	4213,40	4829,72	5589,88	11489,45
32,00	3253,99	3809,84	4408,77	5050,82	5841,21	11830,13
34,00	3354,64	3924,54	4537,26	5192,84	5998,48	11971,91
36,00	3408,70	3982,13	4597,36	5254,48	6060,69	11920,50
38,00	3417,76	3985,31	4593,12	5241,31	6035,40	11708,36
40,00	3385,03	3938,41	4530,12	5160,26	5931,27	11358,67
42,00	3315,85	3848,20	4416,64	5021,27	5760,26	10898,66
44,00	3213,63	3718,46	4256,76	4828,68	5526,91	10325,74
46,00	3087,50	3560,88	4065,09	4600,28	5253,08	9701,80
48,00	2947,63	3388,23	3857,20	4354,67	4961,13	9286,01
50,00	3312,71	3719,58	4152,36	4611,19	5170,27	9252,57
52,00	3206,89	3596,13	4007,15	4439,91	4974,01	8699,69
54,00	3110,17	3479,19	3868,29	4277,47	4783,87	8324,80
56,00	3084,47	3445,06	3824,29	4222,20	4716,80	8150,12
58,00	3119,31	3486,32	3870,85	4273,03	4775,93	8211,71
60,00	3239,57	3628,98	4034,92	4457,68	4989,82	8543,24
62,00	3434,08	3857,82	4296,91	4751,85	5328,02	9070,47
64,00	3666,24	4127,85	4603,28	5093,29	5716,86	9658,58
66,00	3904,52	4401,68	4910,76	5432,81	6099,55	10189,78
68,00	4101,93	4622,99	5153,67	5695,25	6388,64	10494,03
70,00	4232,14	4762,92	5300,96	5847,73	6549,03	10542,58
72,00	4285,89	4812,34	5343,80	5881,87	6572,98	10353,67
74,00	4268,07	4778,68	5292,32	5810,68	6477,31	9988,28
76,00	4376,35	4861,33	5347,72	5837,25	6467,53	10236,44
78,00	4272,15	4735,02	5199,04	5665,94	6267,52	9855,80
80,00	4209,62	4667,75	5128,79	5594,72	6194,37	9829,53
82,00	4241,44	4722,10	5209,68	5706,62	6343,73	10294,46
84,00	4483,49	5008,53	5545,32	6097,08	6799,98	11547,36
86,00	4714,70	5302,46	5906,21	6530,95	7316,30	12355,69
88,00	4966,32	5618,44	6291,64	6992,35	7867,69	13072,89
90,00	5233,53	5951,28	6695,54	7474,54	8441,90	13630,56
92,00	5462,81	6233,07	7034,04	7875,75	8914,44	13901,97
94,00	5591,28	6385,71	7212,47	8082,91	9149,99	13777,88
96,00	5570,56	6350,12	7160,20	8012,75	9050,66	13250,58
98,00	5427,15	6164,98	6929,89	7733,80	8706,32	12447,91
100,00	5203,11	5884,12	6588,21	7326,86	8215,47	11541,32
102,00	4934,04	5553,00	6191,38	6860,00	7660,87	10673,76
104,00	4633,40	5187,54	5757,80	6354,18	7066,12	9759,09
106,00	4311,26	4799,49	5300,90	5824,51	6447,99	8897,45
108,00	3979,85	4402,73	4836,13	5288,04	5825,08	8061,39
110,00	3657,64	4018,96	4388,51	4773,28	5229,89	7286,34
114,00	3077,05	3330,93	3589,46	3857,72	4176,16	5982,04
116,00	2826,92	3035,03	3246,33	3464,96	3725,05	5450,06
118,00	2610,67	2779,30	2949,85	3125,66	3335,58	5001,17
120,00	2435,07	2571,67	2709,17	2850,26	3019,52	4635,81

Tablo 4.35 Dev. Dicle Nehri(Kavuşum) Yinelenmeli ve OEBT Taşkın Hidrograf Koordinatları

T(saat)	Q25	Q50	Q100	Q200	Q500	QOEBT
122,00	2296,85	2408,30	2519,87	2633,72	2771,05	4348,25
124,00	2190,44	2282,64	2374,38	2467,45	2580,38	3986,45
126,00	2106,93	2184,01	2260,18	2336,90	2430,60	3805,02
128,00	2041,59	2106,92	2171,00	2235,08	2313,87	3663,05
130,00	1990,53	2046,74	2101,44	2155,71	2222,94	3551,29
132,00	1950,76	1999,85	2047,25	2093,89	2152,09	3562,99
134,00	1920,10	1963,81	2005,68	2046,57	2097,97	3497,54
136,00	1896,65	1936,27	1973,97	2010,53	2056,80	3447,48
138,00	1878,29	1914,73	1949,16	1982,32	2024,56	3407,45
140,00	1864,00	1897,94	1929,83	1960,34	1999,43	3375,49
142,00	1853,41	1885,58	1915,65	1944,29	1981,16	3352,61
144,00	1845,90	1876,85	1905,69	1933,05	1968,42	3337,40
146,00	1840,73	1870,87	1898,89	1925,42	1959,81	3327,28
148,00	1837,23	1866,84	1894,33	1920,32	1954,08	3320,71
150,00	1821,80	1851,12	1878,31	1904,01	1937,42	3301,49
152,00	1819,32	1847,93	1874,33	1899,14	1931,43	3283,91
154,00	1817,03	1845,14	1871,03	1895,29	1926,92	3275,39
156,00	1815,69	1843,55	1869,17	1893,16	1924,46	3270,78
158,00	1814,88	1842,60	1868,06	1891,90	1923,01	3267,97
160,00	1814,28	1841,89	1867,26	1890,99	1921,99	3265,87
162,00	1813,99	1841,57	1866,90	1890,60	1921,56	3264,75
164,00	1814,03	1841,63	1866,99	1890,71	1921,71	3264,56
166,00	1814,29	1841,97	1867,40	1891,20	1922,30	3265,09
168,00	1814,76	1842,54	1868,08	1892,00	1923,25	3266,21
170,00	1812,50	1839,72	1864,67	1887,98	1918,42	3255,29
172,00	1810,52	1837,41	1862,05	1885,05	1915,09	3250,65
174,00	1809,16	1835,86	1860,32	1883,15	1912,96	3247,90
176,00	1808,53	1835,18	1859,60	1882,40	1912,15	3247,15
178,00	1806,94	1833,14	1857,05	1879,31	1908,32	3235,55
180,00	1805,16	1831,00	1854,56	1876,44	1904,99	3229,48
182,00	914,81	940,44	963,76	985,42	1013,67	1866,66
184,00	913,81	939,27	962,45	983,95	1012,01	1863,89
186,00	910,02	934,40	956,36	976,53	1002,88	1849,63
188,00	906,51	930,14	951,32	970,64	996,00	1841,80
190,00	900,92	923,26	943,08	960,97	984,57	1825,22
192,00	863,93	872,83	881,17	889,71	895,34	1815,65
194,00	347,65	355,95	363,67	371,56	376,44	1213,14
196,00	344,80	352,60	359,80	367,14	371,39	1207,64
198,00	342,26	349,61	356,37	363,24	366,94	1202,82
200,00	340,08	347,06	353,44	359,91	363,16	1198,70
202,00	338,62	345,35	351,48	357,70	360,65	1196,15
204,00	337,32	343,83	349,74	355,72	358,41	1193,91

Şekil 4.35 Dicle Nehri-Botan Çayı Kavuşum Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

Şekil 4.36 Dicle Nehri-Botan Çayı Kavuşum Olası En Büyük Taşkın Hidrorafları

4.3. Cizre İstasyonu İle Dicle-Botan Kavuşumu(Ara Havza-3) Taşkınları

Bu bölümünde; 2606 Cizre İstasyonu ile Botan çayı- Dicle nehri kavuşum noktası arasındaki Ara Havza-3'ün taşkın yinelenme pikleri, taşkın yinelenme hidrografları ve olası en büyük taşkın hidrografı hesaplanmıştır.

Ara Havza-3 yağış alanı 4315 km²'dir. Yağış alanı tamamen Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kalmaktadır. Havzada kar mart ayı başında erir ve akışa geçer. Ara Havza-3 taşkınlarında kar akışının etkisi ihmal edilecek seviyededir. Ara Havza-3 olası en büyük taşkını hesaplanırken, yağmur hidrografı, kar erime akımı ve baz akım hesaba katılmıştır Şekil 4.1 'de proje alanı ve Ara Havza-3 yağış alanı gösterilmiştir.

4.3.1. Taşkın Yinelenme Hidrografları

Ara Havza-3'ün taşkın yinelenmeleri, gözlenmiş akımlardan Noktasal ve Bölgesel Taşkın Frekans analizi yöntemleri ile sentetik yöntemlerden yağış alanının büyüklüğü göz önüne alınarak Snyder Birim Hidrograf yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Taşkın yinelenmelerinin hidrografları çizilmiştir.

4.3.1.1. Gözlenmiş Akımlardan Taşkın Yinelenme Değerlerinin Hesabı

Ara Havza-3 yağış alanındaki akım gözlem istasyonlarının (AGİ) yerleri Şekil 4.1 'de, özellikleri ve gözlem süreleri Tablo 4.1 'de verilmiştir. 2606 nolu AGİ'de gözlenen yılda anlık en büyük debilerinden Ara Havza-3'ün yağış alanının taşkın yinelenme hesapları noktasal ve bölgesel taşkın frekans analizi yöntemleri ile yapılmıştır.

4.3.1.1.1. Noktasal Taşkın Frekans Analizi

Şekil 4.1 'de, gösterilen ve Tablo 4.1 'de karakteristikleri verilen AGİ'lerin yılda anlık maksimum debileri Tablo 4.2'de verilmiştir. Tablo 4.2'de yer alan akım gözlem istasyonlarından Ara Havza-3 üzerinde işletilen 2606 nolu AGİ'nin yılda anlık en büyük debilerinin noktasal frekans analizi yapılmış ve bu akım gözlem istasyonu için hesaplanan noktasal taşkın yinelenme değerleri ve uygun dağılım fonksiyonu Tablo 4.3'de verilmiştir.

Ara Havza-3 yağış alanının noktasal taşkın yinelenme değerleri, Dicle Nehri üzerinde 1969-1993 ve 2001-2006 yılları arasında işletilen 2606 nolu AGİ'nin noktasal taşkın yinelenme değerlerinden üstel alan oranı (0,667) ile taşınarak hesaplanmıştır. Ara Havza-3 yağış alanının noktasal taşkın frekans analizi yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme pikleri,

$Q_{25}=1570,10 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{50}=1734,22 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{100}=1889,10 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{200}=2036,47 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{500}=2222,45 \text{ m}^3/\text{s}$ olarak hesaplanmış ve Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

4.3.1.1.2. Bölgesel Taşkın Frekans Analizi

Tablo 4.3'de verilen AGİ'lerin noktasal taşkın yinelenme pikleri, Q_{25} yinelenme piklerine bölünerek, boyutsuz taşkın yinelenme değerleri hesaplanmıştır. Boyutsuz taşkın yinelenme değerlerinin ortalaması alınmış ve proje alanı için geçerli olan ortalama boyutsuz taşkın yinelenme değerleri bulunmuştur.

AGİ'lerin yağış alanlarına karşı Q_{25} değerleri logaritmik kağıda noktalanarak, havzaya ait (A - Q_{25}) zarf eğrisi çizilmiştir.

Çizilen zarf eğrisinden, Ara Havza-3 yağış alanına karşı Q_{25} yinelenme değeri 1918 m^3/s okunmuştur. Bölgesel taşkın frekans analizi yöntemi ile hesaplanan bu taşkın yinelenme değeri uygun görülmemiş ve hesaplarımızda dikkate alınmamıştır.

4.3.1.2. Sentetik Yöntemlerle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Ara Havza-3 yağış alanının büyüklüğü göz önüne alınarak taşkın yinelenme hesapları sentetik yöntemlerden Snyder Birim Hidrograf yöntemi ile yapılmıştır.

4.3.1.2.1. Birim Hidrograf Analizi

Ara Havza-3 yağış alanı $A = 4315 \text{ km}^2$, en uzun akarsu kol boyu $L = 120 \text{ km}$, yağış alanı ağırlık merkezinin, en uzun akarsu kolu üzerindeki iz düşümü ile proje kesiti arasındaki mesafe $L_c = 50 \text{ km}$ olarak 1/250 000 ölçekli haritalardan ölçülmüştür. C_t ve C_p katsayıları, $C_t=1.50$, $C_p=0.63$ olarak Elektrik İşleri Etüt idaresi tarafından hazırlanan "Dicle Nehri Cizre ve Ilısu Barajları Mühendislik Hidrolojisi Raporu"ndan alınmıştır. 2 saatlik

birim hidrografın pike erişme süresi $T_{PR}=16,73$ sa, $Q_{PR}=48,92$ m³/s/mm'dir. Şekil 4.37'de Ara Havza-3 yağış alanı birim hidrografı verilmiştir.

4.3.1.2.2 Yağış Analizi

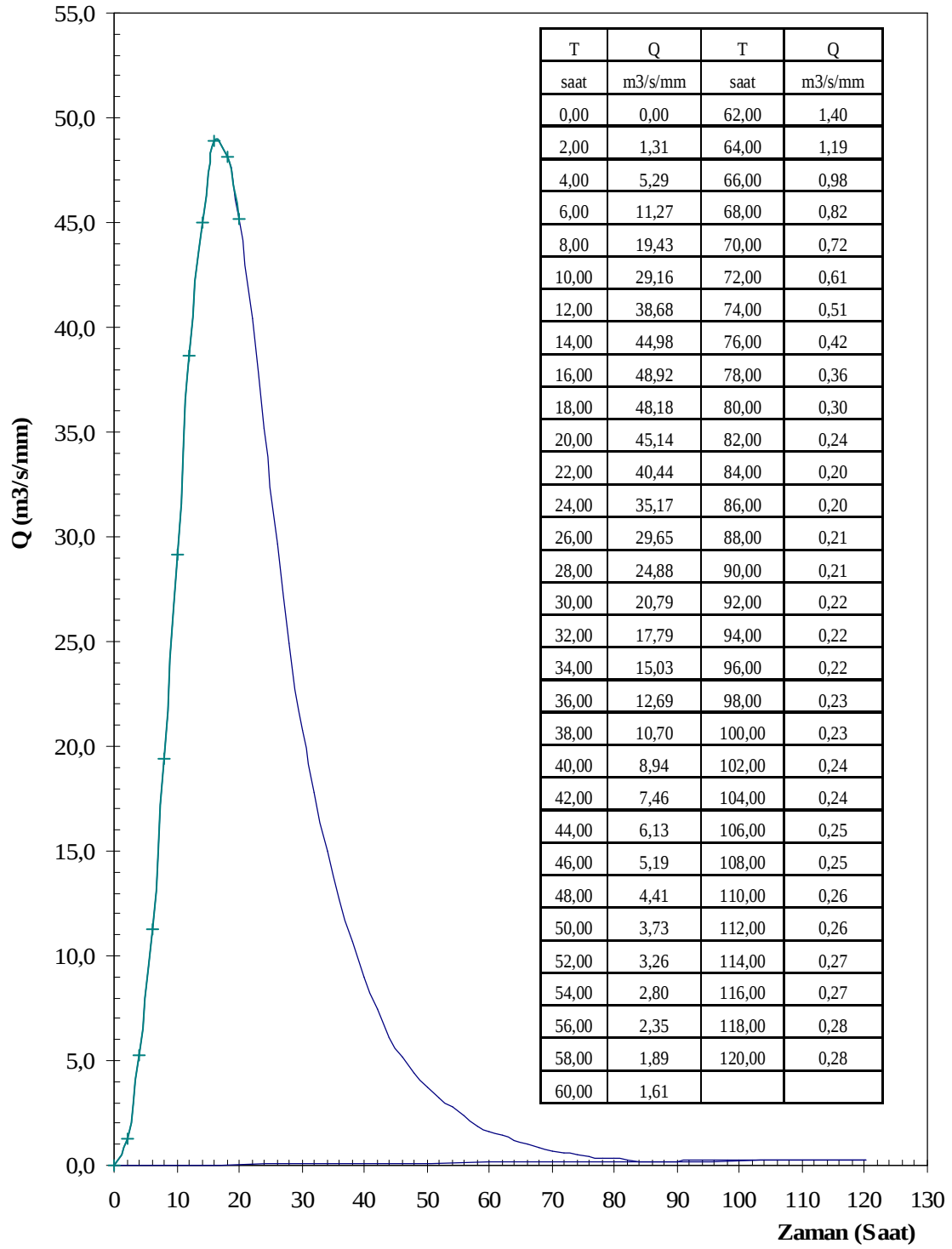
Ara Havza-3 yağış alanı ve komşu havzalarındaki yağış gözlem istasyonları Şekil 4.1 'de gösterilmiştir. Proje yağış alanı ve civarında Erüh, Siirt, Cizre, Şırnak, Midyat ve Dargeçit meteoroloji istasyonları işletilmektedir. Havzanın Thiessen poligonları çizilerek meteoroloji gözlem istasyonlarının Ara Havza-3 yağış alanını temsil oranları hesaplanmıştır. Tablo 4.6'da meteoroloji istasyonlarının 24 saat süreli en büyük yağışları verilmiştir. 24 saat süreli maksimum yağış değerlerinin noktasal yağış yinelenme değerleri hesaplanmış ve uygun dağılım fonksiyonları ile noktasal yağış yinelenme değerleri Tablo 4.34'de gösterilmiştir.

Yağış alanının kritik yağış süresi "Taşkın Hidrolojisi Hüseyin Özdemir" DSİ yayınında verilen bilgilere göre 8, 12, 18 ve 24 saat geçişinde yer almaktadır. Ara Havza-3 yağış alanının kritik yağış süresi 24 saat olarak tespit edilmiştir. 24 saat süreli yağışlar, Thiessen poligon oranları, alan dağılım katsayıları, plüviyograf oranları ve maksimize faktörü (MF=1, 13) ile çarpılarak hesaplanmış ve 24 saatlik havza yağışı ile birlikte Tablo 36'da gösterilmiştir.

Plüviyograf oranları, Siirt meteoroloji gözlem istasyonunun standart zamanlarda gözlenen maksimum yağışlarından hesaplanmıştır. Şekil 4.3'de Siirt'in düzeltilmiş plüviyograf oranları verilmiştir.

4.3.1.2.3 Baz Akım

Ara Havza-3 baz akımı 2606 baz akımından alan oranı ile taşıma yapılarak hesaplanmıştır. Akım gözlem istasyonları birbirine çok yakın yerlerde işletildiğinden yağış alanları arasındaki fark çok küçüktür. İstasyonların gözlemleri birbirinin devamı kabul edilmiştir. 2606 Dicle Nehri - Cizre akım gözlem istasyonu baz akımı ve Ara Havza-3 baz akımı Tablo 4.24'de verilmiştir. Ara Havza-3 taşkın yinelenmeleri baz akımı 283 m³/s ve olası en büyük taşkın için baz akımı 316 m³/s dir.

Şekil 4.37 Ara Havza-3 Birim Hidrografı(BH2)

Tablo 4.36 Botan-Dicle Kavuşumu ile Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Ara Havzası 24
Saatlik Yağışları ve KYS'lerindeki Yağışları

MGİ ADI	THİESSEN ORANI(%)	GÖZLEM SÜRESİ	UDF	YİNELENME(YIL)					OEY HESABI			
				25	50	100	200	500	XD	SD	KM	OEY
DARGEÇİT	0,318	28	LN3	96	107	119	130	146	53	20,1	6,0	174
SİİRT	0,017	79	LN2	75	82	90	97	106	46	13,0	7,0	137
ERUH	0,116	34	G	95	105	116	127	141	55	19,1	7,2	193
MİDYAT	0,231	33	LN3	72	79	86	92	101	43	15,5	7,6	160
CİZRE	0,243	35	N	57	60	63	65	69	39	10,7	8,1	126
ŞIRNAK	0,075	41	P3	74	81	88	95	101	44	14,2	7,3	148
HAVZA YAĞIŞI	1,000			73	81	88	95	104	OEY			148
KYS	MF	PLV	ADK	YİNELENME(YIL)					OEY			
				25	50	100	200	500				
4	1,13	0,59	0,81	39	43	47	51	56	79			
6	1,13	0,66	0,83	45	50	54	59	64	91			
8	1,13	0,72	0,85	50	56	61	66	72	102			
12	1,13	0,81	0,87	58	64	70	76	83	117			
18	1,13	0,92	0,89	68	75	81	88	97	137			
24	1,13	1,00	0,91	75	83	90	98	107	152			

4.3.1.2.4. Synder Birim Hidrograf Yöntemi İle Hesaplanan Taşkın Yinelenmeleri

Yağış alanının topoğrafik yapısı, bitki örtüsü, arazi kullanımı, toprak cinsi ve eğimi göz önüne alınarak, Ara Havza-3 yağış-akış eğri numarası CNII = 74 olarak hesaplanmıştır. 24 saat süreli yağışlar, yağışın zaman içindeki dağılım eğrisi C Eğrisi kullanılarak, 2 saatlik yağış bloklarına ayrılmıştır. 24 saatlik yağışlardan akış miktarları ve artım akışlar hesaplanmıştır. Ara Havza-3 için hesaplanan birim hidrograf koordinatları ve artım akışlar yardımıyla sadece yağmurdan oluşan taşkın hidrograflarının koordinatları bulunmuş ve üzerine yinelenmeler için hesaplanan baz akım eklenmiştir.

Ara Havza-3 için Snyder Birim Hidrograf Yöntemi ile hesaplanan taşkın yinelenme pikleri,

$Q_{25}=1020,71 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{50}=1230,92 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{100} = 1446,83 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{200}=1667,60 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{500}=1966,08 \text{ m}^3/\text{s}$, olarak hesaplanmış ve Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

Ara Havza-3 için Snyder Birim Hidrograf yöntemleri ile hesaplanarak, Tablo 4.5'de sonuçları verilen yinelenme hidrografının koordinatları Tablo 4.37'de, taşkın yinelenme hidrografları Şekil 4.38'de gösterilmiştir.

4.3.2. Olası En Büyük Taşkın Hesapları

Ara Havza-3 olası en büyük taşkını, olası en büyük yağışın oluşturduğu yağmur hidrografı üzerine baz akım ilave edilerek bulunmuştur. Kar erime akımının havzada etkin olmadığı görülmüştür.

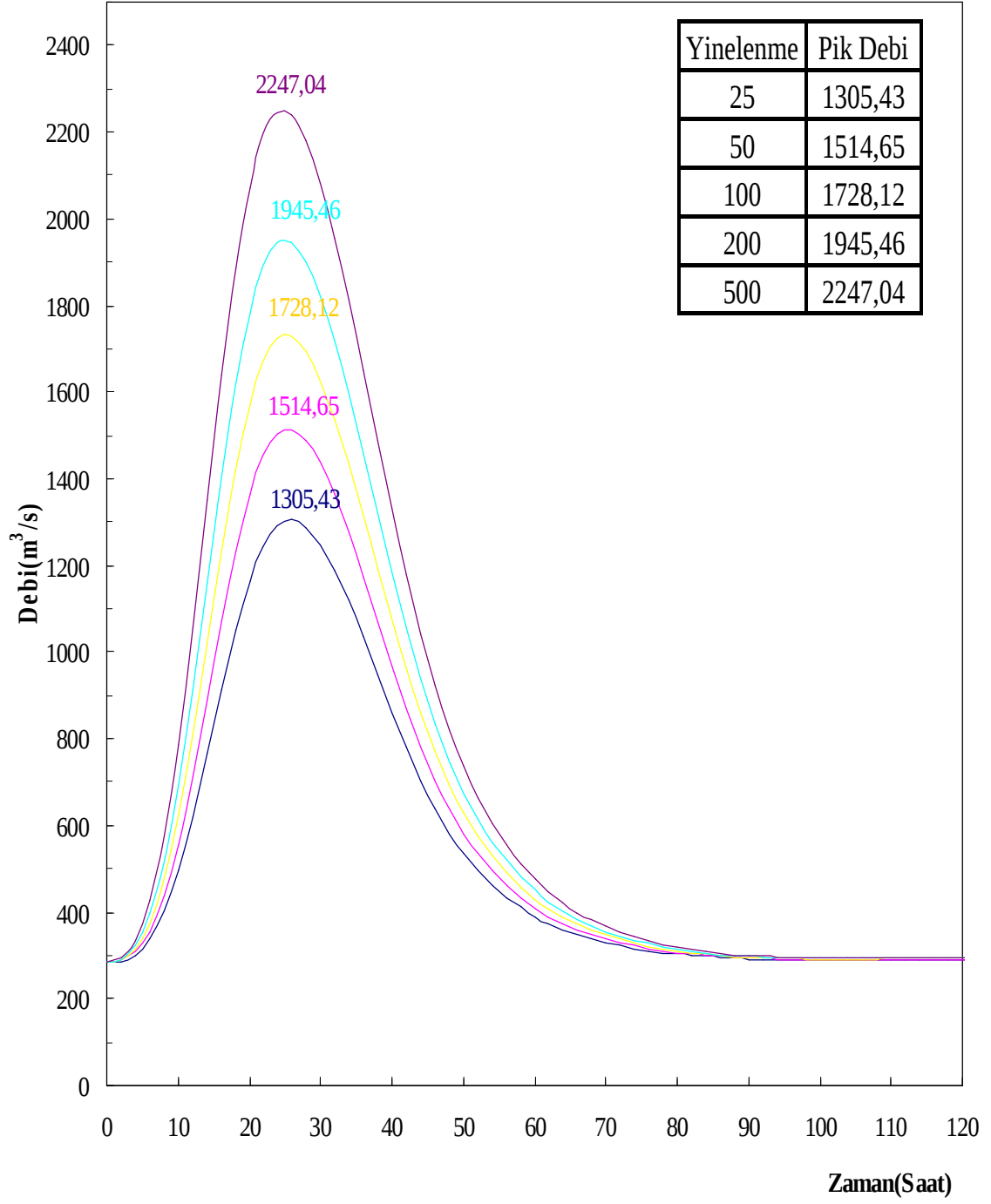
4.3.2.1. Olası En Büyük Yağış

Tablo 4.6'da verilen meteoroloji gözlem istasyonlarının yıllık en büyük yağış dizilerinin standart sapmaları ve ortalamaları hesaplanmıştır. DSİ Genel Müdürlüğü Hidroloji Şube Müdürlüğü'nün hazırladığı $X_D - K_M$ zarflarından, Güneydoğu Anadolu zarfı kullanılarak MGİ'lerin ait olduğu iklim bölgesine göre KM değerleri okunmuştur.

Meteoroloji istasyonlarının olası en büyük yağış değerleri, Hersfield Yöntemi kullanılarak $OEY = X_D + K_M * S_D$ bağıntısıyla hesaplanmıştır. Ara Havza-3 havzası yağış alanını temsil eden meteoroloji istasyonlarının olası en büyük yağışları Tablo 4.38'de gösterilmiştir.

Tablo 4.37 Ara Havza-3 Havzası Yinelennmeli Taşkın Koordinatları(m3/s)

T(Saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀
0,0	283,00	283,00	283,00	283,00	283,00
2,0	286,28	287,67	289,20	290,88	293,30
4,0	301,72	308,60	316,14	324,27	335,87
6,0	337,73	355,73	375,21	396,00	425,38
8,0	400,50	436,48	475,07	516,00	573,44
10,0	494,92	556,26	621,59	690,50	786,73
12,0	620,16	712,83	810,90	913,81	1056,84
14,0	764,34	889,83	1021,75	1159,43	1349,78
16,0	913,48	1070,37	1234,35	1404,68	1639,14
18,0	1051,13	1233,48	1422,93	1618,76	1887,03
20,0	1163,43	1363,68	1570,62	1783,59	2074,10
22,0	1244,11	1454,33	1670,54	1892,16	2193,30
24,0	1291,42	1504,40	1722,53	1945,34	2247,04
26,0	1305,43	1514,65	1728,12	1945,46	2238,85
28,0	1289,23	1489,70	1693,59	1900,64	2179,41
30,0	1248,86	1437,01	1627,88	1821,30	2081,16
32,0	1190,02	1363,76	1539,71	1717,74	1956,56
34,0	1117,49	1275,23	1434,73	1595,91	1811,88
36,0	1034,49	1175,15	1317,23	1460,67	1652,70
38,0	947,59	1071,11	1195,77	1321,56	1489,83
40,0	860,52	967,33	1075,07	1183,73	1329,03
42,0	778,63	869,98	962,10	1054,97	1179,10
44,0	703,89	781,25	859,22	937,80	1042,80
46,0	638,12	703,33	769,05	835,28	923,78
48,0	581,62	636,47	691,75	747,46	821,92
50,0	534,19	580,35	626,88	673,77	736,44
52,0	494,59	533,54	572,82	612,42	665,36
54,0	461,81	494,78	528,04	561,59	606,43
56,0	433,96	461,82	489,91	518,25	556,14
58,0	410,20	433,64	457,26	481,08	512,91
60,0	390,11	409,84	429,73	449,79	476,59
62,0	373,33	389,99	406,80	423,75	446,40
64,0	359,34	373,43	387,65	401,99	421,16
66,0	347,47	359,36	371,35	383,44	399,60
68,0	337,51	347,56	357,69	367,91	381,56
70,0	329,18	337,70	346,29	354,95	366,54
74,0	316,25	322,38	328,56	334,80	343,14
76,0	311,05	316,21	321,42	326,67	333,69
78,0	306,61	310,97	315,36	319,78	325,70
80,0	302,91	306,58	310,28	314,01	319,00
82,0	299,84	302,94	306,06	309,20	313,41
84,0	297,18	299,78	302,39	305,03	308,55
86,0	294,97	297,18	299,41	301,66	304,67
88,0	293,26	295,18	297,12	299,09	301,73
90,0	291,97	293,68	295,42	297,18	299,54
92,0	291,00	292,56	294,14	295,75	297,92
94,0	290,28	291,73	293,20	294,70	296,72
96,0	289,79	291,16	292,56	293,99	295,92
98,0	289,48	290,81	292,17	293,55	295,43
100,0	289,31	290,62	291,97	293,33	295,19
102,0	289,23	290,54	291,87	293,24	295,09
104,0	289,24	290,55	291,89	293,26	295,13
106,0	289,31	290,64	292,00	293,39	295,28
108,0	289,44	290,79	292,18	293,60	295,53
110,0	289,57	290,95	292,37	293,82	295,78
112,0	289,70	291,11	292,55	294,03	296,03
114,0	289,83	291,26	292,73	294,24	296,28
116,0	289,96	291,42	292,92	294,45	296,53
118,0	290,09	291,57	293,10	294,66	296,78
120,0	290,21	291,73	293,28	294,87	297,03

Şekil 4.38 Ara Havza-3 Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

Tablo 4.38 Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Havzası Yinelenmeli ve OEBT Taşkın Koordinatları (m3/s)

T(saat)	Q ₂₅	Q ₅₀	Q ₁₀₀	Q ₂₀₀	Q ₅₀₀	Q _{OEBT}
0,00	283,00	283,00	283,00	283,00	283,00	316,30
2,00	286,28	287,67	289,20	290,88	293,30	367,19
4,00	301,72	308,60	316,14	324,27	335,87	549,62
6,00	337,73	355,73	375,21	396,00	425,38	883,38
8,00	400,50	436,48	475,07	516,00	573,44	1395,25
10,00	494,92	556,26	621,59	690,50	786,73	2083,89
12,00	620,16	712,83	810,90	913,81	1056,84	2888,07
14,00	764,34	889,83	1021,75	1159,43	1349,78	3661,33
16,00	913,48	1070,37	1234,35	1404,68	1639,14	4356,41
18,00	1051,13	1233,48	1422,93	1618,76	1887,03	4842,83
20,00	1163,43	1363,68	1570,62	1783,59	2074,10	5128,85
22,00	1244,11	1454,33	1670,54	1892,16	2193,30	5222,96
24,00	1291,42	1504,40	1722,53	1945,34	2247,04	5162,10
26,00	1305,43	1514,65	1728,12	1945,46	2238,85	4968,29
28,00	1289,23	1489,70	1693,59	1900,64	2179,41	4691,91
30,00	1248,86	1437,01	1627,88	1821,30	2081,16	4362,18
32,00	1190,02	1363,76	1539,71	1717,74	1956,56	4015,93
34,00	1117,49	1275,23	1434,73	1595,91	1811,88	3647,29
36,00	1034,49	1175,15	1317,23	1460,67	1652,70	3268,75
38,00	947,59	1071,11	1195,77	1321,56	1489,83	2897,76
40,00	860,52	967,33	1075,07	1183,73	1329,03	2541,36
42,00	2606,63	2697,98	2790,10	2882,97	3007,10	7867,15
44,00	2538,56	2618,59	2699,61	2781,61	2891,21	7655,43
46,00	2502,68	2580,98	2661,44	2744,00	2854,29	7705,48
48,00	2513,75	2602,37	2695,24	2792,20	2921,23	8062,17
50,00	2581,75	2694,38	2814,28	2941,16	3109,02	8754,11
52,00	2714,70	2866,93	3030,52	3205,02	3434,62	9826,61
54,00	2917,93	3125,74	3350,00	3590,04	3904,32	11269,29
56,00	3191,27	3470,20	3771,59	4094,52	4515,61	13060,87
58,00	3528,27	3891,76	4284,46	4705,16	5251,74	15123,27
60,00	3910,46	4365,91	4857,36	5383,37	6064,18	17507,31
62,00	4314,26	4863,59	5455,47	6088,25	6904,26	19326,47
64,00	4709,86	5347,08	6032,39	6764,00	7704,03	21152,01
66,00	5072,68	5787,22	6554,36	7372,18	8419,39	22656,63
68,00	5383,04	6160,39	6993,59	7880,72	9012,75	23748,22
70,00	5625,38	6448,42	7329,28	8266,08	9457,41	24397,89
72,00	5789,33	6638,78	7546,54	8510,81	9732,93	24589,83
74,00	5875,17	6733,51	7649,56	8621,66	9849,83	24409,44
76,00	5889,76	6741,53	7649,49	8612,14	9824,75	23916,61
78,00	5839,87	6671,30	7556,58	8494,38	9672,34	23154,68
80,00	5734,51	6534,22	7384,84	8285,21	9413,08	22182,52
82,00	5587,91	6348,87	7157,64	8013,21	9082,52	21142,78
84,00	5409,93	6126,51	6887,55	7692,17	8695,75	20023,18
86,00	5208,65	5876,89	6586,06	7335,41	8268,42	18872,39
88,00	4994,32	5612,63	6268,41	6961,01	7822,13	17731,58
90,00	4776,61	5345,76	5949,16	6586,27	7377,54	16279,34
92,00	5074,35	5595,53	6147,88	6730,90	7454,33	15883,18
94,00	4907,60	5398,14	5915,10	6457,88	7137,55	14995,60
96,00	4757,41	5216,47	5699,74	6206,72	6842,55	14279,12
98,00	4683,82	5124,27	5587,02	6071,66	6681,05	13828,38
100,00	4675,76	5113,53	5572,02	6051,02	6655,56	13642,71
102,00	4757,38	5209,28	5680,53	6171,09	6792,94	13748,64
104,00	4916,80	5395,53	5892,08	6406,67	7061,75	14072,07
106,00	5118,44	5628,67	6154,90	6697,63	7391,01	14491,03
108,00	5329,74	5869,81	6423,76	6992,37	7720,76	14869,32
110,00	5504,07	6063,26	6633,82	7216,81	7965,02	15047,54
112,00	5593,79	6150,75	6715,58	7289,66	8026,47	14661,85
114,00	5604,89	6148,69	6697,83	7253,86	7968,29	14265,94
116,00	5550,99	6072,26	6596,75	7126,10	7807,01	13750,61
118,00	5527,74	6018,92	6511,63	7007,55	7646,18	13296,89
120,00	5387,11	5848,19	6310,17	6774,71	7373,67	12778,83

Tablo 4.38 Devamı Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Havzası Yinelenmeli ve OEBT Taşkın Koordinatları (m3/s)

T(saat)	Q25	Q50	Q100	Q200	Q500	QOEBT
122,00	5242,78	5680,14	6119,31	6561,87	7132,98	12462,10
124,00	5133,86	5561,47	5993,56	6431,57	6996,71	12478,33
126,00	5160,47	5585,44	6018,06	6459,61	7028,22	13092,02
128,00	5133,21	5568,16	6013,53	6471,30	7053,80	13200,94
130,00	5130,43	5582,02	6048,25	6531,57	7143,57	13303,60
132,00	5201,77	5687,69	6193,78	6723,58	7390,09	13482,09
134,00	5310,57	5834,77	6384,04	6963,34	7686,25	13602,25
136,00	4448,66	4996,28	5571,53	6180,58	6934,00	10307,09
138,00	4437,36	4980,05	5549,61	6152,92	6892,52	9910,13
140,00	4343,59	4859,78	5400,24	5972,09	6667,41	9316,41
142,00	4194,02	4671,16	5169,23	5695,24	6330,24	8643,74
144,00	4015,46	4449,61	4901,55	5378,00	5949,95	8020,95
146,00	3817,88	4207,28	4611,59	5037,11	5545,74	7360,64
148,00	3322,47	3665,98	4021,75	4395,55	4840,90	6433,31
150,00	3107,44	3405,96	3714,33	4037,72	4422,04	5851,35
152,00	2903,29	3160,19	3424,81	3701,79	4030,39	5323,67
154,00	2714,18	2933,30	3158,34	3393,38	3672,04	4858,62
156,00	2536,18	2720,36	2908,91	3105,29	3338,38	4446,74
158,00	2370,65	2522,55	2677,38	2838,02	3029,22	4078,98
160,00	2224,28	2347,87	2473,17	2602,49	2757,20	3765,91
162,00	2105,47	2206,21	2307,70	2411,81	2537,16	3512,09
164,00	2012,30	2095,10	2177,90	2262,20	2364,45	3310,58
166,00	1941,43	2010,66	2079,33	2148,68	2233,46	3154,84
168,00	1886,66	1945,39	2003,13	2060,93	2132,15	3031,51
170,00	1844,24	1894,91	1944,25	1993,20	2054,02	2935,67
172,00	1811,40	1855,85	1898,73	1940,86	1993,67	2860,21
174,00	1786,15	1825,82	1863,75	1900,66	1947,31	2901,27
176,00	1767,08	1803,23	1837,52	1870,62	1912,77	2859,37
178,00	1752,83	1786,38	1817,98	1848,27	1887,09	2827,80
180,00	1741,99	1773,57	1803,12	1831,27	1867,57	2803,08
182,00	1733,90	1763,99	1792,01	1818,55	1852,93	2783,72
184,00	1727,90	1756,90	1783,80	1809,17	1842,16	2769,33
186,00	1723,62	1751,88	1778,02	1802,60	1834,66	2759,98
188,00	1720,81	1748,62	1774,28	1798,38	1829,87	2754,08
190,00	1719,04	1746,56	1771,94	1795,75	1826,90	2750,53
192,00	1704,77	1732,16	1757,41	1781,08	1812,08	2733,28
194,00	1703,03	1729,81	1754,37	1777,25	1807,24	2716,91
196,00	1701,19	1727,53	1751,62	1774,02	1803,42	2709,06
198,00	1700,07	1726,18	1750,03	1772,17	1801,26	2704,71
200,00	1699,31	1725,27	1748,96	1770,95	1799,85	2701,85
202,00	1698,63	1724,48	1748,05	1769,91	1798,67	2699,49
204,00	1698,18	1723,96	1747,46	1769,25	1797,92	2697,94
206,00	1697,97	1723,73	1747,20	1768,98	1797,64	2697,17
208,00	1697,99	1723,77	1747,27	1769,08	1797,78	2697,12
210,00	1698,20	1724,05	1747,62	1769,49	1798,28	2697,66
212,00	1695,70	1720,93	1743,87	1765,09	1793,01	2686,16
214,00	1693,47	1718,34	1740,91	1761,78	1789,24	2680,95
216,00	1691,86	1716,49	1738,84	1759,49	1786,67	2677,62
218,00	1690,99	1715,52	1737,78	1758,35	1785,42	2676,30
220,00	1689,15	1713,18	1734,90	1754,87	1781,15	2664,11
222,00	1687,11	1710,76	1732,06	1751,62	1777,37	2657,47
224,00	796,52	819,90	840,93	860,21	885,61	1294,06
226,00	795,27	818,44	839,28	858,36	883,51	1290,72
228,00	791,23	813,27	832,86	850,55	873,94	1275,88
230,00	787,47	808,72	827,47	844,28	866,61	1267,47

Ara Havza-3 yağış alanının 24 saat süreli olası en büyük yağışı, meteoroloji gözlem istasyonlarının olası en büyük yağış değerleri, Thiessen poligon oranları, düzeltilmiş plüviyograf oranları, alan dağılım katsayısı ve maksimize faktörü (MF) ile çarpılarak hesaplanmıştır. Tablo 4.36'da verilen Ara Havza-3 24 saat süreli olası en büyük yağışı 151,8 mm olarak hesaplanmıştır.

4.3.2.2. Olası En Büyük Yağmur Hidrografı

Ara Havza-3 olası en büyük yağmur hidrografı hesaplanırken yağış akış eğri numarası $CN_{II}=CN_{III}=74$ olarak alınmıştır.

Ara Havza-3'ün Snyder yöntemi ile hesaplanan birim hidrograf koordinat değerleri ile artım akışlar çarpılmış ve 2'er saat ötelenerek süperpoze edilmiş ve olası en büyük yağmur hidrografı hesaplanmıştır. Ara Havza-3 olası en büyük yağmur hidrografının pik debisi $4906,66 \text{ m}^3/\text{s}$ 'dir.

4.3.2.3. Olası En Büyük Taşkın Hesapları

Ara Havza-3 olası en büyük taşkın hidrografı, olası en büyük yağmur hidrografı, olası en büyük taşkın için 2606 AGİ'den alan oranı ile hesaplanan $316 \text{ m}^3/\text{s}$ 'lik baz akımın süperpozesinden elde edilmiştir.

Ara Havza-3 olası en büyük taşkın hidrografı ve hidrograf koordinatları Şekil 4.40'da gösterilmiştir. Olası en büyük taşkın hidrografının pik debisi $5222,96 \text{ m}^3/\text{s}$ 'dir.

4.4. Dicle Nehri Çıkış (Cizre) Taşkınları

Dicle Nehri Çıkış(Cizre) proje taşkınları, Ara havza-3'ün proje taşkınları ile Dicle-Botan kavuşum noktasındaki Dicle nehri ve Botan çayı taşkın yinelenmelerinin süperpoze edilmesiyle hesaplanmıştır.

Dicle nehri ve Botan çayının Ilısu barajına kadar olan taşkın gecikme süresi Dicle Botan kavuşumu ile Dicle Nehri Çıkışı arasındaki yatağın harmonik eğiminden $T_c = 42,44$ saat olarak hesaplanmıştır. T_c süresi süperpoze işleminde 42 saat olarak alınmıştır. Tablo 4.34'de T_c (sa) süresi hesabı verilmiştir.

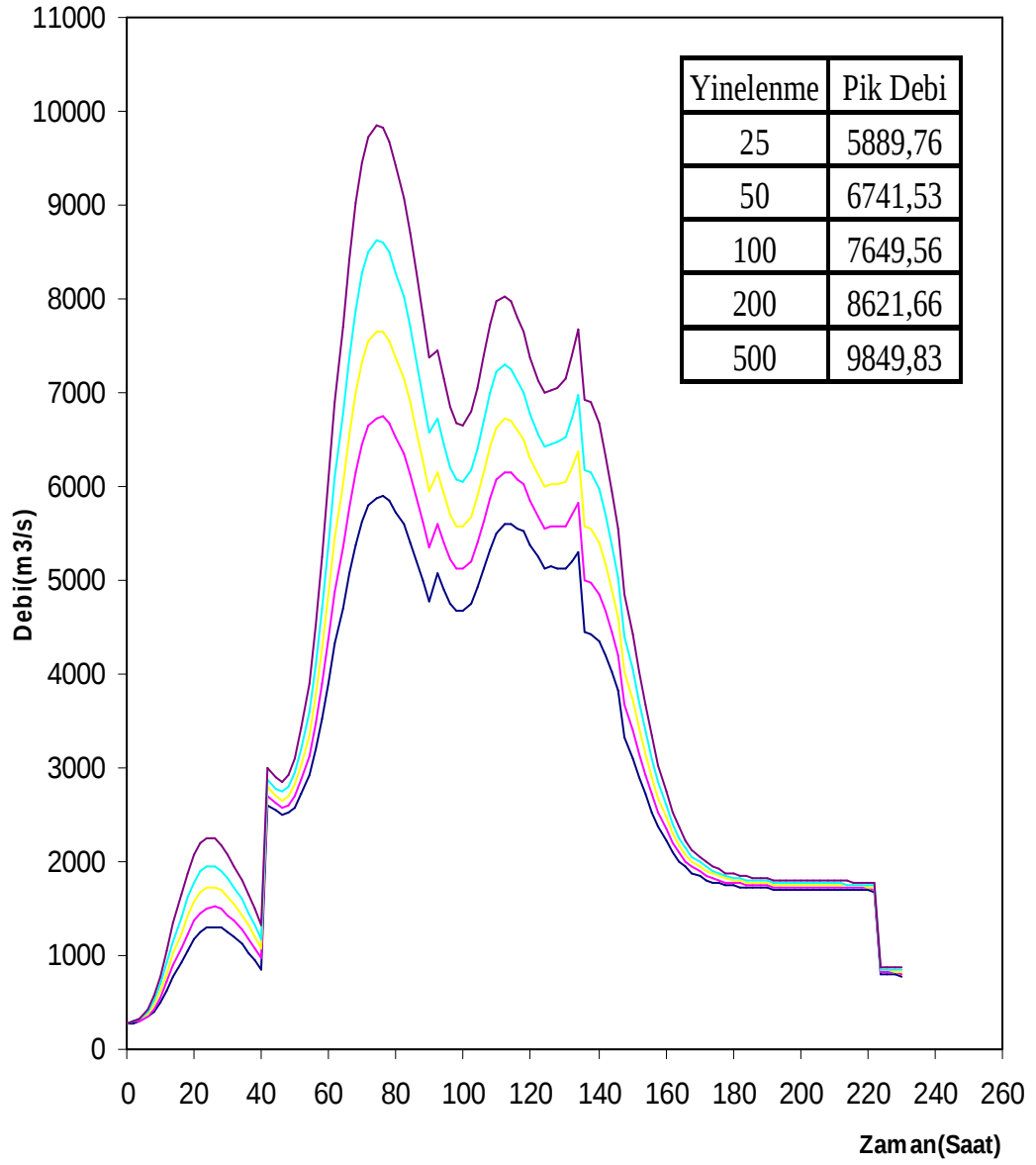
Dicle nehri ve Botan çayı taşkın yinelenmeleri 42 saat geciktirilerek Ara Havza-3 taşkın yinelenmeleri ile süperpoze edilmiştir. Tablo 4.38 ve Şekil 4.39 'de Dicle Nehri çıkışı

taşkın yinelenmeleri verilmiştir. Dicle Nehri ıkışı yinelenmeli taşkın hidrograf pik debileri süperpoze yöntemiyle;

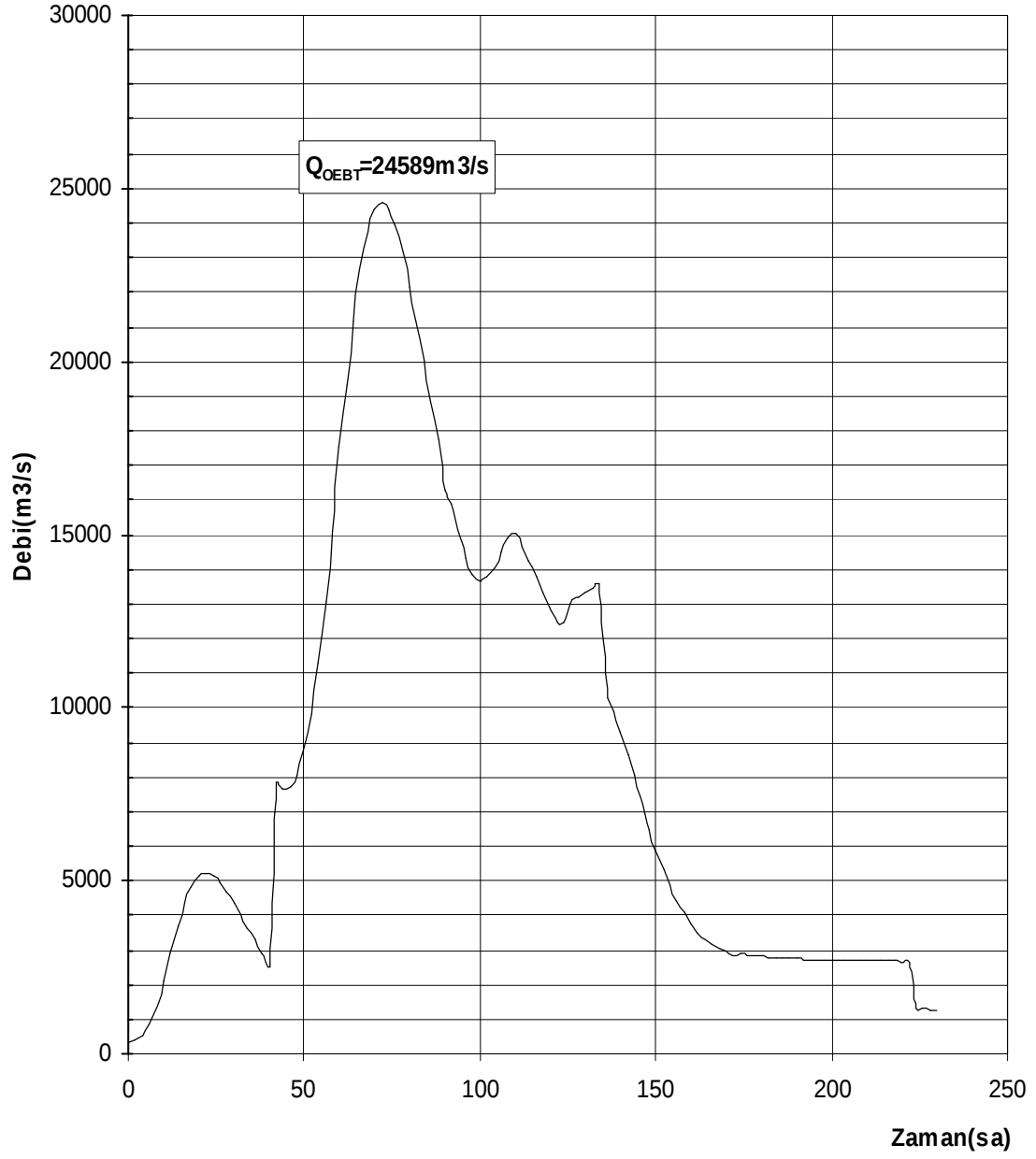
$Q_{25}=5889,76 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{50}=6741,53 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{100} = 7649,56 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{200}=8621,66 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{500}=9849,83 \text{ m}^3/\text{s}$, olarak hesaplanmıştır.

Dicle Nehri ıkışı için gözlenmiş akımlardan noktasal taşkın frekans analizi ve sentetik yöntemlerden süperpoze edilerek hesaplanan taşkın yinelenmeleri Tablo 4.5'de verilmiştir. Tablo 4.5'de verilen taşkın pik değerleri karşılaştırılmış ve 2606 Dicle Nehri Cizre akım gözlem istasyonundan alan oranıyla hesaplanan değerlerin emniyetli tarafta kaldığı grlmştir.

Dicle Nehri ıkışı(Cizre) olası en büyük taşkın hesabı, yukarıda anlatılan yinelenmeli taşkınlar ile aynı yöntemle yapılmıştır. Tablo 4.38'de Dicle Nehri ıkışı(Cizre) olası en büyük taşkın hesabı gösterilmiştir. şekil 4.40'da Dicle Nehri ıkışı(Cizre) olası en büyük taşkın hidrografı ve koordinatları verilmiştir. Olası en büyük taşkın piki $24589 \text{ m}^3/\text{s}$ 'dir.

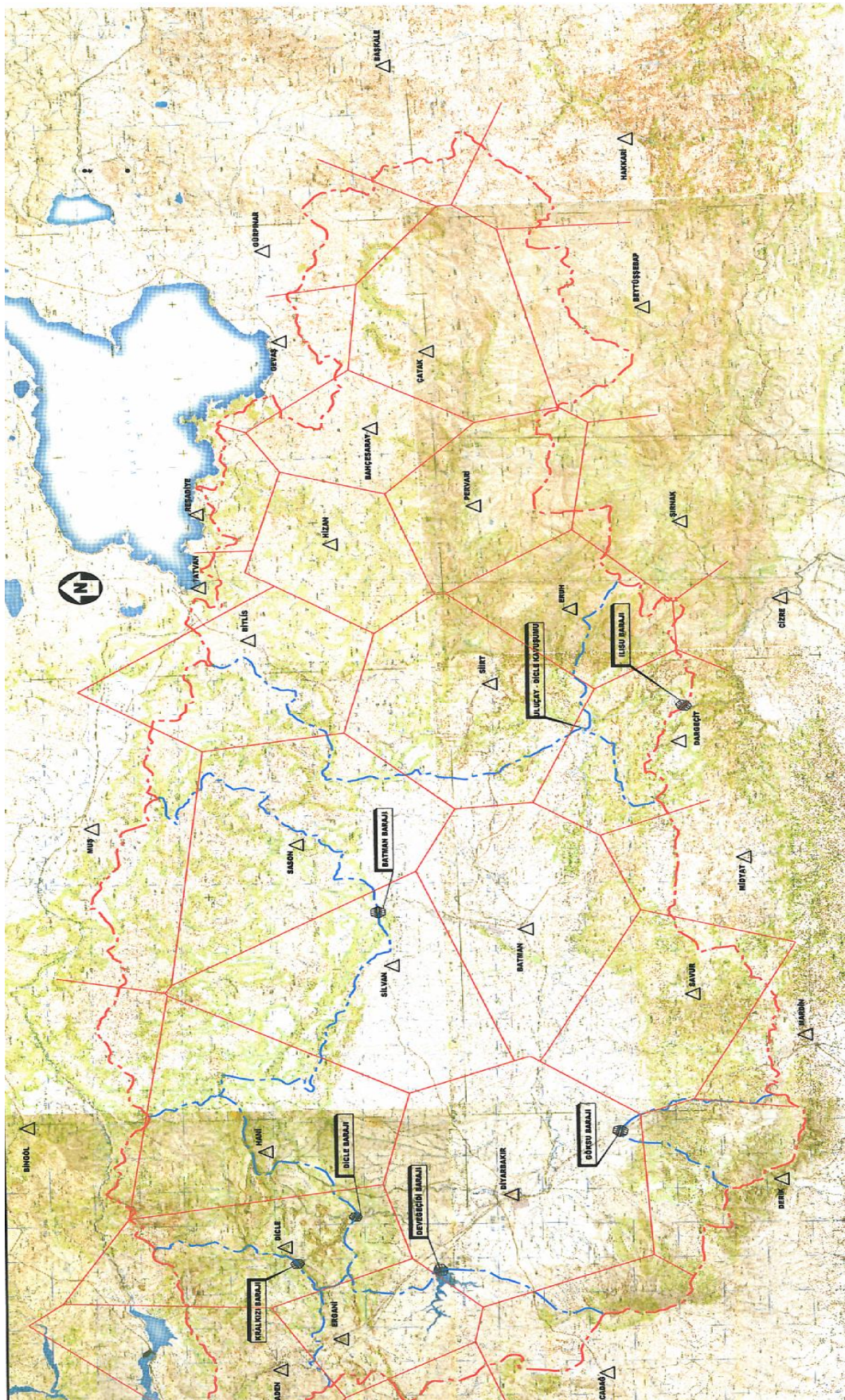

Şekil 4.39 Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Yinelenmeli Taşkın Hidrografları

Şekil 4.40 Dicle Nehri Çıkış(Cizre) Olası En Büyük Taşkın Hidrografı

Ek-4.1 Iısu Barajı ve HES Thiessen Poligonu Haritası

4.5 Dicle Nehir Havzası Taşkın Analizi Üzerine Tartışma

Çok uzun tarihli akım gözlem istasyonlarımız bulunmadığından olası en büyük taşkın hidrografının bilinmesi özellikle küresel ısınmanın etkili olduğu yerküremizde hayati öneme sahiptir. Dicle Nehri Çıkış(Cizre) 2606 nolu AGİ üzerindeki 1956 yılından bu yana gözlenmiş yıllık maksimum debilerin şu ana kadar görülen en büyük debisi Tablo 2’de görüldüğü gibi 1966 yılında meydana gelmiş ve debisi 8820 m³/s’dir. Şekil 40 incelendiğinde Dicle Nehri Çıkış(Cizre) için hesaplanan olası en büyük taşkın debisi 24589 m³/s’dir. Bu da bize gösteriyor ki şu ana kadar olası en büyük debinin yaklaşık %36’sı meydana gelmiştir.

5. DİCLE HAVZASI AKIŞ KARAKTERİSTİKLERİNİN TAYİN EDİLMESİ

İstatistik açıdan homojen bir bölgede bütün istasyonlardaki verilerin bir arada istatistik analizine bölgesel analiz denir. Taşkın debisi gibi bir rasgele değişkenin istatistik özelliklerini belirlerken tek bir istasyonda ölçülen değerleri kullanmak her zaman yeterli olmaz. Eldeki verilerin az sayıda olması halinde söz konusu istasyonla homojen olan bir bölgedeki istasyonların ölçüm sonuçlarını da göz önüne almak yanlış olur. Bunun için istatistik açıdan homojen bölgeyi belirlemek gerekir. Böyle bir bölgede taşkın debisinin boyutsuz istatistik parametrelerinin değişmediği kabul edilmektedir.

Bölgesel analiz bir anlamda bir istasyondaki verilerin sayısının çoğaltılmasına karşı gelir. Böylece daha büyük bir örnek analiz edilmiş gibi olur ve istatistik örnekleme hatası daha küçük olan tahminler yapılabilir.

Hidrolojik bölgesel analizin hidroloji çalışmalarındaki yeri son yıllarda daha büyük önem kazanmıştır. Bu konuda çok sayıda araştırma ve yayın yapılmaktadır. Böylece hidrolojik çalışmalarda karşılaşılan en büyük problemlerden biri olan verilerin yetersizliğine çözüm bulmak amaçlanmaktadır

Bölgesel analiz için çeşitli yöntemler önerilmiştir. Öncelikle istatistik açıdan homojen bir bölgenin belirlenmesi gerekir. Bunun için çeşitli düşünceler ileri sürülmüş ve istatistik testler geliştirilmiştir. Bu testler bölgedeki bir istasyondaki verilerin diğer istasyonlardakilerden farklarının istatistik açıdan anlamlı olup olmadığını kontrol eder. Aralarında anlamlı istatistik farklar bulunmayan veriler bölgesel analize katılabilir.

Göz önüne alınan istasyonla ilişkili istatistik açıdan homojen bir bölge belirlendikten sonra bu bölgedeki istasyonların verileri bir arada analiz edilerek taşkın debisinin bölgesel ortalama istatistik özellikleri (olasılık dağılımı, ortalama, standart sapma, belli bir aşılma yüzdesine

karşı gelen kuantil gibi) belirlenir. Bölgesel ortalamalardan bölgedeki bir istasyondaki değerlere geçilebilir.

Bölgesel analiz hidrolojide en çok taşkın frekans analizinde kullanılmıştır. Bu amaçla geliştirilen yöntemlerin birçok uygulaması yapılmıştır. İleride bölgesel analizin düşük akımlar ve diğer hidrolojik büyüklüklerle ilgili olarak da geniş uygulama alanları bulacağı düşünülmektedir. Yağışın alan üzerinde dağılımı orografik etkiler dışında oldukça üniform olduğundan yağışlar için bölgesel analiz uygulamak daha kolaydır. Buna karşılık havzanın topografyası ve jeolojisinin de etkileri girdiğinden taşkın frekans analizine ve özellikle düşük akımların analizine uygulamada daha büyük güçlüklerle karşılaşılır(Bayazıt,2008).

5.2. Çalışma Havzası

Bölüm 3’te ayrıntılı bir şekilde anlattığımız gibi, Dicle havzası Türkiye’nin güney doğusunda 36°45’-38°42’ enlem ve 10°36’-15°45’ boylam daireleri arasındadır. Havza numarası 26’dır. Doğuda İran Devlet sınırı, Kuzeyde Fırat ve Van kapalı havzası, Batıda Fırat Havzası, Güneyde Suriye-Irak Devlet sınırı ile çevrilmiştir

Havzanın en önemli akarsuyu Dicle nehridir. Kuzeyde Murtazan dağı ve Mestan dağlarını drene eden Kehkik ve Azizyan deresi ile başlayan Dibni suyu, Murat boyunca uzanan yüksek sıra dağların güney eteklerini drene eden Halikan deresi, Fatrakum deresini alır. Amini mevkiinden itibaren Diyarbakır’a kadar dik ve derin bir vadiden akar, Halviran civarında Furtakşo deresini alır. Sağ sahilde Göksu, Şeyhan ve Savur çaylarını alır. Sol sahilde Ambar çayı, Kuru çay, Salat çayı, Batman çayı, Garzan çayı, Botan çayı, Kızılsu ve Nerduş deresini alır. Cizreden itibaren Türkiye sınırlarını terk eder.

Dicle havzası genellikle az dağlık olmakla beraber kuzeydeki yüksek dağlar havza iklimi üzerinde ayrı bir tesir yaparlar. Kış mevsiminde buralarda etkili olan yüksek basınç sahası, havzada kış aylarının soğuk, yaz aylarının kuzeyden gelen hava kitlesinin güneye inmesine mani olduğundan, sıcak geçmesine sebep olur.

Bir yandan güneydeki l ikliminin tesiri altında bulunması, bir taraftan kuzeydeki yüksek dağların tesiri hava kitlesinin havzaya girmesine mani olması sebebiyle yaz ayları çok sıcaktır.

Senelik yağış ortalaması ovalarda 450-700 mm, dağlık arazilerde 800-1500 mm, sıcaklık ortalaması 16°-18° C'dir.

26 nolu havza olarak adlandırılan Dicle havzası yaklaşık olarak 51500 km² drenaj alanına sahiptir. Dicle havzasında Karakaya, Kralkızı, Dicle, Batman, Devegeçidi, Derik-Dumluca ve Çınar-Göksu Barajları inşa aşamaları tamamlanarak işletmeye açılmıştır. şekil 5.1 de barajların yerleri havza haritasında gösterilmiştir.

5.2. Veriler

Havzadaki mevcut istasyonların bilgileri Tablo 4.1’de verilmiştir. Söz konusu tabloda akım rasat istasyonlarının numaraları, adı, akarsuları drenaj alanları, kotu ve gözlemlendiği yıllar verilmiştir.

DSİ’ne ait istasyonlar başta havza numarası sonra tire sonra istasyon numarası olacak şekilde adlandırılır.(26-30) EİEİ’ne ait istasyonlar ise yine başta havza numarası ardından istasyon numarası gelecek şekilde adlandırılır.(2603)

Dicle havzasının yerüstü suyu Dicle nehri ve onun kollarıdır. Dicle nehri ve kolları üzerinde su potansiyelini tespit etmek gayesiy1e 35 adet DSİ ve 17 adet EİEİ tarafından işletilen açık rasat istasyonları mevcuttur. Bu istasyonlardan 10 yıldan fazla akım gözlemlerine sahip istasyonların değerleri Tablo 5.2’de verilmiştir.

Yaygın gözlemeleme aralığı 1947-2000 yılları arası olarak seçilmiştir. Çünkü istasyonların hiçbirisi 1947 yılı öncesi kayıtlara sahip değildir. Tablo 4.1’de Dicle havzasına ait DSİ ve EİEİ tarafından işletilen tüm istasyonların gözlem süreleri ve adları verilmiştir. Ancak istatistik açıdan anlamlı sonuçlar elde etmek için 10 yıl ve daha fazla gözlem süresine sahip olan istasyonlar analizde kullanılmıştır.

Tablo 5.1. Dicle Havzasında Ölçüm Yapılan İstasyonların Fiziksel Özellikleri

İstasyon No	İşleten Kurum	İstasyon Adı	Akarsu	A(km2)	Kot(m)	Gözlem Yılı
2603	EİEİ	Beşiri	Garzan Çayı	2450	545	1947-2002
2604	EİEİ	Billoris	Botan Çayı	8747	465	1947-2006
2605	EİEİ	Diyarbakır	Dicle Nehri	5655	570	1947-1997
2606	EİEİ	Cizre	Dicle Nehri	38280	370	1969-2006
2610	EİEİ	Baykan	Bitlis Çayı	640	910	1955-2006
2612	EİEİ	Malabadi	Batman Çayı	4105	597	1961-2006
2617	EİEİ	Çayönü	Dicle Nehri	1186	695	1972-1997
2619	EİEİ	Çınarköprü	Göksu Çayı	668	657	1969-1987
2620	EİEİ	Üzümcü	Zap Suyu	5270	1072	1977-2000
2621	EİEİ	Musahan	Zap Suyu	2504	1725	1969-2000
2624	EİEİ	Pınarca	Kezer Çayı	1169	530	1972-2006
2625	EİEİ	Girikhan	Hezil Çayı	1127	880	1972-2005
2627	EİEİ	Narlı	Zap Suyu	6772	775	1979-1989
2630	EİEİ	Teknisyenler	Zap Suyu	4161	1425	1986-2000
26-30	DSİ	Çaldıran	Zap Suyu	2070	1813	1977-1987
26-36	DSİ	Üzümcü K.	Zap Suyu	5394	1048	1977-1991

Tablo 5.2 Dicle Havzasındaki İstasyonların Yıllık Ortalama Debileri(m³/s)

YILLAR	2603	2604	2605	2606	2610	2612	2617	2619
1947	32,44	100,62	59,42					
1948	63,17	155,82	94,81					
1949	37,80	144,12	44,17					
1950	42,87	160,17	35,04					
1951	43,19	70,90	31,46					
1952	64,28	219,34	60,88					
1953	60,72	121,26						
1954	72,39	186,36						
1955	30,03	93,58			13,57			
1956	61,61	155,63	54,45		18,49			
1957	61,26	146,85	58,73		24,73			
1958	45,79	135,65	47,12		15,32			
1959	43,79	126,33	33,55		11,38			
1960	37,80	137,02	49,50		17,95			
1961		107,05	23,97		9,70	61,23		
1962	40,27	107,37	55,02		16,62	111,87		
1963	92,85	244,10	107,62		30,50			
1964	58,35	168,41	54,29		17,82			
1965	44,93	133,88	61,77		16,43	110,76		
1966	54,45	167,52	79,91		23,91	143,20		
1967	60,72	192,03	106,48		23,88	153,09		
1968	89,87	232,05	111,11		34,34	177,77		
1969	90,09	262,18	133,78	1088,95	37,77	209,32		7,90
1970	33,64	118,78	51,72	378,14	14,59	94,88		1,08
1971	26,99	106,99	62,85	368,63	11,45	86,50		1,27
1972	41,60	187,18	44,87	519,28	18,74	119,45	13,98	2,44
1973	24,61	123,38	25,27	308,63	11,19	56,92	8,59	0,73
1974	31,58	105,40	78,58	420,09	12,56	105,21	32,69	2,06
1975	34,66	101,38	52,00	365,04	12,94	95,00	20,58	2,76
1976	62,63	186,10	120,31	753,46	26,03	169,30	39,38	4,98
1977	49,59	128,87	68,52	480,18	18,14	128,77	28,16	1,33
1978	55,78	153,73	83,87	603,47	23,43	157,41	31,33	2,95
1979	33,87	148,05	47,47	420,09	16,71	110,48	17,47	1,68
1980	49,94	174,88	92,15	633,78	20,99	137,11	37,42	2,79
1981	36,88	142,35	88,25	539,19	15,22	116,98	37,32	3,30
1982	48,83	175,01	74,20	579,94	20,67	131,34	27,56	3,14
1983	28,09	117,80	44,90	366,34	11,10	65,10	17,00	2,51
1984	44,27	136,83	57,90	454,02	17,47	129,44	19,76	0,57
1985	40,84	166,35	45,69	467,94	17,63	98,14	15,60	1,14
1986	30,35	103,50	43,82	358,00	11,38	85,24	15,25	1,68
1987	71,98	202,72	97,10	730,02	28,82	175,96	31,42	3,17
1988	98,11	291,83	141,11	1072,62	38,40	209,41	47,66	
1989	15,51	100,74	27,68	271,85	7,52	51,05	7,71	
1990	52,23	162,32	64,31	566,88	19,34	177,61	20,93	
1991	31,90	101,63	49,66	406,87	15,03	117,36	17,38	
1992	56,48	183,09	71,79	604,67	24,26	140,92	24,89	
1993	67,03	225,55	98,21	757,04	26,00	173,23	32,34	
1994	41,25	170,79	44,04		16,46	72,71	11,13	
1995	78,32	192,76	85,27		24,04	157,63	27,05	
1996	45,09	136,83	85,97		17,06	119,26	27,27	
1997	41,10	160,48	58,19		17,35	141,36	19,95	
1998	40,59	141,52			16,52	151,10		
1999	22,01	88,03			10,05	68,18		
2000	26,22	92,05			10,40	90,98		

Tablo 5.2 Devamı Dicle Havzasındaki İstasyonların Yıllık Ortalama Debileri(m³/s)

YILLAR	2620	2621	2624	2625	2627	2630	26-30	26-36
1947								
1948								
1949								
1950								
1951								
1952								
1953								
1954								
1955								
1956								
1957								
1958								
1959								
1960								
1961								
1962								
1963								
1964								
1965								
1966								
1967								
1968								
1969		24,77						
1970								
1971		9,07						
1972		16,17	22,93	27,48				
1973		14,80	10,69	12,86				
1974		10,49	11,00	15,07				
1975		8,35	13,86	13,13				
1976		12,71	27,08	25,99				
1977	60,99	11,86	15,82	14,19			6,40	61,81
1978	63,85	11,64	23,15	19,53			9,40	63,20
1979	50,48	11,30	18,84	14,03	81,82		6,44	50,64
1980	67,81	12,29	22,86	19,13	138,75		8,79	
1981	56,35	10,51	16,96	17,99	109,20		9,40	59,69
1982	56,53	11,01	20,26	23,29	111,94		7,13	57,40
1983	50,13	10,11	11,73	14,70	92,70		9,28	50,07
1984	43,06	10,72	18,58	12,76	75,50		7,88	41,70
1985	62,18	11,94	21,63	19,98	108,49		7,83	70,40
1986	38,57	9,10	11,32	11,12	71,48	21,70	8,40	47,46
1987	70,50	13,43	35,04	24,66	126,45	41,52	8,01	89,95
1988	118,97	27,82	43,19	41,06	200,59	75,00		190,75
1989	36,10	9,50	8,50	7,89	62,55	23,55		56,51
1990			22,10					
1991			15,00			26,07		61,15
1992			27,65			50,99		
1993		24,25	34,69			73,29		
1994			22,45			55,06		
1995	85,39		30,82			54,94		
1996	52,45		19,72			32,62		
1997	64,21		21,15			39,59		
1998	41,28		18,74			22,75		
1999	24,45		9,80			13,83		
2000	29,28	6,88	7,99	9,79		13,55		

5.3 Korelasyon Analizi

Uzun yıllar gözlemlere sahip olan ve korelasyon analizinde kullanılacak temel istasyonlar Beşiri(2603),Billoris(2604), Diyarbakır(2605) ve Baykan(2610) akım gözlem istasyonlarıdır.

5.3.1. Yıllık Ortalama Akım Değerlerinin Korelasyon Analizi

Uzun yıllar akım kayıtlarına sahip olan ve havzadaki eksik akım kayıtlarının doldurulmasında temel istasyon olarak kullanılan 2605 nolu istasyonun 1953-1955 ve 1998-2000 yılları arası eksik kayıtları 2603 nolu AGİ'den korelasyon yoluyla tamamlanmıştır.

2603 ve 2605 arasındaki lineer korelasyon katsayısı(N=6 ve r=0,85)

$$Q_{2605} = 13,215 + 1,186 * Q_{2603} \quad (5.1)$$

Uzun yıllar akım kayıtlarına sahip olan ve havzadaki eksik akım kayıtlarının doldurulmasında temel istasyon olarak kullanılan 2603 nolu istasyonun 1961 yılındaki eksik akım değeri 2604 nolu AGİ'den korelasyon yoluyla tamamlanmıştır.

2603 ve 2604 arasındaki lineer korelasyon katsayısı(N=1 ve r=0,867)

$$Q_{2603} = -4,559 + 0,35 * Q_{2604} \quad (5.2)$$

Uzun yıllar akım kayıtlarına sahip olan ve havzadaki eksik akım kayıtlarının doldurulmasında temel istasyon olarak kullanılan 2610 nolu istasyonun 1947-1954 yılları arasındaki eksik akım değerleri 2604 nolu AGİ'den korelasyon yoluyla tamamlanmıştır.

2610 ve 2604 arasındaki lineer korelasyon katsayısı(N=8 ve r=0,927)

$$Q_{2610} = -3,02 + 0,143 * Q_{2604} \quad (5.3)$$

26-30 nolu istasyonun havzadaki diğer istasyonlarla yapılan korelasyon analizinde korelasyon katsayısının negatif çıkmasından dolayı eksik akım değerleri tamamlanamamıştır.

26-36 nolu istasyonun korelasyon çalışmasında regresyon katsayısının r=0.89 gibi makul bir korelasyon katsayı değeri vermesine rağmen ölçülmüş değerlerle kıyaslandığında çok farklı değerler vermesinden dolayı korelasyon analizinden elde edilen akım değerleri uygun görülmeyle eksik akım değerleri tamamlanamamıştır.

Havzada istatistik açıdan anlamlı sonuç vermesi bakımından belli bir veri sayısından fazla akım değerlerine sahip olan istasyonların akım değerleri korelasyon

analiziyle tamamlanmış ve Tablo 5.3’de korelasyon denklemi ve Tablo 5.13’de eksik debi değerleri verilmiştir.

Tablo 5.3. Dicle Havzası Yıllık Ortalama Akım Değerlerinin Regresyonu

Y	X	N	Regresyon Tipi	r	a	b	Tamamlanan Yıllar
2605	2603	6	Lineer	0,85	13,215	1,186	1953-1955;1998-2000
2606	2603	29	Lineer	0,973	65,051	10,271	1947-1968;1994-2000
2612	2603	8	Lineer	0,901	39,925	1,77	1947-1954
2624	2603	25	Lineer	0,947	0,147	0,445	1947-1971
2603	2604	1	Lineer	0,867	-4,559	0,35	1961
2610	2604	8	Lineer	0,927	-3,02	0,142	1947-1954
2612	2604	16	Lineer	0,823	-4,29	0,786	1947-1960 ;1963-1964
2620	2604	34	Lineer	0,947	-2,256	0,394	1947-1976;1990-1992 ve 1994
2621	2604	32	Lineer	0,864	0,607	0,078	1947-1968;1970;1990-1992; 1994-1998
2625	2604	35	Lineer	0,955	-5,337	0,157	1947-1971;1990-1999
2627	2604	43	Lineer	0,947	-2,285	0,684	1947-1978;1990-2000
2630	2604	40	Lineer	0,932	-11,326	0,321	1947-1985;1990
2617	2605	28	Lineer	0,962	0,398	0,351	1947-1971;1998-2000
2619	2606	35	Lineer	0,891	-1,682	0,008	1947-1968;1988-2000
2612	2610	8	Lineer	0,906	31,425	4,938	1955-1960;1963-1965

5.3.1. Yıllık Maksimum Akım Değerlerinin Korelasyon Analizi

Uzun yıllar akım kayıtlarına sahip olan ve havzadaki eksik akım kayıtlarının doldurulmasında temel istasyon olarak kullanılan 2605 nolu istasyonun 1953-1955 ve 1998-2000 yılları arası eksik kayıtları 2611 nolu AGİ’den korelasyon yoluyla tamamlanmıştır.

2611 ve 2605 arasındaki lineer korelasyon katsayısı(N=6 ve r=0,835)

$$Q_{2605} = 208,2 + 0,346 * Q_{2611} \quad (5.4)$$

Uzun yıllar akım kayıtlarına sahip olan ve havzadaki eksik akım kayıtlarının doldurulmasında temel istasyon olarak kullanılan 2603 nolu istasyonun 2003-2006 yılları arası eksik akım değerleri 2606 nolu AGİ’den korelasyon yoluyla tamamlanmıştır.

2603 ve 2606 arasındaki lineer korelasyon katsayısı(N=4 ve r=0,812)

$$Q_{2603}=2617+0,1035*Q_{2606} \quad (5.5)$$

Uzun yıllar akım kayıtlarına sahip olan ve havzadaki eksik akım kayıtlarının doldurulmasında temel istasyon olarak kullanılan 2610 nolu istasyonun 1947-1954 yılları arasındaki eksik akım değerleri 2615 nolu AGİ'den korelasyon yoluyla tamamlanmıştır.

2610 ve 2615 arasındaki lineer korelasyon katsayısı(N=8 ve r=0,927)

$$Q_{2610} = 117,1+1,339*Q_{2615} \quad (5.6)$$

Havzada istatistik açıdan anlamlı sonuç vermesi bakımından belli bir veri sayısından fazla akım değerlerine sahip olan istasyonların akım değerleri korelasyon analiziyle tamamlanmış ve Tablo 5.4'de korelasyon denklemi ve Tablo 5.14'de eksik debi değerleri verilmiştir.

5.4. İstasyonların İstatiksel Özellikleri

5.4.1. Yıllık Ortalama Akım Değerlerine Göre

Dicle havzasındaki her bir istasyonun akım değerlerinin istatiksel ve hidrolojik özelliklerini elde etmek için istasyonlara ait ortalama yıllık akım(Q_o), standart sapma(S), çarpıklık katsayısı(C_s), değişim katsayısı(C_v) ve yıllık ortalama akım verimi(q_o) birbirinden bağımsız olarak Tablo 5.5'te incelendi.

Analiz sonuçları incelendiği zaman değişim katsayısının genellikle $0.3 < C_v < 0.7$ arasındaki değiştiği gözlenmektedir.

İstasyonların çarpıklık katsayıları ise 26-30 nolu istasyon hariç pozitif çarpık olarak çarpıktırlar. 26-30 nolu istasyon yüksek olarak çarpıktır.

Tablo 5.4. Dicle Havzası Yıllık Maksimum Akım Değerlerinin Regresyonu

Y	X	N	Regresyon Tipi	r	a	b	Tamamlanan Yıllar
2603	2606	46	Lineer	0,812	261,7	0,1035	2003-2006
2602	2603	40	Lineer	0,772	334,7	2,215	1967-2006
2605	2611	11	Lineer	0,835	208,2	0,346	1953-1954; 1998-2006
2611	2603	44	Lineer	0,863	-951,9	7,974	1946-1954;1963; 1969-1971;1976-2006
2609	2604	26	Lineer	0,732	26,40	0,1099	1946-1960;1972-1975;1981-1987
2615	2604	53	Lineer	0,832	-13,49	0,08879	1946-1964;1973-2006
2616	2604	55	Lineer	0,797	18,01	0,06005	1946-1964;1971-2006
2617	2605	35	Lineer	0,81	64,31	0,4036	1946-1971;1998-2006
2632	2605	52	Lineer	0,977	-363,2	1,022	1946-1988;1998-2006
2610	2615	9	Lineer	0,764	117,1	1,339	1946-1954;
2612	2615	17	Lineer	0,758	1053	1,945	1946-1960;1963-1964
2624	2604	26	Lineer	0,69	55,90	0,1989	1946-1971

Tablo 5.5. Dicle Havzasındaki AGİ'lerin İstatistiksel ve Hidrolojik Özellikleri

İstasyon No	A(km2)	Qo(m3/s)	S(m3/s)	Cv	Cs	qo(lt/s/km2)
2603	2450	48,52	18,66	0,3846	0,8416	19,8
2604	8747	151,14	45,65	0,3020	0,7607	17,3
2605	5655	62,92	31,59	0,5021	0,3119	11,1
2606	38280	525,38	196,16	0,3734	1,4666	13,7
2610	640	18,76	6,87	0,3662	0,9961	29,3
2612	4105	122,85	42,26	0,3440	0,1474	29,9
2617	1186	24,22	10,13	0,4181	0,3612	20,4
2619	668	2,50	1,70	0,6819	1,8959	3,7
2620	5270	59,26	24,33	0,4105	1,1504	11,2
2621	2504	13,12	5,51	0,4199	1,7317	5,2
2624	1169	20,11	8,00	0,3976	0,7406	17,2
2625	1127	17,70	7,37	0,4165	1,3837	15,7
2627	6772	107,22	39,05	0,3641	1,3679	15,8
2630	4161	38,89	20,43	0,5253	0,5337	9,3
26-30	2070	8,09	1,10	0,1356	-0,3255	3,9
26-36	5394	69,29	38,40	0,5542	3,0446	12,8

5.4.2. Yıllık Maksimum Akım Değerlerine Göre

Dicle havzasındaki her bir istasyonun akım değerlerinin istatistiksel ve hidrolojik özelliklerini elde etmek için istasyonlara ait maksimum yıllık akım(Q_p), standart sapması(S), çarpıklık katsayısı(C_s), değişim katsayısı(C_v) ve yıllık maksimum akım verimi(q_p) birbirinden bağımsız olarak Tablo 5.6'de incelendi.

Analiz sonuçları incelendiği zaman değişim katsayısının genellikle $0.3 < C_v < 2.0$ arasındaki değıştiği gözlenmektedir.

İstasyonların çarpıklık katsayıları pozitif olarak çarpıktırlar. 2632 ve 2634 nolu istasyonlar yüksek olarak çarpıktırlar.

Tablo 5.6. Dicle Havzasındaki AGİ'lerin İstatistiksel ve Hidrolojik Özellikleri

İstasyon No	A(km ²)	Q _p (m ³ /s)	S(m ³ /s)	C _v	C _s	q _p (lt/s/km ²)
2602	4988,40	1434,14	692,73	0,48	0,82	287,50
2603	2450,00	576,11	250,10	0,43	0,72	235,15
2604	8747,00	960,21	455,34	0,47	0,68	109,78
2605	5655,00	1207,96	737,17	0,61	1,11	213,61
2606	38280,00	3627,92	1750,89	0,48	0,32	94,77
2609	2339,50	143,64	75,65	0,53	1,53	61,40
2610	640,00	219,11	95,23	0,43	0,53	342,36
2611	34493,00	2948,06	1930,53	0,65	1,24	85,47
2612	4105,00	1203,93	574,63	0,48	0,64	293,28
2615	505,00	97,88	56,32	0,58	0,52	193,81
2616	346,00	97,85	36,97	0,38	0,75	282,80
2617	1186,00	564,73	420,07	0,74	1,83	476,16
2618	976,00	212,42	170,91	0,80	1,65	217,64
2619	668,00	38,65	26,58	0,69	0,53	57,86
2620	5270,00	320,15	185,88	0,58	1,99	60,75
2621	2504,00	68,14	37,34	0,55	1,76	27,21
2624	1169,00	258,59	132,63	0,51	0,77	221,21
2625	1127,00	195,96	94,50	0,48	0,71	173,88
2626	8761,00	991,12	468,38	0,47	0,47	113,13
2627	6772,00	554,45	146,63	0,26	0,68	81,87
2630	4161,00	295,57	150,42	0,51	0,13	71,03
2631	2455,00	152,25	85,44	0,56	1,83	62,01
2632	1503,00	637,00	801,09	1,26	2,77	423,82
2634	1407,00	324,86	282,40	0,87	3,25	230,89

5.5. Yıllık Akım Verimi-Drenaj Alanı Arasındaki İlişki

5.5.1. Yıllık Ortalama Akım Değerlerine Göre

Şekil 5.2'deki yıllık ortalama akım verimi ile drenaj alanı arasındaki saçılma diyagramını incelendiği zaman Dicle havzasında en az iki adet farklı bölge olduğu görülüyor. Bundan sonraki çalışmada bu iki ayrı bölge Doğu Dicle ve Batı Dicle havzası diye adlandırılacaktır.. Bu iki alt bölgeye ait rasgele datalar Tablo 5.5'de verilmiştir.

Doğu Dicle Havzası yıllık ortalama akım verimi-drenaj alanı bağıntısı

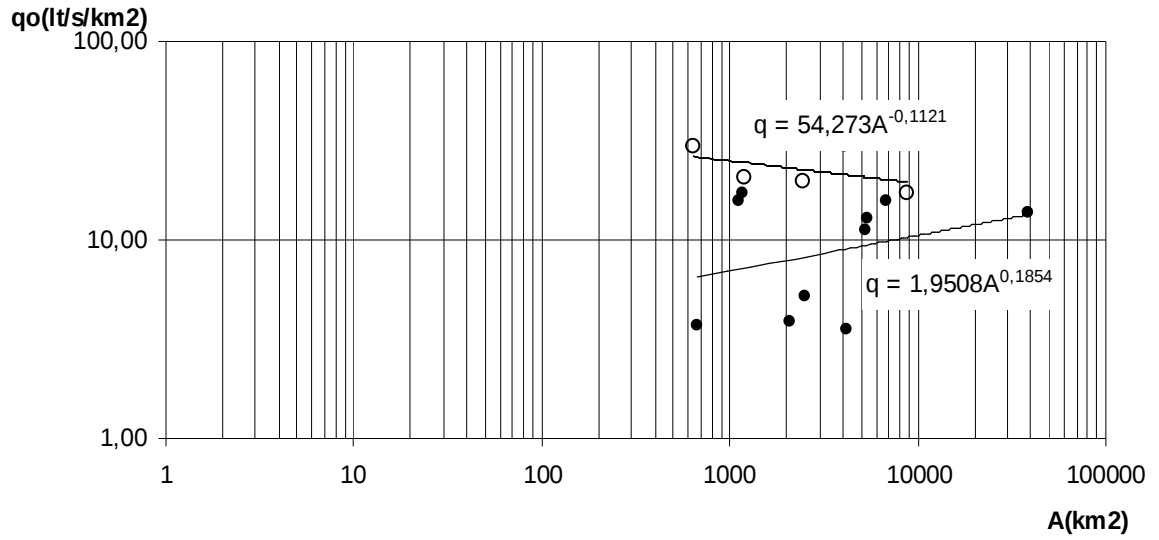
$$q_0 = 1,9508 * A^{0,1854} \quad (5.7)$$

Batı Dicle Havzası yıllık ortalama akım verimi-drenaj alanı bağıntısı

$$q_0 = 54,273 * A^{-0,1121} \quad (5.8)$$

Tablo 5.7. Doğu ve Batı Dicle Havzası Drenaj Alanı ve Ortalama Akım Verimi

DOĞU DİCLE HAVZASI			BATI DİCLE HAVZASI		
İstasyon No	A(km2)	qo(lt/s/m2)	İstasyon No	A(km2)	qo(lt/s/m2)
2620	5270	11,20	2603	2450	19,81
2621	2504	5,20	2612	4105	29,93
2624	1169	17,20	2617	1186	20,42
2625	1127	15,70	2604	8747	17,28
2627	6772	15,80	2610	640	29,32
2630	4161	3,56	2605	5655	11,13
26-30	2070	3,91			
26-36	5394	12,84			
2619	668	3,74			
2606	38280	13,72			

Şekil 5.2. Ortalama Akım Verimi – Drenaj Alanı İlişkisi

5.5.2. Yıllık Maksimum Akım Değerlerine Göre

Şekil 5.3'deki yıllık maksimum akım verimi ile drenaj alanı arasındaki saçılma diyagramını incelendiği zaman Şekil 5.2'deki gibi Dicle havzasında en az iki adet farklı bölge olduğu görülüyor. Bu iki alt bölgeye ait rasgele datalar Tablo 5.5'de verilmiştir.

Doğu Dicle Havzası yıllık ortalama akım verimi-drenaj alanı bağıntısı

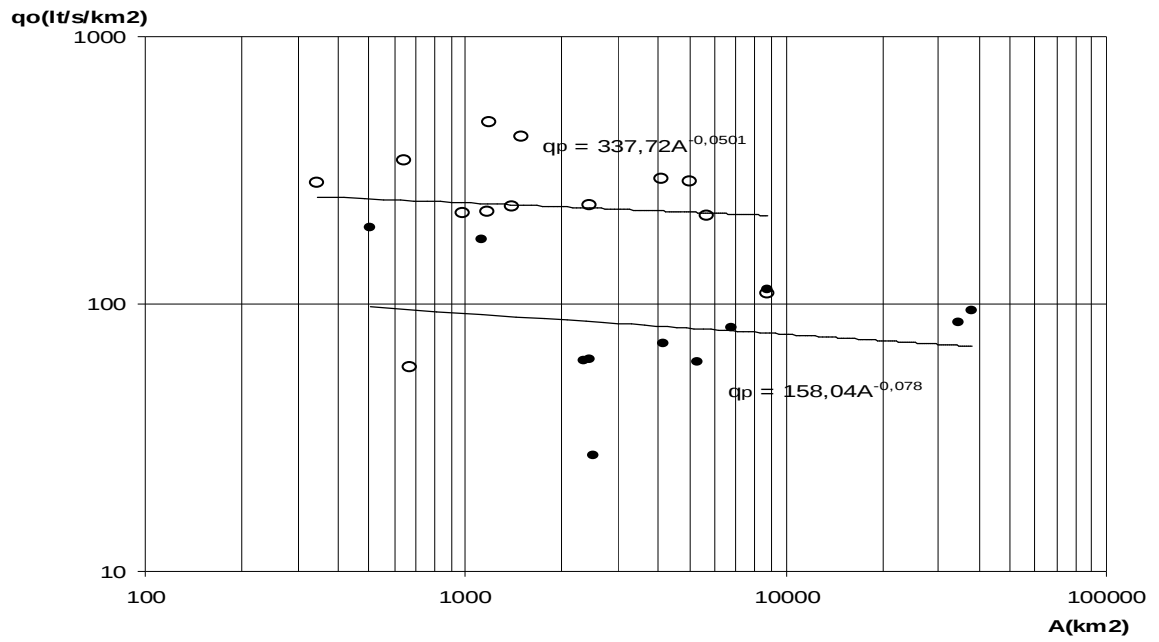
$$q_p = 158,04 \cdot A^{-0,078} \quad (5.9)$$

Batı Dicle Havzası yıllık ortalama akım verimi-drenaj alanı bağıntısı

$$q_o = 337,72 \cdot A^{-0,0501} \quad (5.10)$$

Tablo 5.8. Doğu ve Batı Dicle Havzası Drenaj Alanı ve Maksimum Akım Verimi

BATI DİCLE HAVZASI			DOĞU DİCLE HAVZASI		
İstasyon No	A(km ²)	qo(lt/s/m ²)	İstasyon No	A(km ²)	qo(lt/s/m ²)
2602	4988	287,5	2606	38280	94,80
2603	2450	235,10	2609	2339,5	61,4
2604	8747	109,80	2611	34493	85,5
2605	5655	213,60	2615	505	193,8
2610	640	342,40	2620	5270	60,80
2612	4105	293,30	2621	2504	27,20
2616	346	282,80	2625	1127	173,90
2617	1186	476,20	2626	8761	113,1
2618	976	217,6	2627	6772	81,90
2619	668	57,9	2630	4161	71,00
2624	1169	221,2	2631	2455	62
2632	1503	423,80			
2634	1407	230,9			

Şekil 5.3. Maksimum Akım Verimi – Drenaj Alanı İlişkisi

5.6. Çarpıklık Katsayısı ve Değişkenlik Katsayısı Arasındaki İlişki

Bölgesel analizdeki çarpıklık katsayısı dağılım tipine karar vermede çok önemli bir anahtar sözcüktür, fakat özellikle data örnekleri çok kısa olduğunda aynı zamanda çok hassas istatistiklerdir(Kite,1977).

Çarpıklık katsayısını C_s ve değişim katsayısını C_v ile gösterirsek, bu iki katsayı arasındaki teorik ilişki aşağıdaki gibi verilebilir.

Lognormal dağılım için;

$$C_s = C_v^3 + 3C_v \quad (5.11)$$

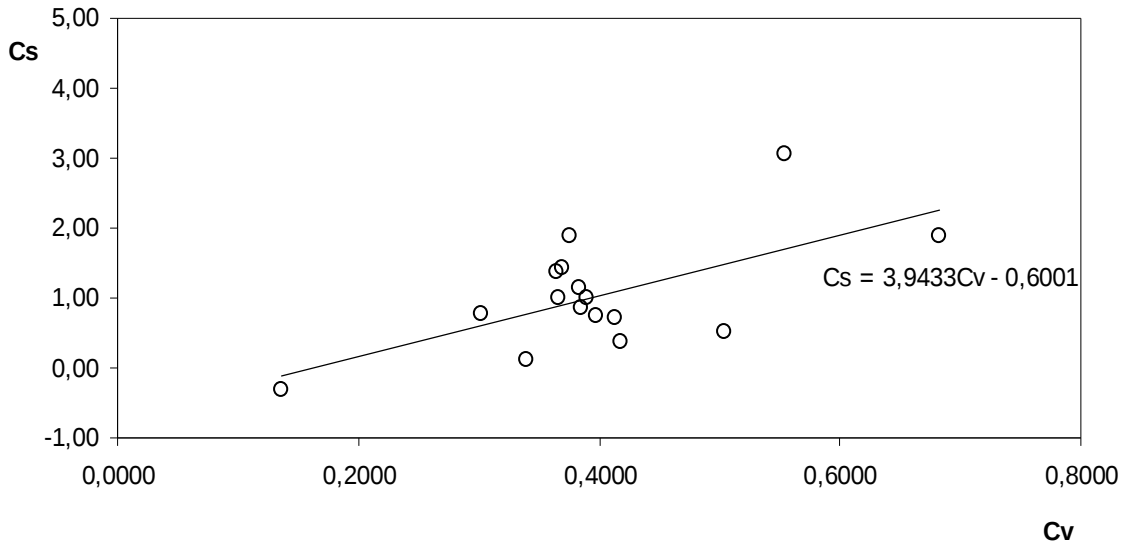
Gamma dağılımı için;

$$C_s = 2 * C_v \quad (5.12)$$

Gumbel dağılımı için;

$$C_s = 1,14 \text{ gibi bir sabittir.} \quad (5.13)$$

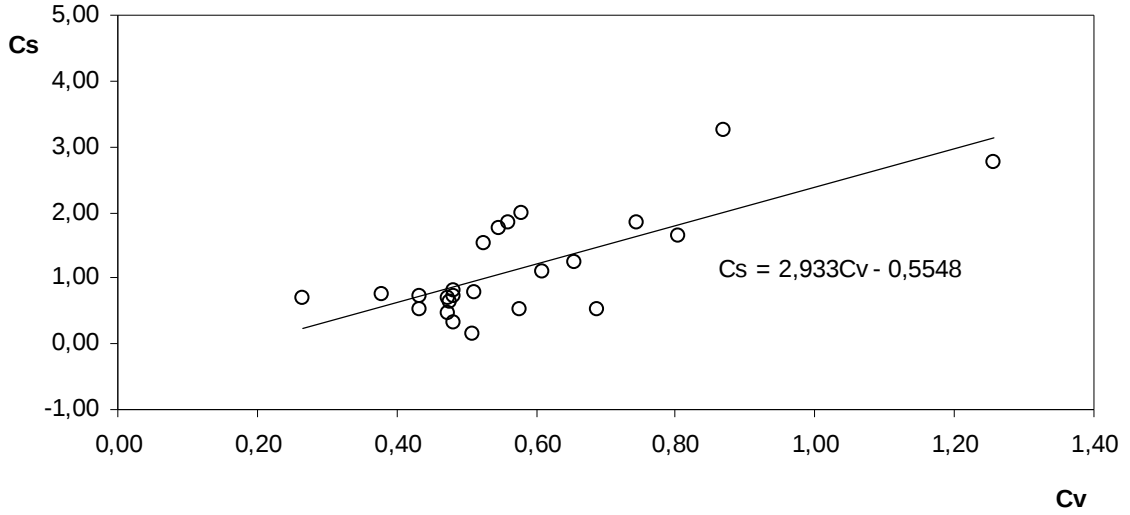
Dicle havzasında yıllık ortalama akım değerlerine göre çarpıklık ve değişkenlik katsayısı arasındaki lineer ilişki $N=16$ ve $r=0,584$ için $C_s=3,9433*C_v-0,6001$ olarak bulunur(Şekil 5.4).

Şekil 5.4. Çarpıklık-Değişim Katsayısı Arasındaki İlişkisi(Yıllık Ortalama)

Dicle havzasında yıllık maksimum akım değerlerine göre çarpıklık ve değişkenlik katsayısı arasındaki lineer ilişki ise $N=24$ ve $r=0,735$ için;

$$C_s = 2,933 \cdot C_v - 0,5548 \text{ olarak bulunur (Şekil 5.5).} \quad (5.14)$$

Şekil 5.5. Çarpıklık-Değişim Katsayısı Arasındaki İlişkisi(Yıllık Maksimum)

5.7. Uygun Olasılık Dağılımlarının Bulunması

Dicle havzasındaki yıllık ortalama akımların uygun olasılık dağılımını hesaplamak nehirdeki akımların planlama, dizayn ve kontrolü için gereklidir. Bu çalışmada 16 adet istasyonu temsil edecek uygun bir olasılık dağılımının bulunması için çeşitli olasılık dağılımları kullanılmıştır. Çalışmalarda öncelikle yıllık ortalama değerler kullanılmış daha sonra aynı çalışma yıllık maksimum değerler için kullanılmıştır.

Olasılık dağılımlarının uygunluklarını sınamak için GOF testlerinden Ki-kare ve Kolmogorov-Smirnov testleri kullanılarak havzayı hangi olasılık dağılımının daha iyi temsil edeceğine karar verilmiştir.

Çalışmaların çoğunda eşit aralıklı Ki-kare testine ek olarak eşit olasılıklı Ki-kare testide göz önünde tutulmuştur. Ki-kare GOF testinde sınıf aralıkları test sonuçlarını önemli ölçüde etkiler. Bu dezavantajdan kaçınmak için üç farklı sınıf aralığı için Ki-kare GOF testi üç kez yinelenmiştir.

Bu çalışmada öncelikle eşit olasılıklı ve eşit aralıklı Ki-kare testleri birlikte kullanılmıştır. Eşit olasılıklı ve eşit aralıklı Ki-kare testleri birbirinden ayrı analiz edildiğinde farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Toplam kaç kez uygun olduğu göz önüne alındığında, eşit olasılıklı Ki-kare testinde en uygun dağılım P3, LN3 ve LN olmasına

karşın, eşit aralıklı Ki-kare testinde LP3, LN3 ve GUM en uygun dağılım olarak bulunmuştur. Bu iki Ki-kare testi birlikte düşünüldüğünde LN3 dağılımı uygun sonuç vermektedir(Tablo 5.9).

Tablo 5.9. Eşit Olasılıklı ve Eşit Aralıklı Ki-kare GOF Testi Sonuçları

İstasyon	Ki-kare Testi(Eşit Olasılıklı)			Ki-kare Testi(Eşit Aralıklı)		
	1. UDF	2. UDF	3. UDF	1. UDF	2. UDF	3. UDF
2603	LN	G	P3	LN	G	LN3
2604	N	P3	LN3	LP3	N	LN3
2605	N	LN	LN3	LN	P3	G
2606	G	LN	P3	G	LN3	LP3
2610	LN	LP3	P3	LP3	G	LN3
2612	LN	P3	LN3	N	LP3	P3
2617	LP3	N	LN	N	LP3	LN3
2619	LP3	N	LN3	N	G	LP3
2620	N	LN	LN3	G	LN	LP3
2621	LN3	P3	LP3	LP3	P3	LN3
2624	P3	LP3	G	LP3	N	LN3
2625	G	N	LN	LP3	LN3	P3
2627	LN3	P3	LP3	G	LN	LP3
2630	G	LP3	P3	LN3	LN	LP3
26-30	LN	P3	LN3	LN	P3	LN3
26-36	P3	LN3	G			

Ki-kare testinin Dicle havzasındaki istasyonların yıllık ortalama değerleri için olasılık dağılımlarının kaç kez 1'inci, 2'inci ve 3'üncü en uygun olasılık dağılımı olarak belirlendiği Tablo 5.8 ve Tablo 5.9'de gösterilmiştir. Tablolar incelendiği zaman eşit olasılıklı Ki-kare testine göre 1'inci en uygun dağılım LN, 2'inci en uygun dağılım P3 ve 3'üncü en uygun dağılım LN3 dağılımıdır. Eşit aralıklı Ki-kare testine göre 1'inci en uygun dağılım LP3, 2'inci en uygun dağılım GUM ve 3'üncü en uygun dağılım LN3 dağılımıdır.

Tablo 5.10. Eşit Olasılıklı Ki-kare Testi

Olasılık Dağılımları	1. UDF	2. UDF	3. UDF	TOPLAM
Gumbel	3	1	2	6
Normal	3	3	0	6
Lognormal	4	3	2	9
Log Pearson3	2	3	2	7
Pearson3	2	5	4	11
Lognormal3	2	1	6	9

Tablo 5.11. Eşit Aralıklı Ki-kare Testi

Olasılık Dağılımları	1. UDF	2. UDF	3. UDF	TOPLAM
Gumbel	3	3	1	7
Normal	3	2	0	5
Lognormal	3	3	0	6
Log Pearson3	5	2	5	12
Pearson3	0	3	2	5
Lognormal3	1	2	7	10

Dicle havzasındaki istasyonların yıllık ortalama değerlerinin Kolmogorov-Smirnov testine göre sonuçları Tablo 5.12’de gösterilmiştir. 1’inci, 2’inci ve 3’üncü uygun dağılım fonksiyonuna göre istasyonlarda genellikle LN3 ve LP3 dağılımları uygun dağılım olarak belirlenmiştir.

GOF testlerinden Kolmogorov-Smirnov testi kullanıldığı zaman, elde edilen sonuçlar Ki-kare testinden elde edilen sonuçtan farklıdır. Eşit olasılıklı Ki-kare testine göre 1’inci en uygun dağılım LN, 2’inci en uygun dağılım P3 ve 3’üncü en uygun dağılım LN3 dağılımı, eşit aralıklı Ki-kare testine göre 1’inci en uygun dağılım LP3, 2’inci en uygun dağılım GUM ve 3’üncü en uygun dağılım LN3 dağılımıdır. Kolmogorov-Smirnov testine göre 1’inci en uygun dağılım LP3, 2’inci en uygun dağılım LN3 ve 3’üncü en uygun dağılım P3 dağılımıdır.

Tablo 5.12. İstasyonlara Göre Kolmogorov-Smirnov Test Sonuçları

İstasyon	Kolmogorov Smirnov Testi		
	1. UDF	2. UDF	3. UDF
2603	LN	G	P3
2604	N	LP3	LN3
2605	G	P3	LN3
2606	P3	LN3	LP3
2610	LN	G	P3
2612	P3	LN3	LP3
2617	LP3	P3	LN3
2619	LP3	LN3	P3
2620	P3	LN3	LP3
2621	LP3	P3	LN3
2624	G	P3	LP3
2625	LN3	LP3	P3
2627	LN	G	LP3
2630	LP3	LN	LN3
26-30	LP3	N	LN3
26-36	P3	LN3	LP3

Tablo 5.13. Kolmogorov-Smirnov Testi

Olasılık Dağılımları	1. UDF	2. UDF	3. UDF	TOPLAM
Gumbel	2	3	0	5
Normal	1	1	0	2
Lognormal	3	1	0	4
Log Pearson3	5	2	6	13
Pearson3	4	4	4	12
Lognormal3	1	5	6	12

Tablo 5.14 Dicle Havzasındaki Eksik Yıllık Ortalama Debilerinin Korelasyonu (m³/s)

YILLAR	2603	2604	2605	2606	2610	2612	2617	2619
1947	32,44	100,62	59,42	398,20	11,37	97,02	20,84	1,51
1948	63,17	155,82	94,81	713,76	19,26	151,10	33,22	4,03
1949	37,80	144,12	44,17	453,24	17,59	106,45	15,50	1,95
1950	42,87	160,17	35,04	505,34	19,88	115,38	12,30	2,36
1951	43,19	70,90	31,46	508,60	7,12	115,94	11,05	2,39
1952	64,28	219,34	60,88	725,16	28,35	153,06	21,35	4,12
1953	60,72	121,26	85,23	688,69	14,32	146,80	29,87	3,83
1954	72,39	186,36	99,07	808,53	23,63	167,34	34,71	4,79
1955	30,03	93,58	48,82	373,45	13,57	98,46	17,13	1,31
1956	61,61	155,63	54,45	697,81	18,49	122,74	19,10	3,90
1957	61,26	146,85	58,73	694,22	24,73	153,60	20,59	3,87
1958	45,79	135,65	47,12	535,30	15,32	107,08	16,53	2,60
1959	43,79	126,33	33,55	514,79	11,38	87,66	11,78	2,44
1960	37,80	137,02	49,50	453,24	17,95	120,08	17,36	1,95
1961	33,16	107,05	23,97	405,59	9,70	61,23	8,43	1,56
1962	40,27	107,37	55,02	478,64	16,62	111,87	19,30	2,15
1963	92,85	244,10	107,62	1018,58	30,50	182,11	37,71	6,47
1964	58,35	168,41	54,29	664,26	17,82	119,46	19,04	3,63
1965	44,93	133,88	61,77	526,51	16,43	110,76	21,66	2,53
1966	54,45	167,52	79,91	624,21	23,91	143,20	28,01	3,31
1967	60,72	192,03	106,48	688,69	23,88	153,09	37,31	3,83
1968	89,87	232,05	111,11	987,97	34,34	177,77	38,93	6,22
1969	90,09	262,18	133,78	1088,95	37,77	209,32	46,86	7,90
1970	33,64	118,78	51,72	378,14	14,59	94,88	18,14	1,08
1971	26,99	106,99	62,85	368,63	11,45	86,50	22,04	1,27
1972	41,60	187,18	44,87	519,28	18,74	119,45	13,98	2,44
1973	24,61	123,38	25,27	308,63	11,19	56,92	8,59	0,73
1974	31,58	105,40	78,58	420,09	12,56	105,21	32,69	2,06
1975	34,66	101,38	52,00	365,04	12,94	95,00	20,58	2,76
1976	62,63	186,10	120,31	753,46	26,03	169,30	39,38	4,98
1977	49,59	128,87	68,52	480,18	18,14	128,77	28,16	1,33
1978	55,78	153,73	83,87	603,47	23,43	157,41	31,33	2,95
1979	33,87	148,05	47,47	420,09	16,71	110,48	17,47	1,68
1980	49,94	174,88	92,15	633,78	20,99	137,11	37,42	2,79
1981	36,88	142,35	88,25	539,19	15,22	116,98	37,32	3,30
1982	48,83	175,01	74,20	579,94	20,67	131,34	27,56	3,14
1983	28,09	117,80	44,90	366,34	11,10	65,10	17,00	2,51
1984	44,27	136,83	57,90	454,02	17,47	129,44	19,76	0,57
1985	40,84	166,35	45,69	467,94	17,63	98,14	15,60	1,14
1986	30,35	103,50	43,82	358,00	11,38	85,24	15,25	1,68
1987	71,98	202,72	97,10	730,02	28,82	175,96	31,42	3,17
1988	98,11	291,83	141,11	1072,62	38,40	209,41	47,66	6,90
1989	15,51	100,74	27,68	271,85	7,52	51,05	7,71	0,49
1990	52,23	162,32	64,31	566,88	19,34	177,61	20,93	2,86
1991	31,90	101,63	49,66	406,87	15,03	117,36	17,38	1,57
1992	56,48	183,09	71,79	604,67	24,26	140,92	24,89	3,16
1993	67,03	225,55	98,21	757,04	26,00	173,23	32,34	4,38
1994	41,25	170,79	44,04	488,73	16,46	72,71	11,13	2,23
1995	78,32	192,76	85,27	869,43	24,04	157,63	27,05	5,28
1996	45,09	136,83	85,97	528,14	17,06	119,26	27,27	2,55
1997	41,10	160,48	58,19	487,10	17,35	141,36	19,95	2,22
1998	40,59	141,52	61,35	481,89	16,52	151,10	20,70	2,18
1999	22,01	88,03	39,31	291,06	10,05	68,18	12,86	0,65
2000	26,22	92,05	44,31	334,37	10,40	90,98	13,29	0,99

Tablo 5.14 Devamı Dicle Havzasındaki Eksik Yıllık Ortalama Debilerinin Korelasyonu (m³/s)

YILLAR	2620	2621	2624	2625	2627	2630	26-30	26-36
1947	37,39	8,45	14,58	10,46	66,54	20,17		
1948	59,14	12,76	28,26	19,13	104,30	38,56		
1949	54,53	11,85	16,97	17,29	96,30	34,66		
1950	60,86	13,10	19,22	19,81	107,27	40,00		
1951	25,69	6,14	19,37	5,79	46,22	10,28		
1952	84,17	17,72	28,75	29,10	147,75	59,71		
1953	45,53	10,07	27,17	13,70	80,66	27,05		
1954	71,18	15,14	32,36	23,92	125,19	48,73		
1955	34,62	7,91	13,51	9,35	61,73	17,83		
1956	59,07	12,75	27,56	19,10	104,17	38,49		
1957	55,61	12,06	27,41	17,72	98,16	35,57		
1958	51,20	11,19	20,52	15,96	90,51	31,84		
1959	47,52	10,46	19,63	14,50	84,13	28,74		
1960	51,74	11,29	16,97	16,17	91,44	32,29		
1961	39,93	8,96	14,90	11,47	70,94	22,32		
1962	40,05	8,98	18,07	11,52	71,16	22,42		
1963	93,93	19,65	41,46	32,99	164,69	67,95		
1964	64,10	13,74	26,11	21,10	112,91	42,75		
1965	50,50	11,05	20,14	15,68	89,29	31,25		
1966	63,75	13,67	24,38	20,96	112,31	42,45		
1967	73,41	15,59	27,17	24,81	129,07	50,62		
1968	89,18	18,71	40,14	31,10	156,44	63,94		
1969	101,05	24,77	40,24	35,82	177,05	73,97		
1970	44,55	9,87	15,12	13,31	78,97	26,22		
1971	39,90	9,07	12,16	11,46	70,90	22,30		
1972	71,50	16,17	22,93	27,48	125,75	49,00		
1973	46,36	14,80	10,69	12,86	82,11	27,75		
1974	39,28	10,49	11,00	15,07	69,82	21,77		
1975	37,69	8,35	13,86	13,13	67,06	20,43		
1976	71,08	12,71	27,08	25,99	125,02	48,64		
1977	60,99	11,86	15,82	14,19	85,87	29,58	6,40	61,81
1978	63,85	11,64	23,15	19,53	102,87	37,86	9,40	63,20
1979	50,48	11,30	18,84	14,03	81,82	35,97	6,44	50,64
1980	67,81	12,29	22,86	19,13	138,75	44,90	8,79	
1981	56,35	10,51	16,96	17,99	109,20	34,07	9,40	59,69
1982	56,53	11,01	20,26	23,29	111,94	44,95	7,13	57,40
1983	50,13	10,11	11,73	14,70	92,70	25,90	9,28	50,07
1984	43,06	10,72	18,58	12,76	75,50	32,23	7,88	41,70
1985	62,18	11,94	21,63	19,98	108,49	42,06	7,83	70,40
1986	38,57	9,10	11,32	11,12	71,48	21,70	8,40	47,46
1987	70,50	13,43	35,04	24,66	126,45	41,52	8,01	89,95
1988	118,97	27,82	43,19	41,06	200,59	75,00		190,75
1989	36,10	9,50	8,50	7,89	62,55	23,55		56,51
1990	61,71	13,27	22,10	20,15	108,75	40,72		
1991	37,79	8,53	15,00	10,62	67,23	26,07		61,15
1992	69,89	14,89	27,65	23,41	122,96	50,99		
1993	112,69	24,25	34,69	30,07	152,00	73,29		
1994	65,04	13,93	22,45	21,48	114,54	55,06		
1995	85,39	15,64	30,82	24,93	129,57	54,94		
1996	52,45	11,28	19,72	16,14	91,31	32,62		
1997	64,21	13,12	21,15	19,86	107,49	39,59		
1998	41,28	11,65	18,74	16,88	94,52	22,75		
1999	24,45	7,47	9,80	8,48	57,93	13,83		
2000	29,28	6,88	7,99	9,79	60,68	13,55		

Not: 26-30 ve 26-36 nolu istasyonlar korelasyon analizinde uygun değerler vermemiştir.

6. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Su kaynaklarından nasıl yararlanacağımız ve bölgede yapılacak olan hidroelektrik tesisleri ve etkili sulama tesislerinin ne oranda ekonomik olacağını saptamak için yıllık ortalama akımların uygun olasılık dağılımlarının ve geri dönüş periyodlarının bilinmesi çok önemlidir.

Eşit olasılıklı ve eşit zamanlı Ki-kare GOF testleri ve Kolmogorov-Smirnov GOF testi birlikte düşünüldüğünde havzayı en iyi temsil eden dağılımların LN3, LP3 ve P3 olduğu kanısına varılır.

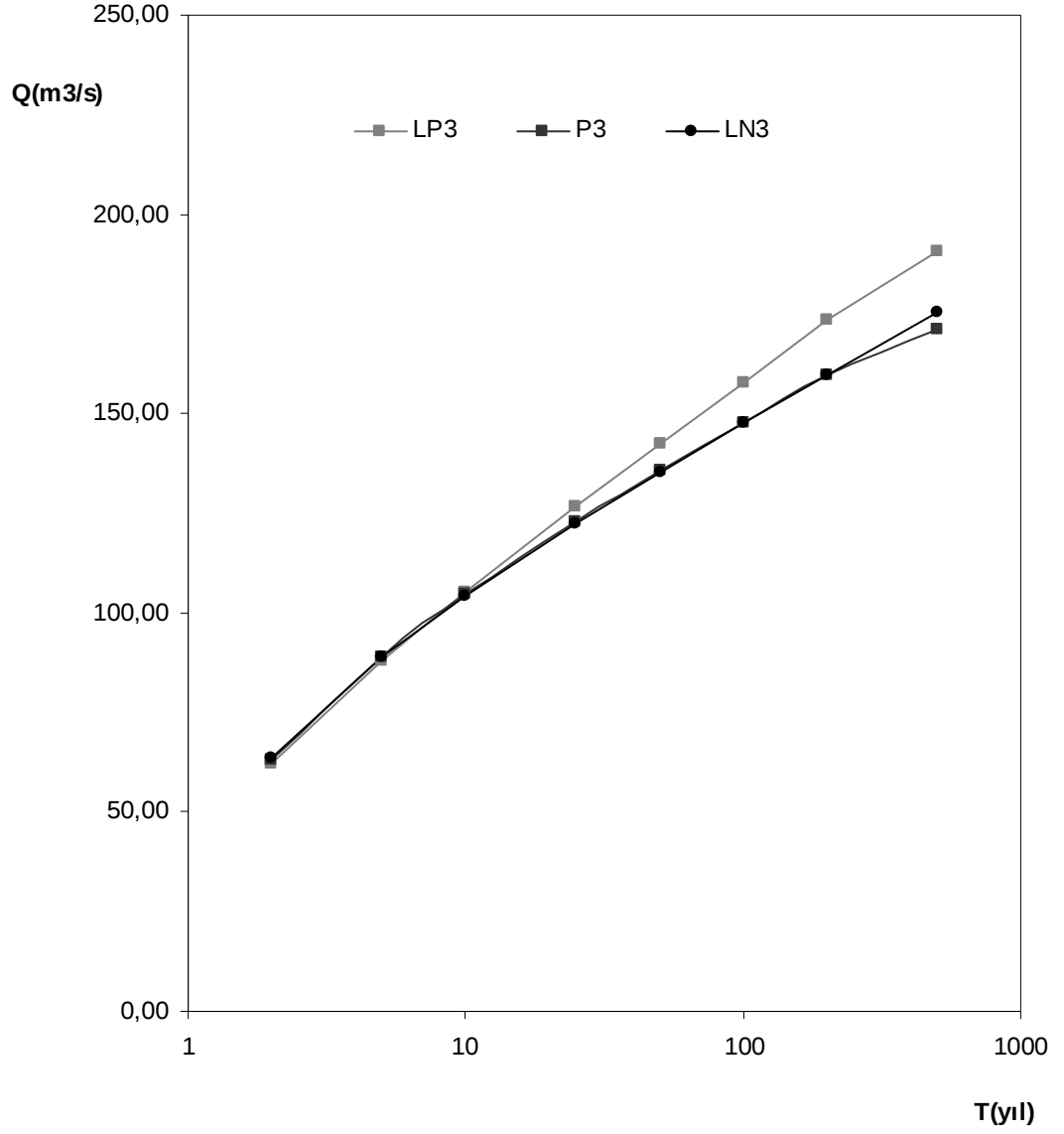
Dicle havzasında uzun akım gözlemlerine sahip olan 2605 nolu istasyonun çeşitli dönüş aralığına ve olasılık dağılımlarına göre analizi yapılırsa Tablo 6.1'deki sonuçları elde edilir.

Tablo 6.1 incelendiği zaman LN3 ve P3 dağılımlarının yaklaşık aynı sonuçları vermesine rağmen, LP3 özellikle aşılama olasılığının küçük olduğu yani büyük geri dönüş periyotları için daha büyük değerler vermiştir.

Tablo 6.1 2605 nolu istasyon için çeşitli geri dönüş periyotları ve uygun olasılık dağılımlarının karşılaştırılması

Dağılımın Adı			
Geri Dönüş Periyodu	LN3	LP3	P3
2	63,56	61,93	63,26
5	88,71	87,99	88,90
10	104,04	105,11	104,45
25	122,29	126,54	122,78
50	135,19	142,31	135,57
100	147,65	157,87	147,74
200	159,75	173,47	159,43
500	175,35	190,61	171,11

Yıllık ortalama akımların incelendiği çalışmamızda ortalama değeri veren LN3 dağılımının havza için uygun olasılık dağılımı olduğu kanısına varılmaktadır. Şekil 6.1’deki grafikte LN3 dağılımının, P3 ve LP3 dağılımı arasında yer aldığı görülmektedir.

Şekil 6.1 2605 nolu istasyonun Debi-Zaman Grafiği

KAYNAKLAR

- [1] **Özdemir,H.**, 1978. Uygulamalı Taşkın Hidrolojisi. DSİ Yayını
- [2] **Temel Mühendislik.**, 1977. Dicle-Ilisu Projesi Yapılabilirlik Raporu
- [3] Dicle Havzası İhtikşaf Raporu DSİ Yayını
- [4] Botan Çayı İhtikşaf Raporu DSİ Yayını
- [5] **Ağralioğlu,N.**, Baraj Planlama ve Tasarımı.2004. İstanbul
- [6] **Bayazıt,M.**, 1974. Hidroloji. İstanbul
- [7] Dicle Nehri Cizre ve Ilisu Barajları Mühendislik Hidrolojisi Raporu
- [8] Dicle Kralkızı Projesi Teknik ve Ekonomik Yapılabilirlik Raporu,
Batman Barajı Planlama Raporu
- [9] **Saf,B.**, 2007. Determination of Regional Frequency Distributions of Floods in
West Mediterranean River Basin in Turkey
- [10] **Saf,B.**, 1995. Regional Frequency Distributions of Floods in West Mediterranean
River Basin
- [11] **Şen,Z.**, 2002. İstatistik Veri İşleme Yöntemleri
- [12] **Şen,Z.**, 2002. Hidrolojide Veri, İşlem, Yorumlama ve Tasarım
- [13] **Bayazıt,M.**, 1994. Mühendisler İçin İstatistik
- [14] **Bayazıt,M.**, 2008. Taşkın ve Kuraklık Hidrolojisi
- [15] **Beard, L. R.**, 1962. Statistical Methods in Hydrology. Civil Works Investigation
Project CW-151, US Army Corps of Engineers, Sacramento, California. 62p. 2
appendices
- [16] **Haan, C. T.**, 2006. Statistical Methods in Hydrology. The Iowa State Press. 2nd
Edition. Ames, 378p, Iowa.
- [17] **Yevjevich. V.**, 2002. Probability and Statistics in Hydrology. Water Resources
Publications, Fort Collins, 302p, Colorado
- [18] **Şorman, A. Ü.**, 2004. Bölgesel Frekans Analizindeki Son Gelişmeler ve Batı
Karadeniz’de Bir Uygulama. İMO Teknik Dergi, 3155-69

URL-1 www.mathwave.com

URL-2 www.minitab.com

ÖZGEÇMİŞ

Sadık ALASHAN

DSİ 16. Bölge Müdürlüğü

Dargeçit/MARDİN

Eposta:alashan@dsi.gov.tr

- 1981** : Bingöl’de doğdu.
- 1998-1999** :Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesinden mezun oldu.
- 2002-2003** :Dicle Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümünü bitirdi.
- 2006-.....** :Devlet Su İşlerinde İnşaat Mühendisi olarak göreve başladı.
- 2008-.....** :Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İnşaat Mühendisliği Anabilim dalında Yüksek Lisans çalışmasına başladı.